

มาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยง กรณีศึกษา กิจการเพาะพันธุ์สุนัข

โดย

นายสมาวิชฐ์ กิตติเกษมศิลป์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยง กรณีศึกษา กิจการเพาะพันธุ์สุนัข

โดย

นายสมาวิชฐ์ กิตติเกษมศิลป์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขากฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

LEGAL MEASURE FOR COMMERCIAL PET BREEDING : STUDY ON
BREEDING OF DOG

BY

MR. SAMAWIT KITTIKASAMSIL

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF LAWS
NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENT LAW
FACULTY OF LAW
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2016
COPYRIGHT OF THAMMASAT UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะนิติศาสตร์

วิทยานิพนธ์

ของ

นายสมาวิชฐ์ กิตติเกษมศิลป์

เรื่อง

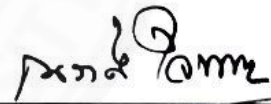
มาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยง กรณีศึกษา กิจการเพาะพันธุ์สุนัข

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

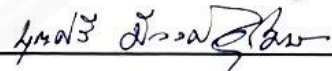
เมื่อ วันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2560

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

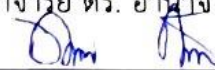
(ศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ศาสตราจารย์ ดร. อำนาจ วงศ์บัณฑิต)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประทีป ดั่งวงค์)

คณบดี

(ศาสตราจารย์ ดร. อุดม รัฐอมฤต)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยง ทัศนศึกษา กิจการเพาะพันธุ์สุนัข
ชื่อผู้เขียน	นายสมาวิชฐ์ กิตติเกษมศิลป์
ชื่อปริญญา	นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	กฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องมาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยง ทัศนศึกษากิจการเพาะพันธุ์สุนัขฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1.) เพื่อศึกษาลักษณะของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขและมาตรฐานที่ควรมีของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข รวมถึงปัญหาด้านสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขที่เกิดขึ้นในกิจการเพาะพันธุ์สุนัข 2.) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของต่างประเทศ 3.) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่สามารถนำมาปรับใช้กับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข 4.) เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย

สุนัขนับเป็นสัตว์เลี้ยงที่มนุษย์นิยมเลี้ยงดูมาช้านาน โดยประชาชนที่สนใจซื้อสุนัขเพื่อเลี้ยงดูมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลให้กิจการเพาะพันธุ์สุนัขเพื่อการค้าในประเทศไทยเกิดขึ้นตามมาด้วยเช่นกัน ระยะเวลาไม่นานมานี้พบว่ามีการรายงานข่าวถึงสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขเถื่อนจำนวนมากซึ่งเพาะพันธุ์สุนัขโดยไม่คำนึงถึงการดูแลสวัสดิภาพสุนัขมีวัตถุประสงค์เพื่อนำลูกสุนัขที่เพาะพันธุ์ออกจำหน่ายเท่านั้น เป็นเหตุให้สุนัขจำนวนมากเจ็บป่วย และมีสภาพความเป็นอยู่ไม่ถูกต้องตามหลักการสวัสดิภาพสัตว์

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยแล้วพบว่า กิจการเพาะพันธุ์สุนัขยังไม่มีมาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยตรงดังเช่นมาตรการของประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกาที่วิทยานิพนธ์เล่มนี้ได้ศึกษา อย่างไรก็ตามยังมีมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขมีหลายฉบับด้วยกัน โดยพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แม้ว่าจะจะเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครอง

สวัสดิภาพสัตว์ แต่กฎหมายดังกล่าวมิได้มีการบัญญัติถึงการควบคุมสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์ไว้โดยเฉพาะ มีเพียงบทบัญญัติที่กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ใด ๆ ก็ได้ ซึ่งในปัจจุบันยังมิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เหล่านั้น และปัญหาเรื่องอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้ยังขาดความเหมาะสมอยู่หลายประการ

ปัญหาประการต่อมาตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ก็เป็นเพียงกฎหมายที่มุ่งเน้นไปที่การควบคุมโรคระบาดอันเกิดจากสัตว์เพียงประการเดียว และกฎหมายก็มิได้เปิดช่องให้สามารถกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสวัสดิภาพสุนัขด้านอื่น ๆ อันเกี่ยวกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้อีกด้วย

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นบทบัญญัติที่มุ่งไปที่การคุ้มครองสุขภาพของประชาชน ซึ่งผู้เพาะพันธุ์สุนัขต้องไม่กระทำการที่เป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนเท่านั้น มิได้กำหนดไปถึงการเลี้ยงสุนัขให้มีสวัสดิภาพที่ดี เช่นเดียวกับบทบัญญัติว่าด้วยการเลี้ยงและปล่อยสัตว์ที่กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ออกกฎเกณฑ์ควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสัตว์ในพื้นที่ของตน จึงทำให้หลักเกณฑ์เหล่านี้ไม่ครอบคลุมสาระสำคัญของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขทั้งหมด

ประการสุดท้ายคือพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการควบคุมมาตรฐานด้านต่าง ๆ ของผลผลิตทางเกษตร รวมถึงมีการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานของฟาร์มปศุสัตว์ แม้ว่าหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้กำหนดขึ้นนั้นจะสอดคล้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัข แต่ก็ไม่สามารถนำกฎหมายนี้มากำหนดหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ เนื่องจาก กิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นไม่เข้าบทนิยามของปศุสัตว์ และมีได้เกี่ยวข้องกับสินค้าทางการเกษตรอื่นแต่อย่างใด

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาเรื่องมาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงกรณีศึกษา กิจการเพาะพันธุ์สุนัข พบว่าประเทศไทยมีกฎหมายที่สามารถนำมาใช้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้อยู่แล้ว หากแต่อาจต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วนเพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมไปถึงการกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อลดการหลีกเลี่ยงกฎหมายของผู้เพาะพันธุ์สุนัขด้วย

คำสำคัญ: กิจการเพาะพันธุ์สุนัข, คอกสุนัข, สวัสดิภาพสัตว์, สัตว์เลี้ยง, สุนัข

Thesis Title	LEGAL MEASURE FOR COMMERCIAL PET BREEDING : STUDY ON BREEDING OF DOG
Author	Mr. Samawit Kittikasamsil
Degree	Master of Laws
Major Field/Faculty/University	Natural Resources and Environment Law Faculty of Law Thammasat University
Thesis Advisor	Professor Dr. Boonsri Meewong-Ukot
Academic Years	2016

ABSTRACT

This thesis, on the measures on the business of dog breeding, has the following academic objectives: First, the thesis examines the characteristics of a dog breeding business and appropriate standards of such businesses. Secondly, this thesis studies the measures on the control of dog breeding businesses abroad. Thirdly, this thesis explores Thailand's regulations that can be adapted to govern businesses of dog breeding. Lastly, this thesis aims to propose proper and effective ways in regulating businesses of dog breeding in Thailand.

Dogs have been domesticated and kept as pets for a long time. There are increasing number of people interested in buying dogs to keep as pets, which increasingly expands dog breeding businesses. In a recent case, a news story broke on illegal kennels that bred dogs without caring for the well-being of the dogs. The only purpose of these kennels was to breed and sell the puppies, leaving many dogs sick and living in an environment that does not comply with animal welfare principles.

Research on Thailand's acts and regulations reveals that Thailand has not established any legal measures that directly regulates the dog breeding industry, unlike the United Kingdom and the United States. However, Thailand still has some relevant legal provisions that govern dog breeding businesses, such as Cruelty

Prevention and Welfare of Animal Act, B.E. 2557 (2014). Even though the Act's objective is to protect animal welfare, the Act does not impose a provision on dog breedings specifically. The Act only has a provision stating that the Minister of Agriculture and Cooperatives shall impose and promulgate any criteria concerning the animals' welfare. Nevertheless, even to this day, such criteria have not been established. Moreover, officials still do not have the proper authority to regulate the kennel breeding industry.

An additional problem is that the Rabies Act, B.E.2535 (1992) and the Animal Epidemics Act, B.E. 2499 (1956) only aim to control the outbreak of animals' diseases. The Acts do not leave an opening to impose additional provision regarding other dogs' welfare in dog breeding businesses.

Public Health Act, B.E.2535 (1992) is an Act that aims to protect the health of people, not dogs; the law only indicates that dog breeders must not commit any act that creates nuisance or endangers the health of humans. The Act does not impose measures on dog welfare. The same goes for the provision on raising and grazing animals. The provision delegates authority to local governments to establish the criteria of control over the raising and grazing of animals in their local areas. As shown above, these Acts and provisions do not cover all crucial matters concerning dog breeding.

Lastly, the Agricultural Commodity Standards Act, B.E. 2551 (2008) is a law that imposes standards on all agricultural products, as well as ministerial regulations controlling the standard of livestock farms. Even though these measures and ministerial regulations are consistent with businesses of dog breeding itself, these laws are not applicable as criteria for governing the dog breeding businesses. The business of dog breeding itself does not fit in the legal definition of "livestock" and thus does not have any connection to any other agricultural products.

To summarize, from studying the measures on the animal breeding business control, Thailand has laws that can be adapted to businesses of dog breeding, but existing Thai law might need to be amended for a better application. Such amendments

would enable a more efficient enforcement and deter people from breaking the law as well.

Keywords: commercial dog breeding, kennel, animal welfare, pet, dog

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณศาสตราจารย์ ดร.บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ ที่รับเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ ที่รับเป็นประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ วงศ์บัณฑิต และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป ด้วงแค ที่รับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณผู้เลี้ยงสุนัขจากคอกกมลชัย คอกสีหราช คอกนลพรรณ คอกทะเลแก้ว และคอกเวสไฮแลนด์ ไวท์ เทอเรีย และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่จากสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) ที่กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์กับการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณบิดา มารดาของผู้เขียน คุณกัญจน์ชนก ธรรมวโร คุณศศิภาญจน์ ชมชื่น และครอบครัวธรรมวโรเป็นอย่างยิ่ง ที่ให้การสนับสนุน พร้อมทั้งให้คำปรึกษา และให้กำลังใจกับผู้เขียนเสมอมา

นายสมาวิษฐ์ กิตติเกษมศิลป์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(6)
สารบัญภาพ	(13)
รายการสัญลักษณ์และคำย่อ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 สมมติฐานของการศึกษา	3
1.4 ขอบเขตการศึกษา	4
1.5 วิธีการศึกษา	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 ความทั่วไปว่าด้วยกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ปัญหาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย	5
2.1 ความหมายของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข	5
2.2 ลักษณะของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข	5

2.2.1 สถานที่ประกอบกิจการ	6
2.2.1.1 ที่พักอาศัยของสุนัข	6
(1) ที่พักอาศัยในร่ม	6
(2) ที่พักอาศัยที่มีที่กำบัง	6
(3) ที่พักอาศัยกลางแจ้ง	7
(4) ที่พักอาศัยที่มีพื้นที่จำกัด	7
2.2.2 การเลี้ยงดูสุนัข	7
2.2.2.1 โภชนาการของสุนัข	7
(1) สารอาหารที่จำเป็นสำหรับสุนัข	7
(2) วิธีการให้อาหารสุนัข	8
2.2.2.2 การออกกำลังกาย	10
2.2.2.3 โรคของสุนัข	12
2.2.3 พ่อพันธุ์/แม่พันธุ์	15
2.2.3.1 พ่อพันธุ์	15
2.2.3.2 แม่พันธุ์	15
2.2.4 การผสมพันธุ์สุนัข	15
2.2.5 การขายลูกสุนัข	19
2.3 ข้อมูลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย	19
2.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย	19
2.3.2 ลักษณะกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย	22
2.4 ปัญหาของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย	29
2.4.1 ปัญหาด้านสวัสดิภาพของสุนัข	31
2.4.2 ปัญหาด้านสุขภาพของสุนัข	34
2.4.3 ปัญหาด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัข	36
บทที่ 3 การควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของต่างประเทศ	37
3.1 ประเทศอังกฤษ	37

3.1.1 Breeding of Dogs Acts 1973 , Breeding of Dogs Act 1991 , Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999	37
3.1.1.1 ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย	37
3.1.1.2 ใบอนุญาตประกอบกิจการ	39
(1) การออกใบอนุญาต	39
(2) หน้าที่ของผู้ได้รับใบอนุญาต	41
(3) การสิ้นสุดของใบอนุญาต	43
3.1.1.3 หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ	43
(1) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการเพาะพันธุ์สุนัข	44
(2) หลักเกณฑ์ว่าด้วยโภชนาการของสุนัข	45
(3) หลักเกณฑ์ว่าด้วยที่พักอาศัยของสุนัข	45
(4) หลักเกณฑ์ว่าด้วยสุขภาพอนามัยของสุนัข	46
(5) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการทำทะเบียนประวัติสุนัข	48
(6) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการขนส่งสุนัข	49
(7) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการขายสุนัข	49
3.1.1.4 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่	51
(1) อำนาจในการตรวจสอบและสืบสวนสำหรับกิจการ เพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาต	51
(2) อำนาจในการการตรวจสอบสำหรับกิจการเพาะพันธุ์ สุนัขที่ไม่ได้รับใบอนุญาต	52
3.1.1.5 บทกำหนดโทษ	54
(1) บทลงโทษทางอาญา	54
(2) บทลงโทษทางปกครอง	57
3.1.2 Animal Welfare Act 2006	59
3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา	62

3.2.1 Animal Welfare Act	62
3.2.1.1 ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย	63
3.2.1.2 ใบอนุญาตประกอบกิจการ	64
3.2.1.3 หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ	64
(1) หลักเกณฑ์ว่าด้วยที่พักอาศัยของสุนัข	65
(2) หลักเกณฑ์ว่าด้วยโภชนาการของสุนัข	66
(3) หลักเกณฑ์ว่าด้วยสุขภาพอนามัยของสุนัข	66
(4) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการทำทะเบียนประวัติสุนัข	66
(5) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการขนส่งสุนัข	68
3.2.1.4 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่	69
3.2.1.5 บทกำหนดโทษ	69
(1) การพักใช้ใบอนุญาต	70
(2) บทลงโทษทางแพ่ง	70
(3) บทลงโทษทางอาญา	70
3.2.2 กฎหมายระดับมลรัฐ	70
3.2.2.1 การควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในรัฐเวอร์จิเนีย	73
(1) ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย	73
(2) ใบอนุญาตประกอบกิจการ	73
(3) หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ	74
(4) อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่	77
(5) บทกำหนดโทษ	77
3.2.2.2 การควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในรัฐเท็กซัส	78
(1) ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย	78
(2) ใบอนุญาตประกอบกิจการ	79
(3) หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ	82
(4) อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่	83
(5) บทกำหนดโทษ	84
3.3 ข้อเสนอการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของต่างประเทศ	85

3.3.1	ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย	85
3.3.2	ใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข	87
3.3.3	หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ	89
3.3.4	อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่	89
3.3.5	บทกำหนดโทษ	91
บทที่ 4	วิเคราะห์ปัญหามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ของประเทศไทย	93
4.1	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย	93
4.1.1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	93
4.1.2	พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557	95
4.1.2.1	ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย	95
4.1.2.2	ใบอนุญาตตามกฎหมาย	96
4.1.2.3	หลักเกณฑ์ข้อบังคับตามกฎหมาย	98
	(1) หลักเกณฑ์ข้อบังคับว่าด้วยการทารุณกรรมสัตว์	98
	(2) หลักเกณฑ์ข้อบังคับว่าด้วยการจัดสวัสดิภาพสัตว์	99
4.1.2.4	อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่	99
4.1.2.5	บทกำหนดโทษ	100
4.1.3	พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535	101
4.1.3.1	ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย	101
4.1.3.2	หลักเกณฑ์ข้อบังคับตามกฎหมาย	102
4.1.3.3	อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่	103
4.1.3.4	บทกำหนดโทษ	104
4.1.4	พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558	105
4.1.4.1	ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย	105
4.1.4.2	ใบอนุญาตตามกฎหมาย	106
4.1.4.3	หลักเกณฑ์ข้อบังคับตามกฎหมาย	108
4.1.4.4	อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่	109
4.1.4.5	บทกำหนดโทษ	115
4.1.5	พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535	118

4.1.5.1	ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย	118
4.1.5.2	ใบอนุญาตตามกฎหมาย	120
4.1.5.3	หลักเกณฑ์ข้อบังคับตามกฎหมาย	122
4.1.5.4	อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่	126
4.1.5.5	บทกำหนดโทษ	128
4.1.6	กฎหมายว่าด้วยการปลุสสัตว์	131
4.2	วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของประเทศไทย	138
4.2.1	ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย	139
4.2.2	ใบอนุญาตตามกฎหมาย	140
4.2.3	หลักเกณฑ์ข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย	144
4.2.4	อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่	153
4.2.5	มาตรการบังคับตามกฎหมาย	161
4.2.6	วิเคราะห์การนำพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาใช้ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข	165
4.2.7	มาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย	172
4.2.7.1	วิเคราะห์สภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย	178
4.2.7.2	แนวทางการป้องกันการเลี้ยงกฎหมาย	178
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	182
5.1	บทสรุป	182
5.2	ข้อเสนอแนะ	186
บรรณานุกรม		188
ประวัติผู้เขียน		195

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 สถานที่เพาะพันธุ์สุนัขบางแก้ว ฟาร์มกมลชัย จังหวัดพิษณุโลก	27
2.2 สถานที่เพาะพันธุ์สุนัขบางแก้ว ฟาร์มสีหราช จังหวัดพิษณุโลก	27
2.3 สถานที่เพาะพันธุ์สุนัขบางแก้ว ฟาร์มทะเลแก้ว จังหวัดพิษณุโลก	28
2.4 สถานที่เพาะพันธุ์สุนัขบางแก้ว ฟาร์มนิลพรรณ จังหวัดพิษณุโลก	28
2.5 สถานที่เพาะพันธุ์สุนัขเอสไฮแลนด์ ไวท์ เทอเรีย จังหวัดกรุงเทพมหานคร	29
2.6 แม่พันธุ์สุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์ที่เจ็บป่วย	35

รายการสัญลักษณ์และคำย่อ

สัญลักษณ์/คำย่อ

คำเต็ม/คำจำกัดความ

TDLR

หน่วยงานใบอนุญาตและข้อบังคับแห่งรัฐเท็กซัส
(Texas Dog or Cat Breeders Act)

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน สังคมของเราเริ่มให้ความสนใจกับความเป็นอยู่ของสัตว์อื่นมากขึ้น ไม่ใช่แค่ มองสัตว์เหล่านั้นเป็นเพียงสิ่งของหรือทรัพย์สินที่นำมาใช้ประโยชน์เพียงอย่างเดียวอีกต่อไป เนื่องจากการตระหนักว่าสัตว์เหล่านั้นล้วนมีความรู้สึกนึกคิดไม่ต่างอะไรกับมนุษย์ ที่มีความรู้สึกหิว มีความทุกข์ และความเศร้า มีความรักความผูกพัน ต้องการที่อยู่อาศัยหลบร้อน สามารถเจ็บป่วยได้ และตายเป็น และด้วยความตระหนักรู้เหล่านี้จึงได้มีการบัญญัติหลักการสวัสดิภาพสัตว์ขึ้นมา เพื่อกำหนดมาตรฐาน หรือเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับสัตว์ทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ที่เลี้ยงไว้สำหรับใช้แรงงาน ใช้เป็นอาหาร ใช้เป็นสัตว์เลี้ยงให้ความเพลิดเพลิน หรือแม้แต่สัตว์ทดลองก็ตาม

การคุ้มครองสัตว์ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์นั้น ได้มีวิทยานิพนธ์ หลักสุนทรนิติศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขากฎหมาย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์ โดย นางสาวประพิมพ์พรรณ เงินทิพย์ กล่าวถึงหลักการที่เกี่ยวข้องกับหลักสวัสดิภาพสัตว์ไว้ครบถ้วน โดยหลักสวัสดิภาพสัตว์ มีความหมายโดยรวม คือ การคุ้มครองความต้องการต่อสิ่งต่างๆ ของสัตว์ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นระบบและปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นความต้องการด้านอาหาร น้ำ ที่อยู่ อาศัย หรือแม้แต่ความต้องการในการสืบพันธุ์ รวมถึงการไม่ข่มเหงรังแก การดูแลรักษาจากโรคภัยไข้เจ็บ ปราศจากอันตราย ความไม่สะดวกสบายเกินจำเป็นและความเจ็บปวด หลักสวัสดิภาพสัตว์นั้นได้ มียอมรับกันอย่างน้อยการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ต้องประกอบด้วย (1) ความอิสระจากความหิว (2) ความอิสระจากความไม่สะดวกสบาย (3) ความอิสระจากความเจ็บปวด บาดเจ็บและโรคภัย (4) ความอิสระในการแสดงพฤติกรรมตามปกติ (5) ความอิสระจากความกลัวและความกังวล โดยเริ่มแรก หลักการได้ถูกนำไปใช้ในการจัดการเกี่ยวกับปศุสัตว์และค่อยๆ ขยายไปสู่สัตว์อื่นๆ ซึ่งรวมถึง สัตว์เลี้ยง

สำหรับสัตว์เลี้ยงอย่างสุนัขซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงที่ได้รับความนิยมนั้น ก็ต้องเลี้ยงดูโดยคำนึงถึงหลักสวัสดิภาพสัตว์ด้วยเช่นกัน แต่ด้วยเหตุผลของความต้องการเลี้ยงสุนัขของคนที่มีจำนวน มาก ซึ่งจากผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เมื่อปี พ.ศ. 2549 ปรากฏว่าเฉพาะในกรุงเทพมหานคร สุนัขที่มีเจ้าของมีจำนวนถึง 823,523 ตัว จากผู้

เลี้ยงสุนัขจำนวน 389,097 ครั้วเรือน¹ และการสำรวจจากกรมปศุสัตว์ โดยสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ เมื่อ ปี พ.ศ. 2557 ปรากฏว่ามีจำนวนสุนัขเจ้าของทั้งประเทศอยู่ที่ 7,864,912 ตัว และสุนัขเจ้าของในกรุงเทพมหานครมีจำนวน 525,486 ตัวซึ่งน้อยกว่าปี พ.ศ. 2549 แต่พบว่าจำนวนผู้เลี้ยงสุนัขในกรุงเทพมหานครมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอยู่ที่ 481,342 ครั้วเรือน² นอกจากนี้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงก็มีการขยายตัวเติบโตมากยิ่งขึ้นเช่นกันโดยมูลค่าผลิตภัณฑ์สัตว์เลี้ยงในปี พ.ศ. 2556 สูงถึง 11,000 ล้านบาท นับเฉพาะเพียงผู้ค้าที่เป็นสมาชิกของสมาคมอุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงไทย ยังไม่รวมถึงเวชภัณฑ์สัตว์เลี้ยงที่มีการเติบโตมากขึ้น³ จากข้อมูลเหล่านี้จะเห็นได้ว่า จำนวนผู้ที่เลี้ยงสุนัขนั้นมีปริมาณที่สูงมาก ดังนั้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดผู้เลี้ยงสุนัข จึงมีความจำเป็นที่จะต้องผลิตลูกสุนัขออกมาให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดดังกล่าว เช่นนี้เมื่อการผลิตลูกสุนัขสามารถสร้างรายได้ให้แก่ผู้เพาะพันธุ์ได้มหาศาล ทำให้กิจการเพาะพันธุ์สุนัขเข้าสู่วงจรของธุรกิจมากยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสุนัขภายในสถานประกอบกิจการ เนื่องจากความต้องการรายได้ที่สูงขึ้น ย่อมมาจากการใช้ต้นทุนที่น้อยลง เพื่อให้ได้ผลกำไรมากขึ้น การกระทำเช่นนี้ย่อมเป็นการละเลยต่อสวัสดิภาพของสุนัขในสถานประกอบกิจการอย่างละเอียดไม่ได้ นอกจากนี้จะส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตอย่างปกติสุข ปลอดภัยแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตของสุนัขอีกด้วย

ตัวอย่างที่พบเห็นในประเทศไทยนั้น แม้ว่าจะไม่มีรายงานอย่างเป็นทางการออกมาก็ตาม แต่ก็ปรากฏข่าวตามโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือแม้แต่ในอินเทอร์เน็ตอยู่เสมอ ที่มีการรายงานว่พบเห็นสถานที่ซึ่งเพาะพันธุ์สุนัขจำนวนมาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำลูกสุนัขที่เกิดมาออกขาย แต่สภาพของสถานที่ที่ใช้เลี้ยงสุนัขเหล่านั้น กลับเต็มไปด้วยความแออัด สุนัขถูกขังอยู่ในกรงคับแคบ และสภาพทรุดโทรม ถูกเลี้ยงอย่างไม่สนใจใยดี ทำให้สวัสดิภาพ สุขภาพ และความเป็นอยู่ของสุนัขนั้นอยู่ในสภาพที่เลวร้ายอย่างมาก นอกจากนั้นผู้เขียนยังได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกิจการเพาะพันธุ์

¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, "การสำรวจสุนัขที่มีเจ้าของในเขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2549," สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559, จาก http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/dog/report_dog49.pdf.

² ส่วนโรคสัตว์กระเพาะเดี่ยว สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์, "ข้อมูลจำนวนประชากรสุนัขในประเทศไทย ปี 2557," สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559, จาก <http://dcontrol.dld.go.th/dcontrol/images/nong/123.pdf>.

³ Positioning Magazine, "สัตว์เลี้ยงแสนรัก...ตลาดหมิ่นล้าน," สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559, จาก <http://positioningmag.com/58001>.

สุนัขในประเทศไทยบางราย พบว่ายังมีการดูแลสวัสดิภาพ สุขภาพ และความเป็นอยู่ของสุนัขได้ไม่ดีเท่าที่ควร เช่นนี้แล้ว ผู้เขียนจึงเห็นว่า กิจกรรมเพาะพันธุ์สุนัขเป็นกิจการที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของสุนัขอย่างมากกิจการหนึ่ง สมควรอย่างยิ่งที่ต้องมีการควบคุมดูแลเพื่อรับประกันว่าสุนัขที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเพาะพันธุ์สุนัขจะได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับหลักสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งการควบคุมดูแลที่มีประสิทธิภาพประการหนึ่ง คือ การควบคุมโดยมาตรการทางกฎหมาย ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงจะมุ่งศึกษามาตรการในทางกฎหมายที่เหมาะสมในการนำมาใช้ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นด้านสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขในกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งประกอบด้วยสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์ และสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขในการขนส่ง โดยจะศึกษาจากมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ และรวบรวมข้อมูลจากกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทยเพื่อนำปัญหามาวิเคราะห์ประกอบกับกฎหมายของประเทศไทยว่ามีความเหมาะสมที่จะควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเด็นข้างต้นได้อย่างไรมีประสิทธิภาพแล้วหรือไม่ พร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข และมาตรฐานที่ควรมีของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข รวมถึงปัญหาด้านสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขที่เกิดขึ้นในกิจการเพาะพันธุ์สุนัข
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่สามารถนำมาปรับใช้กับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของประเทศไทย กรณีเพาะพันธุ์สุนัขเพื่อการเลี้ยงดู ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่ใช้สำหรับควบคุมกิจการดังกล่าวโดยตรง แม้ว่าจะมีมาตรการทางกฎหมายอื่นที่สามารถนำมาใช้เพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ แต่ก็ยังไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม

ถึงปัญหาการคุ้มครองตามหลักสวัสดิภาพสัตว์อย่างเพียงพอ จึงควรนำมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศมาปรับใช้กับประเทศไทยตามความเหมาะสมเพื่อให้มีมาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเกี่ยวกับมาตรการและกลไกทางกฎหมายของต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นศึกษากฎหมายในระดับสหพันธรัฐ และรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ รวมทั้งมาตรการทางกฎหมายภายในของประเทศไทย ตลอดจนการรวบรวมข้อมูลและปัญหากิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย โดยนำมาตรการต่างๆ และข้อมูลที่ได้มาปรับใช้เพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข กรณีการเพาะพันธุ์สุนัขเพื่อการเลี้ยงดูได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.5 วิธีการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยการค้นคว้าและศึกษาจากหนังสือ บทความ งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และกฎหมายภายในของต่างประเทศ และกฎหมายภายในของประเทศไทย รวมไปถึงการรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย และนำมาวิเคราะห์หาบทสรุป ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการพัฒนากฎหมายของประเทศไทยที่เหมาะสมต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงลักษณะของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข และมาตรฐานที่ควรมีของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข รวมถึงปัญหาด้านสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขที่เกิดขึ้นในกิจการเพาะพันธุ์สุนัข
2. ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของต่างประเทศ
3. ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยที่สามารถนำมาปรับใช้กับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข
4. ทราบถึงแนวทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย

บทที่ 2

ลักษณะทั่วไปว่าด้วยกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ปัญหาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย

2.1 ความหมายของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข

เมื่อพูดถึงคำว่า กิจการเพาะพันธุ์สุนัข ความหมายอย่างง่ายของคำดังกล่าวก็คือ ธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเพาะพันธุ์สุนัขเอาไว้สำหรับนำลูกสุนัขไปขายโดยหวังผลกำไร¹ โดยเมื่อได้ชื่อว่าเป็นธุรกิจแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจก็ต้องมีความรู้ในทางด้านการทำธุรกิจ ซึ่งธุรกิจเกี่ยวกับสุนัขนั้น ก็ต้องมีความรู้ว่าผู้ซื้อต้องการสุนัขประเภทใด ต้องการสุนัขไว้เฝ้าบ้าน หรือเลี้ยงไว้ดูเล่น ผู้ซื้อมีความนิยมสุนัขพันธุ์ใด ชนิดใด เป็นสุนัขขนาดใหญ่ หรือขนาดเล็ก ความรู้ในด้านการทำตลาด การโฆษณา และความรู้ด้านการประกอบธุรกิจเรื่องอื่น ๆ และที่สำคัญที่สุดคือผู้ประกอบธุรกิจประเภทนี้ต้องมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสุนัข ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลของสายพันธุ์ที่นำมาเลี้ยง ลักษณะทางพันธุกรรม ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางอารมณ์บุคลิก อารมณ์ และยังต้องมีความรู้ทางด้านการดูแลสุขภาพ การจับคู่ และวิธีการผสมพันธุ์ ของสุนัข อีกทั้งเรื่องอื่น ๆ อันได้แก่ เรื่องสถานที่เลี้ยง อาหาร น้ำดื่ม การรักษา และควบคุมโรค และการดูแลความสะอาดทั้งสถานที่ ภาชนะต่าง ๆ และตัวสุนัข โดยความรู้ทั้งหลายที่กล่าวมานั้นก็ต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการรายจ่ายเพื่อการประกอบธุรกิจด้วย²

2.2 ลักษณะของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข

กิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการ อันได้แก่

¹ the Department of Economic Development, Jobs, Transport and Resources, "Breeding and rearing businesses," Retrieved on October 13, 2016, from <http://agriculture.vic.gov.au/pets/domestic-animal-businesses/breeding-and-rearing-businesses>.

² Ajaero Tony Martins, "How to Start a Dog Breeding Business from Home," Retrieved on October 13, 2016, from <http://www.mytopbusinessideas.com/starting-a-dog-breeding-business-plan>.

2.2.1 สถานที่ประกอบกิจการ

เนื่องจากกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น ขนาดของพื้นที่ไม่ใช่ตัวแปรสำคัญในการดำเนินกิจการ ดังนั้น จึงสามารถที่จะพบเห็นกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้หลายรูปแบบ ทั้งกิจการที่เลี้ยงสุนัขภายในบ้าน หรือบริเวณบ้าน หรือมีพื้นที่ขนาดใหญ่ไว้สำหรับให้สุนัขได้อยู่อาศัยเป็นกิจจะลักษณะ และมีทั้งการเลี้ยงสุนัขกลางแจ้ง และการเลี้ยงสุนัขในร่ม ขึ้นอยู่กับลักษณะของสถานที่ประกอบกิจการว่าเป็นอย่างไร ซึ่งในที่นี้จะขออธิบายถึงสถานที่ต่าง ๆ ภายในสถานที่ประกอบกิจการ เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมว่าสถานที่ประกอบกิจการจะต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง

2.2.1.1 ที่พักอาศัยของสุนัข

ในที่นี้ หมายถึง สถานที่ที่สุนัขใช้สำหรับอยู่อาศัย พักผ่อน หลับนอน ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับทำให้สุนัขได้รับความปลอดภัย รวมถึงเป็นสถานที่หลบลม หลบฝน หรือหลบแดดได้อีกด้วย³ ซึ่งอาจแบ่งประเภทของที่พักอาศัยของสุนัขออกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้⁴

(1) ที่พักอาศัยในร่ม

คือ อาคารที่มีไว้สำหรับให้สัตว์ได้อยู่อาศัย ซึ่งมีหลังคา เพดาน ผนังและพื้นเชื่อมติดกันทั่วทุกส่วน มีประตูอย่างน้อยหนึ่งบานที่สามารถเปิดและปิดได้ มีหน้าต่างที่ให้แสงจากภายนอกส่องเข้ามาได้และปิดด้วยวัสดุโปร่งใสเช่น แก้วหรือพลาสติกแข็ง และต้องมีการควบคุมสภาพแวดล้อมภายในอาคาร อันได้แก่ การรักษาอุณหภูมิให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับสายพันธุ์สุนัข รักษาระดับความชื้นให้ไม่แห้งเกินไปหรือชื้นเกินไป และการกำจัดกลิ่นตลอดเวลา

(2) ที่พักอาศัยที่มีที่กำบัง

คือ สถานที่ที่มีพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่ปิดที่มีที่กำบัง เพื่อป้องกันสภาพอากาศ หรืออุณหภูมิที่รุนแรง และเชื่อมต่อกับพื้นที่เปิดกลางแจ้งที่มีส่วนของหลังคายื่นออกไปเพื่อให้ร่มเงา และป้องกันฝน โดยสุนัขสามารถเข้าออกพื้นที่ในร่มและกลางแจ้งได้ตลอดเวลา ผ่านแผ่นกั้นที่เป็นเหมือนประตูสำหรับสุนัข กล่าวคือเป็นที่อยู่อาศัยที่มีทั้งพื้นที่ในร่ม ที่มีลักษณะคล้ายที่พักอาศัยในร่ม แต่สุนัขสามารถออกไปในพื้นที่ที่มีการล้อมรั้วมิดชิดภายนอกได้ด้วยตัวเอง

³ Oompa Lumpa, "Suggestions about Building Dog House," Retrieved on October 13, 2016, from <http://purrnsngrrs.com/building-dog-house>.

⁴ Center for Food Security and Public Health, Iowa State University, "Introductory Course for Commercial Dog Breeders Part 8: Housing Part 1 (General Overview)," Retrieved on October 13, 2016, from https://www.aphis.usda.gov/animal_welfare/downloads/breeders/dogs/8-Housing-Part-1-3-2016_Slides.pdf.

(3) ที่พักอาศัยกลางแจ้ง

คือ สถานที่ใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่กลางแจ้ง ไม่มีการควบคุมอุณหภูมิหรือลม แต่มีการกันรั้วโดยรอบพื้นที่นั้น และต้องมีบ้านสุนัขไว้สำหรับให้สุนัขได้ใช้เป็นที่หลบฝนหลบแดด เป็นที่นอน และที่สำหรับกินอาหาร และน้ำซึ่งจะแตกต่างกับที่พักอาศัยในร่ม และที่พักอาศัยที่มีที่กำบัง ที่ไม่จำเป็นต้องมีบ้านสำหรับสุนัขเนื่องจากใช้พื้นที่ในอาคารเป็นที่สำหรับให้สุนัขพักผ่อน และกินอาหารและน้ำ อยู่แล้ว

(4) ที่พักอาศัยที่มีพื้นที่จำกัด

ที่พักอาศัยประเภทนี้จะมีลักษณะเช่นเดียวกับกรง คือ มีพื้นที่จำกัด ซึ่งอาจจะเป็นห้องเล็ก ๆ กรงขนาดใหญ่ หรือกรงขนาดเล็ก หรือเป็นคอกก็ได้ โดยที่พักประเภทนี้จะตั้งอยู่ภายในอาคาร หรือภายนอกอาคารก็ได้

และไม่่ว่าจะเป็นที่พักอาศัยประเภทใด ก็จะต้องมีการวางโครงสร้างของสิ่งปลูกสร้างที่ดี มีการซ่อมแซมอย่างสม่ำเสมอ สามารถป้องกันสุนัขจากการบาดเจ็บได้ และให้ความปลอดภัยแก่สุนัขได้ และต้องป้องกันสัตว์อื่นเข้ามาในที่พักอาศัยได้ด้วย

2.2.2 การเลี้ยงดูสุนัข

การเลี้ยงสุนัขภายในสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข นอกจากจะมีสถานที่ให้สุนัขได้ใช้ชีวิตประจำวัน ได้นอน ได้พักผ่อนแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการก็คือการเลี้ยงดูให้สุนัขมีสุขภาพแข็งแรง⁵ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญในการเลี้ยงดูสุนัขนั้น ได้แก่ โภชนาการ อาหาร และน้ำดื่ม การออกกำลังกาย และการป้องกันและรักษาโรคของสุนัข

2.2.2.1 โภชนาการของสุนัข

(1) สารอาหารที่จำเป็นสำหรับสุนัข

สำหรับอาหารของสุนัขนั้นจะมีสารอาหารพื้นฐาน ที่จำเป็นต่อสุขภาพของสุนัข อยู่ 5 ชนิด ได้แก่⁶

1) วิตามิน เป็นสารอาหารที่ช่วยบำรุงสายตา เร่งการเจริญเติบโตของกระดูก และวิตามินจะเป็นตัวช่วยในการทำปฏิกิริยาเคมีของร่างกายทำให้การเคลื่อนไหวร่างกายของ

⁵ Ipkokolo Francis, "How to start a profitable Dog Breeding business Australia and make money selling puppies," Retrieved on October 13, 2016, from <http://www.businessparrot.com/2015/02/how-to-start-profitable-dog-breeding.html>.

⁶ ดนุพล เขียวสาคุ, Breeder dog's, (กรุงเทพมหานคร : Born Free house, 2548), น. 158 – 162.

สุนัขมีการเผาผลาญพลังงานที่ดีขึ้น โดยวิตามินนั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือวิตามินที่ละลายในน้ำ และวิตามินที่ละลายในไขมัน ซึ่งหน้าที่ของวิตามินแต่ละประเภทรูปร่างจะแตกต่างกันออกไป แหล่งวิตามินที่ดีตามธรรมชาติได้แก่ นม ผัก ตับ ไต ยีสต์ และเมล็ดพืช

2) กลีโอลิน เป็นสารอาหารที่ช่วยให้กระดูกและฟันแข็งแรง และมีผลต่อของเหลวในร่างกายของสุนัขเช่น เลือด กลีโอลินนั้นเป็นสารอาหารที่กำจัดได้ยาก และก็ดูดซึมได้ยากเช่นกัน การมีกลีโอลินในร่างกายมากเกินไปอาจเป็นอันตรายต่อร่างกายของสุนัขอีกด้วย แหล่งกลีโอลินที่ดีสำหรับอาหารสัตว์นั้น ได้แก่ กลีโอลินเสริม ปลา เนื้อ ตับ นม กล้วย และกระดูก

3) กรดไขมัน เป็นสารอาหารประเภทที่ให้พลังงานแก่ร่างกาย รวมถึงทำให้ผิวหนังและขนมีสุขภาพดี และยังเป็นตัวช่วยทำให้อาหารของสุนัขนั้นมีรสชาติดี อีกทั้งไขมันยังเป็นตัวช่วยในการดูดซึมวิตามินชนิดที่ละลายในไขมัน แหล่งไขมันที่ดีและกรดไขมันที่จำเป็นนั้น หาได้จากไขมันสัตว์ น้ำมันพืช ผลพลอยได้จากผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์

4) คาร์โบไฮเดรต และใยอาหาร เป็นสารอาหารที่ให้พลังงานและทำให้ระบบสุนัขมีระบบย่อยอาหารที่ดี สำหรับคาร์โบไฮเดรตนั้นประกอบจากน้ำตาลโมเลกุลเดี่ยว คือโมโนแซคคาไรด์ เมื่อร่างกายสุนัขต้องการพลังงาน คาร์โบไฮเดรตจะถูกเปลี่ยนเป็นพลังงานอย่างรวดเร็ว และหากมีพลังงานสำรองเหลืออยู่ ก็จะจัดเก็บในรูปของไกลโคเจน ส่วนใยอาหารนั้นจะเป็นตัวช่วยในเรื่องของระบบย่อยอาหาร และคุณภาพของมูลสุนัข แหล่งคาร์โบไฮเดรตและใยอาหารที่ดี ได้แก่ เมล็ดธัญพืชต่าง ๆ ข้าว ข้าวโพด หรือข้าวสาลี เป็นต้น

5) โปรตีน เป็นสารอาหารที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตของร่างกายและความสมบูรณ์ของกล้ามเนื้อ เนื่องจากโปรตีนนั้นเป็นองค์ประกอบหลักของเนื้อเยื่อทุกส่วน ยกเว้นกระดูก ไม่ว่าจะเป็น ขน ผิวหนัง เล็บ และกล้ามเนื้อต่าง ๆ โดยโปรตีนในร่างกายของสัตว์นั้นจะมีอยู่มากมายหลายพันชนิดที่มีหน้าที่แตกต่างกันออกไป และแต่ละชนิดก็จะสร้างมาจากกรดอะมิโน ซึ่งกรดอะมิโนนั้นมีทั้งที่ร่างกายสร้างขึ้นเองและที่ต้องได้รับจากอาหาร แหล่งโปรตีนที่ดีสำหรับอาหารสุนัข คือ เนื้อสัตว์ ไข่ เนื้อปลา เมล็ดธัญพืช นม และยีสต์

(2) วิธีการให้อาหารสุนัข

นอกจากข้อมูลเรื่องสารอาหารที่จำเป็นสำหรับสุนัขแล้ว สิ่งที่เป็นสำหรับโภชนาการของสุนัขอีกประการ คือ การให้อาหารแก่สุนัข ซึ่งสุนัขแต่ละวัยก็จะมีลักษณะการให้อาหารที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้⁷

⁷ เพ็งอ้ง, น. 163 – 173.

1) ลูกสุนัข อาหารของลูกสุนัขอย่างแรกที่สุดคือน้ำนมเหลืองจากแม่สุนัข ที่ควรต้องให้โดยเร็วที่สุดนับจากคลอด เพราะน้ำนมจากแม่สุนัขจะมีภูมิคุ้มกันของโรคต่าง ๆ มีแร่ธาตุที่จำเป็นในการสร้างกระดูกและฟัน และมีโปรตีนสูง จากนั้นในช่วงสัปดาห์แรกควรให้กลูโคสและน้ำตาลดิบวันละ 2 – 3 ซีซี และอาจให้วิตามินเสริมเข้าไปด้วย น้ำนมจากแม่สุนัขโดยธรรมชาติแล้วจะปริมาณมากที่สุดในสัปดาห์ที่ 2 – 3 หลังการคลอด และจะค่อย ๆ ลดลงจนถึงสัปดาห์ที่ 5 – 6 ที่จะเป็นช่วงที่ลูกสุนัขจะเริ่มหย่านม ซึ่งระหว่างนี้ก็ต้องเริ่มให้อาหารอย่างอื่นแก่ลูกสุนัขจากปริมาณน้อย ๆ และค่อยเพิ่มจำนวนขึ้นจนลูกสุนัขหย่านมแล้ว ซึ่งอาหารในช่วงนี้ควรเป็นอาหารอ่อน บดละเอียด มีแคลเซียม ฟอสฟอรัส และวิตามินดี มีโปรตีนที่สูง ส่วนการให้อาหารแก่ลูกสุนัขที่หย่านมแล้วนั้น อาจให้อาหารวันละ 4 ครั้ง ในปริมาณที่พอเหมาะประกอบด้วยโปรตีนและแคลเซียมและฟอสฟอรัสในอัตราส่วน 1.2 : 1.0 เมื่อลูกสุนัขมีอายุตั้งแต่ 5 – 6 เดือน จึงเปลี่ยนเป็นให้อาหารวันละ 2 ครั้ง โดยให้อาหารในอัตราส่วนที่เท่าเดิมแต่เสริมวิตามิน A , D และ B เข้าไปด้วย ช่วงนี้จะเป็นช่วงที่ต้องพิจารณาปริมาณอาหารที่ให้ตามสายพันธุ์ของลูกสุนัข ซึ่งอาหารที่ให้ควรต้องมีพลังงานมากกว่าอาหารสำหรับสุนัขโตแล้วเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในการเจริญเติบโต แต่ต้องไม่มากเกินไป เพราะจะทำให้เกิดปัญหาของโรคอ้วนที่กระทบต่อข้อต่อและสะโพกของสุนัข นอกจากนี้ อาหารที่ให้ควรเป็นอาหารที่ย่อยง่ายเพราะจะทำให้มูลของสุนัขจับตัวเป็นก้อนได้ดี และควรเตรียมน้ำสะอาดไว้ให้ลูกสุนัขสามารถมาดื่มได้ตลอดเวลา โดยเมื่อลูกสุนัขโตขึ้นการให้กินนมอาจทำให้สุนัขเกิดอาการท้องร่วงได้

2) แม่พันธุ์สุนัข การให้อาหารสุนัขที่กำลังตั้งท้องนั้น ในช่วงที่กำลังท้องอ่อน ๆ ไม่ควรให้อาหารในปริมาณที่มากเกินไป จะทำให้เกิดไขมันที่ไม่ได้ใช้งานขึ้น และอาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับการคลอดได้ โดยปริมาณอาหารนั้น ควรจะให้มากขึ้นร้อยละ 10 – 15 ต่อสัปดาห์หลังจากตั้งท้องมาได้กว่า 5 สัปดาห์แล้ว และปริมาณอาหารต่อมื้อควรแบ่งเป็นมื้อเล็ก ๆ หลาย ๆ มื้อ แทนการให้อาหารมื้อใหญ่ ๆ เนื่องจากขณะตั้งท้อง มดลูกของสุนัขจะขยายตัวออกเต็มช่องท้องทำให้กระเพาะอาหารขยายตัวได้ไม่เต็มที่ ในช่วงที่สุนัขกำลังจะคลอดลูก แม่พันธุ์จะต้องกินอาหารมากกว่าปกติถึงร้อยละ 50 และเพิ่มสูงถึง 3 – 4 เท่าเมื่อสุนัขออกลูกแล้ว เพราะแม่สุนัขจำเป็นต้องใช้สารอาหารและพลังงานในการผลิตน้ำนมได้อย่างเพียงพอต่อลูกสุนัขของมัน และเพื่อเป็นการรักษาสุขภาพร่างกายของแม่สุนัขด้วยอีกทางหนึ่ง และเช่นกันต้องเตรียมน้ำสะอาดไว้สำหรับแม่สุนัขด้วย

3) สุนัขในช่วงกำลังโต เป็นช่วงวัยของสุนัขที่จำเป็นต้องได้รับสารอาหารอย่างเข้มข้นเพื่อให้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายสุนัขสามารถเจริญเติบโตได้อย่างเต็มที่ ทั้ง กล้ามเนื้อ กระดูก และเนื้อเยื่อต่าง ๆ และเมื่อสุนัขเริ่มมีขนาดและน้ำหนักใกล้เคียงสุนัขโตเต็มวัยจึงค่อยปรับปริมาณอาหารของสุนัขให้เป็นอาหารสำหรับสุนัขโต โดยใช้ระยะเวลาการปรับเปลี่ยนอาหารประมาณ

1 สัปดาห์ ทั้งนี้ต้องไม่ให้อาหารสุนัขมากเกินไปจนความต้องการด้วย ซึ่งจะขึ้นกับสายพันธุ์ของสุนัขแต่ละสายพันธุ์ เพื่อป้องกันการมีน้ำหนักมากเกินไปของสุนัข อาจใช้วิธีการจดบันทึกน้ำหนักของสุนัขเพื่อเปรียบเทียบกับตารางการเจริญเติบโตของสุนัขเพื่อดูว่าสุนัขนั้นมีการเจริญเติบโตที่เป็นไปตามมาตรฐานของสายพันธุ์หรือไม่ และสามารถปรึกษาสัตวแพทย์เพื่อปรับปรุงการให้อาหารได้หากพบว่าสุนัขนั้นมีน้ำหนักเกิน

4) สุนัขโตเต็มวัย เป็นช่วงที่ต้องให้อาหารให้เพียงพอต่อความต้องการพลังงานของร่างกาย มีสารอาหารที่ครบถ้วนและสมดุลกัน ดังนั้นจึงควรให้สารอาหารที่เป็นแหล่งของพลังงาน ได้แก่ โปรตีน คาร์โบไฮเดรต และไขมันอย่างสมดุลกัน ปริมาณอาหารหากน้อยเกินไปจะส่งผลให้สุนัขมีน้ำหนักน้อย ช่างซึม ไม่สดใส สภาพร่างกายไม่แข็งแรง แต่หากให้อาหารมากเกินไปจะทำให้น้ำหนักเกินซึ่งทำให้เกิดปัญหาสุขภาพเช่นกัน ปริมาณอาหารที่พอดีนั้นนอกจากพิจารณาจากสายพันธุ์แล้ว ยังต้องพิจารณาจากลักษณะกิจกรรมของสุนัขแต่ละตัวด้วยว่ามีการออกกำลังกายมากน้อยเพียงใด

5) สุนัขมีอายุ หรือสุนัขแก่นั้นร่างกายจะกระฉับกระเฉงน้อยลงและใช้พลังงานน้อยลงไปด้วย ดังนั้น ต้องตรวจสอบน้ำหนักของสุนัขอย่างสม่ำเสมอและปรับลดปริมาณอาหารของสุนัขเพื่อรักษาน้ำหนักของสุนัขให้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม และสุนัขในวัยนี้มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับหัวใจและปอดเนื่องจากปัญหาการสะสมของไขมัน และการทำงานของกล้ามเนื้อและข้อต่อส่งผลให้สุนัขที่มีน้ำหนักเกินจะมีอายุสั้น นอกจากนี้สุนัขในวัยนี้ยังอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการทำงานของไตเนื่องจากได้รับอาหารที่มีฟอสฟอรัส โปรตีน และเกลือ ของอาจส่งผลไปถึงการทำงานของหัวใจล้มเหลวอีกด้วย และสุดท้าย คือ น้ำก็ต้องเตรียมไว้สำหรับสุนัขตลอดเวลาเช่นกัน ในช่วงวัยนี้ต้องสังเกตพฤติกรรมการดื่มน้ำของสุนัขด้วย หากพบว่ามีพฤติกรรมที่ดื่มน้ำบ่อยเกินไป สุนัขอาจมีความเสี่ยงจะเป็นโรคเกี่ยวกับไต หรือโรคเบาหวานได้ ทั้งนี้สุนัขแก่บางตัวอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการอักเสบของกระดูกบริเวณคอด้วยทำให้มีปัญหาในการก้มลงกินอาหาร ของสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยการวางจานอาหารและน้ำให้สูงขึ้นกว่าเดิม

2.2.2.2 การออกกำลังกาย

การออกกำลังกายเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญกับสุขภาพของสุนัขอย่างยิ่ง เนื่องจากจะทำให้สุนัขมีร่างกายที่แข็งแรงลดโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดโรคต่าง ๆ โดยเฉพาะโรคอ้วน

หรือโรคน้ำหนักเกิน ทั้งนี้วิธีการออกกำลังกายสำหรับสุนัขแต่ละสายพันธุ์ แต่ละวัย จะมีวิธีการออกกำลังกายที่แตกต่างกันออกไป ดังต่อไปนี้⁸

1) สุนัขพันธุ์เล็ก การออกกำลังกายสำหรับสุนัขพันธุ์เล็กจะช่วยให้ร่างกายของสุนัขแข็งแรง ส่งผลดีต่อการทำงานของหัวใจและหลอดเลือด ทำให้กล้ามเนื้อแข็งแรง ทำให้ระบบย่อยอาหารทำงานได้ดี ทั้งยังเป็นส่วนช่วยให้สุนัขพันธุ์เล็กได้ใช้พลังงานที่เก็บซึ่งทำให้สุนัขลดพฤติกรรมซุกซนลงด้วย โดยวิธีการออกกำลังกายสำหรับสุนัขพันธุ์เล็ก ไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่มาก การออกกำลังกายสามารถใช้ของเล่นชนิดต่าง ๆ เช่น การปาลูกบอลให้สุนัขคาบ หรือใส่สายจูงพาเดินวันละ 1 – 2 ครั้ง เพียงครั้งละ 10 – 15 นาที เมื่อสุนัขมีอายุมากขึ้นก็สามารถใช้วิธีการออกกำลังกายที่หลากหลายได้มากขึ้น แต่ไม่ควรใช้วิธีที่หักโหมเกินไป โดยการเล่นของเล่น หรือพาสุนัขไปวิ่ง ครั้งละประมาณ 15 – 20 นาที ซึ่งการพาสุนัขออกกำลังกายข้างนอกนั้นจะช่วยให้สุนัขได้มีปฏิสัมพันธ์กับสัตว์อื่นมากขึ้น และมีสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าของมากขึ้นด้วย ทั้งนี้การวิ่งออกกำลังกายภายนอกควรต้องระวังช่วงเวลาที่มืดหรือร้อนจัด เพราะเท้าของสุนัขอาจเกิดแผลพุพองได้ถ้าเป็นการวิ่งบนพื้นซีเมนต์หรือยางมะตอย และควรกินน้ำก่อนและหลังการออกกำลังกายเพื่อรักษาสมดุลของร่างกายอีกด้วย การออกกำลังกายนั้นควรทำเป็นประจำสม่ำเสมอเพื่อสุนัขมีสุขภาพที่แข็งแรง และเมื่อสุนัขเริ่มแก่ตัวลงการออกกำลังกายก็ควรเปลี่ยนเป็นวิธีเบา ๆ ที่ไม่กระทบกระเทือนร่างกายของสุนัขมากนักเพื่อรักษากระดูกและข้อต่อไม่ให้ได้รับบาดเจ็บ เช่น การเดิน หรือการว่ายน้ำ

2) สุนัขพันธุ์ใหญ่ การออกกำลังกายสำหรับสุนัขพันธุ์ใหญ่ช่วงวัยเด็กสามารถใช้วิธีเช่นเดียวกับสุนัขพันธุ์เล็กได้ แต่ควรต้องเพิ่มเวลาในการออกกำลังกายแต่ละครั้งให้มากขึ้น โดยอยู่ที่ประมาณ 15 – 20 นาที และคอยสังเกตว่าสุนัขสามารถออกกำลังกายได้เพิ่มมากขึ้นหรือไม่ จึงค่อยเพิ่มระยะเวลาการออกกำลังกายให้มากขึ้นตามวัยที่โตขึ้นของสุนัข และหากใช้วิธีการให้สุนัขวิ่งอย่างอิสระ สุนัขก็จะหยุดออกกำลังกายเองเมื่อรู้สึกเหนื่อย ทั้งนี้สุนัขในช่วงวัยเด็กยังไม่ควรใช้วิธีการออกกำลังกายที่ต้องกระทบกระเทือนมากเกินไป เพราะสุนัขยังมีกระดูกที่อ่อนอยู่ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับกระดูกและโครงสร้างของร่างกายในอนาคตได้ วิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสมคือ การพาเดินเล่น เล่นปาลูกบอล หรือใช้ของเล่นสำหรับเสริมสร้างทักษะของสุนัข เมื่อสุนัขเข้าสู่วัยโตเต็มที่แล้วสุนัขจะมีความต้องการใช้พลังงานมากขึ้น การออกกำลังกายจึงควรใช้วิธีที่เผาผลาญพลังงานได้ดี เช่น การวิ่ง การเดิน การว่ายน้ำ การกระโดดข้ามเคลื่อนกีดขวาง การเล่นซุกเย่อ ปาลูกบอล หรือปาจานร่อน เป็นต้น ซึ่งการออกกำลังกายด้วยวิธีเหล่านี้จะช่วยทำให้สุนัขพันธุ์ใหญ่มีกล้ามเนื้อแข็งแรง และช่วย

⁸ Rachael, "รักต้องรู้! คู่มือการออกกำลังกายสำหรับสุนัข(ฉบับสมบูรณ์)," สืบค้นเมื่อวันที่ 18 October 2559, จาก <https://www.dogilike.com/content/caring/4311>.

ควบคุมน้ำหนักของสุนัขได้ด้วย โดยเวลาที่เหมาะสมกับการออกกำลังกายต่อวันนั้นอยู่ที่ 45 นาทีต่อหนึ่งวันเป็นอย่างน้อย การออกกำลังกายนั้นไม่ควรทำขณะที่สุนัขเพิ่งกินอาหารเสร็จ เพราะอาจทำให้ระบบย่อยอาหารผิดปกติ หรือเกิดโรคระเพาะปัสสาวะที่เกิดจากการสะสมของอาหารและแก๊สในกระเพาะ และเมื่อสุนัขย่างเข้าสู่อายุ 5 -6 ปีจะเป็นช่วงที่สุนัขเริ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ลดลง ทำให้การเผาผลาญพลังงานลดลงไปด้วย การออกกำลังกายควรใช้การออกกำลังกายแบบเบา ๆ เช่น ว่ายน้ำสัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง การวิ่งช้า ๆ การเดินออกกำลังกายระยะทางสั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอ ควรระวังไม่ให้สุนัขในวัยนี้ออกกำลังกายมากเกินไป และไม่ควรออกกำลังกายบนพื้นแข็งหรือลื่น เช่น พื้นกระเบื้อง พื้นปูนซีเมนต์ เพราะจะส่งผลต่อการทึงน้ำหนักตัว ทำให้เกิดการอักเสบของกระดูกและข้อต่อขึ้นได้

2.2.2.3 โรคของสุนัข

การเลี้ยงสุนัขนั้น ไม่ว่าจะพยายามรักษาความสะอาดของสุนัขเพียงใด หรือดูแลสุขภาพของสุนัขดีเพียงใด ก็ยังคงมีความเป็นไปได้ที่สุนัขจะเจ็บป่วยได้โดยไม่ทราบสาเหตุ และโรคต่าง ๆ ของสุนัขนั้นก็มีความหลากหลายชนิด โดยโรคที่พบเห็นได้บ่อย ๆ อาจมีดังต่อไปนี้⁹

1) หมัด เป็นแมลงที่เกาะอาศัยและหากินกับสัตว์เลือดอุ่น เช่น สุนัข แมว หนู เป็นต้น มีความสามารถในการแพร่กระจายได้รวดเร็วเนื่องจากความสามารถในการกระโดดที่รวดเร็วของมัน กินเลือดจากสิ่งมีชีวิตเป็นอาหาร มีความสามารถในการวางไข่ตลอดชีวิตประมาณ 500 ฟอง โดยมีช่วงอายุอยู่ที่ประมาณ 2 ปี เมื่อหมัดดูดเลือดแล้วจะปล่อยน้ำลายหมัดออกมาซึ่งส่งผลให้สุนัขเกิดอาการแพ้ เจ็บบริเวณที่ถูกกัด เกา ขนร่วงและผื่นแดง นอกจากนี้ยังอาจทำให้ผิวหนังของสุนัขเกิดการติดเชื้อได้จากบาดแผลอันเกิดจากการเกาของสุนัข สุนัขบางตัวอาจมีอาการไข้ขึ้นด้วย อีกทั้งหมัดยังเป็นสาเหตุของพยาธิตัวติดซึ่งเมื่อสุนัขแทะหรือเลียบริเวณที่หมัดอยู่ก็จะเป็นการทำให้พยาธิตัวติดที่อยู่ในตัวหมัดเข้าสู่ท้องของสุนัขนั่นเอง อีกทั้งหากสุนัขมีหมัดตามตัวมากเกินไปก็จะทำให้สุนัขเกิดอาการโลหิตจางได้อีกด้วย เนื่องจากการดูดเลือดของหมัด ซึ่งจะทำให้ระบบการทำงานของร่างกายสุนัขทรุดโทรม การควบคุมหมัดสามารถทำได้โดยการใช้แชมพูที่ช่วยกำจัดหมัด การโรยแป้งที่มีส่วนผสมของสารกำจัดหมัดตามตัวสุนัข การใช้ยาที่มีส่วนผสมของโรติโนน หรือมาลาโรออนผสมในน้ำขณะอาบน้ำหรือแช่ตัว การใช้ยาหยดบริเวณบริเวณต้นคอ หรือใช้ยาฉีดหรือยากินก็ได้

2) เห็บ เป็นแมลงที่กินเลือดของสัตว์เป็นอาหารเช่นกัน ซึ่งเมื่อกินเลือดเพียงพอแล้วเห็บจะวางไข่ซึ่งมีปริมาณ 3,000 ถึง 4,000 ฟอง และเห็บตัวนั้นก็ตาย ซึ่งการวางไข่นั้นเห็บจะไม่ได้วางไข่บนตัวสุนัข แต่จะหาที่ปลอดภัยเช่น ตามก้อนดินและใต้ก้อนหินบนพื้น วิธีการ

⁹ ดนุพล เขียวสาคุ, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 6*, น. 195 - 209.

กำจัดเห็บนั้นทำได้โดย การใช้ยาผงกำจัดเห็บโรยและขยี้ให้ทั่วตัวสุนัข ใช้ยาชนิดอาซุนโทนผสมน้ำและอาบหรือเช็ดตัว หรือใช้แชมพูสำหรับกำจัดเห็บก็ได้

3) โรคไข้หัด หรือ Canine Distemper เป็นโรคที่เกิดจากไวรัสชนิดหนึ่ง ซึ่งไม่ติดต่อสู่คน แต่เป็นโรคที่ทำให้สุนัขมีอัตราการตายสูง พบมากในลูกสุนัขช่วงอายุ 3 – 6 เดือน สุนัขมักจะติดไวรัสจากการหายใจ หรือจากการสัมผัสฝัสดะอองจากปากหรือจมูกของสุนัขที่ติดเชื้อ เชื้อจะเข้าสู่ร่างกายผ่านทางปาก จมูก หรือเยื่อตา เชื้อจะเพิ่มจำนวนขึ้นและผ่านเข้าสู่หลอดน้ำเหลือง และเข้าทำลายต่อมน้ำเหลือง ส่งผลให้สุนัขที่ติดเชื้อมีไข้ขึ้นสูงในช่วง 4 – 6 วันนับแต่รับเชื้อ จากนั้นเชื้อจะเข้าสู่เยื่อบุอวัยวะส่วนต่าง ๆ รวมถึงเยื่อสมองผ่านทางกระแสเลือด หากสุนัขมีภูมิคุ้มกันจะป้องกันเชื้อไม่ให้เข้าไปยังเยื่อบุอวัยวะได้ อาการของสุนัขที่ติดเชื้ออาจมีได้หลายลักษณะ เช่น ไข้ขึ้นสูง ไม่กินอาหาร อาเจียน มีน้ำมูกใสและเป็นหนองในระยะต่อมา ไอและหายใจไม่ออก ท้องเสียเป็นมูกหรือเลือด มีตุ่มหนองตามผิวหนัง ประสาทตาอักเสบจนอาจตาบอด กล้ามเนื้ออกทุกกระดูก กล้ามเนื้อขากระดูก ขาหลังอ่อนแรงทำให้เดินเซ หรือวนไปมา วิธีรักษานั้นทำได้เพียงการรักษาตามอาการยังไม่พบยาด้านไวรัสชนิดนี้ แต่สามารถป้องกันโรคไข้หัดสุนัขได้ด้วยการนำลูกสุนัขอายุตั้งแต่ 6 สัปดาห์ซึ่งหมดภูมิคุ้มกันจากแม่สุนัขมาฉีดวัคซีนป้องกันโรคได้¹⁰

4) โรคหลอดลมอักเสบ เกิดได้ทั้งจากเชื้อไวรัสและเชื้อแบคทีเรีย ไวรัสที่มักพบจะได้แก่ Parainfluenza virus และ Adenovirus type II ส่วนแบคทีเรียได้แก่ Bordetella bronchiseptica สุนัขที่ได้รับเชื้อจะมีน้ำมูกใส มีขี้ตาแฉะ และไอไม่มีเสมหะ โรคนี้ไม่ทำให้สุนัขเสียชีวิต แต่อาจส่งผลให้เกิดโรคแทรกซ้อน เช่น โรคปอดอักเสบ และไข้หัดสุนัข ซึ่งเป็นอันตรายต่อชีวิต โรคนี้ติดต่อได้ง่ายโดยหายใจเอาละอองของเชื้อจากสัตว์ที่ป่วยเป็นโรคเข้าไป วิธีการรักษารักษาด้วยยาปฏิชีวนะ และยาอื่น ๆ ตามอาการ เช่น ยาลดน้ำมูก ยาลดการไอ และสามารถป้องกันโรคนี้ได้ด้วยการฉีดวัคซีนให้แก่สุนัขที่มีอายุ 1 เดือนขึ้นไป¹¹

5) โรคลำไส้อักเสบ เกิดจากเชื้อ Canine Corona Virus และ Canine Parvovirus สุนัขที่ได้รับเชื้อจะมีอาการอาเจียนและท้องร่วง เบื่ออาหาร อ่อนเพลีย ทำให้สุนัขที่เป็นโรคมมีโอกาสเสียชีวิตสูงโดยเฉพาะลูกสุนัข และหากไวรัสเข้าสู่หัวใจจะทำลายกล้ามเนื้อหัวใจทำให้สุนัขเกิดภาวะหัวใจล้มเหลวและเสียชีวิตอย่างรวดเร็ว สามารถป้องกันโรคได้ด้วยการให้วัคซีนตั้งแต่ ลูก

¹⁰ นงเยาว์ สุวรรณธาดา, "โรคไข้หัดสุนัข," สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2560, จาก <http://vet.kku.ac.th/rabies/disease/distemper.htm>.

¹¹ โรงพยาบาลบ้านสัตว์เลี้ยงอ่อนนุช, "โรคหลอดลมอักเสบติดต่อ," สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2560, จาก http://www.petvethome.com/petvethome_2016/index.php/kennel-cough.

สุนัขมีอายุ 2 สัปดาห์ขึ้นไป และต้องให้วัคซีนเป็นประจำทุกปีเพื่อให้สุนัขมีภูมิคุ้มกันสูงอยู่เสมอ ส่วนวิธีการรักษานั้นต้องให้สารน้ำจำนวนมากเพื่อยับยั้งภาวะการขาดน้ำอันเกิดจากการอาเจียนและท้องร่วง ควบคู่กับการให้ยาปฏิชีวนะควบคุมการติดเชื้อแทรกซ้อน¹²

6) โรคตับอักเสบ เกิดจากเชื้อไวรัส Canine Adenovirus type 1 สุนัขที่ป่วยเป็นโรคจะมีอาการไข้สูง ซึม อาเจียนจนหน้าท้องแข็งเกร็ง ตาอักเสบขุ่นมัวจนเห็นเป็นสีฟ้า หากมีอาการรุนแรง กระเพาะอาหารและลำไส้จะอักเสบ อาเจียน และท้องร่วงรุนแรงติดต่อกันหลายวัน ต่อมาสุนัขจะมีอาการดีซ่านตัวเหลือง และชักตายได้ในที่สุด วิธีการรักษาทำได้โดยการให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ ให้ยาบำรุง เช่น วิตามินบีรวมร่วมกับวิตามินเค ให้ยาปฏิชีวนะป้องกันอาการแทรกซ้อน หากมีอาการรุนแรงต้องถ่ายเลือดสุนัขร่วมด้วย และสามารถป้องกันโรคนี้ได้ด้วยการฉีดวัคซีนป้องกันโรคในลูกสุนัข ซึ่งสามารถฉีดได้พร้อมกับวัคซีนป้องกันโรคไข้หัดสุนัข¹³

7) โรคเลปโตสไปโรซิส หรือโรคฉี่หนูเป็นโรคที่ติดได้ทั้งคนและสัตว์หลายชนิดซึ่งรวมถึงสุนัข เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Leptospira* spp. ซึ่งสัตว์พาหะที่พบโดยมากจะเป็นหนู เนื่องจากสามารถกักเก็บเชื้อโรคไว้ในท่อไตได้นาน และแพร่เชื้อออกมาผ่านทางปัสสาวะ สัตว์อื่นสามารถรับเชื้อได้จากการไปสัมผัสดินหรือแหล่งน้ำที่มีการปนเปื้อนปัสสาวะจากสัตว์พาหะ ซึ่งนอกจากหนูแล้วก็อาจจะเป็นโค กระบือ สุกร แพะ แกะ แมว หรือสุนัขก็เป็นสัตว์พาหะได้เช่นกัน เชื้อโรคจะผ่านเข้าสู่ร่างกายทางบาดแผลที่ผิวหนัง เยื่อเมือกที่ตา จมูก และปาก ซึ่งนอกจากติดต่อโดยตรงแล้วยังติดผ่านการผสมพันธุ์ การกัดกัน หรือจากแม่สู่ลูกได้อีกด้วย อาการของสุนัขที่เป็นโรคจะมีอาการที่หลากหลายตั้งแต่การไม่แสดงอาการเนื่องจากมีภูมิคุ้มกันที่สูง หรือมีอาการซึม อ่อนแรง เบื่ออาหาร ท้องเสีย อาเจียน กินน้ำมาก ปัสสาวะมากหรือน้อยไปจนถึงไม่มีปัสสาวะเลย ร่างกายขาดน้ำ มีไข้สูง เกิดภาวะดีซ่าน ตาแดง เจ็บบริเวณท้อง หรือกล้ามเนื้อ เกิดอาการแท้งลูก เนื่องจากเชื้อจะเข้าสู่กระแสเลือดไปทำลายเซลล์เยื่อหุ้มหลอดเลือด และแทรกเข้าไปยังไต ตับ ม้าม ระบบสืบพันธุ์ ระบบประสาทส่วนกลาง และตา การรักษาโรคทำได้เพียงการรักษาตามอาการด้วยการให้ยาปฏิชีวนะ สารน้ำ ยาลดกรด ยาระงับอาเจียน ยาบำรุงตับ ยาบำรุงไต เพื่อป้องกันอวัยวะสำคัญเสียหาย โดยเฉพาะ

¹² พชณี ศรีงาม, “โรคติดต่อที่สำคัญและการให้วัคซีนในสุนัข,” สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2560, จาก http://vet.kku.ac.th/physio/DOG%20PDF/7โรคติดต่อที่สำคัญ_วัคซีน_.pdf.

¹³ กลุ่มช่วยเหลือสัตว์ เพื่อการศึกษา, “โรคตับอักเสบ สุนัข,” สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2560, จาก www.ช่วยเหลือสัตว์.com/โรคตับอักเสบ-สุนัข.

การเกิดไตวายเฉียบพลัน ซึ่งสุนัขจะอาการดีขึ้นใน 7 – 14 วัน แต่ต้องให้ยาปฏิชีวนะจนครบ 3 – 5 สัปดาห์ แต่สามารถป้องกันโรคนี้นี้ได้ด้วยการฉีดวัคซีนป้องกันโรคนี้นี้¹⁴

2.2.3 พ่อพันธุ์/แม่พันธุ์

ก่อนจะไปถึงการอธิบายขั้นตอนการผสมพันธุ์ ก่อนอื่นก็ต้องรู้จักข้อมูลของสุนัข พ่อพันธุ์และสุนัขแม่พันธุ์เสียก่อน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.3.1 พ่อพันธุ์

สุนัขเพศผู้ที่มีความพร้อมจะผสมพันธุ์จะเริ่มตั้งแต่อายุประมาณ 6 – 8 เดือน แต่ควรรอให้สุนัขมีอายุ 10 เดือนขึ้นไปเสียก่อน ซึ่งเป็นช่วงที่สุนัขโตเต็มที่ ควรต้องให้พ่อพันธุ์สุนัขกินอาหารที่มีโปรตีนสูง ได้แก่ เนื้อ และไข่ ให้สุนัขออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ อย่าให้อ้วนหรือผอมจนเกินไปจะทำให้ขาดเรี่ยวแรงในการผสมพันธุ์ได้ การที่สุนัขตัวผู้มีสุขภาพแข็งแรงจะทำให้สามารถผลิตอสุจิที่มีสภาพแข็งแรงออกมาได้ด้วย ซึ่งจะได้สามารถผสมกับไข่ของสุนัขเพศเมียได้มากขึ้น ทำให้ได้ลูกสุนัขจำนวนมากขึ้นในการออกลูกครอกนั้น¹⁵

2.2.3.2 แม่พันธุ์

สุนัขเพศเมียที่จะนำมาผสมพันธุ์ควรมีอายุตั้งแต่ 18 เดือนขึ้นไป มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ควรต้องบำรุงร่างกายของแม่พันธุ์ให้แข็งแรงสมบูรณ์ เพราะจะส่งผลต่อสุขภาพร่างกายของลูกสุนัขโดยตรง จึงควรให้แม่พันธุ์ได้รับสารอาหารให้ครบถ้วน ทั้ง โปรตีน วิตามิน โดยเฉพาะวิตามินอีที่มีผลต่อการสืบพันธุ์และการผสมพันธุ์ และเกลือแร่ ทั้งนี้ก็ต้องระวังไม่ให้สุนัขอ้วนด้วยเพราะจะทำให้โอกาสที่จะผสมพันธุ์สำเร็จนั้นลดน้อยลง¹⁶

2.2.4 การผสมพันธุ์สุนัข

ก่อนการผสมพันธุ์นั้น ต้องมีการเตรียมพร้อมสำหรับการผสมพันธุ์เสียก่อน ด้วยการตรวจสอบสุขภาพของสุนัขเพศเมีย โดยสุนัขต้องไม่อ้วนหรือผอมเกินไป ต้องมีการรักษาโรคผิวหนังทุกชนิดก่อนเพื่อป้องกันการติดต่อถึงลูก ต้องมีการขับพยาธิ มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรค Distemper และ Canine Hepatitis ซ้ำก่อนลูกสุนัขเกิด ซึ่งจะช่วยเพิ่มความต้านทานแก่ลูกสุนัขในช่วงแรกเกิด โดยสุนัขตัวเมียจะมีความพร้อมในการได้รับการผสมพันธุ์ใน 12 วันหลังจากมีระดูครั้ง

¹⁴ ธีรภาพ มุสิกานนท์, “สุนัขบางแก้วชอบเล่นน้ำต้องระวัง!! เสี่ยงป่วยเป็นโรคฉี่หนู,” สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2560, จาก <https://www.dogilike.com/content/vettalk/2717/>.

¹⁵ ดนุพล เขียวสาคุ, *อ้วนแล้ว เชิงอรรถที่ 6*, น. 43.

¹⁶ *เพ็ญอ้วน*, น. 43.

แรก¹⁷ โดยสุนัขตัวเมียจะเป็นสัดปีละ 2 ครั้ง คือทุก 6 เดือน มีระยะเวลาเป็นสัดต่อครั้งนานประมาณ 18 วัน สามารถสังเกตการณ์กำหนดของสุนัขเพศเมียได้โดยสังเกตที่อวัยวะสืบพันธุ์ของเพศเมียจะเริ่มบวมมีน้ำเมือกที่มีเลือดปนออกมา และสุนัขเพศเมียจะเริ่มเข้าหาตัวผู้ บิดหางไปด้านข้างและจะยอมให้ตัวผู้เข้าผสมพันธุ์¹⁸

สำหรับการผสมพันธุ์นั้น ได้มีทฤษฎีหรือวิธีการเลือกสุนัขมาผสมพันธุ์กัน โดยแบ่งออกเป็น¹⁹

1) การผสมพันธุ์กับสุนัขในตระกูลเดียวกัน (Line Breed) เป็นการผสมพันธุ์สุนัขที่มาจากต้นตระกูลเดียวกัน คือการผสมพันธุ์สุนัขที่ทั้งพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์มาจากต้นตระกูลเดียวกัน เช่นมาจากคอกสุนัขคอกเดียวกัน ซึ่งการผสมพันธุ์วิธีนี้จะช่วยรักษาเอกลักษณ์ของสายเลือดที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษของสุนัขเหล่านั้นได้ดี ลูกสุนัขที่เกิดมาจะได้ลักษณะที่ดีของพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ และก็ต้องระวังเรื่องความบกพร่องทางสายเลือดที่อาจแสดงออกมาในรุ่นของลูกสุนัขที่เกิดมาด้วย ในประเทศไทยวิธีการผสมพันธุ์แบบนี้เป็นที่นิยมมากที่สุดเนื่องจากเป็นวิธีที่ทำให้ผู้เพาะเลี้ยงสามารถคาดการณ์ลักษณะของลูกสุนัขที่เกิดมาได้ซึ่งสามารถเทียบได้กับลักษณะของพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์นั่นเอง ทั้งนี้ต้องระวังไม่ให้เกิดการผสมพันธุ์ของสุนัขที่มีเลือดชิดกันมากเกินไป เช่น พ่อผสมพันธุ์กับลูก หรือพี่ผสมพันธุ์กับน้อง

2) การผสมพันธุ์แบบข้ามตระกูล (Out Cross) คือการผสมพันธุ์ที่นำพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ซึ่งอยู่ต่างตระกูลกันมาผสมพันธุ์กัน โดยมีจุดมุ่งหมายคือการดึงเอาจุดเด่นของทั้งสองตระกูลออกมาซึ่งผู้เพาะพันธุ์ต้องมีทราบถึงประวัติของทั้งสุนัขพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ทั้งลักษณะ และรูปร่างเป็นอย่างดี ลูกสุนัขที่เกิดจากการผสมพันธุ์วิธีนี้อาจมีรูปร่างหรือลักษณะที่ไม่เหมือนกันเลยก็ได้ในครอกเดียวกัน การผสมพันธุ์ด้วยวิธีนี้ต้องระวังปัญหาที่เกิดกับลูกสุนัข ทั้งปัญหาด้านความสวยงาม และปัญหาด้านพันธุกรรม และการถ่ายทอดลักษณะด้อยของทั้งพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์มาที่ลูกสุนัข จนทำให้ลูกสุนัขกลายเป็นสุนัขที่ไม่มีคุณภาพทั้งด้านมาตรฐานทางสายพันธุ์และสุขภาพ วิธีนี้ได้รับความนิยมในประเทศไทยเนื่องจากผู้เพาะพันธุ์ส่วนหนึ่งมุ่งเน้นผลประโยชน์ทางด้านการพาณิชย์มากกว่าการปรับปรุงสายพันธุ์ เพราะวิธีนี้สามารถทำได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับการผสมพันธุ์พันธุ์ในตระกูลเดียวกัน โดยการนำเอาแม่พันธุ์คุณภาพแย่มมาผสมพันธุ์กับพ่อพันธุ์คุณภาพดี และนำลูกสุนัขออกขายโดยเน้นโฆษณาเฉพาะแต่พ่อพันธุ์ที่มีคุณภาพดี

¹⁷ เฟื่องอ้าง, น. 43.

¹⁸ เฟื่องอ้าง, น. 51.

¹⁹ เฟื่องอ้าง, น. 32 – 39.

3) การผสมพันธุ์แบบสายเลือดชิดกันในตระกูล (In Breed) เป็นวิธีที่นำเอาสุนัขที่มีสายเลือดใกล้เคียงกัน เช่น พ่อกับลูก หรือแม่กับลูกมาผสมพันธุ์กัน วิธีการผสมพันธุ์แบบนี้มีความเสี่ยงสูง เนื่องจากลูกสุนัขที่เกิดมาจะมีโอกาสพิการในอัตราที่สูง โดยสาเหตุของการพิการจะมาจากการที่พ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ถ่ายทอดพันธุกรรมด้อยมาสู่ลูกสุนัขทั้งหมด หรือลักษณะทางพันธุกรรมที่ปรากฏให้เห็นได้ยากก็มีโอกาสปรากฏขึ้นจากการผสมพันธุ์ด้วยวิธีนี้ ผลที่ได้จากการประสบความสำเร็จในการผสมพันธุ์ด้วยวิธีนี้ คือ การได้สุนัขที่มีลักษณะดีเหมือนพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ของมัน แต่ก็ไม่ควรนำลูกสุนัขที่เกิดจากการผสมพันธุ์ด้วยวิธีนี้มาผสมอีก ผู้ที่นิยมผสมพันธุ์ด้วยวิธีนี้คือผู้ที่ต้องการนำสุนัขไปประกวดเท่านั้น

4) การผสมพันธุ์แบบข้ามสายพันธุ์ (Cross Breed) เป็นวิธีการผสมพันธุ์ที่มีความเก่าแก่ที่สุด ที่ทำให้สุนัขขยายพันธุ์ออกไปได้ทั่วโลก สุนัขสายพันธุ์ต่างประเทศส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นจากการผสมข้ามสายพันธุ์ทั้งนั้น แม้แต่สุนัขพันธุ์ไทยหลังอานและสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วก็วิวัฒนาการขึ้นมาด้วยวิธีการผสมข้ามสายพันธุ์เช่นกัน เรียกได้ว่าเป็นลักษณะของการผสมพันธุ์ตามธรรมชาติก็ได้ หลักการของการผสมพันธุ์วิธีนี้ คือ การนำเอาข้อดีหรือจุดเด่นของสุนัขแต่ละสายพันธุ์มารวมเข้าด้วยกัน ตามแต่ความประสงค์ของผู้เพาะพันธุ์ว่าต้องการนำลูกสุนัขที่ได้ไปใช้ประโยชน์อะไร แต่ในมุมมองของผู้เพาะพันธุ์สุนัขในปัจจุบันที่มีการกำหนดมาตรฐานสายพันธุ์ไว้อย่างชัดเจนแล้ว เห็นว่าวิธีการนี้จะทำให้ได้สุนัขที่ไม่ตรงตามมาตรฐานสายพันธุ์ และยังไม่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสายพันธุ์ของสุนัขอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้เพาะเลี้ยงสุนัขบางรายอาจใช้วิธีการผสมข้ามสายพันธุ์นี้เพื่อหลีกเลี่ยงให้แก่ผู้ซื้อสุนัขก็ได้

เมื่อผ่านกระบวนการผสมพันธุ์ไปแล้ว การจะสังเกตว่าสุนัขตั้งท้องหรือไม่สามารถดูได้จากลักษณะทางสรีระและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งประมาณ 1 เดือน หากสุนัขแม่พันธุ์ตั้งท้องจะสามารถสังเกตได้จากขนาดของเต้านมที่มีขนาดใหญ่ขึ้น หัวนมเปลี่ยนจากสีดำเป็นสีชมพู บริเวณช่องท้องชายโครงจะกางออกเห็นได้ชัดขึ้น สุนัขจะเริ่มมีนิสัยสงบลง กินอาหารมากขึ้น นอนมากขึ้น หรือจะใช้วิธีการคลำบริเวณหน้าท้องเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของปีกมดลูก ซึ่งโดยปกติตัวอ่อนของสุนัขจะฝังตัวอยู่บริเวณปีกมดลูกของแม่สุนัขภายหลังการปฏิสนธิ 2 - 3 สัปดาห์ วิธีการนี้ต้องใช้ความระมัดระวังเพราะอาจเกิดการกระทบกระเทือนจนทำให้สุนัขแท้งลูกได้ การตรวจการตั้งท้องด้วยวิธีการถ่ายภาพรังสี ซึ่งเป็นวิธีการฉายรังสีเอ็กซเรย์ ที่จะสามารถตรวจจับส่วนที่มีความหนาแน่นสูงเช่นกระดูกได้ ดังนั้น การตรวจด้วยวิธีนี้จะใช้ได้ก็ต่อเมื่อลูกสุนัขมีการเจริญเติบโตของกระดูกแล้ว คือ ตั้งแต่ 6 สัปดาห์ขึ้นไปหลังการปฏิสนธิ การตรวจด้วยการใช้คลื่นเสียงความถี่สูง หรืออัลตราซาวด์ เป็นการตรวจที่มีความปลอดภัยและมีความแม่นยำสูงซึ่งสามารถตรวจพบการตั้งครรภ์ได้เร็วที่สุดอย่างน้อย ภายใน 20 วันหลังการผสมพันธุ์ และวิธีสุดท้ายคือการตรวจการตั้งท้องด้วยการ

ตรวจฮอร์โมน ชนิดของฮอร์โมนที่เกี่ยวกับการตั้งท้อง คือ รีแลคซิน ฮอร์โมน ที่จะถูกสร้างขึ้นมาจากรกของสุนัข เพราะฉะนั้นสุนัขที่ตั้งท้องจะมีปริมาณฮอร์โมนชนิดนี้ในระดับที่สูง วิธีตรวจนั้นสามารถตรวจจากเลือดของแม่สุนัขได้หลังจากผสมพันธุ์ไปแล้ว 21 วันถึง 29 วัน ระหว่างที่สุนัขท้องไม่ควรลูบหรือบีบคลำท้องสุนัขบ่อยจนเกินไป ไม่ควรทำให้สุนัขตกจากที่สูง หรือทำให้สุนัขตื่นอย่างรุนแรง ตลอดจนการอาบน้ำ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของสุนัขอย่างกะทันหันจะทำให้สุนัขแท้งลูกได้ หากต้องการทำความสะอาดสุนัขก็ใช้เพียงการเช็ดตัวด้วยน้ำอุ่น อาหารของสุนัขขณะท้องควรเป็นอาหารคุณภาพดี และก่อนคลอด 7 วันต้องให้อาหารประเภทโปรตีน คาร์โบไฮเดรต ไขมัน วิตามิน รวมทั้งเกลือแร่ในปริมาณที่เพิ่มขึ้นจากเดิมประมาณร้อยละ 20 เพื่อให้ลูกสุนัขในท้องได้รับสารอาหารในปริมาณที่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตที่รวดเร็ว²⁰

สุนัขจะมีกำหนดคลอดลูกอยู่ในช่วงประมาณ 60 ถึง 63 วัน หลังจากการผสมพันธุ์ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนการคลอดลูกสุนัข ซึ่งลูกสุนัขที่อยู่ในท้องจะได้รับอุณหภูมิจากแม่สุนัขประมาณ 101.4 องศาฟาเรนไฮต์ และเมื่อลูกสุนัขคลอดออกมาแล้วควรต้องรักษาอุณหภูมิของลูกสุนัขให้อยู่ประมาณ 105 องศาฟาเรนไฮต์ และจะลดลงเรื่อย ๆ จนครบหนึ่งสัปดาห์ ลูกสุนัขก็จะมีอุณหภูมิปกติ สถานที่สำหรับการคลอดนั้นต้องเป็นสถานที่ที่มีความเงียบ เป็นส่วนตัว และมีความปลอดภัย หากใช้กล่องหรือลังไม้ควรต้องให้มีขนาดใหญ่เพียงพอให้แม่สุนัขขยับตัวได้อย่างสะดวกและสามารถรองรับจำนวนของลูกสุนัขที่คลอดออกมาได้ หรือจะหาหมอนนุ่มหนึ่งของบ้านเพื่อใช้เป็นสถานที่คลอดได้ ซึ่งพื้นที่บริเวณที่คลอดควรต้องปูด้วยกระสอบหรือผ้าที่สะอาด และหาวัสดุสำหรับทำที่กั้นให้แม่สุนัขเช่น ตาข่าย ไม้ หรือกระดาษหนา เพื่อให้เป็นส่วนตัวแก่แม่สุนัขขณะคลอดลูก หรืออาจใช้กรงสุนัขเป็นสถานที่สำหรับคลอดลูกเนื่องจากกรงสุนัขนั้นจะมีความมั่นคง แข็งแรง และเป็นส่วนตัวโดยสามารถติดมุ้งไว้เพื่อป้องกันแมลงขนาดเล็กซึ่งเป็นพาหะนำโรคมารบกวนได้²¹

ช่วงที่แม่สุนัขใกล้คลอด อาจแสดงอาการเบื่ออาหาร ขุดคุ้ยหาที่หรือรังเพื่อทำการคลอดลูกตามสัญชาตญาณ หวังมขยายใหญ่ มีน้ำนมไหลซึมออกมา ช่องคลอดของสุนัขจะบวมโต และนุ่ม มีเมือกสีนํ้าตาลออกมา ซึ่งอาการเช่นนี้จะแสดงออกมาก่อนคลอดประมาณ 24 ชั่วโมง การคลอดจะสำเร็จก็ต่อเมื่อมดลูกบีบรัดตัวและบีบลูกสุนัขให้เคลื่อนผ่านช่องคลอดออกมา ระหว่างนี้แม่สุนัขจะเจ็บปวดและร้องครวญครางเป็นระยะ โดยธรรมชาติการคลอดนั้น ลูกสุนัขจะโผล่หัวและขาหน้าออกมาก่อน เมื่อคลอดออกมาแล้วลูกสุนัขจะมีสายสะดือติดอยู่ที่รกที่หลุดออกมาพร้อมลูกสุนัข

²⁰ เฟิงอ้าง, น. 58 – 62.

²¹ เฟิงอ้าง, น. 54 -57.

แม่สุนัขจะทำการกัดกินรกไปจนถึงสายสะดือของลูกสุนัข การกระทำเช่นนี้จะเป็นการกระตุ้นน้ำนมของแม่สุนัข รวมทั้งช่วยสมานแผลที่เกิดระหว่างคลอดให้หายปกติด้วย จากนั้นจะทำการเลียลูกสุนัขเพื่อทำความสะอาดและเป็นการกระตุ้นลูกสุนัขด้วย หลังจากคลอดลูกเสร็จแล้วต้องมีการตรวจสอบให้แน่ใจว่าแม่สุนัขได้เบ่งรกออกมาจนหมดแล้วเพราะหากยังมีรกหลงเหลืออยู่อาจเป็นสาเหตุของการอักเสบและติดเชื้อได้ หากสุนัขไม่ยอมกัดรกและสายสะดือ ผู้เลี้ยงต้องตัดสายสะดือให้ห่างจากสะดือสุนัขประมาณ 1 นิ้วด้วยกรรไกรสะอาดผ่านการต้มฆ่าเชื้อมาแล้ว และมัดสายสะดือด้วยด้ายเหนียวซึ่งเมื่อสายสะดือแห้งแล้วจะหลุดออกจากตัวลูกสุนัขเอง²²

2.2.5 การขายลูกสุนัข

มีข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการขายลูกสุนัข คือ ไม่ควรขายลูกสุนัขก่อนลูกสุนัขมีอายุครบ 8 สัปดาห์ หรืออย่างดีที่สุดคือขายลูกสุนัขหลังมีอายุตั้งแต่ 12 สัปดาห์ขึ้นไปแล้ว เนื่องจาก ควรต้องรอให้ลูกสุนัขหย่านมเรียบร้อยเสียก่อน และลูกสุนัขควรจะได้ฝึกทักษะการเข้าสังคมจากการปฏิสัมพันธ์กับแม่และพี่น้องของมันเสียก่อน และก่อนที่จะทำการขายลูกสุนัขนั้นควรให้มันได้รับการตรวจสุขภาพและรับวัคซีนป้องกันโรคชุดแรกจากสัตวแพทย์เสียก่อน และควรให้ข้อมูลประวัติการตรวจสุขภาพและการรับวัคซีนข้างต้นของลูกสุนัขแก่ผู้ซื้อด้วย²³

2.3 ข้อมูลการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย

2.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย

กิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย มีทั้งกิจการที่ประกอบเป็นอาชีพ และกิจการที่เป็นงานอดิเรก โดยผู้ประกอบกิจการทั้งที่เป็นอาชีพและเป็นงานอดิเรกนั้น ส่วนหนึ่งจะเป็นสมาชิกของสมาคม ชมรม หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเพาะเลี้ยงสุนัข ซึ่งในประเทศไทยก็มีสมาคม และชมรมที่เกี่ยวข้องดังกล่าว อยู่มากมาย ซึ่งเกิดจากการรวมกลุ่มของผู้เลี้ยงสุนัขสายพันธุ์เดียวกัน หรือผู้เลี้ยงสุนัขในพื้นที่เดียวกัน เป็นต้น โดยสมาคมที่ถือว่าเป็นสมาคมกลางของผู้เลี้ยงสุนัข ไม่ว่าจะสายพันธุ์ใดก็สามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้ คือ สมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) ในที่นี้จึงจะขอยกตัวอย่างกิจกรรมที่ดำเนินโดยสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) เพื่อให้เห็นภาพความสัมพันธ์ของสมาคมเหล่านี้ ว่ามีความสัมพันธ์ในด้านใดต่อกิจการเพาะพันธุ์สุนัขบ้าง

²² เฟิงฮ้าง, น. 80 – 82.

²³ Kelly Roper, "How to Sell Puppies, Retrieved on October 18, 2016, from "http://dogs.lovetoknow.com/how-sell-puppies.

สมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) พบว่า ริเริ่มมาจากกลุ่มผู้ซื้อผู้ขายสุนัขที่ตลาดนัดสัตว์เลี้ยงที่สนามหลวงได้เริ่มมีทำกิจกรรมร่วมกันโดยเริ่มจากการจัดงานประกวดสุนัขขึ้นในหมู่ของกลุ่มผู้ค้าขายสุนัขและกลุ่มผู้เลี้ยงสุนัขในบริเวณพื้นที่สนามหลวง โดยเห็นว่าในต่างประเทศมีการนำสุนัขมาประกวดกันจึงต้องการให้มีขึ้นในประเทศไทยบ้าง ด้วยเหตุนี้จึงมีความพยายามจะเรียกราค่าใช้จ่ายจากกลุ่มผู้ค้าสุนัขที่สนามหลวงเพื่อนำมาจัดงานประกวดดังกล่าว และผลของการจัดการประกวดสุนัขที่ดำเนินต่อมานั้นก็ส่งผลให้กลุ่มผู้เข้าประกวดร่วมกันจัดตั้งชมรมเกี่ยวกับสุนัขขึ้น โดยใช้ชื่อว่า ชมรมผู้เลี้ยงสุนัขแห่งประเทศไทย เพื่อใช้เป็นสถานที่พูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลการเลี้ยงและการประกวดสุนัขระหว่างสมาชิก จนมีผู้เข้าเป็นสมาชิกมากขึ้นจึงได้ก่อตั้งเป็นสมาคมผู้นิยมสุนัขแห่งประเทศไทยขึ้นมา จนถึงปัจจุบันได้เปลี่ยนมาเป็นสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) ที่เข้ามาดำเนินกิจการต่อและได้รับการยอมรับให้เข้าเป็นสมาชิกของสมาพันธ์สุนัขโลก (The Fédération Cynologique Internationale : FCI) ซึ่งเป็นองค์กรที่ดูแลเกี่ยวกับการพัฒนาพันธุ์สุนัขทั่วโลกเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยอีกด้วย²⁴ โดยตัวสมาคมนี้จะมีลักษณะเป็นองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการผสมพันธุ์สุนัขให้ถูกต้องตามมาตรฐานสากล และเป็นศูนย์การจดทะเบียนสุนัขทุกพันธุ์ จัดทำและเผยแพร่รายละเอียดมาตรฐานประจำพันธุ์ของสุนัขทุกพันธุ์ สนับสนุนให้สมาชิกปรับปรุงพันธุ์สุนัขของตนให้ได้มาตรฐานด้วยวิธีจัดการประกวดสุนัข ให้ความรู้ด้วยเอกสารหรือวิธีอื่นที่เหมาะสม เป็นสื่อกลางของผู้เลี้ยงสุนัขในประเทศไทยและต่างประเทศ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและยกระดับสุนัขในประเทศไทยให้ดีขึ้น ให้ความรู้แก่สมาชิกในการดำเนินการฝึกประกวดผสมพันธุ์ การป้องกันโรคระบาดสุนัขและบรรดาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพของสุนัขในประเทศไทย²⁵ ดำเนินการเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนสุนัข คอกสุนัข และการทำใบทะเบียนประวัติหรือใบเพ็ดดิกรี ให้แก่ผู้เลี้ยงสุนัขที่เข้ามาเป็นสมาชิกของทางสมาคม โดยการเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมก็เพียงยื่นเอกสารพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและเสียค่าธรรมเนียมเพื่อสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) จากนั้นสมาชิกจะสามารถออกใบรับรองต่าง ๆ ของทางสมาคมได้ อาทิเช่น การขอขึ้นทะเบียนสุนัขกับทางสมาคม หรือการขอขึ้นทะเบียนคอกสุนัขกับทางสมาคม เป็นต้น โดยสมาชิกของสมาคมจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับของทางสมาคมด้วย ซึ่งทางสมาคมได้กำหนดให้สมาชิกมีสิทธิและหน้าที่ อันได้แก่ สิทธิในการเข้าใช้สถานที่ของสมาคม สิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสมาคม สิทธิได้รับสวัสดิการตามที่สมาคมได้จัดขึ้น โดยมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม

²⁴ สมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย), สมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย), (กรุงเทพมหานคร : สมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย)), น. 6 – 13.

²⁵ ข้อบังคับของสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) ข้อ 4

ระเบียบปฏิบัติ และข้อบังคับของสมาคม หน้าที่ต้องประพฤติตัวให้สมเกียรติที่เป็นสมาชิก หน้าที่ในการให้ความร่วมมือและสนับสนุนกิจการต่าง ๆ ของสมาคม หน้าที่ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สมาคมจัดให้มีขึ้น หน้าที่ในการเผยแพร่ชื่อเสียงของสมาคมให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย²⁶ สำหรับการขอขึ้นทะเบียนตัวสุนัขนั้น สมาชิกสามารถยื่นเอกสารขอขึ้นทะเบียนสุนัขได้ โดยมีเงื่อนไขว่าสุนัขที่นำมาขึ้นนั้นต้องมีอายุตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไป พร้อมทั้งแนบรูปถ่ายหน้าตรงและด้านข้าง มาพร้อมเอกสารขึ้นทะเบียนที่ต้องระบุวันเดือนปีเกิด เพศ และสี ของสุนัข หากเป็นสุนัขที่นำเข้ามาก็ต้องระบุเอาไว้ด้วย พร้อมแนบใบ export pedigree มาด้วย เมื่อเจ้าหน้าที่ของทางสมาคมได้พิจารณาแล้วก็จะทำการออกเลขทะเบียนให้แก่สุนัขตัวนั้น ๆ จากนั้นเมื่อสมาชิกได้ทำการขึ้นทะเบียนสุนัขแล้ว สมาชิกจะสามารถนำสุนัขนั้น ๆ มาแจ้งผสมพันธุ์ และแจ้งเกิดลูกสุนัขจากสุนัขที่แจ้งผสมพันธุ์ได้อีกด้วย โดยมีเงื่อนไขของการผสมพันธุ์ คือ สุนัขทั้งพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ต้องมีอายุขั้นต่ำตามที่สมาคมกำหนดคือ สุนัขขนาดเล็กต้องมีอายุอย่างน้อย 12 เดือนขึ้นไป สุนัขขนาดกลางต้องมีอายุอย่างน้อย 14 เดือนขึ้นไป สุนัขขนาดใหญ่ต้องมีอายุอย่างน้อย 18 เดือนขึ้นไป และแม่พันธุ์สุนัขต้องทำการพักท้องหลังแจ้งเกิดลูกสุนัขแล้วอย่างน้อย 4 เดือนจึงจะสามารถนำมาแจ้งผสมพันธุ์ใหม่ได้ หากไม่ทำตามเงื่อนไขดังกล่าวทางสมาคมจะไม่รับแจ้งเกิดลูกสุนัขคอกนั้น ๆ ซึ่งเท่ากับว่าลูกสุนัขที่เกิดมาจะไม่ได้ขึ้นทะเบียนกับทางสมาคม

นอกจากนี้สมาคมยังสามารถออกใบเพ็ดดิกกรีซึ่งเป็นเอกสารแสดงประวัติของสุนัขตัวนั้น ๆ ให้แก่สมาชิกที่มายื่นคำขอได้อีกด้วย โดยใบเพ็ดดิกกรีจะระบุชื่อของสุนัขตัวนั้น ๆ เลขทะเบียนที่ทางสมาคมออกให้ สายพันธุ์ เพศ สีขน วันที่เกิด ผู้เพาะพันธุ์ เจ้าของสุนัข และระบุว่าสุนัขตัวใดเป็นพ่อและแม่พันธุ์ อีกทั้งระบุพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ย้อนขึ้นไปอีกสองชั้นด้วย ซึ่งสำหรับใบเพ็ดดิกกรีนีจะมีความสำคัญกับผู้เพาะพันธุ์ในแง่ที่ว่าหลักฐานที่ใช้ในการซื้อขายสุนัข คือ ผู้ซื้อมักจะขอดูเอกสารนี้เพื่อให้แน่ใจว่าสุนัขที่ตนจะซื้อนั้นเกิดมาจากสุนัขตัวใด และผ่านการขึ้นทะเบียนถูกต้องจากทางสมาคม มิใช่สุนัขที่ไม่รู้ที่มาที่ไป เป็นเอกสารที่สร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้เพาะพันธุ์ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้สมาชิกที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ยังสามารถมาขอจดทะเบียนชื่อสถานเพาะพันธุ์สุนัขหรือที่เรียกกันว่า คอกสุนัข กับทางสมาคมได้อีกด้วย โดยเมื่อจดทะเบียนแล้วจะสามารถขอให้ทางสมาคมทำการแสดงชื่อคอกสุนัขลงในใบเพ็ดดิกกรีได้อีกด้วย

นอกจากกิจกรรมทางด้านเอกสารและการทะเบียนแล้ว สมาคมเพาะพันธุ์สุนัขยังได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ อาทิเช่น การจัดการประกวดสุนัขที่ให้สมาชิกรับนำสุนัขของตนเข้ามาประกวดความสวยงามของสุนัขแต่ละสายพันธุ์ ซึ่งเกณฑ์พิจารณาจะดูจากลักษณะรูปร่างของสุนัขว่าตรงตาม

²⁶ ข้อบังคับของสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) ข้อ 12

มาตรฐานสายพันธุ์ของสุนัขสายพันธุ์นั้น ๆ หรือไม่ และดูจากท่าทางการยืน เดิน นั่ง และหมอบของสุนัขประกอบการตัดสินใจ ในส่วนนี้เองที่ผู้เพาะพันธุ์สุนัขจะได้ประโยชน์จากทางสมาคม ซึ่งนอกจากความน่าเชื่อถือทางเอกสารแล้ว หากสุนัขของตนขณะการประกวดก็จะทำให้ผู้เพาะพันธุ์สามารถขายสุนัขที่เป็นทายาทของสุนัขที่ขณะการประกวดนั้นได้ราคาที่สูงขึ้นอีกด้วย

จากรายละเอียดที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) มีส่วนสำคัญกับการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ในแง่ของการส่งเสริมในด้านธุรกิจของกิจการ ทั้งในด้านความน่าเชื่อถือจากงานทะเบียน และชื่อเสียงจากการประกวดสุนัขซึ่งเป็นสิ่งที่คอยกระตุ้นให้ผู้เพาะพันธุ์พยายามพัฒนาสายพันธุ์สุนัขให้ได้สวยงามและตรงตามมาตรฐานสายพันธุ์ของสุนัขให้มากที่สุด อีกทั้งยังมีการควบคุมการเพาะพันธุ์ของสุนัขด้วยเช่นกันในระดับหนึ่ง คือ จะรับขึ้นทะเบียนเฉพาะสุนัขที่เกิดมาจากการผสมพันธุ์ที่ตรงตามเงื่อนไขของทางสมาคมเท่านั้น เป็นต้น และหากมาขึ้นทะเบียนกับทางสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) ซึ่งเป็นสมาชิกกับสมาพันธ์สุนัขโลกแล้ว ใบเพ็ดดิกิริที่ขอออกมานั้นก็จะได้รับความน่าเชื่อถือจากตลาดสุนัขต่างประเทศ จึงทำให้สามารถส่งออกสุนัขไปยังต่างประเทศไทยอีกด้วย โดยเฉพาะสุนัขพันธุ์ไทย เช่น พันธุ์บางแก้ว ที่ได้รับความนิยมในต่างประเทศ

2.3.2 ลักษณะกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย พบว่าผู้ที่ประกอบกิจการนั้นแบ่งออกเป็นผู้ประกอบกิจการที่เป็นผู้พัฒนาสายพันธุ์ และผู้ประกอบกิจการที่เน้นเพาะพันธุ์สุนัขเพื่อขายเพียงอย่างเดียว²⁷ โดยผู้เพาะพันธุ์สุนัขที่เป็นผู้พัฒนาสายพันธุ์นั้น จะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาสายพันธุ์สุนัขให้มีลักษณะสวยงาม ตรงตามมาตรฐานสายพันธุ์ของสุนัขแต่ละสายพันธุ์ ซึ่งมาตรฐานสายพันธุ์ของสุนัขแต่ละพันธุ์นั้นก็จะต้องแตกต่างกันออกไปโดยพิจารณาจาก ลักษณะรูปร่าง ขนาดลำตัว ลักษณะของหาง หู ปาก ลักษณะของขน และท่าทางการยืน เดิน นั่ง หรือการหมอบ เป็นต้น ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวนี้จะถูกกำหนดขึ้นโดยผู้ที่เลี้ยงสุนัขสายพันธุ์นั้น ๆ ซึ่งจัดตั้งขึ้นเป็นสมาคมเพาะพันธุ์สุนัขสายพันธุ์ต่าง ๆ เช่น สมาคมส่งเสริมอนุรักษ์และพัฒนาสุนัขพันธุ์ไทยบางแก้วในประเทศไทย สมาคมผู้เลี้ยงสุนัขพันธุ์เยอรมันเช็พเพอดแห่งประเทศไทย หรือสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) เป็นต้น โดยผู้ประกอบกิจการลักษณะนี้จะเน้นคัดเลือกเฉพาะสุนัขพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ที่มีลักษณะตรงตามมาตรฐานสายพันธุ์มาเพาะพันธุ์และนำสุนัขที่เลี้ยงเหล่านั้นไปประกวดตามงานต่าง ๆ ซึ่งทางสมาคมสุนัขได้จัดขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการโฆษณากิจการของตนให้บุคคลภายนอกได้

²⁷ สัมภาษณ์ สุนทร ชัยสวัสดิ์, เจ้าของคอกสีหราช, คอกสีหราช, พิษณุโลก, 25

รู้จักมากยิ่งขึ้น โดยที่การเพาะเลี้ยงสุนัขให้ได้สุนัขที่ตรงตามมาตรฐานสายพันธุ์นั้นจะเป็นส่วนช่วยทำให้ราคาของสุนัขตัวนั้น ๆ มีมูลค่ามากขึ้นนั่นเอง²⁸

ลักษณะการเลี้ยงดูสุนัขของผู้ประกอบกิจการที่เป็นผู้พัฒนาสายพันธุ์ด้วยนั้น ส่วนมากจะเป็นผู้เลี้ยงในครัวเรือน คือ เจ้าของกิจการเป็นผู้ดูแลสุนัขด้วยตนเอง และอาจมีลูกจ้างเพียงจำนวนเล็กน้อย ตามแต่จำนวนสุนัขที่เลี้ยงดู และจะมีการเลี้ยงดูสุนัขในลักษณะที่จริงจังกับการเลี้ยง เนื่องจากผู้ประกอบการลักษณะนี้มักจะเป็นสมาชิกในสมาคมสุนัขสมาคมใดสมาคมหนึ่ง ที่ต้องมีการเลี้ยงดูสุนัขให้ถูกต้องตรงตามข้อกำหนดของสมาคมนั้น ๆ และต้องมีการนำสุนัขที่ตนเองเลี้ยงดูออกประกวดในสถานที่ต่าง ๆ²⁹ จึงทำให้การเลี้ยงดูสุนัขมีลักษณะที่คำนึงถึงสุขภาพของสุนัขรวมอยู่ด้วย สำหรับการเลี้ยงดูสุนัขของผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขลักษณะนี้ จะเลี้ยงสุนัขไว้ในเขตที่อยู่อาศัยของตนบ้าง บางแห่งก็จะเลี้ยงในพื้นที่อื่นที่ไม่ใช่ที่อยู่อาศัยของตน³⁰ โดยผู้ที่เลี้ยงสุนัขไว้ในที่อยู่อาศัยของตนเองนี้มีทั้งที่อยู่อาศัยในชุมชนใกล้บ้านเรือนของผู้อื่น และที่อยู่อาศัยที่มีพื้นที่ห่างจากชุมชนหรือห่างจากบ้านเรือนของผู้อื่น และขนาดพื้นที่ที่เอาไว้อาศัยสุนัขนั้นก็มิขนาดไม่แน่นอน บางแห่งก็เลี้ยงสุนัขไว้พื้นที่บริเวณลานหน้าบ้าน บริเวณโรงจอดรถ บางแห่งก็เลี้ยงไว้ในบ้าน บางแห่งก็เลี้ยงไว้ในพื้นที่บริเวณบ้าน ซึ่งผู้เลี้ยงจะให้สุนัขที่เป็นพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์อาศัยอยู่ในกรง กรงละ 1 ตัว ส่วนลูกสุนัขมักจะให้อาศัยรวมกันในกรงเดียวกัน แล้วจึงแยกลูกสุนัขออกไปกรงเดี่ยว เมื่อลูกสุนัขโตขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้สุนัขทะเลาะกัน และเพื่อให้ง่ายต่อการเลี้ยงดู โดยลักษณะของกรงนั้นจะเป็นกรงเหล็ก มีขนาดประมาณ 1.50 เมตร ที่ปูพื้นกรงด้วยแผ่นไม้ เพื่อป้องกันสุนัขเกิดอาการบาดเจ็บ เนื่องจากต้องใช้เวลาอยู่ในกรงเสียเป็นส่วนใหญ่ กรงจะตั้งอยู่ในบริเวณที่แดดส่องไม่ถึงเพื่อป้องกันไม่ให้สุนัขร้อนจนเกินไป มีการใช้ผ้าใบกางล้อมรอบบริเวณที่วางกรง³¹ เพื่อป้องกันลมและน้ำฝน รวมถึงน้ำค้างในเวลากลางคืน ในบางแห่งจะกางมุ้งให้กรงสุนัขในเวลากลางคืนเพื่อกันยุงอีกด้วย³² จำนวนสุนัขที่ผู้ประกอบการเลี้ยงนั้นก็แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่ของผู้ประกอบการ ซึ่งจะมีสุนัขประมาณ 10 – 20 ตัวเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งหากเป็นสุนัขพันธุ์เล็กซึ่งใช้

²⁸ สัมภาษณ์ กมล นนทลีพิพัฒน์, เจ้าของคอกกมลชัยบางแก้ว, คอกกมลชัยบางแก้ว, พิษณุโลก, 24 มีนาคม 2560.

²⁹ เฟิงอ่าว.

³⁰ สัมภาษณ์ ชูชัย ชูছেন, เจ้าของฟาร์มทะเลแก้ว, ฟาร์มทะเลแก้ว, พิษณุโลก, 24 มีนาคม 2560.

³¹ สัมภาษณ์ สุนทร ชัยสวัสดิ์, อ่างแล้ว เชียงธรรมที่ 27.

³² สัมภาษณ์ ชูชัย ชูছেন, อ่างแล้ว เชียงธรรมที่ 30.

พื้นที่น้อยกว่าก็จะสามารถเลี้ยงสุนัขได้จำนวนมากขึ้น โดยจะเป็นสุนัขพ้อพันธุ์และแม่พันธุ์อย่างละครั้ง ๆ และในบางแห่งผู้ประกอบการจะฝากให้ผู้อื่นเป็นผู้เลี้ยงสุนัขพ้อพันธุ์ของตนแทนด้วยเนื่องจากข้อจำกัดด้านพื้นที่³³ ผู้เลี้ยงที่เป็นสมาชิกกับสมาคมสุนัขที่ต่าง ๆ จะมีการทำทะเบียนประวัติสุนัขซึ่งทางสมาคมสุนัขแต่ละแห่งจะเป็นผู้ออกใบให้ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขที่ไปยื่นคำขอให้สมาคมออกใบประวัติให้ โดยมักจะเรียกใบประวัตินี้ว่า ใบเพ็ดติกรี ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการว่าตนต้องการจะให้สมาคมใดบ้างออกใบเพ็ดติกรีนี้ให้ โดยเหตุผลหลักของการทำใบเพ็ดติกรีนี้ก็คือการเพิ่มความน่าเชื่อถือให้แก่สถานที่เพาะพันธุ์สุนัขนั้น ๆ ว่ามีสุนัขที่ตรงตามมาตรฐานสายพันธุ์ในข้อใดบ้าง³⁴ นอกจากนี้ในสถานที่เพาะพันธุ์บางแห่งผู้ประกอบการก็จะบันทึกประวัติของสุนัขเองอีกด้วย เช่น ข้อมูลการให้วัคซีนแก่ลูกสุนัข จำนวนลูกสุนัขที่แม่พันธุ์ออกลูกแต่ละครั้ง อายุของสุนัข รวมถึงการบันทึกข้อมูลของสุนัขที่ขายออกไปด้วย³⁵ ในเรื่องของอาหารให้ผู้ประกอบการมักจะให้อาหารแก่สุนัขโดยแยกเป็นสุนัขโต และลูกสุนัข โดยสุนัขโตจะให้อาหาร 1 – 2 มื้อ ผู้ประกอบการบางแห่งจะให้อาหารถึง 3 มื้อ อาหารที่ให้จะเป็นอาหารสำเร็จรูป และอาจผสมด้วยข้าว หรือเนื้อสัตว์บ้าง ในบางครั้ง ส่วนลูกสุนัขช่วงแรกคลอดจะให้กินนมแม่สุนัข โดยให้อยู่ในกรงรวมกับแม่สุนัขก่อน จนหลังจากหย่านมแล้วจะให้อาหารสำเร็จรูปสำหรับลูกสุนัข โดยจะให้หลายมื้อมากกว่าสุนัขโตเนื่องจากลูกสุนัขจะต้องการพลังงานมากรวมถึงต้องการสารอาหารที่ช่วยในการเจริญเติบโต โดยให้อาหารวันละ 2 – 4 มื้อ หรือ ให้อาหารทุก ๆ 3 – 4 ชั่วโมง ตลอดวัน³⁶ ส่วนน้ำจะใส่ภาชนะเอาไว้ในกรงเพื่อให้สุนัขสามารถกินได้ตลอดเวลา การขับถ่ายจะให้สุนัขขับถ่ายอยู่ในกรงนั้นเลย แล้วจึงทำการเก็บอุจจาระหลังสุนัขขับถ่ายและฉีดยาทำความสะอาดกรงสุนัขอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ในช่วงเช้า บางแห่งก็จะทำฉีดยาทำความสะอาดกรงสุนัขในช่วงเย็นด้วย³⁷ และมีผู้ประกอบการบางแห่งหลังจากที่ให้สุนัขกินอาหารแล้วจะปล่อยให้สุนัขออกมาวิ่งเล่นบริเวณลานกว้างที่จัดไว้ เพื่อให้สุนัขได้ขับถ่ายบริเวณนี้แทนการขับถ่ายในกรง³⁸ การอาบน้ำสุนัขจะอาบน้ำด้วยน้ำอุณหภูมิปกติ จากนั้นจึงเช็ดตัว และปล่อยให้สุนัขโดนแดดจนแห้ง หากเป็นลูกสุนัขจะอาบน้ำด้วยน้ำอุ่น แล้วเช็ดตัวให้แห้งโดยเร็ว³⁹ ส่วนการออก

³³ สัมภาษณ์ สุนทร ชัยสวัสดิ์, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 27.

³⁴ สัมภาษณ์ กมล นนทสิปปพัฒน์, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 28.

³⁵ สัมภาษณ์ สุนทร ชัยสวัสดิ์, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 27.

³⁶ เพิ่งอ้าง.

³⁷ เพิ่งอ้าง.

³⁸ สัมภาษณ์ กมล นนทสิปปพัฒน์, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 28.

³⁹ เพิ่งอ้าง.

กำลังกายของสุนัขนั้น ผู้ประกอบกิจการจะพาสุนัขมาออกกำลังกายแตกต่างกันออกไปตามแต่ละที่ ซึ่งมีทั้งการนำสุนัขมารวมกันไว้ในกรงใหญ่เพื่อให้สุนัขได้วิ่งเล่นกันเอง⁴⁰ การนำสุนัขออกกำลังกายด้วยกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการฝึกสุนัข⁴¹ หรือการนำสุนัขออกมาเดินเล่นตามถนนใกล้บ้าน⁴² เป็นต้น ในส่วนของการผสมพันธุ์สุนัขนั้น ผู้ประกอบกิจการจะให้แม่พันธุ์สุนัขได้ผสมพันธุ์ในการเป็นสัตว์ครึ่งหรือสองครึ่งแรก คือ เมื่อสุนัขมีอายุได้ประมาณ 8 – 14 เดือน และจะให้แม่พันธุ์สุนัขผสมพันธุ์ต่อเนื่องปีละประมาณ 2 ครั้ง โดยดูจากความสมบูรณ์ของสุขภาพแม่พันธุ์สุนัข ในบางที่จะให้ยาบำรุงแก่สุนัขหลังออกลูกเพื่อให้สุนัขพร้อมที่จะผสมพันธุ์ได้เร็วยิ่งขึ้น คือ ผสมพันธุ์ได้ปีละถึง 3 ครั้ง และแม่พันธุ์สุนัขจะได้รับการผสมพันธุ์จนมีอายุประมาณ 4 – 5 ปี ก็จะไม่นำแม่พันธุ์สุนัขตัวนั้นมาผสมพันธุ์อีก แต่ผู้ประกอบกิจการบางรายก็จะนำแม่พันธุ์สุนัขมาผสมพันธุ์จนมีอายุถึง 7 – 8 ปี⁴³ หรือก็คือในช่วงชีวิตของแม่พันธุ์ตัวหนึ่ง ๆ จะต้องออกลูก ตั้งแต่ 8 ครอกจนถึง 16 ครอกเลยทีเดียว และพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์สุนัขที่นำมาผสมพันธุ์กันนั้น ผู้ประกอบกิจการจะเลือกโดยดูจากมาตรฐานสายพันธุ์ของทั้งพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์⁴⁴ ซึ่งถ้าพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์สุนัขมีลักษณะตรงตามมาตรฐานสายพันธุ์ก็จะทำให้ลูกสุนัขที่ออกมามีโอกาสที่จะตรงตามมาตรฐานสายพันธุ์ด้วยเช่นกัน สำหรับลูกสุนัขที่เพิ่งเกิด เมื่อมีอายุได้ 40 – 50 วัน ผู้ประกอบกิจการจะทำการฉีดวัคซีนให้แก่ลูกสุนัข โดยเป็นวัคซีนรวมซึ่งจะประกอบด้วย วัคซีนป้องกันโรคหอดลมอักเสบ วัคซีนป้องกันโรคไข้หัดสุนัข วัคซีนป้องกันโรคลำไส้ อักเสบ วัคซีนป้องกันโรคตับอักเสบบ และวัคซีนป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส และจะฉีดวัคซีนรวม เข็มที่ 2 และเข็มที่ 3 อีกโดยเว้นระยะเวลาประมาณ 15 วัน ต่อครั้ง และเมื่อลูกสุนัขมีอายุได้ประมาณ 3 เดือน ก็จะมีการฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าอีกเข็มหนึ่ง ซึ่งหากผู้ประกอบกิจการขายลูกสุนัขออกไปก็ที่จะทำการฉีดวัคซีนได้ครบทุกเข็ม ผู้ซื้อสามารถนำกลับมาให้ทางสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขฉีดวัคซีนเข็มที่เหลือได้เมื่อถึงกำหนด⁴⁵ สำหรับเรื่องสุขภาพของสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์นั้น ผู้ประกอบกิจการมักจะทำการดูแลสุขภาพของสุนัขด้วยตนเอง กล่าวคือ ผู้ประกอบกิจการจะเป็นผู้สังเกตอาการป่วยของสุนัขด้วยตนเอง หากสุนัขเจ็บป่วยเล็กน้อยก็จะเป็นผู้ให้ยาดูแลตนเอง แต่หากสุนัขเจ็บป่วยรุนแรงจึงจะ

⁴⁰ สัมภาษณ์ สุนทร ชัยสวัสดิ์, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 27.

⁴¹ สัมภาษณ์ ชูชัย ชูเช่น, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 32.

⁴² สัมภาษณ์ วิฑูรย์ มณีโชติ, เจ้าของคอกนลพรรณ, คอกนลพรรณ, พิษณุโลก, 25 มีนาคม 2560.

⁴³ สัมภาษณ์ สุนทร ชัยสวัสดิ์, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 27.

⁴⁴ สัมภาษณ์ กมล นนทลีพิพัฒน์, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 28.

⁴⁵ สัมภาษณ์ วิฑูรย์ มณีโชติ, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 42.

นำไปพบสัตวแพทย์ ซึ่งผู้ประกอบการไม่ได้มีสัตวแพทย์ประจำสถานที่เพาะพันธุ์แต่อย่างใด⁴⁶ และในเรื่องของการขายสุนัขนั้น ผู้ประกอบการจะใช้วิธีขายด้วยตนเอง คือ ทั้งการโฆษณาขายบนอินเทอร์เน็ต และการโฆษณาสถานที่เพาะพันธุ์ตามงานประกวดต่าง ๆ โดยผู้ซื้อสามารถจะเข้ามาซื้อที่สถานที่เพาะพันธุ์ด้วยตนเอง หรือจะให้จัดส่งไปยังที่หมายก็ได้ โดยวิธีขนส่งนั้น ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการขนส่งโดยเครื่องบิน ซึ่งทางสายการบินจะกำหนดรูปแบบการขนส่งเอาไว้เรียบร้อยแล้ว ทั้งขนาดของกรงและข้อกำหนดในเรื่องอาหารและน้ำของสุนัข⁴⁷

ส่วนผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขที่มุ่งขายสุนัขเพียงอย่างเดียว มิได้ต้องการเพาะพันธุ์สุนัขเพื่อนำไปประกวด จึงไม่มีการพัฒนาสายพันธุ์สุนัข และไม่เคร่งครัดในแง่ของมาตรฐานสายพันธุ์ของสุนัข จึงไม่มีการคัดเลือกลักษณะของสุนัขที่จะนำมาผสมพันธุ์ด้วย นอกจากนี้ผู้ประกอบการลักษณะนี้ มักจะมีสุนัขพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์จำนวนไม่มาก หรือถ้ามีจำนวนมากก็จะมีจำนวนมากจนเกินไปไม่สัมพันธ์กับจำนวนคนที่ทำหน้าที่ดูแลสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งสุนัขพันธุ์เล็กที่ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงไม่มาก⁴⁸ โดยในการผสมพันธุ์อาจนำพ่อพันธุ์หรือแม่พันธุ์สุนัขของตนมาผสมพันธุ์กับสุนัขที่มีลักษณะตรงตามมาตรฐานสายพันธุ์ แล้วจึงนำลูกสุนัขที่ได้มาขายตามตลาดนัดหรือขายเหมาลูกสุนัขให้แก่พ่อค้าที่จะนำไปไปขายตามตลาดอีกต่อหนึ่ง นอกจากนี้ผู้ประกอบการลักษณะนี้จะไม่คำนึงถึงสุขภาพของพ่อพันธุ์หรือแม่พันธุ์สุนัข ที่อาจมีสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงหรือไม่อาการบาดเจ็บ แต่ก็ยังนำสุนัขตัวนั้นมาทำการผสมพันธุ์ อีกทั้ง ผู้ประกอบการยังอาจรวมตัวกันเองในกลุ่มผู้เลี้ยงสุนัขแล้วจัดตั้งขึ้นเป็นชมรมต่าง ๆ แล้วดำเนินการจัดทำทะเบียนประวัติ หรือใบเพ็ดดีกรีขึ้นเอง ซึ่งความน่าเชื่อถือก็จะน้อยกว่าทะเบียนประวัติที่ทำโดยสมาคมขนาดใหญ่ซึ่งผู้ประกอบการที่เป็นผู้พัฒนาสายพันธุ์ด้วยมักจะไปขอขึ้นทะเบียนกัน⁴⁹ นอกจากนี้ยังมีกรณีของผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขที่มุ่งเน้นขายลูกสุนัขเพียงอย่างเดียว ที่มีลักษณะของการเลี้ยงสุนัขครวระมาก ๆ โดยไม่สนใจความเป็นอยู่ และสุขภาพของสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์ซึ่ง โดยมากมักจะเลี้ยงแออัดอยู่ภายในบ้าน หรือในกรง ๆ หนึ่งมากกว่า 1 ตัว โดยผู้เลี้ยงลักษณะนี้จะทำการขายสุนัขใน

⁴⁶ สัมภาษณ์ กมล นนทลีพิพัฒน์, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 28*.

⁴⁷ *เฟิ่งอ้าง*.

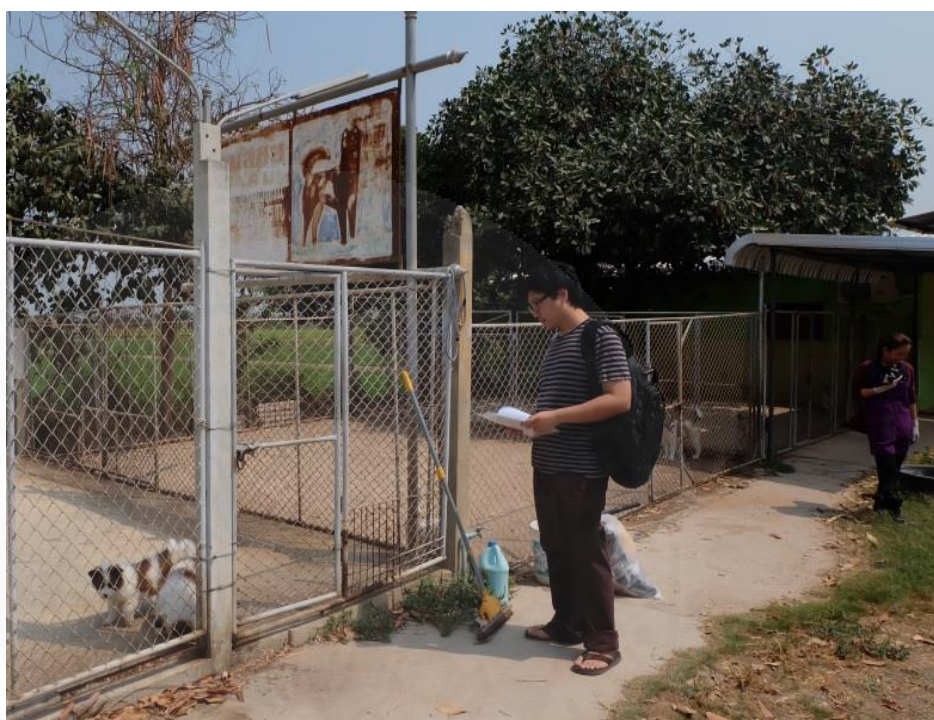
⁴⁸ ไทยรัฐออนไลน์, “ไฟไหม้ฟาร์มดังนครปฐม หนีภัยอย่างสุด 'ปอมเมอเรเนียน' 200 ตัว คนเลี้ยงลมหจับ”, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2560, จาก <http://www.thairath.co.th/content/901171>.

⁴⁹ สัมภาษณ์ วิฑูรย์ มณีโชติ, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่ 42*.

ราคาถูกให้แก่พ่อค้าตามตลาดนัด เช่นตลาดนัดสวนจตุจักร เป็นต้น โดยลูกสุนัขที่นำมาขายนั้นไม่ได้มีการทำทะเบียนประวัติ ไม่มีการฉีดวัคซีน หรือแม้แต่จะทราบสายพันธุ์ของลูกสุนัขเหล่านั้น

ภาพที่ 2.1 สถานที่เพาะพันธุ์สุนัขบางแก้ว ฟาร์มกมลชัย จังหวัดพิษณุโลก

ที่มา : ภาพจากการรวบรวมข้อมูลสถานที่เพาะพันธุ์สุนัข

ภาพที่ 2.2 สถานที่เพาะพันธุ์สุนัขบางแก้ว ฟาร์มสีหราช จังหวัดพิษณุโลก

ที่มา : ภาพจากการรวบรวมข้อมูลสถานที่เพาะพันธุ์สุนัข

ภาพที่ 2.3 สถานที่เพาะพันธุ์สุนัขบางแก้ว ฟาร์มทะเลแก้ว จังหวัดพิษณุโลก

ที่มา : ภาพจากการรวบรวมข้อมูลสถานที่เพาะพันธุ์สุนัข

ภาพที่ 2.4 สถานที่เพาะพันธุ์สุนัขบางแก้ว ฟาร์มนิลพรรณ จังหวัดพิษณุโลก

ที่มา : ภาพจากการรวบรวมข้อมูลสถานที่เพาะพันธุ์สุนัข

ภาพที่ 2.5 สถานที่เพาะพันธุ์สุนัขเอสไฮแลนด์ ไวท์ เทอเรีย จังหวัด

กรุงเทพมหานคร

ที่มา : ภาพจากการรวบรวมข้อมูลสถานที่เพาะพันธุ์สุนัข

2.4 ปัญหาของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย

ปัญหาของการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย แม้ว่าจะไม่มีรายงานหรือข้อมูลที่เป็นทางการที่แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยไม่มี การควบคุมก็ตาม แต่ก็ปรากฏข่าวตามโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือแม้แต่ในอินเทอร์เน็ตอยู่เสมอว่ามี สถานที่เพาะพันธุ์สุนัข หรือที่มักเรียกกันว่า ฟาร์มสุนัข ซึ่งเลี้ยงสุนัขโดยไม่ใส่ใจในเรื่องสวัสดิภาพ สุขภาพ และความเป็นอยู่ของสุนัข อาทิเช่น ข่าว “ฟาร์มสุนัขไม่ได้มาตรฐาน” จากรายการ Bright News ดิจิตอลทีวีช่อง 20 Bright TV⁵⁰ ที่รายงาน ว่า ทางรายการได้รับแจ้งมาว่าฟาร์มสุนัขแห่งหนึ่ง ย่านอ่อนนุช มีการขังสุนัขไว้ใช้เป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์เพื่อส่งให้ผู้ค้าสุนัขสวนจตุจักร เมื่อทีมงานเข้าไป ตรวจสอบก็พบว่าบ้านหลังดังกล่าวมีการเลี้ยงสุนัขนับสิบตัวไว้ในคอกไม้เล็ก ๆ บางตัวถูกแยกขังใน กรงเล็ก ๆ มีสนิมอยู่ทั่วสี่กรง ซึ่งสุนัขทั้งหมดถูกขังไว้เพื่อใช้เป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ผลิตลูกสุนัขมานาน หลายปี สุนัขที่พบตามรายงานข่าวนั้น เป็นสุนัขพันธุ์เล็ก อาทิเช่น ชิววา วอร์คเชียร์เทอร์เรีย สปีตซ์ ปอมเมอเรเนียน ซึ่งทั้งหมดอยู่ในสภาพที่ขาดการดูแล สุนัขบางตัวมีดวงตาพร่ามัวเนื่องมาจากต้องอยู่

⁵⁰ สำนักข่าวไบรท์ทีวี, "ฟาร์มสุนัขไม่ได้มาตรฐาน," สืบค้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.brighttv.co.th/th/news/ฟาร์มสุนัขไม่ได้มาตรฐาน>.

ในที่มืดตลอดเวลา บางตัวขนร่วง บางตัวถึงขั้นไม่มีฟันที่จะกินอาหารได้ เพราะผู้เลี้ยงให้อาหาร คุณภาพต่ำราคาถูกเพื่อประหยัดต้นทุนในการเลี้ยง พื้นที่ที่ใช้เลี้ยงสุนัข คือ พื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของบ้าน และต้องมีการวางกรงสุนัขซ้อนกันหลายชั้น เนื่องจากในบริเวณบ้านมีพื้นที่ไม่เพียงพอ หากมีสุนัข เจ็บป่วยจะทำการรักษาด้วยตนเองไม่นำส่งสัตวแพทย์ สำหรับการขายสุนัขนั้นจะทำการขายให้แก่ ผู้ค้าสุนัขที่ตลาดนัดสวนจตุจักร ซึ่งจากการสำรวจพบว่าสุนัขที่ตลาดบางรายมีอาการป่วยและแพร่เชื้อ สู่สุนัขตัวอื่น ๆ ด้วย รายงานข่าวยังบอกอีกว่า มีสุนัขพันธุ์ชิวาว่าได้รับการช่วยเหลือมาจากฟาร์มสุนัข ที่เข้าสำรวจ ซึ่งสุนัขตัวดังกล่าวถูกขังอยู่ในกรงมานานหลายปี ป่วยเป็นโรคขาดสารอาหารและโรค ไทรอยด์ ยังคงมีอาการหวาดกลัวเมื่อเจอผู้คน และสุนัขที่ได้รับการช่วยเหลืออีกตัวหนึ่งเป็นโรคไตวาย และเสียชีวิตเนื่องจากขาดน้ำ สุนัขบางรายเมื่อได้รับการตรวจโดยสัตวแพทย์แล้วพบว่า มีพยาธิเม็ด เลือดอยู่ในร่างกายค่อนข้างมาก บางรายกระดูกขาไม่แข็งแรง สายตาไม่ดี ฟันผุ เนื่องจากการขาด สารอาหารและน้ำอย่างรุนแรง นอกจากนี้รายการได้ไปสัมภาษณ์ผู้ค้าสุนัขที่ตลาดนัดสวนจตุจักร โดย ผู้ค้าแจ้งว่า สุนัขในตลาดนัดบางตัวติดโรคมารจากฟาร์มเลี้ยงสุนัขที่ไม่ได้มาตรฐานทำให้เกิดการ แพร่กระจายเชื้อโรคแก่สุนัขตัวอื่นในตลาดโดยยากที่จะหาสุนัขที่เป็นต้นเหตุของโรคดังกล่าว ผู้เลี้ยง สุนัขจึงได้มีการเรียกร้องให้มีการจัดระเบียบมาตรฐานฟาร์มสุนัขและตลาดนัดสัตว์เลี้ยงให้ปลอด โรคติดต่อ

นอกจากนี้ยังมี ข่าวการเข้าช่วยเหลือสุนัขจากสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขที่ไม่ได้มาตรฐานอีก แห่งหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นที่อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยรายงานข่าวมีเนื้อความว่า เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2559 กลุ่มคนรักสัตว์ที่ใช้ชื่อใน Facebook ว่า SOS ANIMALS Thailand ได้รับแจ้ง ว่ามีการกักขังสุนัขอย่างทารุณในพื้นที่อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อประสานเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ เพื่อเข้าตรวจสอบก็พบว่า ฟาร์มสุนัขดังกล่าว เลี้ยงสุนัขเอาไว้จำนวนกว่า 90 ตัว ซึ่งทั้งหมดอยู่ใน สภาพผอมโซ สกปรก ถูกขังอยู่ในกรงแคบ ๆ ทั้งยังมีสุนัข 2 ตัวแห้งตายอยู่ภายในกรง⁵¹ สุนัขที่พบมี ทั้งสุนัขพันธุ์เล็ก ชิสุ ปอมเมอเรเนียน ชิวาว่า พุดเดิ้ล และสุนัขพันธุ์ใหญ่ เช่น บางแก้ว และไซบีเรียน ฮัสกี้ ซึ่งทั้งหมดอาศัยอยู่ในกรงที่ปิดตาย ไม่มีการทำความสะอาด และสภาพโดยรวมภายในฟาร์มมี สภาพไม่เหมาะสม⁵² ทั้งนี้เมื่อดูจากรูปถ่ายในรายงานข่าวจะพบว่าสุนัขแต่ละตัวจะถูกขังอยู่ในกรงที่มี สภาพทรุดโทรม พื้นกรงมีลักษณะเป็นเส้นลวดหนาที่มีช่องว่างพอให้เท้าสุนัขหลุดออกไปได้ และขึ้น

⁵¹ โปสทูเดย์, “นรกบนดิน! ภาพการบุกทลายฟาร์มหมาเถื่อนจ.เชียงใหม่,” สืบค้นเมื่อ วันที่ 14 มกราคม 2560, จาก <http://www.posttoday.com/social/hot/473350>.

⁵² เนชั่น, “ปศุสัตว์เตรียมแจ้งความฟาร์มสุนัขไร้มาตรฐาน,” สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2560, จาก <http://breakingnews.nationtv.tv/home/read.php?newsid=801770>.

สนิม กรงสุนัขหนึ่งกรงบรรจุสุนัขเกินกว่า 1 ตัว จึงทำให้สุนัขอยู่กันอย่างแออัด กรงถูกตั้งอยู่กลางแจ้ง มีเพียงแผ่นไม้ปิดไว้ด้านบนเท่านั้น⁵³ โดยรายงานข่าวยังระบุอีกว่า เจ้าของฟาร์มสุนัขนี้มักจะขอบริจาคลูกสุนัขมาอุปการะเลี้ยงดู แต่กลับนำลูกสุนัขเหล่านั้นมาเลี้ยงเพื่อเพาะพันธุ์ขาย โดยมักจะนำไปขายตามตลาดนัด ทั้งนี้รายงานข่าวยังระบุอีกว่า ฟาร์มสุนัขที่ไม่ได้มาตรฐานนั้นยังคงมีอยู่ไม่ถ้วนในประเทศไทย⁵⁴ ทั้งนี้ผู้ก่อตั้งกลุ่ม SOS ANIMALS Thailand ได้ระบุว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเพื่อการจดทะเบียนหรือการรับรองฟาร์มสุนัข⁵⁵ อย่างไรก็ตามฟาร์มสุนัขแห่งนี้ได้รับการช่วยเหลือโดยความร่วมมือของอาสาสมัครภาคเอกชน และมูลนิธิอนุรักษ์ช้างและสิ่งแวดล้อมแล้ว⁵⁶

จากข้างต้นจะเห็นว่า ผู้เลี้ยงสุนัขเพื่อเพาะพันธุ์ขายหรือผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขที่ก่อให้เกิดปัญหาในด้านสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขนั้น จะเป็นผู้ประกอบการรายย่อยมากกว่าผู้ประกอบการที่เป็นผู้พัฒนาสายพันธุ์สุนัขด้วย กล่าวคือ เป็นผู้ประกอบการที่ได้มีการลงทุนในเลี้ยงสุนัขให้มีสุขภาพและลักษณะสายพันธุ์ที่ดี ไม่มีการคัดเลือกและพัฒนาสายพันธุ์ของสุนัข และเป็นผู้ที่นำสุนัขออกขายในราคาถูก แต่ขายคราวละมาก ๆ แทน ซึ่งแตกต่างจากผู้เพาะพันธุ์ที่เป็นผู้พัฒนาสายพันธุ์สุนัขที่จะขายสุนัขในราคาที่สูง เนื่องจากเป็นสุนัขที่ตรงตามมาตรฐานสายพันธุ์ หรือเป็นลูกสุนัขที่เกิดจากสุนัขที่ชนะการประกวด รวมทั้งมีความจริงจังในการดูแลด้านสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์ เนื่องจากต้องมีการนำสุนัขเข้าประกวด และเป็นสมาชิกของสมาคมสุนัขต่าง ๆ ซึ่งต้องรักษาไว้ซึ่งชื่อเสียงและคุณภาพของสถานที่เพาะพันธุ์ อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้เพาะพันธุ์สายประกวดจะมีการเลี้ยงดูสุนัขดีกว่าผู้ประกอบการรายย่อย แต่ก็ไม่ใช่ที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขแต่อย่างใด โดยปัญหาที่จะกล่าวต่อไปสามารถจำแนกสภาพปัญหาของการประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขออกมาได้ ดังนี้

2.4.1 ปัญหาด้านสวัสดิภาพของสุนัข

ปัญหาด้านสวัสดิภาพของสุนัขนั้น โดยมากจะเป็นปัญหาเนื่องจากการจัดการสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขอย่างไม่ใส่ใจ การเลี้ยงดูสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์โดยปล่อยปละละเลย ไม่ใส่ใจเรื่องที่อยู่อาศัย อาหารการกิน หรือนิสัยและพฤติกรรมของสุนัข โดยสนใจแต่เพียงแค่ต้องการเลี้ยงสุนัขให้มีชีวิตอยู่ได้ และผลิตลูกสุนัขออกมาเพื่อสร้างรายได้จากการขายลูกสุนัขเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงชีวิตความเป็นอยู่ของสุนัข ซึ่งปัญหาต่าง ๆ อาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

⁵³ โปสทูเดย์, อ้างแล้ว เชนเจอร์รี่ที่ 24.

⁵⁴ เฟิงอ้าง.

⁵⁵ เนชั่น, อ้างแล้ว เชนเจอร์รี่ที่ 25.

⁵⁶ เฟิงอ้าง.

1) ปัญหาด้านสถานที่ ที่เห็นได้ชัดคือการเลี้ยงสุนัขจำนวนมากในสถานที่ที่แคบเกินไป ทำให้สุนัขขู้อยู่กันอย่างแออัด⁵⁷ หรือการเลี้ยงสุนัขในกรงขนาดเล็ก ถึงขนาดที่มันไม่สามารถที่จะหมุนตัวได้ หรือการใช้กรงที่มีพื้นเป็นซี่ลวดเหล็ก ซึ่งจะทำให้สุนัขได้รับบาดเจ็บได้เพียงเพื่อให้สุนัขสามารถถ่ายปัสสาวะและอุจจาระออกมานอกกรงได้โดยไม่ต้องออกจากกรง เพื่อที่จะได้ไม่ลำบากในการทำความสะอาดกรง⁵⁸ โดยกรงที่มีพื้นเป็นลวดเหล็กนั้นจะทำให้สุนัขซึ่งเป็นสัตว์ที่ควรต้องอยู่บนพื้นที่เป็นสภาพพื้นแข็งมากกว่าพื้นที่เป็นซี่กรงแสดงพฤติกรรมที่ผิดไปจากปกติ โดยสุนัขจะยืนบ่อยกว่านั่งหรือหมอบเนื่องจากความไม่สะดวกที่จะนั่งหรือหมอบลงบนพื้นที่เป็นลวดเหล็ก ส่งผลให้อุ้งเท้าของสุนัขต้องสัมผัสกับลวดภายใต้การกดทับของน้ำหนักตัวสุนัขทำให้อุ้งเท้าอาจฉีกขาดหรือเป็นแผลได้นำไปสู่การติดเชื้อที่แผลตรงอุ้งเท้าต่อไป อุ้งเท้าของสุนัขก็จะมีลักษณะโค้งงอเนื่องจากไม่ได้สัมผัสพื้นผิวแข็ง ๆ ซึ่งการที่เล็บยาวและโค้งงอจนเกินไปเองจะทำให้เล็บฝังเข้าไปในอุ้งเท้าได้อีกด้วย อีกทั้งความไม่สะดวกสบายในการอาศัยอยู่ในกรงที่มีพื้นเป็นเส้นลวดนั้นก็ทำให้สุนัขส่งสมความเครียดเพิ่มขึ้นอีกด้วยซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมของสุนัข ทำให้สุนัขเห่าบ่อยขึ้น ทำร้ายตัวเอง หรือมีพฤติกรรมซ้ำ ๆ ที่ไม่เหมาะสมอย่างอื่น⁵⁹ ทั้งนี้ผู้เลี้ยงก็จะปล่อยให้สุนัขขับถ่าย กิน นอน หรือออกลูกภายในกรงหรือสถานที่แคบ ๆ เช่นนั้น โดยไม่ปล่อยให้สุนัขออกมาภายนอก การให้สุนัขอยู่ในสถานที่คับแคบแออัดรวมกับสุนัขตัวอื่นจำนวนมากนี้ เป็นการกระทำที่ไม่ถูกสุขลักษณะการดำรงชีวิตของสุนัข ก่อให้เกิดการสะสมของของเสียอย่างเช่นมูลหรือปัสสาวะ เป็นการง่ายที่จะเกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรคอันเป็นเหตุให้สุนัขเจ็บป่วย เป็นแหล่งแพร่พันธุ์ของพยาธิและแมลง เช่น เห็บ หมัด หรือเชื้อราได้ ก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพจิตของสุนัขที่ทำให้การปรับตัวกับบ้านใหม่เป็นไปได้ยาก และยังก่อให้เกิดปัญหาการทะเลาะกันของสุนัขภายในสถานที่นั้นเพื่อแย่งชิงอาหาร น้ำ การผสมพันธุ์ และอาณาเขตของตัวเอง

⁵⁷ American Society for the Prevention of Cruelty to Animals, "What Is a Puppy Mill," Retrieved on October 18, 2016, from <http://www.asPCA.org/animal-cruelty/puppy-mills>.

⁵⁸ Kristine Lacoste, "Common Health and Behavior Problems in Puppy Mill Dogs," Retrieved on October 19, 2016, from <http://www.petful.com/animal-welfare/puppy-mill-dog-health-problems>.

⁵⁹ Humane Society Veterinary Medical Association, "Veterinary Report on Puppy Mills," Retrieved on October 20, 2016, from http://www.hsvma.org/assets/pdfs/hsvma_veterinary_report_puppy_mills.pdf, p. 6 – 7.

ซึ่งจะทำให้สุนัขเกิดการบาดเจ็บที่อาจเกิดเป็นแผลติดเชื่อได้ และการอยู่ในกรงแคบ ๆ หรืออยู่แต่เพียงในกรงเป็นเวลานาน ซึ่งไม่ได้ให้พื้นที่ที่เพียงพอแก่สุนัขนั้น จะทำให้มันไม่สามารถออกกำลังกาย เล่น หรือสำรวจสถานที่ต่าง ๆ อันเป็นพฤติกรรมตามปกติของสุนัขได้ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาทางจิตใจของสุนัข ที่เรียกว่า พฤติกรรมซ้ำซ้อน ซึ่งจะแสดงออกด้วยการหมุนตัวไปมา เลียอุ้งเท้า สีข้าง หรือกรงอย่างหนัก หรือการนอนอย่างหนัก ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้จะป็นอุปสรรคต่อการหาบ้านใหม่ของสุนัขอย่างยิ่ง อีกทั้งการอยู่ในกรงแคบ ๆ ยังทำให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพของสุนัข อันได้แก่ปัญหาของกระดูกและกล้ามเนื้อ ซึ่งสุนัขที่ถูกขังอยู่ในกรงตลอดเวลาจะมีกระดูกและกล้ามเนื้อที่อ่อนแอ และเจ็บปวดง่ายเนื่องจากขาดแคลนพื้นที่ในการออกกำลังกาย อีกทั้งยังทำให้สุนัขไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์และสัตว์อื่นอีกด้วย⁶⁰

2) ปัญหาด้านอาหารและน้ำ การให้อาหารแก่สุนัขหากเป็นเทออาหารลงบนพื้นเพื่อให้สุนัขกินจะทำให้อาหารนั้นปนเปื้อนเชื้อโรค แบคทีเรีย และแมลงได้ เมื่อสุนัขกินเข้าไปก็อาจทำให้เกิดการเจ็บป่วย เช่น อาการท้องร่วง เป็นต้น⁶¹ การไม่ให้สุนัขที่เป็นแม่พันธุ์ได้รับอาหารที่มีสารอาหารและวิตามินที่ครบถ้วน ขณะอยู่ในช่วงให้นมลูกสุนัขก็จะทำให้แม่พันธุ์สุนัขมีร่างกายที่อ่อนแอซึ่งเห็นได้จากการที่มีขนร่วงเป็นจำนวนมาก⁶² และยังมีเรื่องของการไม่สุนัขทุกตัวได้กินอาหารอย่างทั่วถึง สืบเนื่องมาจากการให้สุนัขขังกันอย่างแออัดในสถานที่หนึ่ง ๆ ที่มีกะปัญหาของสุนัขเจ้าถิ่นที่จะแย่งอาหารและน้ำจากสุนัขที่อ่อนแอกว่า ทำให้สุนัขที่ไม่ได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอเหล่านั้นมีร่างกายซูบผอม และปัญหาการให้อาหารที่ทั้งปริมาณและสารอาหารไม่ครบถ้วนตามที่สุนัขต้องการตามสายพันธุ์ วัย ช่วงตั้งท้อง หรือช่วงให้นม ซึ่งจะเป็นเหตุให้สุนัขป่วยเป็นโรคได้ง่าย และร่างกายของแม่พันธุ์จะไม่สามารถทนต่อการผสมพันธุ์ที่ต่อเนื่องได้ นอกจากนี้การมีน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการของสุนัขโดยเฉพาะแม่พันธุ์จะทำให้แม่พันธุ์ไม่สามารถผลิตน้ำนมให้เพียงพอต่อการกินของลูกสุนัขได้⁶³ ปัญหาอีกประการของเรื่องอาหารและน้ำคือ การเก็บรักษาอาหารที่ไม่มิดชิดมีการปนเปื้อนของแมลงและเชื้อโรค และการให้อาหารที่ใกล้เนาเสียมาให้สุนัขกินก็จะทำให้สุนัขเจ็บป่วยได้⁶⁴

⁶⁰ RSPCA, "RSPCA Australia Discussion Paper Puppy Farms," Retrieved on October 20, 2016, from <http://kb.rspca.org.au/afile/322/55>, p.3 – p.4

⁶¹ *Ibid.*, p.4.

⁶² *Ibid.*, p.5.

⁶³ *Ibid.*, p.6 – p.7.

⁶⁴ Kristine Lacoste, *supra note 31*, p.2.

2.3.2 ปัญหาด้านสุขภาพของสุนัข

เนื่องจากสุนัขเป็นสัตว์ที่มีชีวิตชนิดหนึ่ง จึงมีประเด็นปัญหาด้านสุขภาพของสุนัขเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสุนัขด้วย ซึ่งปัญหาการจัดการสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขโดยไม่รับผิดชอบและปล่อยปละละเลยนั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพของสุนัข ดังนี้

1) ปัญหาด้านการผสมพันธุ์ เนื่องจากกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเป็นกิจการในแง่ของธุรกิจ ที่ต้องมุ่งสร้างผลผลิตเพื่อหวังเอากำไรจำนวนมากและรวดเร็ว ดังนั้น เมื่อสุนัขเพศเมียสามารถที่จะผสมพันธุ์ได้แล้ว กล่าวคือ เมื่อเริ่มเป็นสัดวีนครั้งแรก ผู้เลี้ยงย่อมสามารถนำเอาสุนัขเพศเมียมาผสมพันธุ์ได้ในทันที และสามารถทำอย่างต่อเนื่องได้ตลอดเวลา ทุกครั้งที่สุนัขเป็นสัดวีน จนสุนัขตัวนั้นไม่อาจผสมพันธุ์ได้อีก การกระทำเช่นนี้จะสร้างความบอบช้ำให้แก่สุนัขอย่างมาก หากไม่มีการดูแลสุนัขอย่างดีแล้วก็จะทำให้มันเกิดอาการป่วยเป็นโรคต่าง ๆ หลังการคลอดได้ นอกจากนี้ ในช่วงระหว่างการคลอดลูกนั้น ถ้าหากมีภาวะแทรกซ้อนเกิดขึ้น และไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือโดยผู้มีความรู้ด้านสัตวแพทย์ ก็อาจทำให้สุนัขและลูกของมันเสียชีวิต หรือพิการได้ และปัญหาอีกประการของการผสมพันธุ์ ก็คือ การไม่คัดเลือกสุนัขที่จะทำการผสมพันธุ์ ซึ่งควรต้องพิจารณาทั้งอารมณ์ของสุนัข รูปแบบของพันธุกรรม และอาการหรือโรคที่ติดต่อทางการสืบพันธุ์ทั้งการติดต่อกับพ่อพันธุ์แม่พันธุ์และสู่ลูกสุนัข ซึ่งจะทำให้สุนัขเหล่านั้นต้องทนทุกข์กับโรคหรืออาการต่าง ๆ เหล่านั้นไปทั้งชีวิต ทั้งยังเป็นค่าใช้จ่ายจำนวนมากที่ผู้ที่ซื้อสุนัขไปเลี้ยงต้องจ่ายเพื่อเยียวยารักษาสุนัขที่เจ็บป่วยเหล่านั้น⁶⁵

2) ปัญหาด้านสุขอนามัย สุขอนามัยของการเลี้ยงสุนัขนั้นมีทั้งเรื่องความสะอาดของสถานที่เลี้ยงสุนัข และเรื่องการดูแลรักษาสุขภาพของตัวสุนัข โดยที่การดูแลความสะอาดของสถานที่เลี้ยงนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง พื้นที่สกปรก จะเป็นแหล่งแพร่ขยายของพยาธิ ปรสิตและเชื้อโรค รวมถึงเห็บ หมัด และเชื้อไวรัสบางชนิด การให้สุนัขอยู่ในกรงหรือสถานที่เดียวตลอดเวลาจะยากต่อการทำความสะอาด ซึ่งนอกจากการสังฆของของเสียแล้ว ยังมีการสะสมของกลิ่นเหม็นเพิ่มเข้ามาด้วย ซึ่งจะสร้างผลกระทบต่อทั้งตัวสุนัขเองและผู้ที่อยู่ใกล้เคียง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนของสถานที่เลี้ยงที่สกปรกไม่ถูกสุขลักษณะที่กระทบสุนัขนั้น เช่น บาดแผลบริเวณผิวหนังที่มาจากการเกาเพราะมีเห็บหมัดเกาะตามตัวมากเกินไป หรือบาดแผลที่เกิดจากการสัมผัสกับพื้นผิวที่แหลมคมนั้น หรือเกิดจากเหตุอื่นใด หากสภาพแวดล้อมภายในที่อยู่ของสุนัขสกปรก ไม่สะอาดแล้วก็อาจทำให้บาดแผลเหล่านั้นติดเชื้อง่าย และความสกปรกนั้นก็สามารถึงดูดแมลงวันได้อีกด้วย ซึ่งหากแมลงวันมาตอมบาดแผลก็อาจมีการวางไข่บนแผลเหล่านั้นได้ด้วย นอกจากบาดแผลแล้วแมลงวันก็มักจะวางไข่ในช่องทวารหนัก ดวงตา และหูของสุนัขด้วย หรือแม้แต่ปากช่องคลอดถ้าหากสุนัขที่

⁶⁵ Humane Society Veterinary Medical Association, *supra note* 32, p.5.

ออกลูก⁶⁶ ทั้งนี้ สำหรับที่ที่เลี้ยงสุนัขไว้รวมกันในที่เดียวมาก ๆ หากสุนัขตัวใดเป็นโรคหรือติดเชื้อจากแมลง หรือปรสิตอะไรขึ้นก็ง่ายที่จะแพร่กระจายอาการป่วยเหล่านั้นไปแก่สุนัขตัวอื่น⁶⁷ การดูแลรักษาเมื่อสุนัขเจ็บป่วยก็ควรต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ทางด้านสัตวแพทย์ในปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น การผ่าตัด อาทิตการตัดหางสุนัข การตัดหูสุนัข การผ่าตัดนิ้วตึง หรือการผ่าตัดทำคลอดสุนัข การให้ยาปฏิชีวนะป้องกันโรค การวินิจฉัยและรักษาโรคด้วยการจ่ายยา การให้ยาแก้อาการปวดของสุนัข การรักษาข้างต้นหากทำโดยผู้ที่ไม่มีความรู้ความชำนาญด้านการดูแลรักษาสัตว์ก็อาจเกิดข้อผิดพลาดร้ายแรงจากการวินิจฉัยโรคผิดพลาด การให้ยาเกินขนาด หรือการใช้วิธีการรักษาที่ไม่เหมาะสมได้⁶⁸

ภาพที่ 2.6 แม่พันธุ์สุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์ที่เจ็บป่วย

ที่มา : ภาพจากการรวบรวมข้อมูลสถานที่เพาะพันธุ์สุนัข

⁶⁶ *Ibid.*, p.4.

⁶⁷ Kristine Lacoste, *supra note 31*, p.2.

⁶⁸ *Ibid.*, p.2.

2.3.3 ปัญหาด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัข

ปัญหาด้านอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากกิจการเพาะพันธุ์สุนัข คือปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาด้านสาธารณสุข ซึ่งมักเกิดจากการที่สถานที่เพาะพันธุ์สุนัขไม่มีระบบการจัดการของเสียที่ดีเพียงพอ เช่นการทิ้งมูลสัตว์ลงในน้ำ จะทำให้เชื้อโรคในมูลนั้นสามารถแพร่กระจายออกไปเป็นบริเวณกว้าง เนื่องจากเชื้อโรคนั้นสามารถมีอายุที่ยืนยาวได้หากอยู่ในน้ำ ทำให้เป็นอันตรายแก่ผู้ที่ใช้แหล่งน้ำนั้นในการอุปโภคและบริโภค หรือหากปล่อยให้มูลสัตว์ถูกทิ้งไว้บนพื้นดินก็จะทำให้เชื้อโรคในมูลสัตว์นั้นกระจายลงบนพื้นดินที่ซึ่งเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคที่ติดอย่างมาก หากมีคนหรือสัตว์มาสัมผัสโดนพื้นดินบริเวณนั้นก็อาจได้รับเชื้อโรคไปด้วย ซึ่งพาหะนำโรคที่สามารถติดต่อกับสัตว์สู่มนุษย์ ได้แก่ พยาธิตัวตืด พยาธิปากขอ เป็นต้น และการปล่อยมูลสัตว์ให้เน่าเปื่อยอยู่บนพื้นดินจะทำให้เกิดก๊าซมีเทนซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกชนิดหนึ่ง และการปล่อยให้มูลสัตว์แห้งกรังอยู่บนพื้นดินก็อาจทำให้เชื้อโรคซึ่งติดอยู่กับเศษมูลสัตว์ซึ่งมีน้ำหนักเบาลอยไปกับลมได้อีกด้วย⁶⁹ นอกจากนี้ปัญหาเรื่องสิ่งปฏิกูลจากสถานที่เพาะพันธุ์แล้ว ยังมีปัญหาเรื่องกลิ่นที่เกิดจากทั้งความสกปรกของสถานที่เพาะพันธุ์ จากตัวสุนัข และจากสิ่งปฏิกูลที่ไม่ได้รับการจัดการให้เรียบร้อย นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องเสียง เนื่องจากสุนัขบางสายพันธุ์มักจะเห่าบุกตลอดเวลา การเลี้ยงสุนัขในพื้นที่ชุมชนที่มีผู้คนผ่านไปมา ก็จะทำให้สุนัขส่งเสียงรบกวนผู้คนในละแวกนั้นได้

ในเบื้องต้น ประเทศไทยมิได้มีกฎหมายที่บังคับใช้เพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยตรง ซึ่งสำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพ สุขภาพ และความปลอดภัยของสุนัขนั้นจะมีเพียงพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เท่านั้น ดังนั้นการพิจารณาถึงกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวกับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนี้ จึงต้องพิจารณาจากกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐออกขึ้นไปพร้อมกัน ว่ามีกฎหมายใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข โดยในที่นี้ จะมุ่งเน้นไปที่พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เป็นหลักเนื่องจากเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์โดยตรง และเสริมด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

---

⁶⁹ Humane Society of the United States, "Environmental Impacts of Puppy Mills," Retrieved on October 20, 2016, from http://animalstudiesrepository.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1007&context=hsus_pmc_rrafs, p. 2

บทที่ 3

การควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของต่างประเทศ

3.1 ประเทศอังกฤษ

การควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศอังกฤษ มีมาตรการทางกฎหมายที่เข้ามาควบคุมกิจการดังกล่าว ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1973 ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเทศที่ตระหนักถึงความสำคัญของการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอย่างยาวนาน นอกจากความเก่าแก่ของกฎหมายแล้ว บทบัญญัติของกฎหมายยังมีรูปแบบการควบคุมที่ชัดเจน มีลักษณะการควบคุมที่ทำให้แน่ใจว่ากิจการเพาะพันธุ์สุนัขจะได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดตั้งแต่เริ่มแรก ด้วยมาตรการขึ้นทะเบียนสถานประกอบการต่อหน่วยงานของรัฐ และมีการเข้าตรวจสอบสถานประกอบการโดยเจ้าหน้าที่ที่เป็นสัตวแพทย์¹ ดังจะได้อธิบายต่อไป สำหรับกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาใช้กับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศอังกฤษ คือ Breeding of Dogs Acts 1973 และมีการแก้ไขเพิ่มเติม 2 ครั้ง ด้วย Breeding of Dogs Act 1991 และ Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 ทั้งนี้ยังมีกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอีกซึ่งจะอธิบายถึงเป็นลำดับไป

3.1.1 Breeding of Dogs Acts 1973 , Breeding of Dogs Act 1991 , Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999

3.1.1.1 ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

กฎหมายของประเทศอังกฤษได้มีการกำหนดบทนิยามของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเอาไว้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่ากิจการเพาะพันธุ์สุนัขลักษณะใดบ้างที่เข้าข่ายถูกควบคุมโดยกฎหมาย ซึ่งจากบทนิยามเดิมของ Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 5 ได้ระบุว่า กฎหมายนี้ใช้บังคับกับการเลี้ยงสุนัขโดยบุคคลใด ๆ ณ สถานที่เพาะพันธุ์ ที่ซึ่งดำเนินการเพาะพันธุ์สุนัขในสถานที่ใด ๆ รวมถึงที่อยู่อาศัยส่วนบุคคล ในทางที่จะขายสุนัขในเชิงธุรกิจ โดยสถานที่ที่จะถือว่าเป็น สถานที่เพาะพันธุ์ (Breeding Establishment) นั้นกฎหมายนิยามไว้ให้หมายถึงสถานที่ใด ๆ รวมถึงที่อยู่อาศัยส่วนบุคคล ที่ซึ่งสุนัขตัวเมียมากกว่า 2 ตัวถูกเลี้ยงไว้ ด้วย

¹ Katherine Cooke, "Defining the Puppy Farm Problem: An Examination of the Regulation of Dog Breeding, Rearing and Sale in Australia," Australia Animal Protection Law Journal, 5, p.19 (2011).

วัตถุประสงค์ของการผสมพันธุ์เพื่อขาย แต่กฎหมายนี้ไม่ใช่บังคับกับการเลี้ยงสุนัขภายใต้ Diseases of Animals Act 1950

ต่อมา Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 ได้ยกเลิกมาตราข้างต้น และเพิ่มมาตรา 4A² เข้ามา โดยระบุว่า กฎหมายนี้ให้ใช้บังคับกับบุคคลที่ดูแลสถานที่เพาะพันธุ์ ณ สถานที่ใด ๆ รวมถึงที่อยู่อาศัยส่วนบุคคล ถ้าบุคคลนั้นประกอบธุรกิจเพาะพันธุ์สุนัขเพื่อขาย ไม่ว่าจะขายโดยบุคคลนั้นเองหรือบุคคลอื่น โดยสถานที่เพาะพันธุ์ให้หมายถึง สถานที่ใด ๆ ซึ่งบุคคลนั้นได้เลี้ยงสุนัขเพศเมียเอาไว้ และสุนัขตัวนั้นคลอดลูกสุนัขในช่วงเวลา 12 เดือนใด ๆ โดยจะถือว่าเป็นการประกอบกิจการเพาะพันธุ์ที่อยู่ในความควบคุมของกฎหมายก็ต่อเมื่อมีการคลอดลูกสุนัขในสถานที่นั้น ในช่วงเวลา 12 เดือนใด ๆ ตั้งแต่ 4 ครอกขึ้นไปจากสุนัขเพศเมียซึ่งอยู่ในความดูแลของบุคคลดังกล่าว หรือของเครือญาติของบุคคลนั้น หรือบุคคลอื่นซึ่งรับดูแลสุนัขเพศเมียของบุคคลซึ่งประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งมีสัญญาหรือข้อตกลงว่าจะมอบลูกสุนัขที่เกิดจากสุนัขเพศเมียตัวนั้นให้แก่บุคคลดังกล่าว หรือตกลงจะจัดการขายลูกสุนัขเหล่านั้นให้

กล่าวโดยสรุปแล้ว Breeding of Dogs Acts 1973 จะใช้บังคับกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ซึ่งภายในสถานที่เพาะพันธุ์มีสุนัขเพศเมียมากกว่า 2 ตัวขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำลูกสุนัขที่ได้จากการผสมพันธุ์ออกขายในลักษณะของธุรกิจ คือการขายโดยมุ่งหวังผลกำไร แต่ Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 ได้แก้ไขคำนิยามของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขให้มีความครอบคลุมมากขึ้น กล่าวคือ ไม่ได้พิจารณาถึงจำนวนสุนัขเพศเมียในสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข แต่พิจารณาถึงจำนวนครอกของลูกสุนัขที่เกิดขึ้นมาแทน โดยกำหนดไว้ที่ตลอดช่วงระยะเวลา 12 เดือนใด ๆ ให้สถานที่ที่มีลูกสุนัขเกิดขึ้นมาตั้งแต่ 4 ครอกขึ้นไป ให้อยู่ในความควบคุมของกฎหมาย อีกทั้งยังกำหนดขอบเขตของผู้เลี้ยงสุนัขให้ชัดเจนขึ้นกว่าเดิม จากแต่เดิมที่มีได้กำหนดว่าสุนัขเพศเมียนั้นต้องเป็นของบุคคลใดบ้าง ซึ่งอาจจะตีความได้ว่าต้องเป็นสุนัขเพศเมียของเจ้าของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเท่านั้น จึงเป็นปัญหาการใช้การตีความ เมื่อได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายแล้ว ความเป็นเจ้าของก็ได้ถูกบัญญัติให้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ให้หมายเฉพาะถึงสุนัขเพศเมียของเจ้าของกิจการเอง หรือของเครือญาติของเจ้าของกิจการ ซึ่งกฎหมายก็ได้บัญญัติให้เครือญาติหมายถึง พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลูก หลาน พี่น้อง ลุง ป้า น้า อา หรือบุคคลที่เจ้าของกิจการใช้ชีวิตอยู่ด้วย³ ทำให้ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขไม่อาจหลีกเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว โดยให้บุคคลอื่นในครอบครัวเลี้ยงสุนัขแทนตนได้

² Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 section 7

³ Breeding of Dogs Acts 1973 Section 4A Subsection (6)

3.1.1.2 ใบอนุญาตประกอบกิจการ

การควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศอังกฤษจะใช้วิธีการให้การประกอบกิจการต้องอยู่ภายใต้ความควบคุมของกฎหมาย เพื่อที่จะสามารถควบคุมดูแลมาตรฐาน และกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมแก่การเพาะพันธุ์สุนัขในเชิงธุรกิจได้ สำหรับวิธีการควบคุมนั้น Breeding of Dogs Acts 1973 กำหนดให้ทุกกิจการที่เข้าลักษณะที่กฎหมายกำหนด ต้องขึ้นทะเบียนต่อหน่วยงานของรัฐ โดยกำหนดว่า "ห้ามบุคคลใดประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ยกเว้นได้รับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายฉบับนี้"⁴ จึงทำให้การเพาะพันธุ์สุนัข โดยมีลูกสุนัขเกิดจากสุนัขเพศเมียของผู้เพาะพันธุ์ ของเครื่องญาติ หรือของบุคคลอื่นที่มีข้อตกลงจะเพาะพันธุ์ให้ผู้เพาะพันธุ์ ตั้งแต่ 4 ครอกขึ้นไป ในช่วงเวลา 12 เดือนใด ๆ ต้องขอขึ้นทะเบียนต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อรับใบอนุญาตในการดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเพื่อขาย ทั้งนี้ การที่กฎหมายกำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียนนั้น ก็เพื่อรักษามาตรฐานของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพและสวัสดิภาพของสุนัข⁵

(1) การออกใบอนุญาต

ตาม Breeding of Dogs Acts 1973 กำหนดให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่น (local authorities) เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลจัดการเรื่องการออกใบอนุญาตการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข⁶ ซึ่งหน่วยงานส่วนท้องถิ่นในที่นี้กฎหมายให้หมายถึง สภาเมืองลอนดอน หรือ เขตการปกครองตามกฎหมาย Local Government Act 1972 หรือเขตการปกครองตามกฎหมายของเวลส์และสกอตแลนด์⁷ โดยระบุว่า บุคคลอาจได้รับใบอนุญาตโดยยื่นคำร้องแก่หน่วยงานส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้บุคคลนั้นต้องไม่อยู่ระหว่างถูกตัดสิทธิตามกฎหมาย ดังนี้

⁴ Breeding of Dogs Acts 1973 Section 1 Subsection (1)

⁵ Preston City Council, "BREEDING OF DOGS ACTS 1973 AND 1991 AND THE BREEDING AND SALE OF DOGS (WELFARE) ACT 1999 Licence Conditions and Guidance for Dog Breeding Establishments," Retrieved on October 20, 2016, from <http://www.preston.gov.uk/GetAsset.aspx?id=fAAzADIAMAAxAHwAfABUAHIAAdQBLAHwAFAAwAHwA0>.

⁶ Breeding of Dogs Acts 1973 Section 1 (2)

⁷ Breeding of Dogs Acts 1973 Section 5 (2) " local authority " means the council of a London borough or of a district as defined in relation to England in section 270(1) of the Local Government Act 1972 or of a district mentioned in

- 1) การถูกตัดสิทธิการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข
- 2) การถูกตัดสิทธิการประกอบกิจการร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ตาม Pet Animals Act 1951
- 3) การถูกตัดสิทธิการเลี้ยงสุนัข ตาม Protection of Animals (Cruelty to Dogs) Act 1933 และ Protection of Animals (Cruelty to Dogs)(Scotland) Act 1934 สำหรับประเทศสกอตแลนด์
- 4) การถูกตัดสิทธิการดูแลรักษาสุนัข ตาม Protection of Animals (Amendment) Act 1954
- 5) การถูกตัดสิทธิการขนส่งสัตว์ ตาม Animal Boarding Establishments Act 1963

นอกจากนี้ การขอใบอนุญาตยังมีค่าธรรมเนียม ซึ่ง ตาม Breeding of Dogs Acts 1973 กำหนดให้คิดค่าธรรมเนียม 2 ปอนด์ หรือตามที่รัฐมนตรีกำหนด⁸ แต่เมื่อมีการแก้ไขกฎหมายตาม Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 กฎหมายได้กำหนดให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นมีดุลพินิจในการกำหนดค่าธรรมเนียมดังกล่าว โดยคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผลที่ต้องใช้ไปตามอำนาจหน้าที่และการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ และ Breeding of Dogs Act 1991⁹ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ในสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขซึ่งจะกล่าวถึงในบทต่อไป

หลังจากยื่นคำร้องแล้ว ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ยื่นคำร้อง เจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบก่อนว่าบุคคลดังกล่าวมิได้ถูกตัดสิทธิตามกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้น และ เจ้าหน้าที่ต้องแน่ใจว่า¹⁰

- 1) สุนัขถูกเลี้ยงในที่พักอาศัยที่เหมาะสม โดยพิจารณาจาก ลักษณะสิ่งปลูกสร้าง ขนาด จำนวนสุนัขที่อยู่ therein อุปกรณ์หรือพื้นที่สำหรับให้สุนัขออกกำลังกาย อุณหภูมิ แสง การระบายอากาศ และความสะอาด

---

section 20(3) of that Act (which relates to Wales) or the Common Council of the City of London; and in Scotland means the council of any county or burgh.

⁸ Breeding of Dogs Acts 1973 Section 1 (2)

⁹ Breeding of Dogs Acts 1973 section 3A (3)

¹⁰ Breeding of Dogs Acts 1973 section 1 (4) แก้ไขเพิ่มเติมโดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 section 2

2) สุนัขต้องได้รับอาหาร น้ำดื่ม ที่นอน การออกกำลังกาย และการพบเจอผู้เลี้ยง ที่เพียงพอ และเหมาะสม

3) มีมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันสุนัขจากโรคระบาด

4) มีมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันสุนัขจากเหตุการณ์เพลิงไหม้หรือเหตุการณ์ฉุกเฉินอย่างอื่น

5) มีมาตรการที่เหมาะสมในการรับรองว่าสุนัขจะได้รับอาหาร น้ำดื่ม ที่นอน และการออกกำลังกายที่เพียงพอระหว่างการเดินทางส่งไปจากหรือมาสู่สถานที่เพาะพันธุ์

6) สุนัขเพศเมียต้องไม่ผสมพันธุ์ก่อนอายุครบ 1 ปี

7) สุนัขเพศเมียแต่ละตัวต้องไม่คลอดลูกสุนัขเกินกว่า 6 ครอก

8) สุนัขเพศเมียต้องไม่คลอดลูกสุนัขก่อนครบกำหนด 12 เดือน นับแต่วันที่สุนัขตัวนั้นคลอดลูกสุนัขครั้งก่อนหน้า

9) มีการบันทึกข้อมูลที่ถูกต้องตามแบบที่กำหนด สำหรับให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบ

ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ผู้ออกใบอนุญาตสามารถกำหนดเงื่อนไขเฉพาะของผู้ยื่นคำร้องขอใบอนุญาตแต่ละราย เท่าที่จำเป็นและเป็นประโยชน์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อ 1) – 9) ที่กล่าวมาข้างต้นได้ และเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับคำขอต้องพิจารณาคำร้องดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน 3 เดือนนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง¹¹

เมื่อเจ้าหน้าที่พิจารณาคำร้องและเงื่อนไขทุกข้อแล้วเสร็จแล้ว จึงจะออกใบอนุญาตการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขให้แก่ผู้ยื่นคำร้อง โดยใบอนุญาตดังกล่าวมีกำหนดเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ใบอนุญาตนั้นมีผลบังคับใช้¹² โดยวันที่ใบอนุญาตมีผลบังคับใช้กฎหมายกำหนดให้หมายถึง วันถัดจากวันที่ใบอนุญาตนั้นระบุเอาไว้ หรือวันถัดจากวันที่เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาต¹³

(2) หน้าที่ของผู้ได้รับใบอนุญาต

เมื่อหน่วยงานท้องถิ่นออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขออนุญาตแล้ว ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องมีหน้าที่ตามที่ Breeding of Dogs Acts 1973 กำหนด ดังนี้

¹¹ Breeding of Dogs Acts 1973 section 1 (5A)

¹² Breeding of Dogs Acts 1973 section 1 (7)

¹³ Breeding of Dogs Acts 1973 section 1 (6)

1) ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุในใบอนุญาต โดยมาตรา 1 (9) แห่ง Breeding of Dogs Acts 1973 ระบุว่า ถ้าเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นตามกฎหมายฉบับนี้ซึ่งได้ระบุเอาไว้ในใบอนุญาตถูกฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม ผู้ได้รับใบอนุญาตนั้นมีความผิด โดยเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดนั้น ปรากฏอยู่ในมาตรา 1 (4) แห่ง Breeding of Dogs Acts 1973 ซึ่งได้แก่

- สุนัขถูกเลี้ยงในที่พักอาศัยที่เหมาะสม โดยพิจารณาจาก ลักษณะสิ่งปลูกสร้าง ขนาด จำนวนสุนัขที่อยู่ในนั้น อุปกรณ์หรือพื้นที่สำหรับให้สุนัขออกกำลังกาย อุณหภูมิ แสง การระบายอากาศ และความสะอาด

- สุนัขต้องได้รับอาหาร น้ำดื่ม ที่นอน การออกกำลังกาย และการพบเจอผู้เลี้ยง ที่เพียงพอ และเหมาะสม

- มีมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันสุนัขจากโรคระบาด

- มีมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันสุนัขจากเหตุการณ์เพลิงไหม้หรือเหตุการณ์ฉุกเฉินอื่น

- มีมาตรการที่เหมาะสมในการรับรองว่าสุนัขจะได้รับอาหาร น้ำดื่ม ที่นอน และการออกกำลังกายที่เพียงพอระหว่างการขนส่งไปจากหรือมาสู่สถานที่เพาะพันธุ์

- สุนัขเพศเมียต้องไม่ผสมพันธุ์ก่อนอายุครบ 1 ปี

- สุนัขเพศเมียแต่ละตัวต้องไม่คลอดลูกสุนัขเกินกว่า 6 ครอก

- สุนัขเพศเมียต้องไม่คลอดลูกสุนัขก่อนครบกำหนด 12 เดือน นับแต่วันที่สุนัขตัวนั้นคลอดลูกสุนัขครั้งก่อนหน้า

- มีการบันทึกข้อมูลที่ถูกต้องตามแบบที่กำหนด สำหรับให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบ

โดยมาตรา 1 (4) ของกฎหมายดังกล่าว ยังให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามข้อกำหนดข้างต้นได้อีกด้วย

(2) ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องยินยอมให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามกฎหมาย โดยหน้าที่นี้ปรากฏอยู่ในมาตรา 2 (2) แห่ง Breeding of Dogs Acts 1973 ซึ่งระบุว่า ผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวการใช้อำนาจตามกฎหมายในการเข้าตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ ย่อมมีความผิด ดังนั้น หากผู้ได้รับใบอนุญาตไม่ยินยอมให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบสถานเพาะพันธุ์สุนัขของตนตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ได้รับใบอนุญาตนั้นย่อมต้องมีความผิดตามมาตรานี้ด้วย

(3) การสิ้นสุดของใบอนุญาต

ใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจะสิ้นสุดลงตามกฎหมาย โดยแบ่งเป็น 2 กรณี คือ การสิ้นสุดลงตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด และการสิ้นสุดลงตามคำสั่งของศาล

1) การสิ้นสุดลงตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 1(7) ได้กำหนดให้ใบอนุญาตมีผลใช้ได้จนถึงวันสิ้นสุดของปีนั้นๆ แล้วผู้ใช้ต้องไปขอออกใบอนุญาตใหม่อีกครั้ง ซึ่งส่งผลให้ใบอนุญาตแต่ละใบมีระยะเวลาไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับว่าผู้ขอใบอนุญาตนั้นได้รับอนุญาตเมื่อใด จึงได้มีการแก้ไขกฎหมาย โดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 กำหนดให้ใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขมีกำหนดระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ใบอนุญาตนั้นมีผลบังคับใช้¹⁴ โดยวันที่ใบอนุญาตมีผลบังคับใช้นั้นจะต้องระบุอยู่ในใบอนุญาต ซึ่งจะต้องเป็นวันถัดจากวันที่ต้องการให้ใบอนุญาตมีผลบังคับใช้ซึ่งระบุอยู่ในใบคำร้องขออนุญาต และวันดังกล่าวต้องเป็นวันหลังจากที่ใบอนุญาตได้รับการอนุมัติจากเจ้าหน้าที่แล้ว¹⁵

2) การสิ้นสุดลงตามคำสั่งของศาล จะเป็นกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขกระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนด และศาลได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษแล้ว ศาลมีอำนาจที่จะมีคำสั่งเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้อีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดสามารถประกอบกิจการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายได้อีก ตาม Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 3(3)¹⁶ ซึ่งกำหนดให้ บุคคลซึ่งถูกศาลตัดสินให้มีความผิดตามกฎหมายนี้ อาจถูกศาลซึ่งมีคำพิพากษาออกคำสั่งเพิ่มเติมหรือแทนการลงโทษตามกฎหมาย ให้ยกเลิกเพิกถอนใบอนุญาตที่ออกตามกฎหมายนี้ การยกเลิกใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนี้ถือว่าเป็นมาตรการลงโทษสำหรับผู้ถือครองใบอนุญาตที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย อีกทั้งยังอาจถูกตัดสิทธิในการขอรับใบอนุญาตใหม่อีกครั้ง อันจะได้กล่าวถึงในส่วนของบทกำหนดโทษต่อไป

3.1.1.3 หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ

หลักเกณฑ์ข้อบังคับนี้ เป็นมาตรการที่กฎหมายกำหนดขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่าผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจะไม่กระทำการที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์ ดังนั้น จึงถือว่าเป็นกรอบในการกำกับที่สำคัญ ที่ผู้ได้รับ

¹⁴ Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 3(3)

¹⁵ Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 3(2)

¹⁶ แก้ไขเพิ่มเติมโดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 5(1)

ใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด มิเช่นนั้นอาจมีความผิดและถูกลงโทษตามกฎหมายได้ ซึ่งมาตรการที่กฎหมายกำหนดนั้น จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพ สุขภาพ และความเป็นอยู่ของสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์ เป็นสำคัญ ทั้งนี้ หน่วยงานรัฐและองค์กรเอกชนในประเทศอังกฤษได้มีการจัดทำเอกสาร ชื่อ “CIEH Model Licence Conditions and Guidance for Dog Breeding Establishments” ขึ้นเพื่อใช้เป็นคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการออกใบอนุญาตและตรวจสอบการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางเบื้องต้นในการพิจารณาความเหมาะสมด้านต่าง ๆ ของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข โดยแนวทางต่าง ๆ จะคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของสวัสดิภาพของสุนัขเป็นสำคัญ แต่มิได้เป็นแนวทางบังคับที่มีการกำหนดบทลงโทษเอาไว้หากมีผู้ฝ่าฝืน ดังนั้น ผู้เขียนจึงจะขอพิจารณาถึงตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ควบคู่ไปกับเอกสารดังกล่าวนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการตีความตัวบทกฎหมายที่วางเป็นกรอบไว้กว้าง ๆ

(1) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการเพาะพันธุ์สุนัข

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการผสมพันธุ์สุนัข ได้กำหนดหลักเกณฑ์บางประการเอาไว้ ซึ่งนอกจากการผสมพันธุ์สุนัขแต่ละครั้ง จะต้องคำนึงถึงความต้องการลักษณะของลูกสุนัขที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นสายพันธุ์ ลักษณะเฉพาะ จุดเด่นต่าง ๆ แล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเช่นกัน ก็คือสุขภาพของทั้งแม่พันธุ์สุนัข และลูกสุนัขที่เกิดมาด้วย ซึ่งกฎหมายของอังกฤษได้วางข้อกำหนดเกี่ยวกับการผสมพันธุ์สุนัขเอาไว้ใน Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 1(4) (f)¹⁷ ซึ่งระบุว่า สุนัขเพศเมียต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 1 ปี จึงจะสามารถผสมพันธุ์ได้ เพื่อให้ร่างกายของแม่พันธุ์มีความพร้อมต่อการตั้งท้องลูกสุนัข และนอกจากนี้ การผสมพันธุ์สุนัขยังต้องคำนึงถึงสุขภาพของทั้งพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์สุนัขด้วยไม่ว่าจะเป็นเรื่องของโรคติดต่อ หรือโรคทางพันธุกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อสุนัขที่ผสมพันธุ์ หรือแม้แต่ว่าลูกสุนัขที่เกิดมา และการคัดเลือกพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สุนัขก็มีความสำคัญเช่นกัน ไม่ควรผสมพันธุ์สุนัขที่มีโครงสร้างร่างกายที่ผิดปกติ เช่น มีโครงหน้าที่ยื่นเกินไป หรือมีจมูกสั้น หรือมีเปลือกตาผิดปกติ เป็นต้น เพราะจะทำให้เกิดผลกระทบต่อสวัสดิภาพของลูกสุนัขที่เกิดขึ้นมาได้¹⁸

นอกจากการกำหนดเกณฑ์ด้านอายุแล้ว กฎหมายยังกำหนดจำนวนครอกที่แม่พันธุ์ตัวหนึ่ง ๆ จะสามารถออกลูกได้ด้วย ตามมาตรา 1 (4) (g) ซึ่งกำหนดว่า แม่พันธุ์สุนัขแต่ละตัวต้องไม่ออกลูกเกินกว่า 6 ครอก และมาตรา 1 (4) (h) กำหนดว่าแม่พันธุ์สุนัขต้องไม่ออกลูกจนกว่าจะครบกำหนด 12 เดือน นับแต่วันที่สุดท้ายที่แม่พันธุ์สุนัขนั้นออกลูกครั้งหลังสุด โดยผู้

¹⁷ แก้ไขเพิ่มเติมโดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 2(2)

¹⁸ Chartered Institute of Environmental Health, "CIEH Model Licence Conditions and Guidance for Dog Breeding Establishments," p.19 (2014).

ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว คือ ต้องรอให้แม่พันธุ์สุนัขมีอายุเกินกว่า 1 ปีเสียก่อนจึงจะสามารถนำมาผสมพันธุ์ได้ และหลังจากออกลูกแล้วต้องให้เวลาแม่พันธุ์สุนัขพักฟื้นร่างกายไม่น้อยกว่า 1 ปีเสียก่อน จึงจะสามารถออกลูกใหม่ได้ และตลอดชีวิตแม่พันธุ์ตัวหนึ่งๆ จะออกลูกเกินกว่า 6 ครอกไม่ได้

(2) หลักเกณฑ์ว่าด้วยโภชนาการของสุนัข

ข้อกำหนดเกี่ยวกับโภชนาการของสุนัขในสถานเพาะพันธุ์กำหนดเอาไว้ใน Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 1 (4) (b) โดยกำหนดว่า สุนัขต้องได้รับอาหารและน้ำที่เหมาะสมและอย่างเพียงพอ โดยที่อาหารนั้นต้องมีความเหมาะสมทั้งลักษณะและปริมาณของอาหารกับอายุของสุนัข สายพันธุ์ ระดับของกิจกรรมที่ทำ และสถานะของการผสมพันธุ์ ส่วนน้ำดื่มนั้นต้องเป็นน้ำสะอาดที่สุนัขสามารถมาดื่มได้ตลอดเวลา และต้องเปลี่ยนน้ำดื่มอย่างน้อยวันละครั้ง¹⁹

(3) หลักเกณฑ์ว่าด้วยที่พักอาศัยของสุนัข

ข้อกำหนดเกี่ยวกับที่พักอาศัยของสุนัขในสถานเพาะพันธุ์ กำหนดอยู่ใน Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 1 (4) (a) ซึ่งกำหนดว่า สุนัขต้องอยู่ในที่พักอาศัยที่เหมาะสมตลอดเวลา ซึ่งต้องคำนึงถึง ลักษณะของสิ่งปลูกสร้าง ขนาดของที่พักอาศัย จำนวนสุนัขภายในที่พักอาศัย สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการออกกำลังกาย ระดับอุณหภูมิ แสงสว่าง ระบบถ่ายเทอากาศ และความสะอาด ซึ่งที่พักอาศัยของสุนัขนั้นจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับลักษณะของสถานที่เพาะพันธุ์ ถ้าหากเป็นสถานเพาะเลี้ยงที่เป็นบ้านเรือนทั่วไป ก็ต้องให้สุนัขสามารถเข้าออกห้องได้มากกว่าหนึ่งห้อง และมีสถานที่ที่แห้ง อบอุ่น สะอาด และเงียบสำหรับให้สุนัขได้พักผ่อน เป็นต้น²⁰

สำหรับที่พักที่มีลักษณะเป็นกรง จะต้องมีความสูงที่เพียงพอสำหรับการที่สุนัขจะสามารถนั่ง หรือยืนด้วยความสูงเต็มที่ ได้ สามารถเดินไปมา สามารถเหยียดตัวหรือนอนลงได้ตามท่าทางธรรมชาติของสุนัขและหากในกรงมีสุนัขหลายตัว การเหยียดตัวหรือการนอนต้องมีพื้นที่พอที่สุนัขจะไม่สัมผัสสุนัขตัวอื่น และสามารถกระดิกหางโดยที่หางไม่สัมผัสกับกรง²¹ กล่าวคือขนาดของกรงสุนัขต้องมีขนาดที่เหมาะสมตามสายพันธุ์และขนาดตัวของสุนัขโดยมีเงื่อนไขตามที่กล่าวมาข้างต้น มิได้มีขนาดกำหนดตายตัวชัดเจนว่า กรงจะต้องมีความสูงหรือความกว้างเท่าใด และหากเป็นที่พักอาศัยที่มีลักษณะเป็นสถานที่เปิด ซึ่งมีทั้งบ้านสุนัข และพื้นที่ภายนอกที่สามารถวิ่งเล่นได้ (ซึ่งเรียกว่า Kennel) ก็จะต้องควบคุมความสะอาด การเข้าถึงธรรมชาติ การควบคุมพยาธิ การมีแสง

¹⁹ *Ibid.*, p.16.

²⁰ *Ibid.*, p.9.

²¹ *Ibid.*, p.9.

สว่างตามธรรมชาติ และการระบายอากาศที่ดีด้วย²² นอกจากนี้ ลักษณะของที่พัก ไม่ว่าจะมียลักษณะ เป็นบ้าน หรือ กรง หรือห้องใด ๆ ต้องมีลักษณะพื้นผิวที่ทนทาน เรียบ เป็นพื้นทึบ ทำสะอาดง่าย ไม่มี เหลี่ยมหรือมุมแหลมคมที่อาจทำให้สุนัขบาดเจ็บได้²³

นอกจากนี้ CIEH Model Licence Conditions and Guidance for Dog Breeding Establishments ยังได้กำหนดลงรายละเอียดถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ของ สิ่งก่อสร้างสำหรับเป็นที่พักอาศัยของสุนัขเอาไว้ด้วยว่าควรมีลักษณะอย่างไรบ้าง²⁴ ไม่ว่าจะเป็นการ กำหนดขนาดของรั้วกันคอกสุนัข ถ้าหากใช้ตาข่ายลวดเชื่อมสังกะสีเป็นรั้วกัน เส้นผ่าศูนย์กลางของลวดต้อง ไม่น้อยกว่า 2 มิลลิเมตร และความกว้างของช่องตาข่ายต้องไม่เกิน 5 เซนติเมตร ผงังหรือฉากกันที่จะ สัมผัสโดนตัวสุนัขต้องทำจากวัสดุที่ทึบและเรียบ ทำความสะอาดง่ายและปลอดภัยโรค พื้นที่พักอาศัย ต้องไม่ใช่พื้นลิ้น ทำจากวัสดุที่ทนต่อปัสสาวะสุนัข และไม่มีแอ่งหรือหลุมที่ทำให้มีน้ำขัง ประตูของบ้าน สุนัขก็ต้องแข็งแรงทนต่อการกระแทกและการขีดข่วน และปิดมิดชิดป้องกันสุนัขหลุดออกไปหรือติด อยู่ระหว่างช่องประตู เรื่องของแสงสว่างก็ต้องให้แสงอาทิตย์สามารถส่องถึงทุกส่วนของที่พักสุนัข รวมถึงที่สำหรับนอนหลับด้วย ส่วนต่าง ๆ ของที่พักก็ต้องมีการระบายอากาศที่ดี ยกเว้นแต่ส่วนของที่ นอนที่ต้องกันลมได้ ซึ่งการระบายอากาศที่ดีนั้นจะช่วยลดการสะสมของกลิ่นอับและความชื้นได้ ซึ่ง เป็นส่วนสำคัญของการควบคุมโรค โดยเฉพาะเมื่อความชื้นมีมากเกินไปก็อาจจะส่งผลต่อการเกิดโรค หลอดลมอักเสบได้อีกด้วย เติงหรือที่สำหรับสุนัขนอนต้องสะอาดแล้วกว้างพอสำหรับสุนัขแต่ละตัว อีกทั้งต้องกันลมได้ด้วย จำนวนสุนัขที่จะอนุญาตให้เลี้ยงได้ในสถานเพาะเลี้ยงหนึ่ง ๆ จะถูกกำหนด โดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ซึ่งพิจารณาจากจำนวนบ้านสุนัขหรือพื้นที่ภายในสถานประกอบการซึ่งต้อง ระบุชัดเจนในใบอนุญาต จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นว่าข้อกำหนดเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของสุนัข ล้วน มุ่งเน้นให้สุนัขอยู่อย่างไม่อึดอัดและปลอดภัย อันเป็นการคำนึงถึงสวัสดิภาพของสุนัข และสุขภาพของ สุนัขทั้งสิ้น

(4) หลักเกณฑ์ว่าด้วยสุขภาพอนามัยของสุนัข

ข้อกำหนดเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของสุนัขในสถานเพาะพันธุ์ กำหนดเอาไว้ใน Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 1 (4) (b) ซึ่งกำหนดว่า สุนัขต้องได้ออก กำลังกายอย่างเพียงพอ และ มาตรา 1 (4) (c) กำหนดว่า ต้องมีมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกัน และควบคุมการแพร่กระจายของโรคติดต่อและโรคระบาดระหว่างสุนัข

²² *Ibid.*, p.9.

²³ *Ibid.*, p.9.

²⁴ *Ibid.*, p.10 – p.14.

ในเรื่องของการออกกำลังกายนั้น จะสอดคล้องหลักเกณฑ์ว่าด้วยที่ พักอาศัยของสุนัข ตามที่กล่าวมาข้างต้น ที่กำหนดให้ต้องมีการจัดสรรพื้นที่สำหรับให้สุนัขสามารถ ออกกำลังกายได้ตามความเหมาะสม ไม่ให้ขังสุนัขขอยู่แต่ในที่จำกัดเพียงอย่างเดียว เพราะจะทำให้สุนัข มีร่างกายที่อ่อนแอ และสุขภาพจิตก็จะแย่ตามไปด้วย ดังนั้น การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจึง ต้องให้พื้นที่แก่สุนัขได้ออกกำลังกาย และปล่อยให้สุนัขได้มีเวลาออกกำลังกายได้อย่างเหมาะสม คือ อย่าง น้อยสองครั้งต่อวัน อาจด้วยวิธีการพาสุนัขไปเดินเล่นนอกสถานเพาะพันธุ์ เป็นต้น²⁵

สำหรับเรื่องการควบคุมและป้องกันโรคติดต่อหรือโรคระบาด ระหว่างสุนัขนั้น ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจะต้องใช้ทุกวิถีทางในอันที่จะ ป้องกันสุนัขจากความเจ็บปวด ทุกข์ทรมาน การบาดเจ็บและโรคติดต่อ²⁶ ด้วยการที่จะต้องเตรียม เครื่องมือปฐมพยาบาลสำหรับสุนัขเอาไว้ในสถานที่เพาะพันธุ์และสามารถนำมาใช้ได้โดยสะดวก²⁷ และเมื่อสุนัขตัวใดเกิดเจ็บป่วย เนื่องจากโรคติดต่อ สถานเพาะพันธุ์จะต้องมีสถานที่ที่เตรียมไว้สำหรับ สุนัขที่เป็นโรคติดต่อ ซึ่งต้องเป็นที่ที่อยู่ห่างจากที่พักอาศัยของสุนัขตัวอื่น ๆ เพื่อมิให้เกิดการติดต่อ ของโรคไปสู่สุนัขตัวอื่น ซึ่งหากเป็นโรคติดต่อที่แพร่กระจายทางอากาศควรต้องห่างจากที่พักอาศัย ประมาณ 5 เมตร²⁸

นอกจากนี้ CIEH Model Licence Conditions and Guidance for Dog Breeding Establishments ยังได้เพิ่มเติมข้อแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของสุนัข อีก บางประการ อาทิ การดูแลเรื่องโภชนาการสำหรับใส่อาหารที่ต้องเป็นโภชนาการที่สะอาดง่าย และควร ต้องมีการทิ้งเศษอาหารและทำความสะอาดภาชนะทุกครั้งหลังมีอาหารของสุนัขเพื่อป้องกันมิให้เกิด การปนเปื้อนของเชื้อโรค²⁹ และเรื่องของการมีปฏิสัมพันธ์กับคนหรือกับสุนัขด้วยกัน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่อง สำคัญต่อพฤติกรรมของสุนัขและลูกสุนัข ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสุนัขด้วยกันนั้น อาจทำได้โดย การจัดการที่อยู่ของสุนัขไว้ในบริเวณเดียวกันโดยต้องมีการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของสุนัขว่าก้าวร้าว กลัว หรือกังวลหรือไม่ และหากเป็นเช่นนั้นก็อาจต้องจัดการเปลี่ยนที่อยู่ให้แก่สุนัขตัวนั้นและให้ออก กายตามลำพัง สำหรับแม่พันธุ์สุนัขที่เพิ่งออกลูกหรืออยู่ในช่วงให้นมลูกสุนัข ไม่ควรให้แม่พันธุ์ สุนัขอยู่ร่วมกับสุนัขตัวอื่น ๆ และควรต้องเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับคนให้มากขึ้นแทน ส่วนลูกสุนัขนั้น

²⁵ *Ibid.*, p.16.

²⁶ *Ibid.*, p.18.

²⁷ *Ibid.*, p.17.

²⁸ *Ibid.*, p.17.

²⁹ *Ibid.*, p.16.

หลังเกิดไม่นานควรต้องทำให้เกิดความคุ้นชินกับคนด้วยการสัมผัสและตรวจสอบว่าลูกสุนัขเกิดมาสมบูรณ์แข็งแรงหรือไม่ และได้รับอาหารเพียงพอหรือไม่ การให้ลูกสุนัขมีปฏิสัมพันธ์กับคนตั้งแต่ออยู่ในสถานที่เพาะพันธุ์นั้น ก็เพื่อให้มันเกิดความคุ้นชินและไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว คุยรายต่อผู้ที่ซื้อมันไปเลี้ยง³⁰

(5) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการทำทะเบียนประวัติสุนัข

ข้อกำหนดเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของสุนัขในสถานเพาะพันธุ์กำหนดเอาไว้ใน Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 1 (4) (i)³¹ ซึ่งกำหนดว่า ต้องมีทะเบียนประวัติที่แม่นยำ ตามแบบที่กำหนดโดยการออกเป็นข้อบังคับซึ่งตราขึ้นโดยอำนาจของรัฐมนตรี³² เก็บรักษาไว้ที่สถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข และสามารถนำมาให้ตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นหรือสัตวแพทย์ที่ได้รับมอบหมายโดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ในการใช้อำนาจตรวจสอบตามกฎหมาย และได้มีออกข้อบังคับว่าด้วยแบบของทะเบียนประวัติสุนัข คือ The Breeding of Dogs (Licensing Records) Regulations 1999 มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม ค.ศ. 1999 โดยทะเบียนประวัติสุนัขมีลักษณะเป็นตารางไว้สำหรับบันทึกข้อมูลของแม่พันธุ์สุนัขแต่ละตัวว่า มีชื่อว่าอะไร , เกิดเมื่อไหร่ , ถูกเลี้ยงเอาไว้ ณ สถานที่ใด , พันธุ์อะไร , มีลักษณะอย่างไร อาทิเช่น สี ลักษณะรูปร่าง เป็นต้น , วันที่ทำการผสมพันธุ์ , ลักษณะของพ่อพันธุ์ ให้ระบุ ชื่อ พันธุ์ สถานที่เลี้ยง และสี เป็นต้น , รายละเอียดของลูกสุนัขที่เกิดมา ได้แก่ วันที่เกิด น้ำหนัก ลักษณะของลูกสุนัข และรายละเอียดของผู้ซื้อซึ่งต้องระบุว่า ชื่อผู้ซื้อ วันที่ซื้อ ที่อยู่ของผู้ซื้อ และสถานะของผู้ซื้อ ว่ามีสถานะเป็นบุคคลทั่วไปหรือร้านขายสุนัข และต้องระบุด้วยว่า แม่พันธุ์ออกลูกครอกดังกล่าวจำนวนทั้งหมดกี่ตัว ซึ่งผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องจัดทะเบียนประวัติสุนัขดังกล่าวตามความเป็นจริงตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งยังเป็นเครื่องมือช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบว่าผู้ประกอบกิจการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุในใบอนุญาตและกฎหมายถูกต้องหรือไม่

นอกจากบันทึกทะเบียนประวัติตามข้อบังคับแล้ว CIEH Model Licence Conditions and Guidance for Dog Breeding Establishments ยังได้เพิ่มเติมอีกว่า ผู้ประกอบกิจการควรทำบันทึกรายละเอียดที่จำเป็นสำหรับการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ด้วย อันได้แก่ รายละเอียดและจำนวนของสุนัขในสถานเพาะพันธุ์ทั้งหมด ทั้งที่อยู่สถานะนั้นและอยู่ระหว่างการ

³⁰ *Ibid.*, p.20.

³¹ แก้ไขเพิ่มเติมโดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 2 (2)

³² Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 1 (4A) แก้ไขเพิ่มเติมโดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 2 (3)

ขนส่งเข้าหรือออกจากสถานที่นั้น วันที่แม่พันธุ์เป็นสัตว์ รายละเอียดของการผสมพันธุ์ รายละเอียดการให้วัคซีนหรือยาถ่ายพยาธิหรือการรักษาอื่น ๆ รายละเอียดการทำความสะอาดและการฆ่าเชื้อสถานที่เลี้ยง รายละเอียดการให้อาหารและการออกกำลังกาย วันที่และรายละเอียดการตาย เป็นต้น³³ รายละเอียดต่าง ๆ ตามที่กล่าวมานั้น เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัข อย่างไรก็ตาม รายละเอียดที่กล่าวมานี้เป็นเพียงข้อเสนอแนะขององค์กรที่จัดทำเอกสาร CIEH Model Licence Conditions and Guidance for Dog Breeding Establishments เท่านั้น จึงไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาตจะกระทำหรือไม่ก็ได้ ย่อมไม่มีความผิดตามกฎหมาย แต่ประการใด

(6) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการขนส่งสุนัข

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการขนส่งสุนัขกำหนดเอาไว้ใน Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 1 (4) (e) ซึ่งกำหนดว่า ต้องมีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อรับรองว่าสุนัขจะได้รับอาหาร น้ำดื่ม ที่นอน และการออกกำลังกายที่เหมาะสม ระหว่างการขนส่งมายังหรือออกจากสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข

(7) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการขายสุนัข

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการขายสุนัข กำหนดเอาไว้ใน Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 8 ซึ่งกำหนดความผิดสำหรับผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาต และผู้ประกอบกิจการร้านสัตว์เลี้ยงที่ได้รับอนุญาต เอาไว้ดังนี้

มาตรา 8 (1) ผู้ครอบครองใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข จะมีความผิด ถ้า

- ผู้นั้นขายสุนัขในสถานที่นอกเหนือจากสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข³⁴ หรือร้านสัตว์เลี้ยงที่ได้รับอนุญาต³⁵

³³ Chartered Institute of Environmental Health, *supra note* 63, p.21.

³⁴ Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 8 (5) สถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข หมายถึง สถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ที่ซึ่งผู้ประกอบกิจการได้รับอนุญาตตาม Breeding of Dogs Acts 1973

³⁵ Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 8 (5) ร้านสัตว์เลี้ยงที่ได้รับอนุญาต หมายถึง ร้านสัตว์เลี้ยงซึ่งผู้ประกอบกิจการได้รับอนุญาตตามกฎหมาย Pet Animal Act 1951

- ผู้นั้นขายสุนัขให้แก่บุคคลอื่นนอกเหนือจาก ผู้ประกอบร้านสัตว์เลี้ยงที่ได้รับอนุญาต หรือผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาต โดยรู้หรือเชื่อว่าบุคคลที่ซื้อนั้นตั้งใจจะนำสุนัขไปขายต่อ

- ผู้นั้นขายสุนัขที่มีอายุน้อยกว่า 8 สัปดาห์ ให้แก่บุคคลอื่นนอกเหนือจากผู้ประกอบร้านสัตว์เลี้ยงที่ได้รับอนุญาต หรือผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาต

- ผู้นั้นขายสุนัขซึ่งไม่ได้เกิดในสถานเพาะพันธุ์สุนัข ให้แก่ ร้านสัตว์เลี้ยงที่ได้รับอนุญาต หรือสถานเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาต

- ผู้นั้นขายสุนัขซึ่งในขณะส่งมอบมิได้ติดปลอกคอซึ่งมีเข็มกลัดหรือป้ายชื่อระบุที่มาของสุนัข ให้แก่ ร้านสัตว์เลี้ยงที่ได้รับอนุญาต หรือสถานเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาต

มาตรา 8 (3) ผู้ประกอบกิจการร้านสัตว์เลี้ยงที่ได้รับอนุญาต จะมีความผิดถ้าผู้นั้นขายสุนัขที่ซึ่ง ณ เวลาที่ผู้นั้นได้รับสุนัขมา สุนัขมีปลอกคอซึ่งมีเข็มกลัดหรือป้ายชื่อระบุที่มาของสุนัข แต่ ณ เวลาที่ขายสุนัขให้แก่บุคคลอื่น ไม่มีปลอกคอเช่นนั้น

และมาตรา 8 (5) ให้นิยาม เข็มกลัดหรือป้ายชื่อระบุที่มาของสุนัขเอาไว้ว่า หมายถึง ป้ายหรือเข็มกลัดซึ่งแสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่สุนัขตัวนั้นเกิด และข้อมูลอื่น ๆ ตามที่ข้อบังคับกำหนด ไว้อย่างชัดเจน โดยได้มีการออกข้อบังคับตามมาตราดังกล่าว คือ The Sale of Dogs (Identification Tag) Regulations 1999 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 1999 กำหนดข้อมูลเพิ่มเติมที่ต้องระบุในป้ายหรือเข็มกลัดไว้ว่า ต้องระบุวันที่สุนัขตัวนั้นเกิด และหมายเลขของสุนัข (ถ้ามี) ซึ่งสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขกำหนดไว้ ณ เวลาที่สุนัขตัวนั้นเกิด

จากบทบัญญัติของกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับอนุญาต มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยการขายสุนัขไว้ ว่า ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจะต้องขายสุนัขซึ่งมีอายุอย่างน้อย 8 สัปดาห์ขึ้นไป ที่เกิดในสถานที่เพาะพันธุ์ของตนเท่านั้น เพื่อเป็นการป้องกันผู้ขายนำสุนัขที่ไม่อาจระบุที่มาชัดเจนออกขายได้ อีกทั้ง การขายนั้นจะเกิดขึ้นได้แต่ที่สถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข หรือสถานประกอบกิจการร้านสัตว์เลี้ยงเท่านั้นด้วย และต้องไม่ขายสุนัขให้แก่บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขหรือร้านสัตว์เลี้ยงโดยรู้หรือเชื่อว่าบุคคลนั้นจะนำสุนัขไปขายต่ออีกทอดหนึ่ง นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้ สุนัขที่นำมาขายจะต้องติดปลอกคอซึ่งมีป้ายชื่อ หรือเข็มกลัดแสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขที่สุนัขตัวนั้น ๆ เกิดขึ้นมา วันที่สุนัขนั้นเกิด และ

หมายเลขของสุนัขที่สถานประกอบกิจการกำหนดไว้ ส่วนผู้ประกอบกิจการร้านสัตว์เลี้ยงที่ได้รับอนุญาตที่กฎหมายกำหนดเพียงว่า หากสุนัขที่ตนได้รับมามีปลอกคอที่มีป้ายชื่อหรือเข็มกลัดแสดงสถานที่เพาะพันธุ์สุนัข ในการขายสุนัขตัวนั้น ก็ต้องมีปลอกคอเช่นนั้นติดอยู่ด้วย การติดปลอกคอเช่นนี้ก็เพื่อให้ผู้ซื้อสุนัขทราบว่า สุนัขตัวนั้นมีแหล่งที่มาจากสถานที่ใด และเกิดวันที่เท่าใด เพื่อติดตามย้อนไปตรวจสอบถึงสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขที่สุนัขตัวนั้นเกิดมาได้นั่นเอง

3.1.1.4 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

(1) อำนาจในการตรวจสอบและสืบสวนสำหรับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาต

กฎหมาย Breeding of Dogs Acts 1973 กำหนดให้หน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้แก่ หน่วยงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีทั้งอำนาจเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทก่อนหน้า และอำนาจในการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ของผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขทั้งที่ได้รับอนุญาต และเข้าเกณฑ์ที่ต้องขออนุญาตแต่ไม่ได้ขออนุญาตด้วย ซึ่งอำนาจของหน่วยงานท้องถิ่นในส่วนนี้ กฎหมายกำหนดให้กระทำผ่านพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ตามมาตรา 2 (1) แห่ง Breeding of Dogs Acts 1973 ซึ่งกำหนดว่า หน่วยงานส่วนท้องถิ่นอาจมอบอำนาจโดยทำเป็นลายลักษณ์อักษรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน หรือ สัตว์แพทย์ หรือ ผู้ช่วยสัตวแพทย์ ในการเข้าตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในพื้นที่รับผิดชอบของตน ซึ่งได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายนี้ และบุคคลซึ่งได้อำนาจตามมาตรานี้สามารถแสดงตัวถ้าจำเป็นเพื่อเข้าไปยังสถานที่ประกอบกิจการในเวลาที่เหมาะสมเพื่อตรวจสอบสถานที่หรือสัตว์ใด ๆ หรือสิ่งอื่นใด ที่พบในที่นั้น เพื่อให้แน่ใจว่ามีการกระทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายนี้ได้กระทำขึ้นหรือไม่ กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานส่วนท้องถิ่น หรือสัตวแพทย์ หรือผู้ช่วยสัตวแพทย์ มีอำนาจโดยการมอบหมายเป็นลักษณะอักษรจากหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเข้าตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ในเวลาที่เหมาะสม เพื่อตรวจสอบการกระทำที่อาจเป็นความผิดหรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการเพาะพันธุ์สุนัขนี้ เพื่อดำเนินการลงโทษตามกฎหมายต่อไป โดยระยะเวลาที่เหมาะสมนั้น คือ ระยะเวลาระหว่างที่ใบอนุญาตยังคงมีผลบังคับใช้อยู่ ซึ่งอาจเข้าตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการที่หนึ่ง ๆ อย่างน้อย 1 หรือ 2 ครั้งก็ได้ โดยการตรวจสอบนั้นอาจไม่จำเป็นต้องแจ้งล่วงหน้า เพื่อจะได้เห็นสภาพที่เป็นจริง ของสถานที่นั้น ๆ³⁶

³⁶ Chartered Institute of Environmental Health, *supra* note 18, p.5.

นอกจากนี้ มาตรา 2A ของ Breeding of Dogs Acts 1973 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 1 ยังได้เพิ่มเติมหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขซึ่งมาขอจดทะเบียนต่อหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเอาไว้ด้วย โดยกำหนดว่า ในการพิจารณาคำร้องขอจดทะเบียนสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขใด ๆ ถ้าสถานที่นั้นยังไม่เคยได้รับใบอนุญาตมาก่อน หน่วยงานส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีการตรวจสอบสถานที่นั้น โดยสัตวแพทย์หรือผู้ช่วยสัตวแพทย์ และพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน และในกรณีอื่น ๆ หน่วยงานส่วนท้องถิ่นจะจัดให้มีการตรวจสอบสถานที่นั้นโดยสัตวแพทย์ หรือผู้ช่วยสัตวแพทย์ และหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานก็ได้ และมาตรา 2B ของ Breeding of Dogs Acts 1973 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 1 ยังได้กำหนดอีกว่า การตรวจสอบตามมาตรา 2A หน่วยงานส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีการจัดทำรายงานเกี่ยวกับสถานที่ประกอบกิจการ เกี่ยวกับคำร้องขอจดทะเบียน และส่วนที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่ได้ตรวจสอบมา และหน่วยงานต้องพิจารณารายงานเช่นนั้นก่อนออกใบอนุญาตด้วย

การกำหนดให้มีการตรวจสอบก่อนการออกใบอนุญาตเช่นนี้ ย่อมทำให้การพิจารณาคุณสมบัติและเงื่อนไขของสถานประกอบกิจการ ตามมาตรา 1(4) มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากข้อกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ตามมาตราดังกล่าว มีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการเข้าตรวจสอบดูสถานที่จริง ทั้งเรื่องของที่พักอาศัยของสุนัข เรื่องอาหาร น้ำดื่ม สถานที่ออกกำลังกาย และสถานที่สำหรับนอน เรื่องมาตรการป้องกันและควบคุมโรค หรือมาตรการควบคุมป้องกันภัยพิบัติหรืออัคคีภัย การให้อำนาจเข้าตรวจสอบพร้อมทำรายงานเสนอประกอบการพิจารณาออกใบอนุญาตเช่นนี้ ก็จะทำให้มั่นใจได้ว่าสถานที่สำหรับประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ยื่นขอใบอนุญาตดำเนินการเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดแล้ว ก่อนได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเช่นนั้น

(2) อำนาจในการตรวจสอบสำหรับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ไม่ได้

รับใบอนุญาต

นอกจากการตรวจสอบสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ขอรับใบอนุญาตและสถานประกอบกิจการที่ได้รับใบอนุญาตแล้ว สำหรับสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ยังมิได้ขอใบอนุญาตก็อยู่ในขอบข่ายที่ต้องถูกตรวจสอบตามกฎหมายด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตาม Breeding of Dog Act 1991 ที่บัญญัติขึ้นเพื่อเพิ่มเติมอำนาจการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย Breeding of Dogs Acts 1973 ให้ครอบคลุมสถานเพาะพันธุ์ที่ไม่ได้จดทะเบียนขอใบอนุญาตด้วย ซึ่งปรากฏอยู่ใน มาตรา 1 (1) แห่ง Breeding of Dog Act 1991 มีเนื้อความว่า ถ้าศาลพอใจกับข้อมูลของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือสัตวแพทย์ หรือผู้ช่วยสัตวแพทย์ ซึ่งแต่งตั้งขึ้นโดยหน่วยงานส่วนท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายมาตรานี้ ว่ามีเหตุผลอันน่าเชื่อว่าการกระทำผิด

ตามมาตรา 1 (1) แห่ง Breeding of Dogs Acts 1973 เกิดขึ้น ณ สถานที่ใด สถานที่หนึ่ง ภายในพื้นที่ของหน่วยงานส่วนท้องถิ่น และศาลอาจออกหมายให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปในสถานที่ต้องสงสัยได้ โดยใช้กำลังเท่าที่จำเป็น เพื่อตรวจสอบสถานที่ สัตว์ หรือสิ่งใด ๆ ที่พบในที่แห่งนั้น จากบทบัญญัติข้างต้น จะเห็นได้ว่า การที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบสถานที่ซึ่งต้องสงสัยว่าเป็นสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขที่อยู่ในเงื่อนไขของการต้องขออนุญาตดำเนินกิจการตามมาตรา 1 (1) แห่ง Breeding of Dogs Acts 1973 แต่มิได้ขออนุญาตได้นั้น จำเป็นต้องร้องขอไปยังศาลในพื้นที่เพื่อขอให้ศาลออกหมายเสียก่อน จึงจะมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบสถานที่นั้น ๆ ได้ โดยการร้องขอเช่นนั้นก็ต้องนำเสนอข้อมูลที่เพียงพอจะทำให้ศาลเชื่อได้ว่าอาจมีการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยไม่ได้รับอนุญาตเกิดขึ้นจริง ๆ ด้วย และสังเกตว่ากฎหมายได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถใช้กำลังได้ตามสมควรเพื่อเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในสถานที่นั้นได้อีกด้วย อย่างไรก็ตาม Breeding of Dog Act 1991 มาตรา 1(2) กำหนดเกี่ยวกับการออกหมายของศาลไว้ว่า ศาลไม่อาจออกหมายเพื่อเข้าไปในสถานที่ซึ่ง ณ เวลานั้นใช้เป็นที่อยู่อาศัยส่วนบุคคลได้ และมาตรา 1(3) ได้จำกัดความของคำว่า สถานที่ซึ่ง ณ ขณะเวลานั้นถูกใช้เป็นที่อยู่อาศัยส่วนบุคคล ไม่ให้รวมถึงโรงรถ , อาคารหลังเล็ก , หรือสิ่งก่อสร้างอย่างอื่นไม่ว่าจะเป็นส่วนเดียวกับสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขหรือไม่ที่ซึ่งเป็นของหรือถูกใช้กับสถานที่เพาะพันธุ์สุนัข จากบทบัญญัติข้างต้น จะเห็นได้ว่า ขอบเขตอำนาจในการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ไม่ได้รับอนุญาตถูกจำกัดเฉพาะสถานที่ซึ่งมิได้ถูกใช้เป็นที่อยู่อาศัยของบุคคล แต่ทั้งนี้ มิได้รวมถึงสถานที่รอบ ๆ บริเวณบ้าน เช่น โรงจอดรถ เป็นต้น ดังนั้น ข้อจำกัดของกฎหมายในการเข้าตรวจค้นตามหมายศาลนั้น จะจำกัดห้ามเฉพาะแต่สิ่งปลูกสร้างซึ่งใช้สำหรับอยู่อาศัยของบุคคลเท่านั้น ไม่แม้แต่จะรวมถึงสิ่งปลูกสร้างที่เกี่ยวข้องกับบ้านแต่มิได้มีไว้สำหรับอยู่อาศัย อย่างเช่น โรงรถตามที่กฎหมายได้ยกตัวอย่างก็สามารถเข้าตรวจค้นได้ ดังนั้น สาระสำคัญของมาตรานี้จึงอยู่ที่ สิ่งปลูกสร้างนั้นถูกใช้เป็นที่อยู่อาศัยสำหรับคนหรือไม่ หากไม่ใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ก็มีอำนาจโดยหมายศาลในการเข้าตรวจค้นสถานที่ดังกล่าว เพื่อตรวจสอบว่ามี การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยไม่ได้รับอนุญาตได้ ทั้งนี้ ข้อจำกัดอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจค้นสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับอนุญาตนั้น ก็มีความแตกต่างจากอำนาจในการตรวจสอบสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับอนุญาตซึ่งสามารถเข้าตรวจค้นสถานที่ใด ๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งของสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขได้โดยไม่มีข้อจำกัดตามกฎหมาย

สำหรับหมายศาลที่ออกมานั้น อาจให้อำนาจบุคคลอื่นใดติดตามไปกับเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการตามหมายก็ได้ และหมายนี้ให้มีผลบังคับใช้เป็นระยะเวลา 1 เดือน นับแต่

วันที่ระบุในหมาย³⁷ และอำนาจในการเข้าไปในสถานที่ตามที่ระบุในหมาย สามารถดำเนินการได้ทุกเวลาที่เห็นว่าเหมาะสมและผู้ที่จะเข้าไปในสถานที่ต้องแสดงหมายถ้าจำเป็นและปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ศาลได้ระบุไว้ในหมายนั้นเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคหรือโรคระบาดด้วย³⁸

3.1.1.5 บทกำหนดโทษ

การกระทำที่เป็นความผิดหรือเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการเพาะพันธุ์สุนัขทั้ง 3 ฉบับ จะมีบทลงโทษอยู่ 2 ลักษณะ คือ บทลงโทษทางอาญาในลักษณะที่มีทั้งโทษจำคุก และโทษปรับ และบทลงโทษอีกลักษณะคือบทลงโทษในทางปกครองซึ่งจะเกี่ยวข้องกับใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขและสิทธิในการขอใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข

(1) บทลงโทษทางอาญา

กฎหมายว่าด้วยการเพาะพันธุ์สุนัขทั้ง 3 ฉบับ กำหนดบทลงโทษทางอาญาต่อความผิดดังต่อไปนี้

1) การกระทำความผิดจากการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ตาม Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 1 (9) ซึ่งระบุว่า ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืน บทบัญญัติของกฎหมายมาตรานี้ ในอนุมาตรา (1) ผู้นั้นมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินระดับ 4 ของอัตรามาตรฐาน (Standard scale) หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 3 (1)³⁹ ซึ่งกำหนดว่า ผู้ใดกระทำความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้ ยกเว้นบทบัญญัติก่อนหน้านี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินระดับ 4 ของอัตรามาตรฐาน (Standard scale) หรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่สถานประกอบกิจการมีลักษณะตรงตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด จึงต้องดำเนินการขออนุญาตประกอบกิจการต่อหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเสียก่อน มิเช่นนั้นจะมีความผิดตามมาตรา 1 (9) แห่ง Breeding of Dogs Acts 1973 ซึ่งเป็นความผิดเนื่องจากฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา 1 (1) Breeding of Dogs Acts 1973 ซึ่งระบุห้ามบุคคลใดประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยไม่ได้รับอนุญาตนั่นเอง

2) การกระทำความผิดจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต อยู่ในมาตรา 1 (9) Breeding of Dogs Acts 1973 เช่นกัน ซึ่งระบุว่า ถ้าเงื่อนไขตามกฎหมายที่ระบุเอาไว้ขณะออกใบอนุญาตถูกฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม บุคคลผู้ได้รับ

³⁷ Breeding of Dog Act 1991 มาตรา 1(4)

³⁸ Breeding of Dog Act 1991 มาตรา 1(5)

³⁹ แก้ไขเพิ่มเติมโดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 4 (1)

ใบอนุญาตนั้นมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินระดับ 4 ของอัตรามาตรฐาน (Standard scale) หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 3 (1)⁴⁰ ซึ่งกำหนดว่า ผู้ใดกระทำความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้ ยกเว้นบทบัญญัติก่อนหน้า ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินระดับ 4 ของอัตรามาตรฐาน (Standard scale) หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยความผิดนี้เกิดจากการที่ผู้ได้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดเอาไว้ในใบอนุญาต ซึ่งหน่วยงานส่วนท้องถิ่นซึ่งพิจารณาออกใบอนุญาตกำหนดขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 1 (4) แห่ง Breeding of Dogs Acts 1973 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ผู้ขออนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขต้องปฏิบัติตาม ตามที่ได้กล่าวไปแล้วในส่วนของ หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข โดยที่กฎหมายได้ให้อำนาจแก่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดมาตรการหรือเงื่อนไขเพิ่มเติมยิ่งไปกว่าที่ มาตรา 1 (4) ระบุไว้ได้ แต่ต้องเป็นเรื่องที่จำเป็นเพื่อรับรองหรือคุ้มครองเงื่อนไขของมาตรา 1 (4) ย่อหน้าที่ (a) ถึง (i) ด้วย เพราะฉะนั้นหากผู้ได้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว จะมีความผิดตามกฎหมาย

3) การกระทำความผิดเนื่องจากห่วงเหี่ยวหรือขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการตรวจค้น เป็นไปตามมาตรา 2 (2) แห่ง Breeding of Dogs Acts 1973 ซึ่งระบุว่า ผู้ใดเจตนาขัดขวางหรือห่วงเหี่ยว บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจของตนในการเข้าไป หรือตรวจสอบตรวจค้น ภายใต้มาตรา 2 นี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100 ปอนด์ ตามมาตรา 3 (2) ตามกฎหมายเดียวกัน โดยการที่จะเป็นความผิดตามมาตรานี้ได้นั้น บุคคลที่ใช้อำนาจจะต้องเป็นบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดอันได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานส่วนท้องถิ่น สัตวแพทย์ และผู้ช่วยสัตวแพทย์ ที่ได้รับมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานส่วนท้องถิ่นให้เข้าตรวจค้น หรือตรวจสอบสถานที่ อันได้ระบุไว้ในมาตรา 2 (1) แห่งกฎหมายฉบับเดียวกันนี้ และสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขที่เข้าไปหรือดำเนินการตรวจค้นนั้นต้องเป็นสถานที่เพาะพันธุ์ที่ได้จดทะเบียนรับใบอนุญาตจากหน่วยงานส่วนท้องถิ่นแล้วด้วย ขอให้สังเกตว่า กฎหมายระบุว่า ผู้ใดเจตนาขัดขวางหรือห่วงเหี่ยว ย่อมหมายความว่า ผู้ที่อาจกระทำความผิดตามมาตรา 2 (2) นี้ อาจเป็นบุคคลใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ต่างจากความผิด 2 ข้อด้านบนที่ผู้ที่อาจกระทำผิดได้มีแต่ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเท่านั้น และข้อสังเกตอีกประการหนึ่ง คือ การกระทำที่เป็นการห่วงเหี่ยวหรือขัดขวางเจ้าหน้าที่ในการตรวจค้นนี้ ใช้เฉพาะแต่การเข้าตรวจค้นสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับอนุญาตแล้วเท่านั้น ไม่รวมถึงการตรวจค้นสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่อยู่ระหว่างการพิจารณาออกใบอนุญาต นอกจากนี้ สำหรับการเข้า

⁴⁰ แก้ไขเพิ่มเติมโดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 4 (1)

ตรวจค้นสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ไม่ได้ขอรับใบอนุญาต กฎหมายได้กำหนดให้การขัดขวางและหน่วงเหนี่ยวเจ้าหน้าที่ในการเข้าตรวจค้นสถานที่ดังกล่าว นั้น มีความผิดตามกฎหมาย Breeding of Dog Act 1991 มาตรา 2 (1) ซึ่งระบุว่า ผู้ใดเจตนาขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวบุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจในการเข้าไปหรือตรวจค้นตามมาตรา 1 ของกฎหมายนี้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินระดับ 3 ของอัตรามาตรฐาน (Standard scale) ซึ่งผู้ที่จะมีความผิดตามกฎหมายมาตรานี้ จะต้องเจตนาเข้าขัดขวาง หรือหน่วงเหนี่ยว เจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยหมายของศาลอย่างถูกต้องตามมาตรา 1 (1) และ (2) แห่ง Breeding of Dog Act 1991 เท่านั้น ซึ่งมาตรา 1 (2) นั้นกฎหมายห้ามไม่ให้การออกหมายเพื่อเข้าไปสถานที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยส่วนบุคคล ดังนั้น เมื่อมีการออกหมายให้เข้าไปในสถานที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยส่วนบุคคล และเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจเช่นนั้น ย่อมเป็นการใช้อำนาจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากเกิดการขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวเจ้าหน้าที่มิให้เข้าไปในสถานที่นั้น ผู้ขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวย่อมไม่มีความผิดตามมาตรา 2 (1) แต่อย่างใด

4) การกระทำความผิดจากการขายสุนัขโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นไปตามมาตรา 9 แห่ง Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา 8 แห่งกฎหมายนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินระดับ 4 ของอัตรามาตรฐาน หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยผู้ที่จะกระทำความผิดตามมาตรา 8 นี้ได้เฉพาะผู้ซึ่งเป็นเจ้าของสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาต และเจ้าของร้านสัตว์เลี้ยงซึ่งได้รับอนุญาตเท่านั้น โดยลักษณะการกระทำที่จะเป็นความผิดนั้น เป็นไปตามที่ได้อธิบายมาแล้วในหัวข้อหลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ในส่วนของหลักเกณฑ์ว่าด้วยการขายสุนัข กล่าวโดยสรุปคือ การกระทำที่เป็นความผิด สำหรับเจ้าของสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาตนั้น มีตั้งแต่ สถานที่ที่ทำการขายสุนัข หากขาย ณ สถานที่อื่นใดซึ่งไม่ใช่สถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขซึ่งได้รับอนุญาตหรือร้านสัตว์เลี้ยงซึ่งได้รับอนุญาตก็จะมี ความผิด หรือการขายให้แก่บุคคลอื่นซึ่งมิใช่เจ้าของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาตหรือเจ้าของร้านสัตว์เลี้ยงที่ได้รับอนุญาตโดยรู้ว่าผู้นั้นจะนำสุนัขไปขายต่อก็จะมี ความผิด หรือขายสุนัขที่มีอายุไม่ถึง 8 สัปดาห์ให้แก่บุคคลอื่นซึ่งมิใช่เจ้าของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาตหรือเจ้าของร้านสัตว์เลี้ยงที่ได้รับอนุญาตก็จะมี ความผิด หรือขายสุนัขที่ไม่ได้เกิดในสถานเพาะพันธุ์สุนัขก็มีความผิด หรือขายสุนัขโดยไม่สวมปลอกคอซึ่งมีป้ายหรือเข็มกลัดแสดงข้อมูลของสุนัขก็มีความผิด ส่วนเจ้าของร้านสัตว์เลี้ยงซึ่งได้รับอนุญาต นั้นจะมีเพียงความผิดที่ขายสุนัขโดยไม่มีปลอกคอซึ่งมีป้ายหรือเข็มกลัดแสดงข้อมูลของสุนัข ทั้งนี้เฉพาะกรณีที่เจ้าของร้านสัตว์เลี้ยงนั้นได้รับสุนัขตัวที่ขายมาโดยมีปลอกคอเท่านั้น

ทั้งนี้ การลงทะเบียนตามความผิดที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จะต้องกระทำผ่านคำพิพากษาของศาล ซึ่งมาตรา 4 แห่ง Breeding of Dog Act 1973 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลสำหรับการกระทำผิดที่มีขึ้นภายในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงานตน

(2) บทลงโทษทางปกครอง

ในส่วนของบทลงโทษทางปกครองนี้ เนื่องจากลักษณะของการลงทะเบียนนั้นมีลักษณะคล้ายกับการลงทะเบียนทางปกครองที่อยู่ในรูปของการเพิกถอนการอนุญาตตามกฎหมาย และการตัดสิทธิบางประการของบุคคล จึงขอเรียกรวมกันไปว่า เป็นบทลงโทษทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการเพาะพันธุ์สุนัข บทลงโทษทางปกครองจะเป็นมาตรการที่ออกคำสั่งโดยศาลที่ได้มีคำพิพากษาลงโทษทางอาญาต่อผู้กระทำผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเพาะพันธุ์สุนัขแล้ว และศาลจะมีคำสั่งเพิ่มเติมหรือแทนที่บทลงโทษทางอาญาด้วยบทลงโทษทางปกครองข้อหนึ่งหรือหลายข้อก็ได้⁴¹ ซึ่งบทลงโทษดังกล่าวนี้มีอยู่ 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1) การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข

การเพิกถอนใบอนุญาตนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ ผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขแล้วเท่านั้น โดยเมื่อศาลมีคำพิพากษาลงโทษทางอาญาบุคคลนั้นตามความผิดที่กำหนดไว้ใน Breeding of Dog Act 1973 (ความผิดเนื่องจากการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ไม่ได้รับใบอนุญาต หรือความผิดเนื่องจากการขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่), Breeding of Dog Act 1991 (ความผิดเนื่องจากการขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่) และ Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 (ความผิดเนื่องจากการขายสุนัขโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย) แล้วศาลอาจมีคำสั่งเพิ่มเติมหรือแทนที่โทษทางอาญาเช่นนั้นด้วยคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขก็ได้ อันเป็นไปตาม มาตรา 3 (3) (a) แห่ง Breeding of Dog Act 1973 และมาตรา 9 (2) (a) แห่ง Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 ซึ่งบทบัญญัติทั้งสองมีเนื้อความลักษณะเดียวกัน สรุปได้ว่า เมื่อมีคำพิพากษาให้ลงโทษบุคคลใดแล้ว ศาลซึ่งมีคำพิพากษาอาจออกคำสั่งเพิ่มเติม หรือแทนที่โทษทางอาญาเช่นว่านั้นด้วยการเพิกถอนใบอนุญาตใด ๆ ที่ออกโดย Breeding of Dog Act 1973 ส่งผลให้ผู้ประกอบกิจการที่ถูกเพิกถอนไม่อาจประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้อีก

⁴¹ Breeding of Dog Act 1973 มาตรา 3 (3) แก้ไขเพิ่มเติมโดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 5 (1)

ต่อไป จำเป็นที่ต้องดำเนินการขอใบอนุญาตจากหน่วยงานท้องถิ่นตามขั้นตอนของกฎหมายใหม่เสียก่อน

2) การตัดสิทธิการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข

การตัดสิทธิการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนี้ จะเป็นคำสั่งที่มีขึ้นภายหลังศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมายเช่นเดียวกับการเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข แต่ในส่วนของผู้กระทำผิดที่อาจถูกตัดสิทธินี้ จะแตกต่างกับการเพิกถอนใบอนุญาตตามข้อข้างต้น ตรงที่ผู้กระทำผิดไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอยู่ก่อนแล้ว เนื่องจากคำสั่งตัดสิทธินี้ คือการทำให้ผู้อยู่ใต้คำสั่ง ไม่อาจกระทำการตามคำสั่งที่กำหนดไว้ได้ ในที่นี้คือการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข เพราะฉะนั้น ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะเคยเป็นผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับอนุญาตอยู่ก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม ก็สามารถถูกศาลมีคำสั่งตัดสิทธิบุคคลนั้นจากการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ โดยคำสั่งนี้กฎหมายกำหนดให้ศาลกำหนดระยะเวลาตามที่ศาลเห็นสมควร เป็นไปตาม มาตรา 3 (3) (b) แห่ง Breeding of Dog Act 1973, มาตรา 2 (2) แห่ง Breeding of Dog Act 1991 และมาตรา 9 (2) (b) แห่ง Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 ซึ่งมีเนื้อความโดยสรุปได้ว่า เมื่อมีคำพิพากษาให้ลงโทษบุคคลใดแล้ว ศาลซึ่งมีคำพิพากษาอาจออกคำสั่งเพิ่มเติม หรือแทนที่โทษทางอาญาเช่นว่านั้น ด้วยการตัดสิทธิบุคคลนั้นจากการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขซึ่งจำเป็นต้องมีใบอนุญาตตาม Breeding of Dog Act 1973 ในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร หากบุคคลใดต้องอยู่ใต้คำสั่งตัดสิทธินี้จะส่งผลให้บุคคลดังกล่าวไม่อาจเข้ายุ่งเกี่ยวกับการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ระหว่างระยะเวลาที่ถูกตัดสิทธิ กล่าวคือ แม้บุคคลนั้นยังคงเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขมิได้ถูกคำสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาต แต่ก็ไม่สามารถเข้าดำเนินการของตนเองได้ในระหว่างเวลาเช่นนั้น

3) การตัดสิทธิการเลี้ยงสุนัข

การตัดสิทธิการเลี้ยงสุนัขก็เป็นคำสั่งที่ศาลจะมีขึ้นหลังจากได้มีคำพิพากษาลงโทษบุคคลที่กระทำผิดแล้ว เช่นเดียวกับบทลงโทษทางปกครองที่กล่าวมา 2 ข้อ ข้างต้น ซึ่งบทลงโทษลักษณะนี้จะมีลักษณะเหมือนกับการตัดสิทธิการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข คือบุคคลที่อาจถูกลงโทษลักษณะนี้สามารถเป็นบุคคลใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข โดยคำสั่งนี้เป็นไปตาม มาตรา 3 (3) (c) แห่ง Breeding of Dog Act 1973, มาตรา 2 (2) แห่ง Breeding of Dog Act 1991 และมาตรา 9 (2) (c) แห่ง Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 โดยระบุว่า เมื่อมีคำพิพากษาให้ลงโทษบุคคลใดแล้ว ศาลซึ่งมีคำพิพากษาอาจออกคำสั่งเพิ่มเติม หรือแทนที่โทษทางอาญาเช่นว่านั้น ด้วยการตัดสิทธิบุคคลนั้นจากการเลี้ยงสุนัขซึ่งระบุเอาไว้ในคำสั่ง ภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร โดยสุนัขที่อาจถูกระบุใน

คำสั่งนั้น มาตรา 3 (5) แห่ง Breeding of Dog Act 1973⁴² กำหนดว่า จะต้องเป็นสุนัขที่อยู่ในความดูแลของผู้กระทำความผิด ณ ขณะที่บุคคลนั้นได้กระทำความผิด หรือ เป็นสุนัขที่อยู่ในความดูแลของผู้กระทำความผิด ตั้งแต่เวลาที่ได้กระทำความผิดเป็นต้นไป กล่าวคือ กฎหมายบัญญัติให้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งถึงสุนัขใด ๆ ที่อยู่ในความดูแลของผู้กระทำความผิด ณ เวลาที่เขาได้กระทำความผิด และภายหลังจากที่เขาได้กระทำความผิดไปแล้วด้วย หรือก็คือ สามารถระบุถึงตัวสุนัขที่อยู่ในความดูแลของผู้กระทำความผิด นับแต่เวลาที่ได้กระทำความผิดจนถึงเวลาที่ศาลมีคำสั่งนี้ได้ และ มาตรา 3 (6) แห่ง Breeding of Dog Act 1973⁴³ ยังระบุอีกว่า คำสั่งตัดสิทธิการเลี้ยงสุนัข ศาลอาจจะระบุให้ผู้เลี้ยงดูสุนัขส่งมอบสุนัขให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดที่ศาลระบุ และ อาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดชำระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูสุนัขนั้น ๆ จนกว่าจะมีมาตรการถาวรในการดูแลหรือกำจัดสุนัขตัวนั้นต่อไป โดยที่มาตรา 3 (7)) แห่ง Breeding of Dog Act 1973 ได้ระบุว่า บุคคลใดซึ่งฝ่าฝืนคำสั่งของศาลในมาตรา 3 (3) (c) แห่งกฎหมายนี้ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดตามมาตรา 3 (6) ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิด และบุคคลที่ถูกตัดสิทธิการเลี้ยงสุนัขนั้นสามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ยกเลิกคำสั่งตัดสิทธิได้ ตามมาตรา 3 (9) แห่ง Breeding of Dog Act 1973 ที่ระบุว่า บุคคลซึ่งถูกตัดสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายภายใต้ อนุมาตรา (3) (c) ณ เวลาใด ๆ ภายหลังครบกำหนดหนึ่งปี นับแต่วันที่ที่มีคำสั่ง สามารถยื่นคำร้องซึ่งต่อศาลขอให้ยกเลิกเพิกถอนคำสั่งนั้นได้ภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร และหากศาลยกคำร้องของผู้นั้น ผู้นั้นไม่อาจยื่นคำร้องขอเพิกถอนคำสั่งได้อีกจนกว่าจะพ้นกำหนด 1 ปี นับแต่วันที่ศาลยกคำร้อง กล่าวโดยสรุป คือ บุคคลซึ่งถูกศาลพิพากษาลงโทษทางอาญาจากการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเพาะพันธุ์สุนัข อาจถูกศาลสั่งตัดสิทธิผู้นั้นในการเลี้ยงสุนัขได้ ตามระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร เพื่อเป็นการกั้นบุคคลนั้นออกจากกระทำความผิดที่เป็นผลร้ายต่อสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัข โดยวิธีให้บุคคลอื่นรับเลี้ยงสุนัขนั้นแทนผู้กระทำความผิดโดยให้ผู้กระทำความผิดออกค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู จนกว่าจะส่งมอบสุนัขให้อยู่ในความดูแลของสถานรับเลี้ยงสุนัขต่อไป และเมื่อครบกำหนด 1 ปีแล้วผู้กระทำความผิดซึ่งถูกตัดสิทธิสามารถขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งตัดสิทธินั้น ๆ ได้ด้วย

3.1.2 Animal Welfare Act 2006

นอกจากการควบคุมการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขด้วย Breeding of Dogs Acts 1973 , Breeding of Dogs Act 1991 และ Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 ซึ่งเป็นกฎหมายที่กล่าวถึงกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยตรงแล้ว ประเทศอังกฤษยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่บังคับใช้ถึงกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอีกด้วย คือ Animal Welfare Act 2006 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วย

⁴² แก้ไขเพิ่มเติมโดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 5 (3)

⁴³ แก้ไขเพิ่มเติมโดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 5 (3)

การจัดการชีวิต การอยู่ดีมีสุข สุขภาพ และรวมถึงสวัสดิภาพของสัตว์ที่ครอบคลุมสัตว์ทุกชนิด โดยสังเกตได้จากคำนิยามของกฎหมาย ที่ระบุว่า สัตว์ หมายถึง สัตว์ที่มีกระดูกสันหลังทุกชนิดยกเว้นมนุษย์⁴⁴ และสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายนี้ คือ สัตว์ที่โดยปกติแล้วถูกทำให้เชื่องได้ในเกาะอังกฤษ หรือสัตว์ที่อยู่ในความควบคุมของมนุษย์ไม่ว่าจะถาวรหรือชั่วคราว หรือ สัตว์ที่ไม่ใช่สัตว์ป่า⁴⁵ โดยกฎหมายกำหนดให้บุคคลดังต่อไปนี้ ต้องมีความรับผิดชอบต่อสัตว์ ได้แก่ บุคคลที่รับผิดชอบต่อสัตว์นั้นไม่ว่าชั่วคราวหรือถาวร บุคคลที่มีหน้าที่ต้องดูแลสัตว์นั้น บุคคลที่เป็นเจ้าของสัตว์ และบุคคลที่ดูแลเลี้ยงดูเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 16 ให้ถือว่าบุคคลนั้นรับผิดชอบต่อสัตว์ที่อยู่ในความดูแลของเด็กนั้นด้วย⁴⁶ กล่าวโดยสรุปคือ กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับสัตว์หรือถือว่ามี ความเกี่ยวข้องกับสัตว์ต้องรับผิดชอบต่อสัตว์นั้น ๆ ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายนี้ ดังนี้

1) มาตรการป้องกันสัตว์จากอันตราย ได้แก่ ความทุกข์ทรมานโดยไม่จำเป็นไม่ว่าโดยบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อสัตว์ หรือโดยบุคคลอื่น⁴⁷ การทำให้สัตว์พิการโดยไม่จำเป็น ทั้งโดยบุคคลที่มีความรับผิดชอบหรือโดยบุคคลอื่น⁴⁸ การวางยาหรือสารที่เป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์ทั้งโดยบุคคลที่มีความรับผิดชอบหรือโดยบุคคลอื่น⁴⁹ การนำสัตว์มาต่อสู้กันเองหรือสู้กับคน เพื่อการพนันหรือผลกำไรโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือเหตุอันสมควร⁵⁰

2) การส่งเสริมสวัสดิภาพสัตว์ ได้แก่ บุคคลต้องรับรองสวัสดิภาพของสัตว์ในความรับผิดชอบของตน โดยต้องสนองตอบความต้องการของสัตว์นั้น ซึ่งได้แก่ ความต้องการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ความต้องการอาหารที่เหมาะสม ความต้องการในการแสดงออกทางพฤติกรรมในรูปแบบปกติ ความต้องการอยู่อาศัยในบ้านร่วมกับสัตว์อื่นหรือแยกจากสัตว์อื่น ความต้องการความคุ้มครองจากความเจ็บปวด ทุกข์ทรมาน บาดเจ็บ และโรคภัย⁵¹ การห้ามขายสัตว์ให้แก่บุคคลที่อายุต่ำกว่า 16 ปี ที่ไม่อาจเชื่อได้ว่าจะมีความรับผิดชอบต่อสัตว์นั้นอย่างดีแล้ว หรือโดยไม่มี

⁴⁴ Animal Welfare Act 2006 มาตรา 1 (1)

⁴⁵ Animal Welfare Act 2006 มาตรา 2

⁴⁶ Animal Welfare Act 2006 มาตรา 3

⁴⁷ Animal Welfare Act 2006 มาตรา 4

⁴⁸ Animal Welfare Act 2006 มาตรา 5

⁴⁹ Animal Welfare Act 2006 มาตรา 7

⁵⁰ Animal Welfare Act 2006 มาตรา 8

⁵¹ Animal Welfare Act 2006 มาตรา 9

ผู้ปกครองมาด้วย⁵² โดยหน่วยงานของรัฐมีอำนาจออกข้อบังคับเพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพของสัตว์ให้มากยิ่งขึ้นได้อีกด้วย⁵³

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดอำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังต่อไปนี้

1) การขอใบอนุญาตและการลงทะเบียน ซึ่งกิจการที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ตามที่หน่วยงานของรัฐกำหนด⁵⁴ และอำนาจของหน่วยงานของรัฐในการออกคู่มือปฏิบัติเพื่อขออนุญาตหรือแนวทางในการปฏิบัติตามกฎหมายนี้⁵⁵

2) การยึดอายัดสัตว์ให้อยู่ในความครอบครองของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้พ้นจากความทุกข์ทรมาน⁵⁶

3) การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ ในการเข้าไปเพื่อตรวจค้น หรือจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายนี้ หรือตรวจสอบบันทึกที่ผู้ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจกรรมตามกฎหมายนี้ ต้องทำ⁵⁷

โดยที่ กฎหมาย Animal Welfare Act 2006 นี้ มิได้มีบทบัญญัติที่ยกเลิกบทบัญญัติใด บทบัญญัติหนึ่ง ของ Breeding of Dogs Acts 1973 , Breeding of Dogs Act 1991 และ Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 แต่ประการใด ดังนั้น จึงต้องใช้กฎหมายทั้ง 4 ฉบับควบคู่ไปพร้อมกัน โดยอาศัยกฎหมาย Breeding of Dogs Acts 1973 เป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาเฉพาะในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข และใช้ Animal Welfare Act 2006 อันมีลักษณะของการคุ้มครองสวัสดิภาพของสัตว์โดยทั่วไป มาช่วยเสริม เพื่อให้การคุ้มครองสวัสดิภาพของสุนัขในสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยอาจนำบทบัญญัติต่าง ๆ ของ Animal Welfare Act 2006 มาใช้ได้ ได้แก่ มาตรการป้องกันสัตว์จากอันตราย ทั้งจากความทุกข์ทรมานหรือจากการบาดเจ็บต่าง ๆ ซึ่งสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขไม่อาจทำให้สุนัขต้องตกอยู่ในสภาวะที่ทุกข์ทรมานหรือถูกทำให้บาดเจ็บได้ หรือมาตรการการส่งเสริมสวัสดิภาพสัตว์ที่ต้องรับรองให้สุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์อยู่ในสภาวะที่เหมาะสม ทั้งในเรื่อง สภาพแวดล้อมที่อยู่

⁵² Animal Welfare Act 2006 มาตรา 11

⁵³ Animal Welfare Act 2006 มาตรา 12

⁵⁴ Animal Welfare Act 2006 มาตรา 13

⁵⁵ Animal Welfare Act 2006 มาตรา 14

⁵⁶ Animal Welfare Act 2006 มาตรา 18

⁵⁷ Animal Welfare Act 2006 มาตรา 22 ถึง มาตรา 29

อาศัย อาหาร พื้นที่ให้ออกกำลัง และโรคภัยไข้เจ็บ ถ้าหากผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติให้สอดคล้องกับสวัสดิภาพตามที่กล่าวมาก็อาจถูกลงโทษตาม Animal Welfare Act 2006 ได้

3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

สำหรับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศสหรัฐอเมริกา จะปรากฏอยู่ในกฎหมายระดับสหพันธรัฐคือ Animal Welfare Act⁵⁸ ซึ่งได้กำหนดมาตรการเพื่อควบคุมธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ทั้งสัตว์ที่ใช้สำหรับการแสดง สัตว์ที่ใช้ในสถานวิจัย และสัตว์ที่ใช้เป็นสัตว์เลี้ยง ให้ปฏิบัติต่อสัตว์เหล่านั้นอย่างมีมนุษยธรรม ซึ่งสามารถนำเอาบทบัญญัติภายในกฎหมายนี้มาใช้บังคับกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ เนื่องจากกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเป็นกิจการที่ดำเนินการเพื่อขายสุนัขให้แก่บุคคลอื่น จึงจัดเป็นเชิงธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงเช่นกัน จึงต้องถูกควบคุมด้วยกฎหมายนี้ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมายที่ไม่ครอบคลุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขมากเพียงพอ หลายรัฐภายในประเทศสหรัฐอเมริกาจึงได้มีการบัญญัติกฎหมายภายในรัฐของตนเองขึ้นเพื่อบังคับใช้กับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขภายในรัฐของตน โดยมีจำนวนรัฐที่บัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขขึ้นใช้ภายในรัฐของตนเองทั้งสิ้น 32 รัฐ จากทั้งหมด 50 รัฐ⁵⁹ ซึ่งแต่ละรัฐก็จะมีบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้น ในที่นี้จะขอพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ว่าด้วยการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของกฎหมายระดับสหพันธรัฐก่อน และอธิบายถึงปัญหาของกฎหมายดังกล่าว แล้วจึงอธิบายถึงกฎหมายระดับรัฐที่บัญญัติขึ้นมาปิดช่องว่างของกฎหมายระดับสหพันธรัฐ เป็นลำดับ โดยหยิบยกกฎหมายของรัฐที่มีความเข้มงวดทั้งในเรื่องมาตรฐานของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขและการบังคับใช้กฎหมาย โดยจะพิจารณาจำแนกไปตามลำดับตั้งแต่บทนิยาม ไปจนถึงบทลงโทษ

3.2.1 Animal Welfare Act

Animal Welfare Act (AWA) เป็นกฎหมายของสหพันธรัฐปรากฏอยู่ใน United State Code Title 7 Agriculture Chapter 54 Transportation, Sale, and Handling

⁵⁸ 7 U.S.C. §§ 2131-2159

⁵⁹ American Society for the Prevention of Cruelty to Animals, "State Puppy Mill Chart," Retrieved on October 20, 2016, from https://www.aspc.org/sites/default/files/state_puppy_mills_guide_w_chart_june2015.pdf, p.1 - p.11.

of Certain Animals มาตรา 2131 – 2159 มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสัตว์จากการทำธุรกิจที่เป็น การค้าขายสัตว์สำหรับนำสัตว์เหล่านั้นไปใช้ในสถานวิจัย หรือใช้ในลักษณะของงานนิทรรศการ หรือ ใช้ในลักษณะของสัตว์เลี้ยง ให้ได้รับการดูแลและปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม และคุ้มครองสัตว์ให้ได้รับ การปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมในระหว่างการขนส่ง ด้วยการบังคับควบคุม การขนส่ง การซื้อ การขาย ที่พักอาศัย การดูแล การเลี้ยง การรักษา สัตว์ โดยผู้ขนส่ง หรือโดยบุคคล หรือโดยองค์กรใด ๆ ที่ เกี่ยวพันกับการใช้สัตว์เหล่านั้นเพื่อจุดประสงค์ของการวิจัยหรือทดลอง หรือจุดประสงค์ในการจัด แสดงนิทรรศการ หรือนำมันออกขายอย่างสัตว์เลี้ยง หรือจุดประสงค์อื่นใด⁶⁰

3.2.1.1 ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

สำหรับการพิจารณาการบังคับใช้กฎหมาย Animal Welfare Act ในขั้น แรก ต้องทำความเข้าใจถึงขอบเขตของกฎหมายเสียก่อนว่ากฎหมายนี้บังคับใช้กับกิจการเพาะพันธุ์ สุนัขหรือไม่ โดยพิจารณาจากขอบเขตการบังคับใช้ต่อกิจการในกฎหมายและลักษณะของกิจการ เหล่านั้น ว่ามีลักษณะอย่างไร ซึ่งกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นมีลักษณะอยู่ในขอบข่ายของคำว่า “ผู้ประกอบการค้า (Dealer)” ซึ่งถูกนิยามเอาไว้ว่า บุคคลใดในทางธุรกิจ เพื่อคำตอบแทนหรือ ประโยชน์ ซื้อหรือขาย ตกลงที่จะซื้อหรือขาย สุนัขหรือสัตว์อื่นใดไม่ว่ามีชีวิตหรือไม่ เพื่อการวิจัย การ เรียนการสอน การจัดแสดงนิทรรศการ หรือใช้เป็นสัตว์เลี้ยง หรือ เพื่อใช้สุนัขสำหรับการล่าสัตว์ หรือ การรักษาความปลอดภัย หรือเพื่อการเพาะพันธุ์ แต่ไม่รวมถึง ร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยง (retail pet store) ยกเว้นร้านค้าปลีกที่ขายให้แก่สถานวิจัย หรือผู้ประกวด หรือผู้ประกอบการค้า และไม่รวมถึง บุคคลใดที่ไม่ได้ขาย หรือตกลงที่จะซื้อหรือขายสัตว์ป่า สุนัข หรือแมว และผู้ซึ่งได้รับเงินจากการขาย สัตว์อื่นใด รวมไม่เกิน 500 ดอลลาร์ ในช่วงระหว่างปีปฏิทิน⁶¹ จากบทนิยามดังกล่าวจะเห็นว่า ผู้ประกอบการค้า หมายความว่ารวมถึง บุคคลที่ทำการขายสัตว์เพื่อนำไปเป็นสัตว์เลี้ยงโดยมุ่งหวังเอาผล กำไรตอบแทนในทางธุรกิจ ซึ่งกิจการเพาะพันธุ์สุนัขก็มีวัตถุประสงค์เช่นนั้น กล่าวคือ ดำเนินการ เพาะพันธุ์สุนัขเพื่อนำลูกสุนัขออกขายให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด เพื่อหวังผลกำไร ดังนั้น ผู้ประกอบ กิจการเพาะพันธุ์สุนัขจึงเข้าหลักเกณฑ์ในลักษณะของผู้ประกอบการค้า ซึ่งต้องอยู่ภายใต้การควบคุม ตามกฎหมายนี้ อย่างไรก็ตาม สำหรับคำว่ากิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น Animal Welfare Act มิได้มีการ ให้นิยามหรือมีการกล่าวถึงหลักเกณฑ์ไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น หลักเกณฑ์ต่าง ๆ จึงต้องยึดถือเพียง หลักเกณฑ์ของ ผู้ประกอบการค้า เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

⁶⁰ 7 U.S.C. §§ 2131

⁶¹ 7 U.S.C. §§ 2132

3.2.1.2 ใบอนุญาตประกอบกิจการ

ตามที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อก่อนหน้าว่า ตามกฎหมาย Animal Welfare Act นั้น กิจการเพาะพันธุ์สุนัข ถือว่าเป็นผู้ประกอบการค้า เนื่องจากลักษณะของกิจการมีความหมายตรงกับบทนิยามของ ผู้ประกอบการค้า ดังนั้น หลักเกณฑ์ต่าง ๆ จึงต้องใช้หลักเกณฑ์ของผู้ประกอบการค้า มาบังคับใช้ ซึ่ง Animal Welfare Act ได้กำหนดให้ ผู้ประกอบการค้า ต้องได้รับใบอนุญาตเสียก่อน จึงจะสามารถประกอบกิจการค้า ซึ่งระบุเอาไว้ใน มาตรา 2134 แห่ง Animal Welfare Act⁶² ว่า ห้ามผู้ประกอบการค้า หรือผู้ประกวด ขาย เสนอที่จะขาย หรือส่ง เสนอที่จะส่ง สัตว์ใด ๆ ในทางการค้าแก่สถานวิจัย หรืองานประกวดจัดแสดง หรือใช้เป็นสัตว์เลี้ยง หรือซื้อหรือขาย เสนอที่จะซื้อหรือขาย ส่งหรือเสนอที่จะส่งสัตว์ใด ๆ ให้แก่หรือจากผู้ประกอบการค้ารายอื่น หรือผู้ประกวดรายอื่น จนกว่าผู้ประกอบการค้าหรือผู้ประกวดนั้นจะได้รับใบอนุญาต และใบอนุญาตนั้นต้องไม่ถูกระงับหรือเพิกถอน โดยใบอนุญาตดังกล่าวนี้ กฎหมายได้กำหนดให้บุคคลที่ประสงค์จะ ประกอบการอย่างผู้ประกอบการค้า ต้องยื่นคำร้องต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรหรือตัวเจ้าของ รัฐมนตรีซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในกระทรวงเกษตร⁶³ โดยมีรายละเอียดและค่าธรรมเนียมตามที่รัฐมนตรี กระทรวงเกษตรกำหนด และผู้ยื่นคำร้องต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า สถานที่ประกอบกิจการของตนได้ มาตรฐานตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งข้อกำหนดนี้ไม่บังคับใช้กับร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยงหรือ บุคคลใดที่มีรายได้เล็กน้อยจากการขายสุนัขหรือแมวซึ่งเกิดจากการเพาะพันธุ์ภายในที่อยู่อาศัยของผู้ นั้นให้แก่ผู้ประกอบการค้าหรือสถานวิจัย⁶⁴ เท่ากับว่า บุคคลที่มีสถานะเป็นร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยง และ บุคคลที่ขายสัตว์เป็นงานอดิเรกโดยคิดจากรายได้ที่ได้จากการขายสัตว์ของตน ไม่จำเป็นต้องได้รับ ใบอนุญาตก็สามารถขายสัตว์เหล่านั้นได้ ดังนั้น จึงมีแต่ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขที่เป็นกิจการ หลักในการหารายได้เท่านั้นที่จะต้องได้รับใบอนุญาต

3.2.1.3 หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ

สำหรับหลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ เพาะพันธุ์สุนัข หรือในที่นี้ คือ ผู้ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบการค้านั้น มาตรา 2143 แห่ง Animal Welfare Act ได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรประกาศมาตรฐานเพื่อควบคุม การเลี้ยง การดูแล การรักษา และการขนส่งของผู้ประกอบการค้า ผู้ประกวด และสถานวิจัยให้เป็นไป อย่างมีมนุษยธรรม โดย มาตรฐานดังกล่าวนี้ ต้องประกอบไปด้วย มาตรฐานการเลี้ยง มาตรฐานที่อยู่

⁶² 7 U.S.C. §§ 2134

⁶³ 7 U.S.C. §§ 2132

⁶⁴ 7 U.S.C. §§ 2133

อาศัย การให้อาหารและน้ำ มาตรฐานด้านสุขอนามัย การระบายอากาศ ที่พักอาศัยสำหรับสภาพอากาศและอุณหภูมิที่ร้ายแรง การดูแลด้านการแพทย์ และการคัดแยกตามสายพันธุ์ ที่รัฐมนตรีเห็นว่ามีความจำเป็นต้องมีมาตรฐานที่มีมนุษยธรรม ซึ่งได้มีการออกข้อบังคับ ANIMAL WELFARE REGULATIONS⁶⁵ เพื่อกำหนดรายละเอียดของบทบัญญัติต่าง ๆ ของกฎหมาย Animal Welfare Act ซึ่งรวมถึงรายละเอียดของหลักเกณฑ์และข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตด้วย

(1) หลักเกณฑ์ว่าด้วยที่พักอาศัยของสุนัข

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่พักอาศัยของสุนัข จะอยู่ในข้อบังคับมาตรา 3.1 ถึงมาตรา 3.6 ซึ่งมีหลักการพื้นฐานว่า ตัวที่พักอาศัยจะต้องถูกออกแบบและสร้างอย่างมีแบบแผน ต้องอยู่ในสภาพที่ซ่อมบำรุงอย่างดีเสมอ ต้องป้องกันสัตว์จากการบาดเจ็บ ทำให้สัตว์ปลอดภัยเมื่ออยู่ในที่พักอาศัยนั้น และสามารถป้องกันสัตว์อื่นเข้าไปภายในที่พักอาศัยได้ด้วย ที่ตั้งของที่พักอาศัย และที่ให้อาหาร และที่นอนของสัตว์ต้องไม่มีสภาพที่เป็นที่สะสมของขยะและไม่มีน้ำขัง และภายในตัวที่พักอาศัยต้องอยู่ในสภาพที่เรียบบร้อยไม่มีของวางระเกะระกะ นอกเสียจากของใช้ที่จำเป็นสำหรับการทำความสะอาด การซ่อมบำรุง หรือการเลี้ยงสัตว์ และที่พักอาศัยของสุนัขจะต้องแยกออกจากการทำกิจการอย่างอื่น และหากที่พักอาศัยของสุนัขนั้นต้องอยู่ร่วมในสถานที่เดียวกับการทำกิจการอย่างอื่น ก็จะต้องดำเนินการกั้นแยกส่วนของที่พักอาศัยออกมาเพื่อป้องกันไม่ให้มีสุนัขต่างขนาด สกั๊งค์ หรือแรคคูน เข้าไปในที่พักอาศัยได้ ในส่วนของพื้นผิวของที่พักอาศัยนั้นจะต้องก่อสร้างในลักษณะที่ทำความสะอาด กำจัดเชื้อโรค และปรับปรุงเมื่อชำรุดหรือสกปรกได้ง่าย นอกจากนี้สำหรับพื้นผิวที่สัมผัสกับสุนัขก็จะต้องปราศจากสนิมที่ไม่สามารถทำความสะอาดหรือฆ่าเชื้อหรือส่งผลกระทบต่อความแข็งแรงของพื้นผิวที่พักอาศัย ปราศจากพื้นผิวที่ขรุขระหรือแหลมคมที่อาจทำให้สุนัขได้รับบาดเจ็บ และการทำความสะอาดพื้นผิวที่สัมผัสกับตัวสุนัขก็จะต้องมีการทำความสะอาดเป็นประจำทุกวันเพื่อป้องกันการสะสมของสิ่งปนเปื้อนและลดความเสี่ยงในการเกิดโรคของสุนัข อีกทั้ง ที่พักอาศัยต้องมีระบบไฟฟ้าที่เพียงพอต่อการรักษาอุณหภูมิ การระบายอากาศ และการให้แสงสว่าง มีน้ำดื่มที่เพียงพอต่อความต้องการของสุนัข สถานที่เก็บอาหารสุนัขต้องสามารถป้องกันอาหารจากการเน่าเสีย ปนเปื้อนเชื้อโรค และไม่ทำให้สารอาหารนั้นลดลงด้วย ตัวที่เก็บอาหารต้องอยู่สูงจากพื้นและอยู่ห่างจากกำแพงด้วยเพื่อให้สามารถทำความสะอาดพื้นโดยรอบได้ง่าย สำหรับการกำจัดของเสียในที่พักอาศัยของสุนัขต้องมีการรวบรวมและกำจัดของเสียเป็นประจำและสม่ำเสมอ และต้องปฏิบัติในลักษณะที่ลดความเสี่ยงที่จะปนเปื้อนสารพิษหรือก่อโรคแก่สุนัขด้วย และต้องมีระบบระบายน้ำที่ทำ

⁶⁵ 9 C.F.R. § 1.1 – 12.10

ให้ที่พักรักษาของสุนัขแห่งอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ตัวข้อบังคับยังจำแนกหลักเกณฑ์สำหรับที่พักรักษาออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ที่พักรักษาในร่ม ที่พักรักษาในแบบของบ้าน ที่พักรักษากลางแจ้ง

(2) หลักเกณฑ์ว่าด้วยโภชนาการของสุนัข

สุนัขต้องได้รับอาหารอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง โดยอาหารเหล่านั้นต้องสะอาด มีประโยชน์ต่อสุขภาพ มีปริมาณที่เพียงพอ และมีคุณค่าทางโภชนาการ เพื่อรักษาสุขภาพและน้ำหนักของสุนัข และการให้อาหารต้องเหมาะสมต่ออายุของสุนัขและสถานะของสุนัขแต่ละตัว ต้องใช้ภาชนะสำหรับใส่อาหารสุนัข และต้องตั้งภาชนะอยู่ในจุดที่ปนเปื้อนสิ่งปฏิกูลและแมลงหรือพยาธิให้น้อยที่สุด และต้องปลอดจากการโดนฝนหรือหิมะ ภาชนะใส่อาหารต้องทำจากวัสดุที่คงทน และทำความสะอาดได้ง่าย ส่วนน้ำดื่มต้องมีพร้อมให้สุนัขได้ดื่มอยู่ตลอดเวลาเพื่อรักษาสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของสุนัข โดยต้องไม่น้อยกว่า 2 ครั้งต่อวัน และภาชนะใส่น้ำต้องสะอาดอยู่เสมอ

(3) หลักเกณฑ์ว่าด้วยสุขภาพอนามัยของสุนัข

ที่พักรักษาควรได้รับการทำความสะอาดเป็นประจำทุกวันเพื่อป้องกันการสะสมของสิ่งปฏิกูลและเศษอาหารอันนำมาซึ่งการสะสมของเชื้อโรค แมลง พยาธิ และกลิ่น ส่วนพื้นที่ที่พักรักษาที่ทำความสะอาดได้ยาก เช่น พื้นดิน หรือสนามหญ้า ต้องใช้วิธีทำความสะอาดโดยการกำจัดสิ่งปนเปื้อนเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกัน เชื้อโรค แมลง หรือพยาธิ เช่นเดียวกับภาชนะใส่อาหารและน้ำที่ต้องได้รับการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรคเสียก่อนจะนำไปใช้ใส่อาหารหรือน้ำให้แก่สุนัข โดยการฆ่าเชื้อภาชนะใส่อาหารและน้ำนั้นต้องทำความสะอาดอย่างน้อยสองอาทิตย์ต่อครั้งหรือบ่อยครั้งกว่านั้นถ้ามีการสะสมของสิ่งสกปรกเศษขยะ เศษอาหาร สิ่งปฏิกูล หรือสิ่งที่เสี่ยงให้เกิดโรคอื่น ๆ และผู้ประกอบการค้าต้องกำหนดให้สุนัขมีช่วงเวลาในการออกกำลังกาย ด้วยการวางกำหนดการที่ต้องระบุขั้นตอนพื้นฐานที่ต้องปฏิบัติตามเพื่อให้สุนัขได้มีโอกาสออกกำลังกายโดยสุนัขที่มีอายุมากกว่า 12 สัปดาห์ ยกเว้นสุนัขที่เพิ่งออกลูก ต้องได้รับการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ถ้าพวกมันถูกเลี้ยงไว้ในกรงหรือคอก โดยการออกกำลังกายนั้นควรต้องให้มีการปฏิสัมพันธ์ทางร่างกายกับมนุษย์ไม่ว่าจะด้วยการเล่นด้วยกันหรือกิจกรรมอื่นในลักษณะเดียวกัน

(4) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการทำทะเบียนประวัติสุนัข

ลักษณะของทะเบียนประวัติสุนัขตามกฎหมาย Animal Welfare Act ของประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีลักษณะเป็นการทำบันทึกและเก็บรักษาไว้ภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งสำหรับผู้ประกอบการค้า ประกอบด้วยประวัติการซื้อขาย การขนส่ง ข้อมูลของสุนัข รวมถึงข้อมูลของเจ้าของสุนัขคนก่อนหน้า และข้อมูลอื่นใด ๆ ที่รัฐมนตรีเห็นว่ามีความจำเป็นต้องเก็บบันทึกไว้ตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และบันทึกเหล่านั้นต้องสามารถนำมาแสดงให้แก่เจ้าหน้าที่ในการ

ตรวจสอบด้วย⁶⁶ นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้ผู้ประกอบการค้าต้องจัดทำการระบุลักษณะของสุนัข ก่อนจะดำเนินการขนส่ง หรือซื้อ หรือขาย ในทางการค้า ตามแบบที่กำหนดอีกด้วย⁶⁷ สำหรับในเรื่องการทำบันทึกนั้น ได้มีข้อบังคับกำหนดเอาไว้ให้ผู้ประกอบการค้าแต่ละรายต้องทำ รักษาและปรับปรุงอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และเปิดเผย ซึ่งบันทึกข้อมูลของสุนัขแต่ละตัวที่ซื้อมา หรือได้มาทางอื่นใด หรือเป็นเจ้าของ หรือครอบครอง หรือลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดที่ถือว่าอยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของผู้บันทึก หรือขนส่ง หรือการุณยฆาต หรือขาย หรือการกำจัดด้วยวิธีอื่นใด โดยผู้ประกอบการค้า และบันทึกนั้นต้องรวมถึงข้อมูลลูกสุนัขที่เกิดจากสุนัขที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของผู้ประกอบการค้านั้นด้วย และ บันทึกดังกล่าวต้องมีข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ชื่อและที่อยู่ของบุคคลซึ่งขายหรือมอบสุนัขในทางหนึ่งทางใดให้แก่ผู้ประกอบการค้า ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะได้รับใบอนุญาตตามกฎหมาย Animal Welfare Act หรือไม่ , ใบอนุญาตของผู้ประกอบการค้าที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย Animal Welfare Act ข้อมูลและที่อยู่ของบุคคลที่ซื้อหรือได้รับสุนัขไปและต้องระบุใบอนุญาตของบุคคลนั้นด้วยถ้ามี วันที่ได้รับหรือกำจัดสุนัข เลขที่ป้ายหรือรอยสักบนตัวสุนัขตามข้อบังคับว่าด้วยการระบุลักษณะของสุนัข มาตรา 2.50 และ 2.54 แห่ง Animal Welfare Regulations รูปพรรณของสุนัขซึ่งได้แก่ สายพันธุ์ ประเภท และชนิด เพศ วันที่เกิด หรืออายุโดยประมาณ สีและจุดที่ลักษณะเฉพาะของสุนัข วิธีการขนส่งและชื่อผู้ขนส่ง โดยถ้าใช้รถยนต์ส่วนบุคคลต้องระบุชื่อเจ้าของรถยนต์นั้นด้วย และสุดท้ายคือวันที่และวิธีการจำหน่ายสุนัขออก อาทิเช่น การขาย การตาย การการุณยฆาต หรือการบริจาต เป็นต้น⁶⁸ และผู้ประกอบการค้ามีหน้าที่ต้องเก็บรักษาบันทึกประวัติดังกล่าวข้างต้นเอาไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีด้วย⁶⁹ นอกจากนี้ก่อนที่จะทำการขายหรือทำการขนส่งสุนัขนั้น ยังจำเป็นที่ต้องได้รับใบตรวจสุขภาพซึ่งออกโดยสัตวแพทย์ที่ได้รับใบอนุญาตซึ่งต้องกระทำก่อนไม่เกิน 10 วัน ก่อนวันส่งมอบสุนัข โดยตรวจสอบว่าสุนัขนั้นมีอาการป่วยหรือมีอาการผิดปกติทางร่างกายที่อาจเป็นอันตรายต่อสัตว์นั้น สัตว์อื่น หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของคนทั่วไปหรือไม่⁷⁰ สำหรับรายละเอียดของหมายเลขประจำตัวสุนัขนั้นจะปรากฏอยู่ที่มาตรา 2.50 ถึงมาตรา 2.55 แห่ง Animal Welfare Regulations⁷¹ ซึ่งมีรายละเอียดว่า

⁶⁶ 7 U.S.C. §§ 2140

⁶⁷ 7 U.S.C. §§ 2141

⁶⁸ 9 C.F.R. § 2.75

⁶⁹ 9 C.F.R. § 2.80

⁷⁰ 9 C.F.R. § 2.78

⁷¹ 9 C.F.R. § 2.50 – 2.55

ผู้ประกอบการค้าซึ่งเป็นผู้เพาะพันธุ์สุนัข จัดให้มีหมายเลขประจำตัวแก่สุนัขทุกตัวที่มีชีวิต ดังนี้ สุนัขทุกตัวที่มีชีวิตที่อยู่ในสถานที่เพาะพันธุ์หรือที่พักอาศัย หรือที่ซื้อหรือได้รับมา หรือขายหรือจำหน่ายออกด้วยวิธีการอื่น ต้องได้รับการกำหนดหมายเลขประจำตัวสุนัขด้วยป้ายชื่อที่ออกโดยเจ้าหน้าที่ ซึ่งป้ายชื่อดังกล่าวต้องมีลักษณะโลหะที่มีความทนทาน เช่น ทองเหลือง ทองแดง หรือเหล็ก หรือพลาสติกที่มีความทนทาน เพื่อให้แน่ใจว่าป้ายชื่อนั้นจะมีความคงทน และสามารถอ่านรายละเอียดในป้ายชื่อนั้นได้ และต้องมีรูปร่างเป็นวงกลมมีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 11/4 นิ้ว หรือมีรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าแบน มีความยาวไม่น้อยกว่า 2 นิ้ว และมีความกว้างไม่น้อยกว่า 3/4 นิ้ว ซึ่งยึดติดกับปลอกคอ มีข้อความที่สลักให้อ่านออกได้ง่าย ประกอบด้วย ตัวอักษรย่อ USDA (ย่อมาจาก United States Department of Agriculture) หมายเลขระบุรัฐ และระบุผู้ประกอบการค้า และหมายเลขประจำตัวของสุนัข หรือกำหนดหมายเลขประจำตัวสุนัขด้วยการสักลงบนตัวสุนัขซึ่งรอยสักรุนั้นต้องเห็นได้ง่ายและอ่านออก โดยได้รับการอนุมัติจากเจ้าหน้าที่แล้ว เช่นเดียวกับลูกสุนัขที่มีอายุน้อยกว่า 16 สัปดาห์ ก็ต้องติดหมายเลขประจำตัวด้วยป้ายชื่อ หรือรอยสัก และยังสามารถใช้ปลอกคอพลาสติกที่มีข้อมูลอย่างเดียวกับป้ายชื่อได้อีกด้วย นอกจากนี้ ป้ายประจำตัวสุนัขจะต้องใช้แก่สุนัขเพียงตัวเดียว และจะใช้ป้ายซ้ำกับสุนัขอื่นไม่ได้ภายในระยะเวลา 5 ปี

(5) หลักเกณฑ์ว่าด้วยการขนส่งสุนัข

ผู้ขนส่งต้องไม่รับสุนัขเพื่อทำการขนส่งในทางการค้า เป็นเวลานานกว่า 4 ชั่วโมง ก่อนเริ่มออกเดินทางส่งของ และต้องไม่รับสุนัขเพื่อทำการขนส่งหากผู้มอบหมายให้ขนส่งสุนัขไม่ให้ชื่อ ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ของผู้รับเอาไว้ และผู้มอบหมายนั้นต้องทำเอกสารรับรองแสดงการเตรียมอาหารและน้ำดื่มเอาไว้ให้แก่สุนัขระหว่างการขนส่งแล้ว และต้องมีข้อมูลของผู้มอบหมายให้ส่งสุนัข หมายเลขประจำตัวสุนัข วันที่และเวลาที่สุนัขได้รับอาหารมื้อสุดท้าย และวิธีการให้อาหารและน้ำสำหรับระยะเวลา 24 ชั่วโมงถัดไป พร้อมทั้งลงลายมือชื่อของผู้มอบหมายให้ส่งสุนัข พร้อมทั้งวันที่และเวลาที่ลงลายมือชื่อดังกล่าว โดยต้องติดเอกสารนั้นไว้ที่กรงในตำแหน่งที่สังเกตเห็นได้ง่าย และการขนส่งสุนัขนั้น ต้องนำสุนัขใส่ในกรงที่ต้องมีลักษณะคงทนเพียงพอที่สุนัขสามารถอยู่ภายในนั้นได้ อย่างปลอดภัยและสะดวกสบาย และต้องทนต่อสภาพการขนส่งด้วย นอกจากนี้ภายในกรงต้องไม่มีส่วนที่แหลมคม หรือส่วนที่ยื่นออกมาอันอาจเป็นอันตรายแก่สุนัข และกรงต้องมิดชิดเพียงพอที่สุนัขจะไม่สามารถยื่นอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งออกมาในทางที่อาจเป็นอันตรายแก่ตัวสุนัขเองต่อผู้ขนส่ง หรือบุคคล หรือสัตว์ที่อยู่ใกล้ และกรงนั้นต้องสามารถเปิดออกได้โดยง่ายเพื่อนำสุนัขออกมาในกรณีฉุกเฉิน สารหรือสีที่ใช้ทากรงนั้นต้องไม่เป็นอันตรายต่อสุนัข และต้องมีช่องสำหรับระบายอากาศที่ดี สำหรับการขนส่ง เมื่อผู้ขนส่งเดินทางมาถึงจุดส่งมอบสุนัขแล้วต้องแจ้งให้ผู้รับสุนัขทราบถึงการมาถึง 1 ครั้งต่อ 6 ชั่วโมง และหากผู้รับสุนัขไม่ปรากฏตัวภายในเวลา 24 ชั่วโมงนับแต่ผู้

ขนส่งมาถึงที่หมาย ให้ผู้ขนส่งส่งคืนสุนัขแก่ผู้มอบหมายให้ขนส่งสุนัขหรือบุคคลที่ผู้มอบหมายกำหนด เช่นเดียวกับการที่ผู้รับสุนัขปรากฏตัวแต่ไม่ยอมรับสุนัขภายในเวลา 48 ชั่วโมงนับแต่สุนัขมาถึงผู้ขนส่ง ก็ต้องส่งคืนสุนัขเช่นกัน โดยในระหว่างที่ยังไม่มีการส่งมอบหรือส่งคืนสุนัขผู้ขนส่งต้องดูแลสุนัข ทั้งให้อาหาร ให้ที่พักอาศัยที่เหมาะสมแก่สุนัขด้วย⁷²

3.2.1.4 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ Animal Welfare Act บัญญัติไว้ คืออำนาจในการเข้าตรวจสอบและสอบสวน ซึ่งบัญญัติเอาไว้ในมาตรา 2146⁷³ ซึ่งระบุว่า รัฐมนตรีหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจะใช้อำนาจในการตรวจสอบและสอบสวน เมื่อเห็นว่ามีควมจำเป็นต้องพิจารณาว่าผู้ประกอบการค้ากระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมาย ข้อบังคับ หรือมาตรฐานที่กำหนดโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายนี้หรือไม่ โดยมีอำนาจในการเข้าถึงสถานที่ที่ประกอบกิจการ สัตว์ และบันทึกที่กฎหมายกำหนดให้จัดทำ รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎเกณฑ์ที่เห็นว่าจำเป็นในการยึดหรือทำลายสัตว์ที่อยู่ในความครอบครองของผู้ประกอบการค้าที่ได้รับความทุกข์ทรมานจากการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายอย่างมีมนุษยธรรมได้ ทั้งนี้ กฎหมาย Animal Welfare Act ได้กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจในการตรวจสอบและสอบสวนตามกฎหมายนี้ในส่วนใดของประเทศสหรัฐอเมริกาก็ได้ และข้อบังคับ Animal Welfare Regulations ยังได้กำหนดอีกว่าผู้ประกอบการค้า ในช่วงเวลาทำงาน ต้องยินยอมให้เจ้าหน้าที่ เข้าไปในสถานที่ประกอบกิจการ ตรวจสอบและทำสำเนาทะเบียนที่จัดทำขึ้นตามกฎหมาย เข้าตรวจค้นและถ่ายรูปสิ่งก่อสร้าง สิ่งของ และสัตว์ ตามที่เจ้าหน้าที่เห็นว่าจำเป็นในการบังคับการตามกฎหมาย ทั้งนี้ ผู้ประกอบการค้า ต้องให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมห้อง โต๊ะ หรือสิ่งก่อสร้างอื่นใด เท่าที่จำเป็นต่อการตรวจสอบ และบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะสามารถติดตามเจ้าหน้าที่ไปตลอดการตรวจสอบได้⁷⁴

3.2.1.5 บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษตาม Animal Welfare Act ของประเทศสหรัฐอเมริกา จะแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือการพักใช้ใบอนุญาต โทษทางแพ่ง และโทษทางอาญา โดยมีรายละเอียดดังนี้⁷⁵

⁷² 9 C.F.R. § 3.13-3.19

⁷³ 7 U.S.C. §§ 2146

⁷⁴ 9 C.F.R. § 2.126

⁷⁵ 7 U.S.C. §§ 2149

(1) การพักใช้ใบอนุญาต

กฎหมายกำหนดว่า หากมีเหตุผลเพียงพอจะเชื่อได้ว่าผู้ได้รับใบอนุญาต เช่น ผู้ประกอบการค้า ได้กระทำการฝ่าฝืน หรือ กำลังกระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมาย หรือข้อบังคับ หรือมาตรฐานที่ประกาศกำหนดตามกฎหมาย ผู้นั้นจะต้องถูกระงับใบอนุญาตเป็นระยะเวลาชั่วคราว แต่ไม่เกิน 21 วัน และภายหลังจากการแจ้งผู้นั้นให้ทราบถึงการระงับใบอนุญาต และให้โอกาสผู้นั้นชี้แจงแล้ว อาจขยายระยะเวลาการระงับใบอนุญาตออกไปตามระยะเวลาที่กำหนดหรือเพิกถอนใบอนุญาตดังกล่าวก็ได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้นั้นกระทำความผิดจริง

(2) บทลงโทษทางแพ่ง

กฎหมายกำหนดว่า ผู้ประกอบการค้า ซึ่งกระทำผิดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย Animal Welfare Act หรือข้อบังคับ หรือมาตรฐานที่ประกาศกำหนดตามกฎหมาย อาจถูกเรียกให้ชำระค่าปรับทางแพ่ง เป็นจำนวนเงินไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์ ต่อหนึ่งการกระทำ ความผิด และอาจถูกคำสั่งให้หยุดหรือขจัดการกระทำผิดเหล่านั้นด้วยก็ได้ซึ่งผู้ที่ได้รับคำสั่งดังกล่าวแล้วไม่ปฏิบัติตามจะถูกปรับเงินต่อ 1 คำสั่งวันละ 1,500 ดอลลาร์นับแต่วันที่ไปปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยกฎหมายกำหนดว่า การกระทำผิดแต่ละอัน และแต่ละวัน ในระหว่างที่การกระทำผิดนั้นยังคงดำเนินไป ให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดที่แยกออกจากกัน และการเรียกให้ชำระค่าปรับหรือคำสั่งให้หยุดหรือขจัดการกระทำซึ่งเป็นความผิดนั้นจะมีขึ้นไม่ได้จนกว่าจะได้แจ้งและเรียกให้บุคคลที่กระทำผิดนั้นได้ชี้แจงเกี่ยวกับการกระทำที่เป็นความผิดนั้นแล้ว โดยให้ถือว่า การเรียกให้ชำระค่าปรับ และคำสั่งดังกล่าวนั้นของรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุดเว้นแต่ผู้ได้รับผลกระทบจะร้องต่อศาลอุทธรณ์สหรัฐ

(3) บทลงโทษทางอาญา

กฎหมายกำหนดว่า ผู้ประกอบการค้า ซึ่งกระทำผิดต่อบทบัญญัติของกฎหมาย Animal Welfare Act โดยเจตนา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,500 ดอลลาร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ

3.2.2 กฎหมายระดับรัฐ

เนื่องจากบทบัญญัติของ Animal Welfare Act ซึ่งเป็นกฎหมายระดับสหพันธรัฐนั้นมีข้อบกพร่องบางประการต่อการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข กล่าวคือ องค์การของรัฐที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์นั้น คือ แผนกหนึ่งในกรมการเกษตรแห่งสหพันธรัฐ (United States Department of Agriculture : USDA) ที่ชื่อว่า “แผนกตรวจสอบสุขภาพสัตว์และพืช (Animal and Plant Health Inspection Service : APHIS)” ซึ่งเป็นองค์การของรัฐในระดับสหพันธรัฐที่ต้องทำหน้าที่ตรวจสอบการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์ ซึ่งจากข้อมูล

พบว่า สถานที่ประกอบกิจการจำนวนมากนั้นไม่ได้รับการควบคุมดูแลจากรัฐ กล่าวคือ มีสถานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงประมาณ 4,500 แห่งที่ควรได้รับการตรวจสอบจากหน่วยงานของรัฐทุกปี แต่หน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบดังกล่าว หรือก็คือ APHIS กลับมีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบด้านสัตวแพทย์เพียง 70 คนเท่านั้น อีกทั้งยังมีปัญหาจากการขาดแคลนเงินทุนในการปฏิบัติงานและอุปสรรคขัดขวางการปฏิบัติงานจากผู้ประกอบธุรกิจสัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่ทั่วทั้งประเทศ ทำให้การบังคับใช้ Animal Welfare Act เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ⁷⁶ อีกทั้งยังมีปัญหาการบังคับใช้กฎหมายอีกประการหนึ่งที่เกิดจากตัวบทบัญญัติของ Animal Welfare Act เอง คือปัญหาของบทลงโทษเกี่ยวกับที่ได้กล่าวถึงไปก่อนหน้านี้แล้วว่าลักษณะของการลงโทษ ทั้งเรื่องการพักใช้ใบอนุญาตที่เป็นเพียงการพักใช้ชั่วคราว หรือบทลงโทษทางแพ่ง หรืออาญาที่เป็นบทลงโทษสถานเบาเท่านั้น เมื่อประกอบกับปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายแล้ว ผู้ประกอบกิจการก็มักจะมองเรื่องโทษที่เล็กน้อยนี้เป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการประกอบธุรกิจเท่านั้น⁷⁷ นอกจากนี้ Animal Welfare ยังกำหนดมาตรฐานการเลี้ยงดูสุนัขอย่างมีมนุษยธรรมเอาไว้ดังที่ได้กล่าวเอาไว้แล้วก่อนหน้านี้ ทั้งเรื่องที่อยู่อาศัย ขนาดของที่พัก เรื่องอาหารการกิน ซึ่งเป็นเพียงมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับให้สุนัขมีชีวิตรอดเท่านั้น เช่น มาตรฐานด้านที่อยู่ของสุนัขที่เปิดช่องให้สุนัขสามารถให้สุนัขอยู่ในกรงที่มีขนาดกว้างกว่าขนาดตัวของสุนัข 6 นิ้วได้ตลอดชีวิต มาตรฐานดังกล่าวนี้จึงไม่ใช่มาตรฐานที่ควรเป็นสำหรับมาตรฐานการเลี้ยงดูสุนัขอย่างมีมนุษยธรรมตามที่กฎหมายได้กล่าวอ้าง⁷⁸ อีกทั้ง ผู้ที่ต้องถูกบังคับตามมาตรฐานการเลี้ยงดูสุนัขที่กำหนดโดยกฎหมายนั้นมีเพียงผู้ที่มาขอออกใบอนุญาตตามกฎหมายเท่านั้น ไม่ครอบคลุมไปถึงผู้ที่ประกอบกิจการโดยไม่ขอใบอนุญาตแต่อย่างใด⁷⁹ ทั้งนี้ ยังมีปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ เรื่องคำนิยามตามกฎหมายของคำว่า ผู้ประกอบการค้า (Dealer) และคำว่า ร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยง (Retail pet store) ซึ่งได้กล่าวถึงนิยามของคำว่า ผู้ประกอบการค้า ไปแล้วว่า หมายถึง บุคคลใดในทางธุรกิจ เพื่อค่าตอบแทนหรือประโยชน์ ชื่อหรือชาย ตกลงที่จะซื้อหรือขาย สุนัขหรือสัตว์อื่นใดไม่ว่ามีชีวิตหรือไม่ เพื่อการวิจัย การเรียนการสอน การ

⁷⁶ Sandra K. Jone., "DEALING DOGS: CAN WE STRENGTHEN WEAK LAWS IN THE DOG INDUSTRY?," *Rutgers Journal of Law & Public Policy*, 7, p.445 – p.446, (2010)

⁷⁷ Mitch A. Montgomery, "North Carolina's Puppy Mill Problem : New Commercial Breeding Standards won't solve the problem, but They're a start," *Elon Law Review*, 7, p.456, (2015)

⁷⁸ *Ibid.*, p.455.

⁷⁹ *Ibid.*, p.456

จัดแสดงนิทรรศการ หรือใช้เป็นสัตว์เลี้ยง .... แต่ไม่รวมถึง ร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยง (retail pet store) ....จากบทนิยามของผู้ประกอบการค้า สามารถตีความได้ว่า กฎหมายมีวัตถุประสงค์ให้เฉพาะผู้ทำ ธุรกิจขายสัตว์เลี้ยงที่มีลักษณะของการขายสัตว์เลี้ยงแบบขายส่งให้แก่สถานที่ใด สถานที่หนึ่งเท่านั้น เช่น การ สัตว์ให้เฉพาะร้านค้าปลีกเท่านั้นที่จำเป็นต้องได้รับใบอนุญาต⁸⁰ โดยร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยงนั้น ก่อน หน้าได้รับการแก้ไขคำนิยามของกฎหมาย ร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยง นั้นหมายความรวมร้านค้าที่ขายปลีก สัตว์เลี้ยงทุกวิธี ซึ่งรวมถึง วิธีการขายสัตว์เลี้ยงให้แก่ผู้ซื้อ โดยที่ผู้ซื้อไม่เคยเห็นตัวสินค้าจริง ๆ มาก่อน เช่น การขายผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต การขายผ่านจดหมาย หรือการขายผ่านโทรศัพท์ หรือวิธีการ อื่นใดที่ผู้ซื้อไม่สามารถเข้ามาสำรวจตรวจสอบตัวสินค้าได้ก่อนทำการตัดสินใจซื้อ⁸¹ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีผู้ ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขสามารถหลีกเลี่ยงการขอใบอนุญาตอย่างผู้ประกอบการค้าโดยการ จัดการกิจการของตนให้เป็นอย่างกิจการค้าปลีกสัตว์เลี้ยงซึ่งขายสัตว์เลี้ยงโดยตรงให้แก่บุคคลทั่วไป นั่นเอง ทำให้ผู้ประกอบการเหล่านี้รอดพ้นจากกฎเกณฑ์ข้อบังคับและการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ ของรัฐที่จะบังคับใช้กับผู้ประกอบการค้าที่ได้รับใบอนุญาตเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนิยามของคำว่า ร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยงได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เมื่อปี 2013 โดยบทนิยามดังกล่าวได้แก้ไขเป็น ร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยง (Retail pet store) หมายถึง สถานที่ หรือธุรกิจ หรือที่อยู่อาศัย ที่ซึ่ง ผู้ขาย ผู้ ซื่อ และตัวสัตว์ที่นำออกขาย ปรากฏตัวให้เห็นได้ จึงทำให้ผู้ซื้อทุกคนสามารถสำรวจตรวจสอบตัวสัตว์ ได้ก่อนที่จะทำการตกลงซื้อหรือนำไปเลี้ยงหลังการซื้อ และสัตว์ที่สามารถนำออกขายเพื่อนำไปใช้เป็น สัตว์เลี้ยงนั้น มีได้แก่แต่ สุนัข แมว กระต่าย หนูตะเภา หนูแฮมสเตอร์ หนูเจอร์บิล หนู กระรอก ตัวเฟอร์เร็ท สัตว์ปศุสัตว์ นก สัตว์เลือดเย็น...⁸² การแก้ไขบทนิยามของ ร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยงนี้ สามารถช่วยลดปัญหา ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ใช้ช่องทางทางอินเทอร์เน็ต หรือช่องทางอื่น ใดที่ทำให้ผู้ซื้อไม่สามารถมาเห็นสถานที่เลี้ยงหรือสภาพของสุนัขก่อนซื้อได้ เนื่องจากร้านค้าลักษณะนี้ ไม่ถูกจัดให้อยู่ในนิยามของคำว่า ร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยง จึงไม่ได้รับการยกเว้นให้ไม่ต้องขออนุญาตอย่าง ผู้ประกอบการค้าอีกต่อไป

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งเรื่องของปัญหาบุคลากรที่ไม่สัมพันธ์กับปริมาณ งาน ปัญหาของมาตรฐานการเลี้ยงสัตว์ที่ต่ำกว่ามาตรฐานด้านสวัสดิภาพสัตว์ที่ควรจะเป็น และ ปัญหาการใช้ช่องว่างของกฎหมายในการได้รับการยกเว้นไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย (ซึ่ง

⁸⁰ *Ibid.*, p.456

⁸¹ Federal Register Vol. 78, No. 181, "Rules and Regulations," p.57227, (Sept. 18,2013)

⁸² 9 C.F.R. § 1.1

ได้รับการแก้ไขไปแล้วบางประการดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น) ทำให้รัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวนมากตรากฎหมายของรัฐขึ้นเอง เพื่อบังคับใช้เกี่ยวกับการควบคุมการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในทางการค้า นอกเหนือไปจาก Animal Welfare Act ซึ่งเป็นกฎหมายระดับสหพันธรัฐ โดยรัฐที่มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขแล้ว ข้อมูล ณ ปัจจุบัน มีทั้งสิ้น 25 รัฐ⁸³ ซึ่งแต่ละรัฐก็จะกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นมาควบคุมกิจการเกี่ยวกับการเพาะพันธุ์สุนัขด้วยหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกันออกไป ในที่นี้จะขอยกเอารัฐที่มีรายละเอียดของกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่มีความครบถ้วนในทุกด้าน ได้แก่รัฐเวอร์จิเนีย และรัฐเท็กซัส

3.2.2.1 การควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในรัฐเวอร์จิเนีย

(1) ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

รัฐเวอร์จิเนียได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเอาไว้ใน ประมวลกฎหมายแห่งรัฐเวอร์จิเนีย (Code of Virginia) หัวข้อ 3.2 การเกษตร การเลี้ยงสัตว์ และอาหาร หัวข้อย่อยที่ 5 สัตว์เลี้ยง บทที่ 59 บททั่วไป โดยให้คำนิยาม ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข (Commercial dog breeder) ไว้ว่าหมายถึง บุคคลใด ๆ ในช่วงเวลา 12 เดือน ซึ่งเลี้ยงสุนัขเพศเมียตั้ง 30 ตัวขึ้นไป โดยมีจุดประสงค์หลักคือการขายลูกของสุนัขเหล่านั้นอย่างสัตว์เลี้ยง⁸⁴ จึงเท่ากับว่า รัฐเวอร์จิเนียต้องการควบคุมผู้เพาะพันธุ์สุนัขในระดับใหญ่เท่านั้น เนื่องจากต้องมีการเลี้ยงเฉพาะสุนัขเพศเมีย อย่างน้อยถึง 30 ตัว ในช่วงเวลา 12 เดือน เท่านั้นถึงจะอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายนี้

(2) ใบอนุญาตประกอบกิจการ

ประมวลกฎหมายแห่งรัฐเวอร์จิเนีย ได้กำหนดว่า การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นต้องได้รับใบอนุญาตการประกอบธุรกิจจากท้องถิ่นที่ซึ่งผู้ประกอบกิจการเลี้ยงสุนัขเอาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข⁸⁵

⁸³ Rebecca F. Wisch, "Table of State Commercial Pet Breeders Laws," Retrieved on October 22, 2016, from <https://www.animallaw.info/topic/table-state-commercial-pet-breeders-laws>

⁸⁴ VA. CODE ANN. § 3.2-6500. Definitions

⁸⁵ VA. CODE ANN. § 3.2-6507.1. Business license required

(3) หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ

ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในรัฐเวอร์จิเนีย นอกจากต้องได้รับใบอนุญาตการประกอบธุรกิจจากหน่วยงานส่วนท้องถิ่นแล้ว ยังต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และข้อบังคับ ดังนี้⁸⁶

- 1) ห้ามเลี้ยงสุนัขที่อายุมากกว่า 1 ปีโดยมีวัตถุประสงค์ในการเพาะพันธุ์ เกินกว่า 50 ตัว อย่างไรก็ตาม ท้องถิ่นสามารถออกกฎให้พื้นที่ของตนเลี้ยงเกินกว่าจำนวนดังกล่าวได้ แต่ต้องผ่านการรับฟังความเห็นของประชาชนเสียก่อน และกฎที่ออกมานั้นอาจกำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมสำหรับผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขก็ได้
- 2) ผู้ประกอบการจะนำสุนัขเพศเมียมาผสมพันธุ์ได้ ก็ต่อเมื่อหลังจากได้รับเอกสารรับรองประจำปีจากสัตวแพทย์ว่าสุนัขตัวนั้นมีสุขภาพที่เหมาะสมกับการผสมพันธุ์ และสุนัขตัวนั้นต้องมีอายุมากกว่า 18 เดือน แต่ไม่เกิน 8 ปี
- 3) ผู้ประกอบการจะสามารถจำหน่ายสุนัขออกได้ก็แต่โดยการให้ การขาย การโอน การแลกเปลี่ยน หรือการการุณยฆาตโดยสัตวแพทย์ เท่านั้น
- 4) การจัดการสุนัขที่ตายแล้วต้องจัดการตามมาตรา 3.2-6554 ของประมวลกฎหมายแห่งรัฐเวอร์จิเนีย ซึ่งกำหนดว่า เจ้าของสัตว์เลี้ยงต้องจัดการสุนัขที่ตายแล้วโดยทันที ด้วยวิธีการเผา การฝัง หรือวิธีอื่นใดที่เป็นวิธีที่ถูกสุขลักษณะ หากปรากฏว่าเจ้าของสัตว์เลี้ยงไม่ดำเนินการจัดการสัตว์เลี้ยงที่ตายแล้วของตน เจ้าหน้าที่จะเป็นผู้ดำเนินการเผาหรือฝังสัตว์เลี้ยงนั้นโดยให้เจ้าของสัตว์เลี้ยงเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย
- 5) ผู้ประกอบการต้องจัดการของเสียจากสุนัขให้เป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับของรัฐและของสหพันธรัฐ
- 6) ผู้ประกอบการต้องทำบันทึกข้อมูลและเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 5 ปี ซึ่งข้อมูลนั้นได้แก่ วันที่สุนัขเข้ามาอยู่ในสถานที่เพาะพันธุ์ ชื่อ ที่อยู่ และเบอร์โทรศัพท์ของบุคคลที่ขายหรือมอบสุนัขให้แก่ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์ คำอธิบายลักษณะของสัตว์ ซึ่งต้องรวมถึง ชนิด สี สายพันธุ์ เพศ อายุโดยประมาณ และน้ำหนัก เลขประจำตัวสุนัขที่เป็นรอยสัก เลขไมโครชิพ หรือเครื่องหมายอื่นใดที่ปรากฏอยู่บนตัวสุนัข หรือติดอยู่กับสุนัข วันที่และจำนวนลูกสุนัขที่เกิดมาจากสุนัขตัวนั้น ๆ ประวัติการรักษาและการให้วัคซีนของสัตว์ตัวนั้น ๆ และวิธีการจำหน่ายออกของสุนัขตัวนั้น ๆ พร้อมทั้งวันที่ที่จำหน่ายออก

⁸⁶ VA. CODE ANN. § 3.2-6507.2. Commercial dog breeding; requirements

7) ผู้ประกอบการต้องจัดการให้สุนัขของตนได้รับอาหารอย่างเพียงพอ⁸⁷ โดยกฎหมายได้ขยายความคำว่า อาหารที่เพียงพอ เอาไว้ว่า หมายถึง การจัดเตรียมอาหารที่มีความเพียงพอทั้งด้านปริมาณและคุณค่าทางโภชนาการ เพื่อดูแลให้สัตว์แต่ละตัวอยู่ในสุขภาพที่ดี การเตรียมอาหารต้องคำนึงถึงอายุ พันธุ์ ขนาด และเงื่อนไขอื่นใดของสัตว์แต่ละตัว การให้อาหารต้องให้ด้วยวิธีการที่สะอาดและถูกสุขอนามัย สถานที่ให้อาหารต้องห่างไกลจากการปนเปื้อนสิ่งปฏิกูลและแมลงรบกวน ต้องให้อาหารในช่วงเวลาที่เหมาะสมกับสายพันธุ์ อายุ และเงื่อนไขอื่นใดของสัตว์ แต่ต้องไม่น้อยกว่า 1 ครั้งต่อวัน เว้นแต่ได้รับคำแนะนำจากสัตวแพทย์ หรือสัตว์นั้นอยู่ในสถานะจำศีล หรือสัตว์นั้นต้องอดอาหารเป็นปกติอยู่แล้ว นอกจากนี้ สัตว์ทุกตัวต้องสามารถเข้าถึงอาหารเหล่านั้นได้⁸⁸

8) ผู้ประกอบการต้องจัดการให้สุนัขของตนได้รับน้ำอย่างเพียงพอ⁸⁹ ซึ่งหมายถึง การจัดเตรียมน้ำดื่มที่สะอาด ใหม่ และอยู่ในอุณหภูมิที่สามารถดื่มได้ ด้วยวิธีการที่เหมาะสมให้สัตว์ได้รับน้ำในปริมาณที่เพียงพอ และในช่วงเวลาที่เหมาะสมตามสภาพอากาศและอุณหภูมิ เพื่อรักษาระดับน้ำในร่างกายของสัตว์ ซึ่งต้องคำนึงถึง อายุ สายพันธุ์ ขนาด ชนิดและเงื่อนไขอื่นใดของสัตว์แต่ละตัว เว้นแต่เป็นคำแนะนำของสัตวแพทย์ หรือสถานะตามปกติของสัตว์ที่ต้องมีการอดอาหาร นอกจากนี้ ภาชนะสำหรับใส่น้ำก็ต้องสะอาด และแข็งแรง ต้องให้สัตว์ทุกตัวสามารถเข้าถึงน้ำนั้นได้ และต้องวางภาชนะไว้ในที่ที่ห่างจากการปนเปื้อนสิ่งปฏิกูลและแมลงรบกวน⁹⁰

9) ผู้ประกอบการต้องจัดการให้สุนัขของตนอยู่ในที่พักอาศัยที่เหมาะสมและสะอาด⁹¹ โดยที่ที่พักอาศัยที่เหมาะสม หมายถึง การเตรียมที่พักอาศัยที่เหมาะสมกับสายพันธุ์ อายุ ขนาด ชนิด และเงื่อนไขอื่นใดของสัตว์แต่ละตัว มีพื้นที่เพียงพอแก่สัตว์แต่ละตัว มีความปลอดภัยและปกป้องสัตว์แต่ละตัวจากการบาดเจ็บ ฝน ลูกเห็บ หิมะ แสงแดด ความร้อนจัดหรือเย็นจัด ความทุกข์ทรมานทางร่างกาย และความเสื่อมโทรมของสุขภาพ มีแสงส่องเข้าที่ที่พักอาศัยอย่างเหมาะสม เป็นสถานที่ที่สะอาดและแห้ง และสำหรับสุนัขและแมว ต้องมีพื้นที่เป็นแผ่นเรียบและแข็ง ซึ่งต้องมีขนาดใหญ่พอให้สัตว์สามารถนอนได้ด้วยท่าทางตามธรรมชาติ และต้องรักษาที่ที่พักอาศัยให้ถูกสุขลักษณะอยู่เสมอ ทั้งนี้ที่พักอาศัยที่มีพื้นเป็นเส้นโลหะ ลูกกรง หรือพื้นแสลท ที่ซึ่งปล่อยให้เท้า

⁸⁷ VA. CODE ANN. § 3.2-6503. Care of companion animals by owner; penalty

⁸⁸ VA. CODE ANN. § 3.2-6500. Definitions

⁸⁹ VA. CODE ANN. § 3.2-6503. Care of companion animals by owner; penalty

⁹⁰ VA. CODE ANN. § 3.2-6500. Definitions

⁹¹ VA. CODE ANN. § 3.2-6503. Care of companion animals by owner; penalty

สัตว์ลอดผ่านช่องว่างออกไปได้ หรือพื้นนั้นจะจมลงถ้าต้องรับน้ำหนักของสัตว์ หรือลักษณะอื่นใดที่ไม่เป็นการป้องกันเท้าหรือนิ้วเท้าของสัตว์จากการบาดเจ็บ ไม่ถือว่าเป็นที่พักอาศัยที่เหมาะสม⁹²

10) ผู้ประกอบการต้องจัดการให้สุนัขของตน ถ้าต้องอยู่ในกรง ต้องเป็นกรงที่มีพื้นที่เพียงพอ⁹³ ซึ่งหมายความว่า พื้นที่ที่เพียงพอให้สัตว์แต่ละตัวสามารถ ยืน นั่ง นอน หรือหมุนตัวได้โดยง่าย สามารถเคลื่อนไหวด้วยท่าต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบาย เป็นปกติ และมีพื้นที่เพียงพอให้สัตว์ภายในกรงเดียวกันได้มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างปลอดภัย และหากสัตว์นั้นจำเป็นต้องล่อกำเอาไว้ พื้นที่ที่เพียงพอให้หมายถึง การล่อกำสัตว์โดยสัตว์นั้นยังสามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างสะดวกสบายตามข้างต้น และต้องคำนึงถึง อายุ และขนาดของสัตว์นั้นด้วย โดยการล่อกำนั้นต้องใช้ปลอกคอที่เหมาะสมเพื่อป้องกันสัตว์บาดเจ็บ และต้องมีการป้องกันสัตว์จากการที่เชือกล่อกำไปพันกับวัตถุอื่นหรือสัตว์อื่น จนสัตว์ที่ถูกล่อกำนั้นหายใจไม่ออกหรือบาดเจ็บ ความยาวของสายล่อกำต้องยาวไม่น้อยกว่า 3 เท่าของความยาวของตัวสัตว์ โดยวัดจากปลายจุกไปจนถึงโคนหาง เว้นแต่ว่าการให้สัตว์เคลื่อนไหวโดยอิสระจะเป็นอันตรายต่อสัตว์นั้นเอง การจำกัดการเคลื่อนไหวชั่วคราวอย่างเหมาะสมให้ถือว่าเป็นพื้นที่ที่เพียงพอเช่นกัน⁹⁴

11) ผู้ประกอบการต้องจัดการให้สุนัขของตนได้รับการออกกำลังกายที่เพียงพอ⁹⁵ ซึ่งหมายถึง โอกาสที่สัตว์จะได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างเพียงพอที่จะรักษาระดับกล้ามเนื้อให้อยู่ในเกณฑ์ปกติตามแต่อายุ สายพันธุ์ ขนาด และเงื่อนไขของสัตว์นั้น ๆ⁹⁶

12) ผู้ประกอบการต้องจัดการให้สุนัขของตนได้รับการดูแล รักษา และการขนส่งที่ดีเพียงพอ⁹⁷ โดยที่การดูแลอย่างเพียงพอ หมายถึง การปฏิบัติอย่างมีความรับผิดชอบในเรื่องของ การเลี้ยงสัตว์ การควบคุมดูแลสัตว์ การทำผลผลิตจากสัตว์ การจัดการ การกักขัง การให้อาหาร การให้น้ำ การปกป้องคุ้มครอง การรักษา และการการุณยฆาตในกรณีที่เป็น โดยที่การปฏิบัติดังกล่าวต้องให้เหมาะสมกับอายุ สายพันธุ์ ขนาด และประเภทของสัตว์นั้น ๆ และต้องมีการดูแลจากสัตวแพทย์เพื่อป้องกันอาการเจ็บป่วยและความไม่สมบูรณ์ของร่างกาย การรักษาอย่างเพียงพอ

⁹² VA. CODE ANN. § 3.2-6500. Definitions

⁹³ VA. CODE ANN. § 3.2-6503. Care of companion animals by owner; penalty

⁹⁴ VA. CODE ANN. § 3.2-6500. Definitions

⁹⁵ VA. CODE ANN. § 3.2-6503. Care of companion animals by owner; penalty

⁹⁶ VA. CODE ANN. § 3.2-6500. Definitions

⁹⁷ VA. CODE ANN. § 3.2-6503. Care of companion animals by owner; penalty

หมายถึง การควบคุมดูแลหรือการขนส่งสัตว์อย่างมีความรับผิดชอบ ตามแต่อายุ สายพันธุ์ ขนาด และ ประเภทของสัตว์นั้น ๆ⁹⁸

13) ผู้ประกอบการต้องจัดการให้สุนัขของตนได้รับการดูแลรักษาจาก สัตว์แพทย์ ในคราวที่จำเป็นเพื่อป้องกันการเจ็บป่วยหรือการแพร่ของโรคระบาด⁹⁹

(4) อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

ประมวลกฎหมายแห่งรัฐเวอร์จิเนีย บทที่ 59 ได้กำหนดอำนาจของ พนักงานเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในเรื่องของการเพาะพันธุ์สุนัขไว้ คือ ให้กรรมการ สัตวแพทย์ประจำ รัฐหรือผู้ช่วยสัตวแพทย์ประจำรัฐ เจ้าหน้าที่ควบคุมสัตว์ และเจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัยและ สาธารณสุขซึ่งจัดจ้างโดยหน่วยงานส่วนท้องถิ่นซึ่งสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขตั้งอยู่ เมื่อ ได้รับการแจ้งหรือพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นเห็นสมควร จะเข้าไปตรวจสอบการกระทำ ความผิดตาม กฎหมายในบท นี้ โดยการตรวจสอบนั้นให้รวมถึง การตรวจค้นหนังสือหรือบันทึกใด ๆ ของผู้ ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข การตรวจค้นสัตว์เลี้ยงใด ๆ ที่อยู่ในความครอบครองของผู้ประกอบ กิจการเพาะพันธุ์สุนัข และการตรวจค้นสถานที่ใด ๆ ที่ซึ่งเป็นสถานที่ผสมพันธุ์สัตว์ หรือสถานที่เลี้ยง สัตว์ โดยการเข้าไปตรวจค้นนั้นทำได้แต่ระหว่างเวลากลางวันเท่านั้น และผู้ประกอบกิจการต้องให้ ความช่วยเหลือแก่การตรวจสอบตามกฎหมายของพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับการร้องขอ¹⁰⁰

(5) บทกำหนดโทษ

ประมวลกฎหมายแห่งรัฐเวอร์จิเนีย บทที่ 59 ได้กำหนดบทลงโทษ ของผู้กระทำความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมายในหมวดการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเอาไว้ แต่เพียงโทษทางอาญาประการเดียว คือ ความผิดเนื่องจากกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ตามมาตรา 3.2-6507.1 เรื่อง ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในรัฐเวอร์จิเนียต้องมีใบอนุญาตการ ประกอบธุรกิจ มาตรา 3.2-6507.2 เรื่องหลักเกณฑ์ข้อบังคับที่ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขต้อง ปฏิบัติตาม ซึ่งได้อธิบายเอาไว้ในหัวข้อที่ (3) หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบ กิจการ ก่อนหน้านี้ เฉพาะข้อที่ 1) – 6) และมาตรา 6507.4 เรื่อง การตรวจสอบสถานที่ประกอบ

⁹⁸ VA. CODE ANN. § 3.2-6500. Definitions

⁹⁹ VA. CODE ANN. § 3.2-6503. Care of companion animals by owner; penalty

¹⁰⁰ VA. CODE ANN. § 3.2-6507.3. Right of entry

กิจการเพาะพันธุ์สุนัขของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษในความผิดลหุโทษ ชั้นที่ 1¹⁰¹ คือ จำคุกไม่เกิน 12 เดือน หรือปรับไม่เกิน 2,500 ดอลลาร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁰²

นอกจากนี้ กฎหมายยังได้กำหนดความผิดเนื่องจากไม่จัดเตรียมสิ่งอันจำเป็นต่อการเลี้ยงสัตว์ให้อยู่ในสวัสดิภาพที่ดีเอาไว้ด้วยในมาตรา 3.2-6503 B กล่าวคือ ผู้ที่กระทำผิดตามมาตรา 3.2-6503 A ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อที่ (3) หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ ข้อที่ 7) -13) อันได้แก่ การให้อาหารอย่างเพียงพอ การให้น้ำอย่างเพียงพอ การให้ที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม การกักสัตว์ไว้ในกรงที่มีพื้นที่เพียงพอ การให้การออกกำลังกายที่เหมาะสม การให้การดูแลรักษาสัตว์เลี้ยงอย่างเพียงพอ รวมถึงการให้การรักษาพยาบาลสัตว์เลี้ยงเมื่อเจ็บป่วย โดยผู้กระทำผิดต้องระวางโทษในความผิดลหุโทษ ชั้นที่ 4 คือ การปรับไม่เกิน 250 ดอลลาร์¹⁰³ และหากมีการกระทำความผิดซ้ำในเรื่องอาหาร น้ำ ที่พักอาศัย หรือการักษาพยาบาล ต้องระวางโทษในความผิดลหุโทษ ชั้นที่ 2 คือ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 ดอลลาร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ¹⁰⁴ และหากกระทำความผิดซ้ำในเรื่อง การกักสัตว์ไว้ในกรง การออกกำลังกาย และการดูแลรักษาสัตว์ ต้องระวางโทษในความผิดลหุโทษ ชั้นที่ 3 คือ ปรับไม่เกิน 500 ดอลลาร์¹⁰⁵

3.2.2.2 การควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในรัฐเท็กซัส

รัฐเท็กซัสมีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งปรากฏอยู่ใน ธรรมนูญและประมวลกฎหมายแห่งรัฐเท็กซัส (Texas Statutes and Codes) หัวข้อที่ 4 อาชีพที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ บทที่ 802 ผู้เพาะพันธุ์สุนัขและแมว หรือเรียกกฎหมายในส่วนนี้ว่า Texas Dog or Cat Breeders Act โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

Texas Dog or Cat Breeders Act ได้กำหนดกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่อยู่ในความควบคุมเอาไว้โดยพิจารณาได้จากคำนิยามของคำว่า ผู้เพาะพันธุ์สุนัข (dog breeder) ซึ่งหมายความว่า บุคคลซึ่งครอบครองสัตว์เพศเมียที่สมบูรณ์พร้อมเจริญพันธุ์ ตั้งแต่ 11 ตัวขึ้นไป และมีความมุ่งหมายในการประกอบธุรกิจเพาะพันธุ์สัตว์นั้นไม่ว่าจะเป็นการขายโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือแลกเปลี่ยนเพื่อค่าตอบแทน และผู้ซึ่งขายหรือแลกเปลี่ยน หรือเสนอที่จะขายหรือแลกเปลี่ยน สัตว์ไม่

¹⁰¹ VA. CODE ANN § 3.2-6507.5. Penalty

¹⁰² VA. CODE ANN § 18.2-11. Punishment for conviction of misdemeanor (a)

¹⁰³ VA. CODE ANN § 18.2-11. Punishment for conviction of misdemeanor (d)

¹⁰⁴ VA. CODE ANN § 18.2-11. Punishment for conviction of misdemeanor (b)

¹⁰⁵ VA. CODE ANN § 18.2-11. Punishment for conviction of misdemeanor (c)

น้อยกว่า 20 ตัวภายใน 1 ปีปฏิทิน¹⁰⁶ โดยที่สัตว์เพศเมียที่สมบูรณ์พร้อมเจริญพันธุ์นั้นหมายถึง สัตว์ที่ยังไม่ถูกทำหมันที่มีอายุตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป¹⁰⁷ จากคำนิยามดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่จะอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติของกฎหมายนี้ จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) ต้องมีการครอบครองสุนัขเพศเมียที่มีความสามารถในการผสมพันธุ์ได้ 11 ตัวหรือมากกว่า 2) ต้องมีความประสงค์จะประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการขายหรือแลกเปลี่ยนสัตว์จากการเพาะพันธุ์ และ 3) ต้องมีการขาย หรือแลกเปลี่ยน หรือเสนอขาย หรือแลกเปลี่ยน สุนัขไม่น้อยกว่า 20 ตัวใน 1 ปีปฏิทิน จึงอาจกล่าวได้ว่า กฎหมายของรัฐเท็กซัสก็มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมธุรกิจเพาะพันธุ์สุนัขที่มีขนาดใหญ่ เช่นเดียวกับรัฐเวอร์จิเนีย

นอกจากนี้กฎหมายดังกล่าวยังได้กำหนดข้อสันนิษฐานเอาไว้ด้วยว่า หากผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขครอบครองสุนัขเพศเมียที่พร้อมผสมพันธุ์ไว้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจะใช้สุนัขตัวนั้นเพื่อกิจการเพาะพันธุ์ เว้นแต่ผู้ประกอบกิจการจะพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจได้ว่าไม่ได้ใช้สุนัขตัวนั้นเพื่อการนั้น โดยสามารถอ้างบันทึกหรือหลักฐานอื่นใดเพื่อแสดงให้เห็นว่าไม่ได้ใช้สุนัขตัวนั้นเพื่อกิจการเพาะพันธุ์สุนัข¹⁰⁸ ซึ่งการสันนิษฐานเช่นนี้จะมีผลต่อการพิจารณาว่าบุคคลนั้น ๆ เป็นผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขตามบทนิยามของกฎหมายนี้หรือไม่นั่นเอง

(2) ใบอนุญาตประกอบกิจการ

ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในรัฐเท็กซัสที่เข้าองค์ประกอบตามคำนิยามของกฎหมายว่า เป็นผู้เพาะพันธุ์สุนัข กฎหมายกำหนดให้ต้องได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายนี้เสียก่อน ตามมาตรา 802.101 แห่ง Texas Dog or Cat Breeders Act ซึ่ง กำหนดว่า บุคคลไม่อาจกระทำ หรือเสนอที่จะกระทำ หรือแสดงตัวว่าเป็น ผู้เพาะพันธุ์สุนัขได้ เว้นแต่ เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย Texas Dog or Cat Breeders Act ให้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ณ สถานที่ภายในรัฐซึ่งผู้นั้นเป็นเจ้าของหรือบริหารอยู่ ทั้งนี้ใบอนุญาตหนึ่ง ๆ อาจครอบคลุมสิ่งก่อสร้างมากกว่าหนึ่งแห่งได้หากอยู่ในสถานที่เดียวกัน โดยวิธีการได้รับใบอนุญาตนั้น กระทำได้ด้วยกรื่อยยื่นคำร้องมายังหน่วยงานใบอนุญาตและข้อบังคับแห่งรัฐเท็กซัส (Texas Department of

¹⁰⁶ Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.002

¹⁰⁷ Sharesa Y. Alexander, "FROM PUPPY MILLS TO LICENSED BREEDERS: AN OVERVIEW OF THE NEW TEXAS BREEDER REGULATION," TEXAS TECH ADMINISTRATIVE LAW JOURNAL, 15, p.276 (2014)

¹⁰⁸ Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.004

Licensing and Regulation)¹⁰⁹ ตามแบบที่ TDLR กำหนด และต้องจ่ายค่าธรรมเนียมการขอใบอนุญาตด้วย¹¹⁰ ซึ่งค่าธรรมเนียมดังกล่าวจะคิดจากจำนวนสุนัขเพศเมียที่พร้อมผสมพันธุ์ โดยหากมีสุนัขเพศเมียที่พร้อมผสมพันธุ์จำนวน 25 ตัวหรือน้อยกว่า ต้องเสียค่าธรรมเนียม 300 ดอลลาร์ และหากมีสุนัขเพศเมียที่พร้อมผสมพันธุ์ตั้งแต่ 26 ตัวขึ้นไป ต้องเสียค่าธรรมเนียม 500 ดอลลาร์¹¹¹

การพิจารณาคำร้องขอออกใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ต้องมีการตรวจสอบผู้ประกอบการว่าเข้าใจเงื่อนไขที่กำหนดหรือไม่ ซึ่ง TDLR จะต้องได้รับรายงานจากผู้ตรวจสอบเสียก่อนจึงจะสามารถดำเนินการออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ยื่นคำร้องได้ ทั้งนี้ผู้ยื่นคำร้องต้องเสียค่าธรรมเนียมการตรวจสอบก่อนออกใบอนุญาตนี้ด้วย และหากผู้ตรวจสอบได้ดำเนินการตรวจสอบแล้วปรากฏว่าสถานที่ประกอบกิจการนั้นไม่ผ่านเงื่อนไขที่กำหนด ผู้ยื่นคำร้องสามารถดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้น และแจ้งให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบโดยเสียค่าธรรมเนียมการตรวจสอบอีกครั้ง ทั้งนี้ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตอย่างผู้ประกอบการค้า ระดับ A ตามกฎหมาย Animal Welfare Act¹¹² อยู่ก่อนแล้วจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องผ่านการตรวจสอบก่อนได้รับใบอนุญาตของรัฐเท็กซัสอีก¹¹³ นอกจากการตรวจสอบเงื่อนไขของผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขตามกฎหมายนี้แล้ว กฎหมายยังกำหนดให้ TDLR ต้องดำเนินการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของผู้ยื่นคำร้องขอออกใบอนุญาตและผู้ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข¹¹⁴ทุกคนอีกด้วย¹¹⁵ หากปรากฏ

¹⁰⁹ ต่อไปนี้จะขอเรียก หน่วยงานใบอนุญาตและข้อบังคับแห่งรัฐเท็กซัส (Texas Dog or Cat Breeders Act) ว่า TDLR

¹¹⁰ Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.102

¹¹¹ TEX. ADMIN. CODE § 91.80

¹¹² .ใบอนุญาตอย่างผู้ประกอบการค้า ระดับ A หมายถึง ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตอย่างผู้ประกอบการค้า และธุรกิจของผู้ยื่นคำร้องดำเนินการเฉพาะแต่สัตว์เลี้ยงซึ่งเพาะพันธุ์และเติบโตขึ้นมาในสถานที่ของผู้ยื่นคำร้องเท่านั้น ตาม ANIMAL WELFARE REGULATIONS มาตรา 1.1

¹¹³ Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.103 -.104

¹¹⁴ ผู้ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข หรือ Controlling Person หมายถึง บุคคลที่เป็นหุ้นส่วน ผู้จัดการ ผู้บริหาร พนักงาน หรือสมาชิกของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข หรือมีอำนาจในการกำหนดนโยบายหรือมีอำนาจในการจัดการกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยตรง หรือควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมตั้งแต่ 25 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ตาม Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.002

¹¹⁵ Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.055

ว่า ผู้ยื่นคำร้องหรือผู้ควบคุมกิจการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญา อันได้แก่ รับสารภาพว่าได้กระทำความผิด ถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิด สำหรับความผิดเนื่องจากการทารุณกรรมสัตว์ และการปล่อยปละละเลยไม่ดูแลสัตว์ ภายในระยะเวลา 5 ปี ก่อนที่ผู้ยื่นคำร้อง¹¹⁶ ซึ่งผู้ที่เคยกระทำความผิดเหล่านี้ย่อมเป็นผู้ไม่สมควรที่จะได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข เนื่องจากบุคคลเหล่านี้อาจจะกระทำการอันเป็นความผิดซ้ำเติมอีก TDLR อาจปฏิเสธไม่ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ยื่นคำร้องได้ หากปรากฏว่าผู้ยื่นคำร้องเคยกระทำความผิดฐานฉ้อโกง หรือลักทรัพย์ กระทำความผิดเกี่ยวกับพฤติกรรมต้องห้ามทางเพศ หรือกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็ก หรือกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าขายสินค้าผิดกฎหมาย หรือความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายเช่น การฆาตกรรม การทำร้ายร่างกาย หรือการลักพาตัว เป็นต้น¹¹⁷

ใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนี้ให้มีอายุ 1 ปีนับแต่วันที่มีการออกใบอนุญาต และไม่สามารถโอนให้แก่บุคคลอื่นได้¹¹⁸

ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข มีหน้าที่ดังนี้¹¹⁹

- 1) ต้องแสดงสำเนาใบอนุญาตไว้ ณ สถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข
- 2) ต้องมีสำเนากฎหมาย Texas Dog or Cat Breeders Act และข้อบังคับที่ออกตามกฎหมายนี้ เก็บรักษาไว้ ณ สถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข
- 3) ต้องแสดงหมายเลขใบอนุญาตไว้ในโฆษณาของผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขทุกครั้ง
- 4) ในการทำสัญญาขายสุนัข หรือสัญญาขนส่งสุนัขทุกครั้งต้องระบุหมายเลขใบอนุญาต และข้อความว่า “Dog and cat breeders are regulated by the Texas Department of Licensing and Regulation, P.O. Box 12157, Austin, Texas 78711, 1-800-803-9202, 512-463-6599, www.license.state.tx.us” หรือข้อความทำนองเดียวกันนี้ที่ TDLR ยอมรับให้ใช้ได้ อย่างน้อยจะต้องระบุชื่อแผนก ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ และที่อยู่เว็บไซต์

¹¹⁶ Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.107

¹¹⁷ Sharesa Y. Alexander, *Supra note 107*, p.284.

¹¹⁸ Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.105

¹¹⁹ Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.151

(3) หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ

ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำในการดูแลสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์ โดยมาตรฐานดังกล่าว Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.201 กำหนดให้คณะกรรมการว่าด้วยใบอนุญาตและข้อบังคับแห่งรัฐเท็กซัส (Texas Commission of Licensing and Regulation) เป็นผู้มีอำนาจกำหนดมาตรฐานสำหรับการเลี้ยงสัตว์ มาตรฐานที่พักอาศัย และมาตรฐานการขนส่งสัตว์ ของผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัข เพื่อให้มั่นใจว่าสัตว์ที่อยู่ในความครอบครองของผู้ประกอบการจะมีสุขภาพ ความปลอดภัย และความ เป็นอยู่ที่ดี และกฎหมายนี้ยังได้กำหนดอีกว่า มาตรฐานที่คณะกรรมการจะกำหนดขึ้นนั้นจะต้องเป็น มาตรฐานไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดโดยข้อบังคับระดับสหรัฐ ต้องกำหนดให้สุนัขที่มีอายุตั้งแต่ 12 สัปดาห์ขึ้นไป ต้องได้รับการออกกำลังกายอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง ในพื้นที่ที่ไม่ชื้นแฉะ และต้อง ไม่ใช่พื้นที่ที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของสุนัข โดยอาจจะเป็นพื้นหญ้าหรือ พื้นดินก็ได้ แต่พื้นที่ดังกล่าวต้องมีการป้องกันอย่างเพียงพอต่อสภาพอากาศที่รุนแรง ซึ่งรวมถึงการ ป้องกันรังสีจากดวงอาทิตย์ด้วย และพื้นที่ออกกำลังกายต้องมีขนาดมากกว่า 3 เท่าของกรงสุนัข ต้อง กำหนดช่วงเวลาเพียงพอสำหรับให้สุนัขเพศเมียพักฟื้นภายหลังจากการออกลูกด้วย ต้องกำหนดให้ผู้ ประกอบกิจการต้องดูแลความสะอาดของสัตว์แต่ละตัว ซึ่งรวมถึงการอาบน้ำ การตัดเล็บ หรือการ ดูแลความสะอาดอย่างอื่นเพื่อให้สัตว์มีสุขภาพที่ดี ต้องมีข้อกำหนดเกี่ยวกับกรงสุนัขในเรื่องวัสดุที่ นำมาทำกรงต้องเป็นวัสดุที่ปลอดภัยกับสัตว์ตามแต่สายพันธุ์ ขนาด และอายุ ในเรื่องขนาดพื้นที่ของ กรงต้องมีขนาดพื้นที่เพียงพอที่สัตว์จะสามารถลุก นั่ง หมุนตัว และนอนในท่าทางตามธรรมชาติได้ อย่างสะดวกสบาย ในเรื่องการระบายน้ำต้องมีการระบายน้ำที่เพียงพอ และถ้าพื้นกรงมีส่วนที่เป็นเส้น โลหะหรือพื้นแสลตต้องเป็นพื้นที่ปราศจากส่วนที่ยื่นออกมา หรือส่วนที่แหลมคม และต้องมีการ ออกแบบไม่ให้อุ้งเท้าของสัตว์ทะลุผ่านออกไปได้หรือติดในช่องว่างระหว่างพื้น ต้องมีข้อกำหนดว่าห้าม วางกรงสัตว์ซ้อนบนกรงสัตว์ตัวอื่น เว้นแต่มีฉากกั้นซึ่งออกแบบมาเพื่อป้องกันไม่ให้ของเหลวหรือของ เสียจากสัตว์ตัวอื่นเข้าไปยังกรงของสัตว์อีกตัวหนึ่ง ต้องมีข้อกำหนดไม่ให้วางกรงสุนัขซ้อนกันเกิน 3 ชั้น ต้องมีข้อกำหนดให้มีการตรวจสอบสุขภาพสัตว์ที่จะทำการผสมพันธุ์อย่างน้อย 1 ครั้งต่อปี ต้องมี ข้อกำหนดให้ผู้ประกอบการจัดทำระเบียบการจัดการดูแลสุขภาพสำหรับสถานที่เพาะพันธุ์แต่ละ แห่งซึ่งต้องระบุถึงการดูแลประจำวัน และการป้องกันโรค ต้องมีข้อกำหนดว่าการดูแลสัตว์เลี้ยงและ การป้องกันโรคตามระเบียบการนั้น สัตว์แต่ละตัวจะได้รับการดูแลและการรักษาโรคอย่างเหมาะสม ต้องมีข้อกำหนดห้ามบุคคลใดทำการการุณยฆาตแก่สัตว์ที่โตเต็มวัยหรือการผ่าตัดทำคลอดลูกสุนัขเว้น แต่บุคคลนั้นเป็นสัตวแพทย์ ต้องมีข้อกำหนดว่า ต้องมีการฝึกสอนบุคคลากรที่ทำหน้าที่ดูแลสัตว์เลี้ยง

ในสถานที่เพาะพันธุ์ที่เหมาะสม ต้องมีข้อกำหนดห้ามผู้ประกอบการขาย แลกเปลี่ยน หรือให้สัตว์ ก่อนที่สัตว์นั้นจะมีอายุครบ 8 สัปดาห์¹²⁰

นอกจากนี้ผู้ประกอบการยังต้องจัดทำรายงานข้อมูลของสัตว์ใน สถานที่เพาะพันธุ์ที่เลี้ยงไว้ภายใน 1 ปีปฏิทินเพื่อเสนอให้แก่ TDLR ภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ของทุก ปี และผู้ประกอบการต้องเก็บสำเนาเอกสารดังกล่าวเอาไว้ที่สถานประกอบการของตนเพื่อการ เรียกตรวจสอบโดยพนักงานเจ้าหน้าที่อีกด้วย¹²¹ อีกทั้งผู้ประกอบการยังมีหน้าที่ต้องทำบันทึกข้อมูล ของสัตว์เลี้ยงแต่ละตัวในสถานที่เพาะพันธุ์ และเก็บรักษาไว้เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ เช่นเดียวกัน¹²²

(4) อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

Texas Dog or Cat Breeders Act ได้ให้อำนาจแก่ TDLR ในการ ตรวจสอบสถานที่ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาต โดย TDLR ต้องเข้าตรวจสอบ สถานที่ประกอบการ แต่ละแห่ง 1 ครั้งในทุก ๆ รอบ 18 เดือน และในเวลาอื่นเท่าที่จำเป็นเพื่อเป็น การรับรองสถานที่ประกอบการได้ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่ออกโดยกฎหมายนี้แล้ว สำหรับ เวลาที่จะเข้าทำการตรวจสอบได้นั้น กฎหมายได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเข้าตรวจสอบ สถานที่ประกอบการในช่วงเวลาทำงาน และผู้ประกอบการหรือตัวแทนต้องแสดงตนต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มาตรวจสอบและให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ร้อง ขอด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การตรวจสอบนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่จำเป็นต้องแจ้ง ให้ผู้ประกอบการทราบล่วงหน้าก่อนการเข้าตรวจสอบก็ได้ อีกทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ ตรวจสอบก็ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบในที่ซึ่งเป็นที่พักอาศัยส่วนบุคคลได้ เว้นแต่มีความจำเป็นต้อง เข้าไปเพื่อตรวจสอบสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสัตว์ และพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเรียก เอกสารข้อมูลของสถานประกอบการและบันทึกข้อมูลของสัตว์เลี้ยงแต่ละตัวที่กฎหมายนี้กำหนดให้ ทำขึ้นมาตรวจดูได้ หลังจากการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบต้องทำรายงานการตรวจสอบเสนอต่อ TDLR ภายในเวลา 10 วันนับแต่วันที่ทำการตรวจสอบสถานประกอบการ และส่งสำเนารายงาน การตรวจสอบให้แก่สถานที่ประกอบการที่ทำการตรวจสอบนั้นด้วย¹²³

¹²⁰ Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.201

¹²¹ Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.153

¹²² Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.154

¹²³ Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.062

นอกจากอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการแล้ว หากปรากฏว่ามีผู้ร้องเรียนกล่าวหาว่าผู้ประกอบการรายใดกระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของ กฎหมายนี้ TDLR ก็มีอำนาจในการเข้าสืบสวนการกระทำผิดดังกล่าวได้¹²⁴ ทั้งนี้หากตรวจสอบแล้ว พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์หรือการปล่อยปละละเลยไม่เลี้ยงดูสัตว์ขึ้นผู้ตรวจสอบต้องแจ้งต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่พบหลักฐานว่ามี การกระทำผิดดังกล่าว¹²⁵

(5) บทกำหนดโทษ

เมื่อปรากฏว่าผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขกระทำการฝ่าฝืน บทบัญญัติของกฎหมาย Texas Dog or Cat Breeders Act ผู้นั้นจะได้รับโทษอยู่ 2 ลักษณะ คือ การเพิกถอนใบอนุญาต และการปรับ

1) การเพิกถอนใบอนุญาต เป็นบทลงโทษผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขที่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 802.107 แห่ง Texas Dog or Cat Breeders Act ซึ่ง ระบุว่า TDLR จะเพิกถอนใบอนุญาตหากปรากฏว่าภายหลังผู้ประกอบการได้รับใบอนุญาตแล้ว ผู้ ประกอบกิจการหรือผู้ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์หรือปล่อยปละ ละเลยไม่ดูแลสัตว์ของตนไม่ว่าในรัฐเท็กซัสหรือรัฐอื่นใด นอกจากการกระทำอันเป็นการทารุณกรรม สัตว์แล้ว เหตุแห่งการเพิกถอนใบอนุญาตยังได้แก่ ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการออกใบอนุญาตที่ กำหนดไว้ในกฎหมายนี้ ปรากฏว่าผู้นั้นถูกเพิกถอนใบอนุญาตโดยกฎหมายระดับสหรัฐ หรือโดยกฎหมาย ของรัฐอื่น ให้ข้อมูลอันเป็นเท็จแก่ TDLR ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการดูแลสัตว์ที่กำหนดไว้ใน กฎหมายนี้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งให้แก้ไขข้อบกพร่องภายหลังจากการตรวจสอบโดยพนักงานเจ้าหน้าที่

2) สำหรับโทษปรับ ได้กำหนดเอาไว้ในมาตรา 802.251 แห่ง Texas Dog or Cat Breeders Act ซึ่งระบุว่า ถ้าบุคคลใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของ กฎหมายหรือข้อบังคับที่ออกตามกฎหมายนี้ ผู้นั้นต้องได้รับโทษตามที่ระบุไว้ใน บทที่ 51 บทย่อยที่ F ซึ่งมีใจความว่า TDLR อาจลงโทษปรับบุคคลซึ่งกระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติ ระเบียบข้อบังคับ หรือ กฎเกณฑ์ใด ๆ ที่ออกโดย TDLR โดยจำนวนค่าปรับนั้นหากกฎหมายที่บุคคลนั้นฝ่าฝืนมิได้ระบุจำนวน ไว้ ให้ TDLR เป็นผู้กำหนด แต่ไม่ให้เกินวันละ 5,000 ดอลลาร์ ต่อหนึ่งการกระทำที่เป็นความผิด โดย คิดจาก ความร้ายแรงของความผิดนั้น ประวัติการกระทำผิดของผู้ถูกลงโทษ จำนวนที่จำเป็นที่จะ

¹²⁴ Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.063

¹²⁵ Texas Dog or Cat Breeders Act มาตรา 802.064

ยับยั้งการกระทำผิดในครั้งต่อไป ความพยายามในการแก้ไขการกระทำที่เป็นความผิดโดยผู้ถูกลงโทษ และข้อมูลอื่นใดตามแต่เห็นสมควร¹²⁶

3.3 ข้อเสนอการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของต่างประเทศ

จากการศึกษากฎหมายของประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกาจะพบว่า ทั้งสองประเทศมีกฎหมายที่ออกมาเพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยตรง ซึ่งทั้งสองประเทศมีสาระสำคัญของกฎหมายดังต่อไปนี้

3.3.1 ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

ในประเทศอังกฤษจะมีการกำหนดความหมายของคำว่ากิจการเพาะพันธุ์สุนัขเอาไว้อย่างชัดเจนใน Breeding of Dogs Acts 1973 แก้ไขเพิ่มเติมโดย Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 ซึ่งให้ความหมายของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขไว้ว่าหมายถึง สถานที่ใด ๆ ซึ่งบุคคลนั้นได้เลี้ยงสุนัขเพศเมียเอาไว้ และสุนัขตัวนั้นคลอดลูกสุนัขในช่วงเวลา 12 เดือนใด ๆ โดยจะถือว่าเป็นการประกอบกิจการเพาะพันธุ์ที่อยู่ในความควบคุมของกฎหมายก็ต่อเมื่อมีการคลอดลูกสุนัขในสถานะนั้น ในช่วงเวลา 12 เดือนใด ๆ ตั้งแต่ 4 ครอกขึ้นไปจากสุนัขเพศเมียซึ่งอยู่ในความดูแลของบุคคลดังกล่าว หรือของเครือญาติของบุคคลนั้น หรือบุคคลอื่นซึ่งรับดูแลสุนัขเพศเมียของบุคคลซึ่งประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งมีสัญญาหรือข้อตกลงว่าจะมอบลูกสุนัขที่เกิดจากสุนัขเพศเมียตัวนั้นให้แก่บุคคลดังกล่าว หรือตกลงจะจัดการขายลูกสุนัขเหล่านั้นให้ ซึ่งแตกต่างจาก Animal Welfare Act ซึ่งเป็นกฎหมายระดับสหรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีได้กำหนดความหมายของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเอาไว้โดยตรง แต่ให้รวมอยู่ในความหมายของคำว่า ผู้ประกอบการค้า ซึ่งมีความหมายว่า บุคคลใดในทางธุรกิจ เพื่อคำตอบแทนหรือประโยชน์ ซื้อหรือขาย ตกลงที่จะซื้อหรือขาย สุนัขหรือสัตว์อื่นใดไม่ว่ามีชีวิตหรือไม่ เพื่อการวิจัย การเรียนการสอน การจัดแสดงนิทรรศการ หรือใช้เป็นสัตว์เลี้ยง จึงทำให้การพิจารณาว่ากิจการใดเข้าข่ายที่จะอยู่ภายใต้การบังคับของกฎหมายระดับสหรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาหรือไม่ เป็นไปอย่างครอบคลุมผู้ประกอบการทุกรายไม่ว่าจะเป็นรายย่อยหรือรายใหญ่ อาจกล่าวได้ว่าขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายต่อกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของประเทศสหรัฐอเมริกามีขอบเขตที่กว้างกว่าขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายต่อกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของประเทศอังกฤษ ที่จำกัดไว้เพียงเฉพาะผู้ที่มีลูกสุนัข 4 ครอกขึ้นไปในรอบ 12 เดือนเท่านั้น อย่างไรก็ตาม

¹²⁶ TEX. OCC. CODE ANN. § 51.301-51.302

เนื่องจากปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายระดับสหรัฐ ทั้งในเรื่องผู้ที่มีลักษณะตามองค์ประกอบของ คำว่า ผู้ค้าปลีกสัตว์เลี้ยง ไม่ให้ถือว่าเป็นผู้ประกอบการค้าที่ต้องขอใบอนุญาต และเรื่องเกี่ยวกับความ ไม่เพียงพอของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายและมาตรฐานการดูแลสัตว์ที่ต่ำจนเกินไป ทำให้ รัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวนหนึ่งได้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์ สุนัขขึ้นมาบังคับใช้ภายในรัฐของตน ซึ่งก็ได้มีการกำหนดความหมายของคำว่ากิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ แตกต่างกันไปออกในแต่ละรัฐ ดังเช่น รัฐเวอร์จิเนียที่กำหนดว่า กิจการเพาะพันธุ์สุนัข หมายถึง บุคคลใด ๆ ในช่วงเวลา 12 เดือน ซึ่งเลี้ยงสุนัขเพศเมียตั้ง 30 ตัวขึ้นไป โดยมีจุดประสงค์หลักคือการ ขายลูกของสุนัขเหล่านั้นอย่างสัตว์เลี้ยงและรัฐเท็กซัสที่กำหนดว่า กิจการเพาะพันธุ์สุนัข หมายถึง บุคคลซึ่งครอบครองสัตว์เพศเมียที่สมบูรณ์พร้อมเจริญพันธุ์ ตั้งแต่ 11 ตัวขึ้นไป และมีความมุ่งหมาย ในการประกอบธุรกิจเพาะพันธุ์สัตว์นั้นไม่ว่าจะเป็นการขายโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือแลกเปลี่ยนเพื่อ ค่าตอบแทน และผู้ซึ่งขายหรือแลกเปลี่ยน หรือเสนอที่จะขายหรือแลกเปลี่ยน สัตว์ไม่น้อยกว่า 20 ตัว ภายใน 1 ปีปฏิทิน โดยจะเห็นว่าทั้งสองรัฐกำหนดความหมายของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขไว้คล้ายกัน กล่าวคือ ต้องเป็นผู้ที่เลี้ยงสุนัขเพศเมียเอาไว้โดยมีความมุ่งหมายที่จะนำลูกสุนัขที่ได้จากการผสมพันธุ์ สุนัขเพศเมียเหล่านั้นออกขายเพื่อหวังผลกำไร หรือก็คือเป็นการออกขายในเชิงธุรกิจ สิ่งที่แตกต่างกัน ก็คือจำนวนสุนัขเพศเมียในสถานที่เพาะพันธุ์ที่จะถือว่าเป็นกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่อยู่ในความควบคุม ของกฎหมาย โดยรัฐเวอร์จิเนียกำหนดไว้ที่ 30 ตัวขึ้นไป และรัฐเท็กซัสกำหนดไว้ที่ 11 ตัวขึ้นไป และ รัฐเท็กซัสได้กำหนดเพิ่มเติมว่าต้องมีการจำหน่ายสุนัขออกไปปีละไม่น้อยกว่า 20 ตัวด้วย เพราะฉะนั้น แล้วสำหรับผู้ที่ต้องการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศสหรัฐอเมริกา หากรัฐที่ผู้นั้นต้องการ ตั้งสถานที่ประกอบกิจการมีกฎหมายควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอยู่ด้วย เท่ากับว่าผู้นั้นจะต้องขอทั้ง ใบอนุญาตผู้ประกอบการค้า และใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของแต่ละรัฐด้วย ด้วยเหตุ นี้กิจการเพาะพันธุ์สุนัขจึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายทั้งระดับสหรัฐและระดับรัฐ ซึ่งเป็นผลดี กับการคุ้มครองสวัสดิภาพ สุขภาพและความเป็นอยู่ของสุนัขได้อย่างดี อย่างไรก็ตามรัฐเท็กซัสได้มีการ ผ่อนปรนการพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข โดยหากผู้ยื่นคำร้องขอออก ใบอนุญาตได้รับใบอนุญาตผู้ประกอบการค้าของ Animal Welfare Act มาแล้วผู้นั้นจะได้รับการ ยกเว้นไม่ต้องได้รับการตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขก่อนออกใบอนุญาตจาก หน่วยงานของรัฐเท็กซัสอีก

กล่าวโดยสรุปแล้ว จะเห็นว่ากฎหมายของทั้งประเทศอังกฤษและประเทศ สหรัฐอเมริกานั้น มีการกำหนดคำที่มีความหมายไปถึงกิจการเพาะพันธุ์สุนัขด้วยกันทั้งสิ้น เท่ากับว่า กฎหมายเหล่านี้คำนึงถึงความสำคัญของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ว่าจะมีผลกระทบต่อสวัสดิภาพ สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของสุนัขนั่นเอง โดยสิ่งแตกต่างกันนั้นคือขนาดของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข

ที่จะต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายนี้ โดยกฎหมายของแต่ละประเทศนั้นก็ได้อำหนดขนาดที่เหมาะสมของแต่ละประเทศไว้ โดยของประเทศอังกฤษนั้นได้อำหนดขนาดของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยวัดจากจำนวนครอกลูกสุนัขที่เกิดออกมาในปต์ละปี เพียง 4 ครอกเท่านั้นก็ถือว่าเป็นกิจการเพาะพันธุ์สุนัขตามกฎหมายแล้ว ซึ่งแตกต่างจากข้อกำหนดในกฎหมายของรัฐเท็กซัสและรัฐเวอร์จิเนียที่ใช้มาตรวัดเป็นจำนวนสุนัขเพศเมียในสถานที่เพาะพันธุ์ โดยต้องมีสุนัขเพศเมียตั้งแต่ 11 ตัว และ 40 ตัวขึ้นไปตามลำดับจึงจะเป็นกิจการเพาะพันธุ์สุนัขตามกฎหมาย จะมีก็แต่กฎหมายในระดับสหรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่ไม่ได้มีการกำหนดขนาดของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเอาไว้โดยเฉพาะ

3.3.2 ใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข

ตามกฎหมายของทั้งสองประเทศ การควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยรัฐนั้น ใช้วิธีการควบคุมโดยการห้ามบุคคลประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขตามความหมายที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เว้นเสียแต่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการดังกล่าวได้เท่านั้น ตามที่กฎหมาย Breeding of Dogs Acts 1973 ของประเทศอังกฤษ ระบุว่า ห้ามบุคคลใดประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ยกเว้นได้รับใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายฉบับนี้ หรือกฎหมาย Animal Welfare Act ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ระบุว่า ห้ามผู้ประกอบการค้า หรือผู้ประกวด ขาย เสนอที่จะขาย หรือส่ง เสนอที่จะส่งสัตว์ใด ๆ ในทางการค้าแก่สถานวิจัย หรืองานประกวดจัดแสดง หรือใช้เป็นสัตว์เลี้ยง หรือซื้อหรือขาย เสนอที่จะซื้อหรือขาย ส่งหรือเสนอที่จะส่งสัตว์ใด ๆ ให้แก่หรือจากผู้ประกอบการค้ารายอื่น หรือผู้ประกวดรายอื่น จนกว่าผู้ประกอบการค้าหรือผู้ประกวดนั้นจะได้รับใบอนุญาต หรือกฎหมายของรัฐเวอร์จิเนีย ที่ระบุว่า การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นต้องได้รับใบอนุญาตการประกอบธุรกิจจากท้องถิ่นที่ซึ่งผู้ประกอบกิจการเลี้ยงสุนัขเอาไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข หรือกฎหมายของรัฐเท็กซัสที่ระบุว่า บุคคลไม่อาจกระทำ หรือเสนอที่จะกระทำ หรือแสดงตัวว่าเป็น ผู้เพาะพันธุ์สุนัขได้ เว้นแต่ เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย Texas Dog or Cat Breeders Act ให้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ณ สถานที่ภายในรัฐซึ่งผู้นั้นเป็นเจ้าของหรือบริหารอยู่ จะเห็นว่า ทั้ง 2 ประเทศกำหนดให้การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขต้องได้รับใบอนุญาตโดยรัฐทั้งสิ้น จะแตกต่างกันออกไปก็แต่ชื่อของใบอนุญาตซึ่ง กฎหมายของประเทศอังกฤษ และของรัฐเท็กซัสนั้น กำหนดให้มีใบอนุญาตเฉพาะของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเลย แต่กฎหมายระดับสหรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาและกฎหมายของรัฐเวอร์จิเนียนั้นกำหนดให้การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นใช้ใบอนุญาตร่วมกับกิจการอย่างอื่น กล่าวคือ ใบอนุญาตผู้ประกอบการค้า และใบอนุญาตประกอบธุรกิจ ตามลำดับ

สำหรับหน่วยงานผู้พิจารณาออกใบอนุญาต ในประเทศอังกฤษจะเหมือนกับของรัฐเวอร์จิเนีย กล่าวคือ กำหนดให้หน่วยงานผู้พิจารณาออกใบอนุญาต คือ หน่วยงานส่วนท้องถิ่น

ตามที่กฎหมายของประเทศอังกฤษระบุว่า ให้องค์กรส่วนท้องถิ่น (local authorities) เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลจัดการเรื่องการออกใบอนุญาตการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข และกฎหมายของรัฐเวอร์จิเนียกำหนดว่า การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นต้องได้รับใบอนุญาตการประกอบธุรกิจจากท้องถิ่นที่ซึ่งผู้ประกอบกิจการเลี้ยงสุนัขเอาไว้ ซึ่งต่างจากกฎหมายระดับสหรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาและรัฐเท็กซัสที่กำหนดให้หน่วยงานกลางของตนเป็นผู้พิจารณาออกใบอนุญาต กล่าวคือ ประเทศสหรัฐอเมริกาการกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรหรือตัวแทนของรัฐมนตรี ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในกระทรวงเกษตร เป็นผู้พิจารณาออกใบอนุญาต หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือให้หน่วยงานหนึ่งในกระทรวงเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องดังกล่าว และในรัฐเท็กซัสได้มอบหมายให้แผนกการออกใบอนุญาตและข้อบังคับแห่งรัฐเท็กซัส หรือ TDLR เป็นผู้พิจารณาออกใบอนุญาตในเขตของรัฐของตน ทั้งนี้แม้ว่าตามกฎหมายของรัฐเท็กซัสจะกำหนดให้หน่วยงานกลางของตนเป็นผู้พิจารณาออกใบอนุญาต หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นผู้ควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัข แต่เมื่อพิจารณาลักษณะประเทศของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นลักษณะเป็นรัฐหลายรัฐรวมเข้าด้วยกัน การที่รัฐเท็กซัสกำหนดให้หน่วยงานของตนเป็นผู้พิจารณาออกใบอนุญาต ก็จัดว่าเป็นการกระจายอำนาจการควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขออกมาจากหน่วยงานระดับประเทศได้เช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอังกฤษ ดังนั้น เมื่อพิจารณากฎหมายของทั้งสองประเทศโดยรวมแล้ว จะเห็นว่า กฎหมายมอบหมายให้ผู้ที่มิอำนาจพิจารณาออกใบอนุญาตนั้น คือ หน่วยงานส่วนที่แยกย่อยออกมาจากหน่วยงานส่วนกลางระดับประเทศ

ต่อมาในเรื่องของขั้นตอนการพิจารณาขออนุญาตออกใบอนุญาตนั้น จะมีลักษณะคล้ายคลึงกันทั้งสองประเทศ กล่าวคือ มีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นคำร้องขออนุญาตว่ามีความเหมาะสมในการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้หรือไม่ ซึ่งของประเทศอังกฤษนั้น จะพิจารณาทั้งในข้อที่ว่าบุคคลที่ยื่นคำร้องนั้นถูกต้องสิทธิโดยกฎหมายใดหรือไม่ และพิจารณาในข้อที่ว่าสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของบุคคลนั้นได้มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดแล้วหรือไม่ โดยการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเข้าทำตรวจสอบสถานที่นั้น แล้วจึงทำรายงานเสนอขึ้นมายังหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อประกอบการพิจารณาออกใบอนุญาตอีกทีหนึ่ง ส่วนกฎหมาย Animal Welfare Act ของประเทศอเมริกาจะใช้วิธีตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ยื่นคำร้องด้วยการผลัดภาระไปที่ผู้ยื่นคำร้องให้เป็นผู้พิสูจน์เองว่าสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของตนมีคุณสมบัติตรงตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรกำหนดแล้ว ส่วนกฎหมายของรัฐเวอร์จิเนียนั้นให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นของรัฐเป็นผู้กำหนดวิธีการพิจารณาออกใบอนุญาตอีกต่อหนึ่ง ทั้งนี้กฎหมายของรัฐเท็กซัสนั้นจะมีลักษณะคล้ายกฎหมายของประเทศอังกฤษมากที่สุด กล่าวคือ มีการกำหนดคุณสมบัติที่ผู้ขอใบอนุญาตต้องมีแล้วจึงให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของตน

ทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติเหล่านั้นก่อนการออกใบอนุญาต อีกทั้งยังมีการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของผู้ยื่นคำขอและของผู้ที่ควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขคนอื่น ๆ ด้วยว่าเคยมีประวัติการกระทำผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ หรือการปล่อยปละละเลยสัตว์เลี้ยงหรือไม่

ในเรื่องหน้าที่ของผู้ได้รับใบอนุญาตนั้นจะมีเพียงกฎหมายของประเทศอังกฤษ และของรัฐเท็กซัสเท่านั้นที่กำหนดไว้ให้ผู้ได้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต่าง ๆ สำหรับประเทศอังกฤษนั้นจะกำหนดให้ผู้ได้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดเอาไว้ในใบอนุญาตซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสัตว์ในสถานที่เพาะพันธุ์ การบันทึกข้อมูลสัตว์เลี้ยง และการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการเข้าตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการของตน และรัฐเท็กซัสจะกำหนดหน้าที่ของผู้ได้รับใบอนุญาตต้องทำการแสดงออกว่าตนได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขแล้วทั้ง ณ สถานที่ประกอบกิจการ ในการโฆษณากิจการของตน และในสัญญาขายหรือขนส่งสุนัขจากสถานที่เพาะพันธุ์ของตนทุกครั้งด้วย

และสุดท้ายในเรื่องของใบอนุญาตประกอบกิจการคือ ระยะเวลาที่ใบอนุญาตจะบังคับใช้ได้ โดยประเทศอังกฤษกำหนดให้ใบอนุญาตมีอายุ 1 ปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต เมื่อครบกำหนดต้องทำการยื่นคำร้องขอออกใบอนุญาตใหม่อีกครั้ง ส่วนรัฐเท็กซัสนั้นก็จะมีอายุ 1 ปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาตและเมื่อครบกำหนดก็ต้องยื่นคำร้องขอต่อใบอนุญาตนั้นเช่นกัน

3.3.3 หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ

หลักเกณฑ์ข้อบังคับสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการจัดว่าเป็นข้อกำหนดพื้นฐานที่ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการต้องปฏิบัติตาม ซึ่งข้อกำหนดเหล่านี้ล้วนมีขึ้นเพื่อคุ้มครอง หรือรับรองให้สุนัขซึ่งอยู่ในสถานที่เพาะพันธุ์ได้รับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ การดูแลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และการใช้ชีวิตในความเป็นอยู่ที่ดีทั้งสิ้น โดยสาระสำคัญของข้อกำหนดของทั้งสองประเทศนั้น ไม่ได้มีความแตกต่างกันในหลักสำคัญ กล่าวคือ ต่างมีข้อกำหนดที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของสุนัข การให้อาหารและน้ำ การออกกำลังกาย การดูแลรักษาความสะอาดของตัวสุนัขและของสถานที่อยู่อาศัย การผสมพันธุ์สุนัขในเวลาที่เหมาะสมทั้งในด้านอายุของสุนัขและการพักฟื้นร่างกาย การขายหรือการจำหน่ายลูกสุนัขด้วยวิธีอื่นใด และสุดท้ายคือการทำบันทึกข้อมูลของสุนัขแต่ละตัว ซึ่งมีไว้สำหรับให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจสอบ

3.3.4 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการบังคับการตามกฎหมายของแต่ละประเทศนั้นจะแตกต่างกันออกไปตามแต่ที่กฎหมายของแต่ละประเทศกำหนด สำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ของประเทศอังกฤษนั้น กฎหมายได้มอบอำนาจให้แก่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นในอันที่จะสามารถมอบอำนาจเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไปให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของตน หรือสัตวแพทย์ หรือ

ผู้ช่วยสัตวแพทย์ในการใช้อำนาจตามกฎหมายได้ สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น กฎหมายระดับสหรัฐกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร หรือเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรมอบหมาย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขสำหรับกฎหมายระดับสหรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาคือ หน่วยงานส่วนกลางของประเทศ ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายของประเทศอังกฤษที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัข จึงทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเกิดปัญหาความไม่เพียงพอของกำลังเจ้าหน้าที่ในการควบคุมดูแลธุรกิจสัตว์เลี้ยงซึ่งรวมถึงกิจการเพาะพันธุ์สุนัขทั่วประเทศ จนรัฐหลายรัฐต้องออกกฎหมายขึ้นมาควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในรถของตนอีกชั้นหนึ่ง โดยกฎหมายของรัฐเวอร์จิเนียได้กำหนดให้กรรมการ สัตวแพทย์ประจำรัฐหรือผู้ช่วยสัตวแพทย์ประจำรัฐ เจ้าหน้าที่ควบคุมสัตว์ และเจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัยและสาธารณสุขซึ่งจัดจ้างโดยหน่วยงานส่วนท้องถิ่น จะเห็นว่ากฎหมายของรัฐเวอร์จิเนียกำหนดให้ทั้งหน่วยงานส่วนกลางของรัฐ คือ กรรมการ สัตวแพทย์ประจำรัฐหรือผู้ช่วยสัตวแพทย์ประจำรัฐ และเจ้าหน้าที่ควบคุมสัตว์ และหน่วยงานส่วนท้องถิ่นในรัฐเวอร์จิเนีย คือ เจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัยและสาธารณสุข เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และรัฐเท็กซัสได้กำหนดเอาไว้ในกฎหมายว่าให้ หน่วยงานการอนุญาตและข้อบังคับแห่งรัฐเท็กซัส (Texas Department of Licensing and Regulation หรือ TDLR) ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางของรัฐเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ด้วยการออกกฎหมายขึ้นมาบังคับใช้เองของแต่ละรัฐจึงเป็นการขยายอัตรากำลังของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขให้ครอบคลุมรัฐที่ออกกฎหมายขึ้นมาบังคับใช้เองมากยิ่งขึ้น

ในด้านอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ประเทศอังกฤษกฎหมายกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือ การเข้าตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการของผู้ที่ยื่นคำร้องขอใบอนุญาตเพื่อประกอบการพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขให้แก่ผู้นั้น การเข้าตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการของผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอยู่แล้วซึ่งมีลักษณะเป็นการเข้าตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขในใบอนุญาตของผู้ประกอบกิจการ โดยอาจไม่แจ้งให้ผู้ประกอบกิจการทราบล่วงหน้าก่อนการเข้าตรวจสอบก็ได้ และสุดท้ายคือการตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตว่าได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นตามกฎหมายนี้หรือไม่ โดยการตรวจสอบลักษณะนี้พนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นที่จะต้องได้รับหมายศาลให้เข้าตรวจสอบได้เสียก่อน ส่วนอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในประเทศอเมริกา ตามกฎหมายกลางกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจตรวจสอบสืบสวนเมื่อมีความจำเป็นต้องพิจารณาผู้ประกอบการค้ารายใดมีพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายหรือไม่ โดยสามารถเข้าไปตรวจสอบสถานที่ ตรวจสอบสัตว์และตรวจสอบ

บันทึกข้อมูลของสัตว์ได้ อีกทั้งยังมีอำนาจยึดสัตว์เลี้ยงที่ถูกเลี้ยงอย่างไรมนุษยธรรมจากผู้ประกอบการ
 ค่าได้อีกด้วย ส่วนอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายของรัฐเวอร์จิเนีย มีอำนาจในการเข้า
 ตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขซึ่งโดยได้รับแจ้งว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้น หรือมีเหตุ
 อันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำผิดเกิดขึ้น ณ สถานที่แห่งนั้น โดยการตรวจสอบนั้นก็ทำได้ตั้งแต่การ
 ตรวจสอบสถานที่ สัตว์ และบันทึกหรือเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลของสัตว์ก็ได้ อีกทั้งหาก
 เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบร้องขอให้ผู้ประกอบการให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบผู้ประกอบการ
 ก็ต้องกระทำตามคำร้องขอนั้น และสุดท้ายคืออำนาจหน้าที่ของพนักงานตามกฎหมายของรัฐเท็กซัส
 ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการเข้าตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่
 ได้รับอนุญาตโดยกำหนดเป็นระยะเวลาที่แน่นอนลงไปว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องทำการตรวจสอบ
 สถานที่ประกอบกิจการแห่งหนึ่ง ๆ อย่างน้อย 1 ครั้ง ในรอบ 18 เดือน โดยการเข้าตรวจสอบนั้นต้อง
 เข้าไปในช่วงระหว่างเวลาทำงานแต่จะแจ้งให้ผู้ประกอบการทราบล่วงหน้าถึงการตรวจสอบหรือไม่
 ก็ได้ และมีข้อจำกัดการตรวจสอบอยู่ว่าไม่สามารถเข้าไปยังสถานที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยส่วนบุคคลได้ เว้น
 แต่มีเหตุจำเป็นต้องเข้าไปเพื่อตรวจสอบสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสัตว์ และพนักงาน
 เจ้าหน้าที่สามารถเรียกเอกสารข้อมูลของสถานประกอบกิจการและบันทึกข้อมูลของสัตว์เลี้ยงแต่ละ
 ตัวที่กฎหมายนี้กำหนดให้ทำขึ้นมาตรวจดูได้ หลังจากการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบต้องทำ
 รายงานการตรวจสอบเสนอต่อ TDLR ภายในเวลา 10 วันนับแต่วันที่ทำการตรวจสอบสถานประกอบ
 กิจการ และส่งสำเนารายงานการตรวจสอบให้แก่สถานที่ประกอบกิจการที่ทำการตรวจสอบนั้นด้วย
 กล่าวโดยสรุปอำนาจหน้าที่โดยหลักของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขไม่
 ว่าจะเป็นของประเทศหรือรัฐใดก็มุ่งเน้นไปที่อำนาจการตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเพื่อควบคุมการ
 ปฏิบัติตามกฎหมายของสถานที่ประกอบกิจการเหล่านั้น โดยมีกฎหมายของประเทศอังกฤษและของ
 รัฐเท็กซัสที่กำหนดเจ้าหน้าที่ต้องตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเป็นประจำ มิใช่ต้องรอให้เกิดการ
 ร้องเรียน หรือเกิดพฤติการณ์การกระทำผิดขึ้นก่อน การทำเช่นนี้จะช่วยควบคุมให้ผู้ประกอบการ
 ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานของกฎหมายอยู่เสมอ

3.3.5 บทกำหนดโทษ

ในเรื่องของบทกำหนดโทษ กฎหมายของประเทศอังกฤษ กำหนดบทลงโทษไว้ 2
 ลักษณะ คือ บทลงโทษทางอาญา และบทลงโทษทางปกครอง โดยบทลงโทษทางอาญาจะได้แก่
 ความผิดเนื่องจากประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยไม่มีใบอนุญาต ความผิดเนื่องจากการฝ่า
 ฝืนจากเงื่อนไขและข้อบังคับที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต ความผิดเนื่องจากการขายสุนัขโดยฝ่าฝืนต่อ
 ข้อกำหนดของกฎหมาย และความผิดเนื่องจากการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ
 ชั่งอัตรโทษนั้นจะมีทั้งการจำคุกและการปรับ ส่วนบทลงโทษทางปกครองจะ 3 ประเภทคือการเพิก

ถอนใบอนุญาต การตัดสิทธิ์การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข และการตัดสิทธิ์การเลี้ยงสุนัข ซึ่งบทลงโทษทั้ง 3 ประเภทนี้ จะมีขึ้นต่อเมื่อศาลได้พิพากษาให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดมีความผิดตามกฎหมายแล้ว ทั้งนี้ศาลสามารถสั่งลงโทษเพิกถอนใบอนุญาตหรือตัดสิทธิ์ผู้กระทำผิดโดยไม่ต้องลงโทษทางอาญาก็ได้ สำหรับบทลงโทษตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา จะแบ่งโทษออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การลงโทษทางอาญา การลงโทษปรับทางแพ่ง และการเพิกถอนใบอนุญาต โดยการเพิกถอนใบอนุญาตนั้นจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผู้ประกอบการค้าที่ได้รับใบอนุญาตกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย และระเบียบ ข้อบังคับที่ออกตามกฎหมาย โดยจะเป็นการพักใช้ใบอนุญาตชั่วคราวก่อนไม่เกิน 21 วัน เพื่อดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงเมื่อปรากฏว่ากระทำผิดจริงก็จะทำการขยายเวลาพักใช้ใบอนุญาตนั้นหรือเพิกถอนเลยก็ได้ สำหรับค่าปรับทางแพ่งนั้น จะคิดจำนวนค่าปรับคือ 10,000 ดอลลาร์ต่อหนึ่งความผิด และหากมีคำสั่งให้จัดหรือแก้ไขการกระทำที่ผิดเหล่านั้น ก็จะคิดค่าปรับ 1,500 ดอลลาร์ต่อการขัดคำสั่ง 1 คำสั่งต่อวัน ทั้งนี้ก็จะเรียกให้ผู้กระทำผิดใช้เงินต้องมีการเรียกให้ผู้นั้นชี้แจงข้อเท็จจริงเสียก่อนด้วย ส่วนโทษทางอาญานั้น จะกำหนดไว้โดยรวมว่าการกระทำผิดใด ๆ ก็จะต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,500 ดอลลาร์ ในส่วนของรัฐเวอร์จิเนียกฎหมายกำหนดบทลงโทษไว้ เพียงบทลงโทษทางอาญาเพียงอย่างเดียว คือ การกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย อันได้แก่ การประกอบกิจการโดยไม่มีใบอนุญาต การไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ผู้ได้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตาม และเรื่องการขัดขวางเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 12 เดือน หรือปรับไม่เกิน 2,500 ดอลลาร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ยังมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่เตรียมสิ่งจำเป็นให้เพียงพอต่อการเลี้ยงสัตว์ต้องระวางโทษในความผิดทุกโทษ ชั้นที่ 4 ชั้นที่ 2 และชั้นที่ 3 อีกด้วย และสุดท้ายคือบทลงโทษของรัฐเท็กซัส จะมีบทลงโทษอยู่ 2 ลักษณะ คือ การเพิกถอนใบอนุญาต และการปรับเงิน โดยการเพิกถอนใบอนุญาตนั้นจะขึ้นก็ต่อเมื่อผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาต กระทำการอันเป็นการทรมาณสัตว์หรือปล่อยปละละเลยไม่ดูแลสัตว์ของตน ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการออกใบอนุญาตหรือมาตรฐานการดูแลสัตว์ ส่วนโทษปรับนั้นจะไม่มีจำนวนค่าปรับที่แน่นอนแต่จะพิจารณาจากความร้ายแรงของความผิดนั้น ประวัติการกระทำผิดของผู้ถูกลงโทษ จำนวนที่จำเป็นที่จะยับยั้งการกระทำผิดในครั้งต่อไป ความพยายามในการแก้ไขการกระทำที่เป็นความผิดโดยผู้ถูกลงโทษ และข้อมูลอื่นใดตามแต่เห็นสมควร แต่ไม่เกินวันละ 5,000 ดอลลาร์ต่อหนึ่งความผิด

บทที่ 4

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย

4.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย

ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ดังต่อไปนี้

4.1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการปกครองประเทศ ที่ซึ่งเป็นบรรทัดฐานในการกำหนดขอบเขตแห่งการบัญญัติกฎหมายทั้งปวงภายในรัฐ¹ ซึ่งเป็นพื้นฐานการปกครองในแบบนิติรัฐหรือที่เรียกว่าการปกครองโดยกฎหมาย โดยเนื้อหาในรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรนั้น มักจะประกอบด้วย การกำหนดรูปแบบการปกครอง อุดมการณ์ทางการเมือง และจัดวางระบบการเมือง กำหนดกลไกอันเป็นโครงสร้างพื้นฐานในการจัดองค์กรบริหารภายในรัฐ การจัดตั้งองค์กรทางการเมืองและกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจ กำหนดอุดมการณ์พื้นฐานของรัฐบาล การรับรองและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนซึ่งเป็นการนำเอาสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามธรรมชาติมาบัญญัติเอาไว้ให้เป็นรูปธรรมสามารถใช้บังคับได้จริงและได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจากรัฐ ส่วนองค์กรและกระบวนการทางการเมืองนั้น อาทิเช่น กฎเกณฑ์เกี่ยวกับประมุขของรัฐ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับผู้แทนของประชาชนในกรณีที่เป็นรัฐธรรมนูญของประเทศที่ใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยที่กฎเกณฑ์เหล่านี้อาจเป็นกฎเกณฑ์ในเชิงบังคับที่หากเข้ากรณีตามที่กำหนดไว้ก็ต้องบังคับไปตามกฎเกณฑ์นั้น หรือเป็นกฎเกณฑ์ในเชิงไม่บังคับที่ให้อำนาจผู้ปกครองสามารถใช้ดุลยพินิจในการเลือกว่าจะปฏิบัติหรือไม่ก็ได้ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังอาจบรรจุหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมเอาไว้ด้วยก็ได้² เช่นหลักเกณฑ์ที่กำหนดแนวนโยบายทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่รัฐต้องปฏิบัติเอาไว้

สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น มีลักษณะเป็นรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร กล่าวคือ เป็นรัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้นในรูปของเอกสารลายลักษณ์อักษรชัดเจน มีความ

¹ สุภากร ศิริยพัทธ์วัฒนา, กฎหมายรัฐธรรมนูญ : หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญและระบอบประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2559) น. 92.

² เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน ว่าด้วยรัฐ รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2554), น.85 - 138.

มั่นคง ชัดเจนในเรื่องของระบบการเมืองการปกครอง การจำกัดอำนาจผู้ปกครอง และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน³ ซึ่งในปัจจุบัน ประเทศไทยอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยเนื้อหาภายในรัฐธรรมนูญนั้นก็ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ทั่วไปที่รัฐธรรมนูญพึงมี อาทิเช่น หลักเกณฑ์ในเรื่องรูปแบบของรัฐ ระบอบการปกครอง การจัดองค์กรบริหารภายในรัฐ หลักเกณฑ์ว่าด้วยประมุขของรัฐ และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยยังได้บัญญัติเรื่อง แนวนโยบายแห่งรัฐ หน้าที่ของรัฐ และแนวทางการปฏิรูปประเทศเอาไว้ด้วย ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดกรอบ และแนวทางให้แก่รัฐ รวมถึงรัฐบาลในการบริหารประเทศต่อไปในอนาคตอีกด้วย

ในที่นี้จะขอกล่าวถึงบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัข กล่าวคือ บทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งเป็นบทบัญญัติซึ่งรับรองว่าบุคคลใด ๆ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพซึ่งเป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์ทุกคนตามธรรมชาติ รัฐมีหน้าที่ต้องรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ได้รับการรับรองโดยรัฐธรรมนูญนั้น อาทิเช่น สิทธิเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น สิทธิเสรีภาพในทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น สิทธิในทรัพย์สิน เสรีภาพในการทำสัญญา หรือสิทธิในการประกอบกิจการหรืออาชีพ⁴ โดยบทบัญญัติเรื่องดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จะปรากฏอยู่ในหมวด 3 ว่าด้วย สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ที่ระบุว่า การใดที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นไม่ได้ห้ามหรือจำกัดไว้ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพกระทำการนั้นได้ และจะได้รับการคุ้มครองตราบเท่าที่การนั้นไม่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น⁵ จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า บุคคลซึ่งตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น สามารถที่จะกระทำการใด ๆ หรือประกอบกิจการอย่างใด ๆ ก็ได้ตราบเท่าที่ไม่เข้าข้อห้ามหรือข้อจำกัดแห่งรัฐธรรมนูญ เช่น การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ หรือการเปลี่ยนระบอบการปกครองซึ่งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเอาไว้อย่างชัดเจน หรือข้อห้ามหรือข้อจำกัดกฎหมายอื่น ๆ ที่บังคับใช้อยู่ เช่น การกระทำที่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น นอกจากการกระทำเหล่านั้นจะไม่มีข้อห้ามหรือข้อจำกัดตามกฎหมายแล้ว ยังต้องไม่เป็นการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นอีกด้วย รัฐธรรมนูญยังได้กำหนดอีกว่า การตรากฎหมาย

³ ฐาตุกร ศิริยุทวิวัฒนา, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 1*, น. 95 – 96.

⁴ เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 2*, น. 171 – 177.

⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 25

เพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพเกินสมควร ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้งต้องมีการระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพเอาไว้ในกฎหมายด้วย⁶ โดยข้อความที่กล่าวมานี้เป็นการอธิบายว่ากฎหมายที่จะมาจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้นจะต้องมีลักษณะอย่างใดบ้างนั่นเอง นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้รับรองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพเอาไว้ อย่างชัดเจนด้วย โดยระบุว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพจะกระทำมิได้เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือขจัดการกีดกันหรือผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น⁷ เช่นนี้แล้ว เมื่อพิจารณาถึงการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขซึ่งเป็นกิจการในเชิงธุรกิจชนิดหนึ่งซึ่งมิได้มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายใดห้ามเอาไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น บุคคลซึ่งอยู่ในบังคับแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงมีสิทธิที่จะประกอบกิจการดังกล่าวได้ เนื่องจากสิทธิเสรีภาพในการประกอบกิจการนั้นเป็นสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองเอาไว้แล้วนั่นเอง อย่างไรก็ตาม การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นมีความเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพ ความเป็นอยู่ของสุนัข และการสาธารณสุข ซึ่งต้องถูกจำกัดโดยผลของกฎหมายซึ่งจะได้พิจารณาต่อไป

4.1.2 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

4.1.2.1 ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีขึ้นเพื่อคุ้มครองสัตว์ให้ปลอดภัยจากการกระทำที่เป็นการทารุณกรรมและจัดให้สัตว์ได้รับสวัสดิภาพที่ดี โดยขอบเขตของพระราชบัญญัตินี้ คือ การบังคับใช้กับการกระทำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ซึ่งสัตว์และการกระทำตามพระราชบัญญัตินี้ ปรากฏอยู่ในบทนิยามในมาตรา 3 ซึ่งคำว่า สัตว์ หมายถึง สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง หรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ มีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด เมื่อพิจารณาตามกฎหมายนี้จะเห็นว่า กฎหมายให้นิยามของคำว่าสัตว์ ว่าหมายถึงสัตว์ทุกชนิดที่โดยปกติแล้วมีคนนำมาเลี้ยงไว้ได้ด้วยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะ มีหรือไม่มีเจ้าของ จะยกเว้นก็เพียงแต่สัตว์ป่าที่มีได้ถูกกำหนดให้เป็นสัตว์ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้เท่านั้น และการกระทำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ตาม

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 26

⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 40

พระราชบัญญัตินี้มีอยู่ 2 ประการ คือคำว่า การทารุณกรรม ซึ่งหมายความว่า การกระทำหรืองดเว้น การกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรืออาจมีผล ทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์พิการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้อง เพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบภารกิจ ใช้สัตว์ ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ และคำว่า การจัดสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งหมายถึง การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่ เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ เมื่อพิจารณาจากบทนิยามของ กฎหมายแล้วจะเห็นว่า การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น ต้องอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจาก สุนัขนั้นเป็นสัตว์ที่โดยปกติถูกเลี้ยงเพื่อเป็นสัตว์บ้าน และเป็นสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน ไม่ ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ ดังนั้น สุนัขจึงถูกจัดให้เป็นสัตว์ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ เพราะฉะนั้น การ กระทำใด ๆ ซึ่งในที่นี้หมายถึง การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข จึงต้องไม่มีลักษณะที่เป็นการทารุณ กรรมสุนัข และต้องจัดให้สุนัขภายในสถานที่เพาะพันธุ์ได้รับสวัสดิภาพที่ตนเอง

4.1.2.2 ไบอนุญาติตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มีบทบัญญัติว่าด้วยการจดทะเบียนองค์กรเอกชนอยู่ 2 ประเภท คือ

1) องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ เป็นไปตามพระราชบัญญัติฯ มาตรา 11 ซึ่ง ระบุว่า คณะบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์หรือดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการ ทารุณกรรมสัตว์หรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ และไม่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือแสวงหากำไร หรือรายได้มาแบ่งปันกัน สามารถขอขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้ จากบทบัญญัติจะ เห็นว่าองค์กรเอกชนที่สามารถขอขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้นั้น วัตถุประสงค์ของ องค์กรดังกล่าวต้องตั้งขึ้นมาเพื่อป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ และหรือ เพื่อการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เท่านั้น และยังคงเป็นองค์กรที่ไม่มีวัตถุประสงค์ทางการเมือง และไม่แสวงหากำไรหรือรายได้มา แบ่งปันกันภายในองค์กร หรือก็คือ ต้องไม่มีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท ตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั่นเอง องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์จะได้รับการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม ขององค์กรจากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ ในการจัดเครือข่ายอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ ประชาชนมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ การจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อป้องกันการทารุณกรรมสัตว์หรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการ

ป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์⁸ และองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์อาจอุทธรณ์ทะเบียนเพิกถอนการขึ้นทะเบียนองค์กรได้หากปรากฏว่าองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์นั้น ๆ ดำเนินกิจกรรมโดยฝ่าฝืนกฎหมาย หรือดำเนินการในทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกันหรือกระทำการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และได้รับคำสั่งเป็นหนังสือจากนายทะเบียนให้ระงับกิจกรรมดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว แต่ไม่ยอมปฏิบัติตาม⁹

2) สถานสงเคราะห์สัตว์ ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา 14 ที่ระบุว่า เพื่อสนับสนุนการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้ผู้ซึ่งจัดตั้งสถานสงเคราะห์สัตว์ที่ดำเนินกิจกรรมในลักษณะที่ไม่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองหรือไม่แสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน มีสิทธิขอขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ต่อนายทะเบียน โดยสถานสงเคราะห์สัตว์ ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า หมายถึง สถานที่สำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ หรือสถานที่สำหรับใช้ในการให้ความช่วยเหลือหรืออภิบาลสัตว์ที่ถูกทอดทิ้ง สัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ หรือสัตว์ที่ถูกกระทำการทารุณกรรม¹⁰ ดังนั้น สถานที่เลี้ยงสัตว์ที่จะขอขึ้นทะเบียนเป็นสถานสงเคราะห์สัตว์ได้ จะต้องไม่มีวัตถุประสงค์ในการรับเลี้ยงสัตว์ที่ถูกทอดทิ้ง สัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ หรือสัตว์ที่ถูกทารุณกรรม และตัวสถานเลี้ยงสัตว์นั้นต้องไม่ใช่องค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในทางการเมือง หรือการแสวงหากำไรเช่นเดียวกับองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ โดยที่สถานสงเคราะห์สัตว์ที่ขึ้นทะเบียนจะได้รับการสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์ การควบคุมปริมาณสัตว์และการป้องกันโรคระบาดสัตว์ภายในสถานสงเคราะห์สัตว์ และการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทารุณกรรมหรือการจัดสวัสดิภาพสัตว์¹¹ และเช่นเดียวกับองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ สถานสงเคราะห์สัตว์ก็สามารถถูกเพิกถอนการจดทะเบียนได้เช่นกัน หากสถานสงเคราะห์สัตว์ดำเนินกิจกรรมในลักษณะทางการเมืองหรือแสวงหากำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์หรือไม่จัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสมและอุทธรณ์ทะเบียนออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว แต่สถานสงเคราะห์สัตว์ไม่ยอมปฏิบัติตาม¹²

⁸ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 12

⁹ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 13

¹⁰ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 3

¹¹ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 15

¹² พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 16

4.1.2.3 หลักเกณฑ์ข้อบังคับตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์โดยทั่วไปที่ผู้เลี้ยงสัตว์ ซึ่งรวมถึงผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขต้องปฏิบัติตามอยู่ด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) หลักเกณฑ์ข้อบังคับว่าด้วยการทารุณกรรมสัตว์

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การทารุณกรรม ตาม พ.ร.บ. หมายถึง การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวดความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรืออาจมีผล ทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้อง เพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควร เพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ ซึ่งกล่าวโดยสรุปแล้วก็คือ การกระทำอย่างใด ๆ ที่จะทำให้สัตว์เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ซึ่ง พ.ร.บ. นี้ได้กำหนดลักษณะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์เอาไว้ในหมวดที่ 5 โดยมีรายละเอียดว่า ห้ามผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร¹³ และการกระทำต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์¹⁴

- (1) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร
- (2) การฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์
- (3) การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์
- (4) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่สัตว์แพทย์เห็นว่าสัตว์ป่วย พิการ หรือบาดเจ็บ และไม่สามารถเยียวยาหรือรักษาให้มีชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากความทุกข์ทรมาน
- (5) การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา
- (6) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์ หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน
- (7) การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายสัตว์ซึ่งเข้าลักษณะของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์โดยผู้ประกอบการสัตวแพทย์หรือผู้ซึ่งได้รับยกเว้นให้กระทำได้โดยไม่

¹³ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 20

¹⁴ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21

ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์จากสัตวแพทยสภาตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์

(8) การตัด หู หาง ขน เขา หรืองาโดยมีเหตุอันสมควรและไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์หรือการดำรงชีวิตของสัตว์

(9) การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น

(10) การกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ

(11) การกระทำอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

(2) หลักเกณฑ์ข้อบังคับว่าด้วยการจัดสวัสดิภาพสัตว์

การจัดสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งหมายถึง การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ ซึ่ง พ.ร.บ. หมวด 6 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์เอาไว้ โดยกำหนดหน้าที่ให้เจ้าของสัตว์ต้องมีหน้าที่ในการจัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ของตนอย่างเหมาะสม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลโดยไม่มีเหตุอันสมควร และการขนส่งสัตว์ เจ้าของสัตว์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด¹⁵ จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้ระบุให้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ต้องให้รัฐมนตรีเป็นผู้ประกาศกำหนดอีกทีหนึ่ง ซึ่งในขณะนี่ยังไม่มีประกาศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวออกมาแต่อย่างใด

4.1.2.4 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่เอาไว้ในหมวดที่ 7 ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ในที่นี้หมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมนตรี¹⁶แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้¹⁷ โดยมีอำนาจอันได้แก่ อำนาจเรียกเจ้าของสัตว์ ผู้แทนองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ ผู้ดูแลสถานสงเคราะห์สัตว์ หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง มาให้

¹⁵ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 22 - 24

¹⁶ รัฐมนตรีในที่นี้ หมายถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 4

¹⁷ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 3

ถ้อยคำ ให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา อำนาจเข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อดำเนินการตรวจสอบ เมื่อได้รับแจ้งหรือมีเหตุอันสมควรเชื่อได้ว่ามีการทารุณกรรมสัตว์เกิดขึ้น อำนาจสั่งให้ยานพาหนะหยุดเพื่อดำเนินการตรวจสอบ เมื่อได้รับแจ้งหรือมีเหตุอันสมควรเชื่อได้ว่ามีการทารุณกรรมสัตว์เกิดขึ้น อำนาจยึดหรืออายัดสัตว์ ชากสัตว์ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าถูกฆ่าหรือถูกทารุณกรรม รวมทั้งเอกสาร หลักฐาน ยานพาหนะ เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี อำนาจช่วยเหลือสัตว์ที่ถูกทารุณกรรมไปตรวจรักษาหรือช่วยเหลือสัตว์ที่ตกอยู่ในอันตราย ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีผู้ใดให้การช่วยเหลือ¹⁸ นอกจากนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ยังมีหน้าที่จัดสวัสดิภาพให้แก่สัตว์ที่ถูกปล่อย ละทิ้ง หรือไม่มีเจ้าของ ตามความเหมาะสม¹⁹ มีอำนาจในการสั่งฆ่าสัตว์ที่ตกอยู่ในสภาพที่ทุกข์ทรมานจากการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บสาหัส ซึ่งสัตวแพทย์เห็นว่าการปล่อยให้สัตว์มีชีวิตอยู่ต่อไปจะทำให้สัตว์นั้นทุกข์ทรมานเกินสมควร²⁰

4.1.2.5 บทกำหนดโทษ

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 วางบทกำหนดโทษสำหรับความผิดเนื่องจากกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายเอาไว้ได้แก่

1) ความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา 31 ที่ระบุว่าผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 20 หรือก็คือกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2) ความผิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ปรากฏอยู่ในมาตรา 32 ซึ่งแยกความผิดออกเป็น 3 ฐาน คือ ความผิดฐานเป็นเจ้าของสัตว์แต่ไม่จัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ตามมาตรา 22 ความผิดฐานเป็นเจ้าของสัตว์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการขนส่งสัตว์ นำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในเรื่องการขนส่งสัตว์ การนำสัตว์ไปใช้งานหรือการนำสัตว์ไปใช้ในการแสดง ตามมาตรา 24 และความผิดฐานเป็นเจ้าของสัตว์แต่ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำ

¹⁸ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557
มาตรา 25

¹⁹ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557
มาตรา 26

²⁰ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557
มาตรา 27

การใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากความดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร ตามมาตรา 23 ความผิดทั้ง 3 ฐาน ดังกล่าวต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 40,000 บาท โดยไม่มีโทษจำคุก

3) ความผิดฐานไม่ให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 34 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท โดยการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องให้ความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่นั้นจำกัดเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 25 แห่ง พ.ร.บ. นี้เท่านั้นตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ในหัวข้ออำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้แก่ การเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารเพื่อตรวจสอบ การเข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจสอบ การเรียกให้หยุดยานพาหนะเพื่อตรวจสอบ การยึดหรืออายัดสัตว์หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และการช่วยเหลือสัตว์ที่ถูกทารุณกรรม

นอกจากนี้ พ.ร.บ. ยังกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งห้ามเจ้าของหรือบุคคลซึ่งถูกพิพากษาว่ากระทำความผิดตามมาตรา 31 และมาตรา 32 ครอบครองสัตว์ที่ถูกทารุณกรรมหรือไม่ได้รับการจัดสวัสดิภาพที่เหมาะสม หากเห็นว่าถ้าสัตว์นั้นยังคงอยู่ในความครอบครองของบุคคลข้างต้นต่อไป สัตว์นั้นอาจถูกทารุณกรรมหรือได้รับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่ไม่เหมาะสมได้อีก โดยสามารถมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เห็นสมควรเป็นผู้ครอบครองหรือดูแลสัตว์นั้นต่อไป

4.1.3 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

4.1.3.1 ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

หากพิจารณาจากบทนิยามในพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ซึ่งให้นิยามของคำอันได้แก่²¹ สัตว์ควบคุม หมายความว่า สุนัขหรือสัตว์อื่นใดที่กำหนดในกฎกระทรวง เจ้าของ หมายความว่ารวมถึงผู้ครอบครอง วัคซีน หมายความว่า วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า อาการของโรคพิษสุนัขบ้า หมายความว่า อาการที่สุนัขดุร้ายวิ่งเพ่นพ่านกัดสิ่งกีดขวาง หรือเซื่องซึมซุกตัวในที่มืด ปากอ้า ลิ้นห้อยและสีแดงคล้ำ น้ำลายไหล ตัวแข็ง หรือขาอ่อนเปลี้ย เดินโซเซ ส่วนกรณีของสัตว์อื่นเป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด จะเห็นว่า พ.ร.บ. นี้มุ่งควบคุมสัตว์ ซึ่งได้แก่สุนัขใด ๆ หรือสัตว์อื่นใดที่สามารถเป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้ ดังนั้นสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์ของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจึงต้องอยู่ความควบคุมของ พ.ร.บ. นี้ด้วย และย่อมหมายถึงผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองตามคำนิยามของ พ.ร.บ. นี้ย่อมมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของ พ.ร.บ. ฉบับนี้ด้วยเช่นกัน

²¹ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 4

4.1.3.2 หลักเกณฑ์ข้อบังคับตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติฯ ได้กำหนดหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสัตว์ควบคุม ซึ่งในที่นี้ย่อมรวมถึงผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขด้วย โดยมีหลักเกณฑ์และข้อบังคับที่กำหนดเอาไว้ใน พ.ร.บ. ดังนี้

1) ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขต้องจัดให้มีการฉีดวัคซีนให้แก่สุนัขทุกตัว โดยต้องได้รับการฉีดวัคซีนครั้งแรกเมื่อสุนัขตัวนั้นมีอายุตั้งแต่ 2 เดือน แต่ไม่เกิน 4 เดือน และจัดให้มีการฉีดวัคซีนครั้งต่อไปตามระยะเวลาที่กำหนดในใบรับรองการฉีดวัคซีน²²

2) ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขต้องแสดงเครื่องหมายประจำสุนัขซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงว่าสุนัขตัวนั้นได้รับการฉีดวัคซีนแล้วซึ่งออกโดยผู้ฉีดวัคซีน ซึ่งได้แก่ สัตวแพทย์หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ โดยแสดงไว้ที่ตัวสุนัขในจุดที่เห็นได้ชัดเจน และต้องเก็บรักษาใบรับรองการฉีดวัคซีนและหลักฐานการจ่ายเครื่องหมายประจำตัวสุนัขเอาไว้ตามระยะเวลาที่กำหนดในใบรับรองการฉีดวัคซีน²³

3) ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขต้องแจ้งแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบว่าสุนัขของตนมีอาการของโรคพิษสุนัขบ้า ภายในเวลา 24 ชั่วโมงนับแต่ที่พบว่าสุนัขนั้นมีอาการของโรคพิษสุนัขบ้า และต้องแจ้งแก่พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบว่าสุนัขของตนถูกสัตว์อื่นใดที่สงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัดไม่ว่าสุนัขนั้นจะได้รับวัคซีนแล้วหรือไม่ ภายในเวลา 24 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่รู้ว่าสุนัขของตนถูกกัด และผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขต้องเฝ้าสังเกตอาการสุนัขของตนที่ถูกกัด ไม่น้อยกว่า 6 เดือน หากปรากฏว่าสุนัขนั้นมีอาการของโรคพิษสุนัขบ้า ต้องควบคุมสุนัขนั้นไว้และแจ้งแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่พบว่าสุนัขมีอาการของโรคพิษสุนัขบ้า อีกทั้งหากปรากฏว่าสุนัขที่ถูกกัดนั้นตาย หรือสูญหายก็ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ภายใน 24 ชั่วโมงนับแต่รู้ว่าสุนัขของตนสูญหายหรือตายเช่นกัน²⁴ ทั้งนี้ห้ามผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขโอนกรรมสิทธิ์สุนัขที่อยู่ระหว่างระยะเวลาการเฝ้าดูอาการว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้าเนื่องจากถูกสัตว์อื่นกัดหรือไม่²⁵

²² พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 5

²³ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 6 และมาตรา 8

²⁴ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 11 และมาตรา 12

²⁵ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 18 วรรค 2

4) ในการโอนกรรมสิทธิ์สุนัขที่ได้รับการฉีดวัคซีนแล้ว ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขต้องมอบเครื่องหมายประจำตัวสุนัขและใบรับรองการฉีดวัคซีนให้แก่ผู้รับโอนสุนัขด้วย²⁶

4.1.3.3 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่หมายถึง สัตวแพทย์หรือผู้ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตาม พ.ร.บ. นี้²⁷ และในที่นี้ให้หมายถึง เจ้าพนักงานท้องถิ่น อธิบดีกรมปศุสัตว์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด้วย โดยกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1) อำนาจในการจับสัตว์ควบคุมเพื่อกักขัง หากพบเห็นสัตว์ควบคุมอยู่ในที่สาธารณะและไม่มีเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ หรือเป็นเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ปลอม หากไม่มีเจ้าของมารับภายใน 5 วัน เจ้าพนักงานมีอำนาจทำลายสัตว์ควบคุมนั้นได้

2) อำนาจในการป้องกันการแพร่ของโรคพิษสุนัขบ้า โดยกฎหมายกำหนดให้ สัตวแพทย์มีอำนาจเข้าไปในบ้าน โรงเรือน หรือสถานที่ เพื่อ สอบถามจำนวน เพศ พันธุ์ อายุ และสีของสัตว์ควบคุมจากเจ้าของสัตว์ควบคุม หากพบว่าสัตว์ควบคุมใดยังไม่ได้รับการฉีดวัคซีนให้ฉีดวัคซีนแก่สัตว์ควบคุมนั้นโดยเจ้าของสัตว์ควบคุมต้องเสียค่าธรรมเนียมการฉีดวัคซีนเพิ่มเป็นสองเท่า สามารถนำหัวสัตว์ควบคุมที่ตายหรือมีเหตุสงสัยว่าตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้าไปตรวจชันสูตร และสามารถสั่งให้เจ้าของสัตว์ควบคุมทำลายซากสัตว์ที่ตายด้วยวิธีการฝัง หรือวิธีอื่นใด ทั้งนี้ การเข้าในในสถานที่ดังกล่าวต้องกระทำระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตกเท่านั้น²⁸

3) อำนาจในการทำลายสัตว์ควบคุมที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้า หากปรากฏว่า สัตว์ควบคุมนั้นอยู่ในที่สาธารณะ²⁹

4) อำนาจของอธิบดีกรมปศุสัตว์ ในการประกาศกำหนดเขตท้องที่เพื่อป้องกันการเกิดและการแพร่ของโรคพิษสุนัขบ้า โดยในเขตท้องที่นั้น ต้องมีการปฏิบัติดังนี้

ก) ให้เจ้าของสัตว์ควบคุมนำสัตว์ควบคุมไปฉีดวัคซีนกับสัตวแพทย์ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่สัตวแพทย์กำหนด โดยสัตวแพทย์จะประกาศกำหนดไว้ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน ณ สถานที่ที่จะทำการฉีดวัคซีน และสำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ที่ทำการตำบล ที่ทำ

²⁶ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 18

²⁷ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 4

²⁸ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 10

²⁹ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 15

การผู้ใหญ่บ้าน สำนักงานเทศบาล สำนักงานสุขาภิบาล ศาลว่าการเมืองพัทยา หรือที่ทำการขององค์การปกครองท้องถิ่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่นสำหรับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น แล้วแต่กรณี

ข) ให้สัตวแพทย์หรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ไปฉีดวัคซีนให้แก่สัตว์ควบคุม ณ สถานที่ของเจ้าของสัตว์ควบคุม

4.1.3.4 บทกำหนดโทษ

พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 กำหนดบทลงโทษไว้ดังต่อไปนี้

1) ความผิดเนื่องจากไม่นำสุนัขไปฉีดวัคซีนตามเวลาที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ ตั้งแต่สุนัขมีอายุ 2 เดือน แต่ไม่เกิน 4 เดือน และระยะเวลาที่กำหนดไว้ในใบรับรองการฉีดวัคซีน ไม่ติดเครื่องหมายประจำตัวสุนัขไว้ที่ตัวสุนัขให้เห็นได้ชัดเจน ไม่มอบเครื่องหมายประจำตัวสุนัขและใบรับรองการฉีดวัคซีนให้แก่ผู้รับโอนกรรมสิทธิ์สุนัข การกระทำเหล่านี้ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200 บาท³⁰

2) ความผิดเนื่องจากใช้เครื่องหมายประจำตัวสัตว์ หรือใบรับรองการฉีดวัคซีนซึ่งแสดงว่าสุนัขนั้นได้รับการฉีดวัคซีนแล้วอันเป็นเท็จ หรือขาดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตาม พ.ร.บ. นี้ในเรื่องการตรวจสอบสถานที่เพื่อป้องกันการแพร่ของโรคพิษสุนัขบ้า การทำลายสัตว์ที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าในที่สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ³¹

3) ความผิดเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ อันได้แก่คำสั่งให้ทำลายซากสัตว์ควบคุมที่ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้า คำสั่งให้กักขังสัตว์ที่ต้องสงสัยว่ามีอาการของโรคพิษสุนัขบ้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และความผิดเนื่องจากไม่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบว่าสัตว์ควบคุมของตนมีอาการของโรคพิษสุนัขบ้า หรือสัตว์ควบคุมถูกสัตว์ที่มีอาการของโรคพิษสุนัขบ้ากัด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือไม่ปรับไม่เกิน 3,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ³²

4) ความผิดเนื่องจากไม่เฝ้าระวังอาการโรคพิษสุนัขบ้าของสัตว์ควบคุมของตนที่ถูกกัด เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน และโอนกรรมสิทธิ์สัตว์ควบคุมที่อยู่ระหว่างการ

³⁰ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 21

³¹ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 23

³² พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 24

เผื่อระวังอาการของโรคพิษสุนัขบ้า นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ³³

4.1.4 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

4.1.4.1 ขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ใช้บังคับกับสัตว์ ซึ่งกฎหมายได้นิยามความหมายของสัตว์ไว้ว่า หมายถึง ช้าง ม้า โค กระบือ ลา ล่อ แพะ แกะ กวาง สุนัข หมูป่า สุนัข แมว กระต่าย ลิง ชะนี และให้หมายความรวมถึงน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์และเอ็มบริโอของสัตว์เหล่านี้ด้วย สัตว์ปีกจำพวกนก ไก่ เป็ด ห่าน และให้หมายความรวมถึงน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์และไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์ด้วย และสัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ใช้บังคับกับซากสัตว์ ซึ่งซากสัตว์หมายความว่า ร่างกายหรือส่วนของร่างกายสัตว์ที่ตายแล้ว สิ่งใด ๆ ที่ได้จากสัตว์ที่มีชีวิตหรือสัตว์ที่ตายแล้ว และให้หมายความรวมถึงอาหารสุกที่ทำ ประกอบ หรือปรุงจากซากสัตว์ หรือสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูปที่ทำจากซากสัตว์ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และเจ้าของสัตว์ ซึ่งหมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์และผู้ครอบครอง ในกรณีของสัตว์หากไม่ปรากฏเจ้าของ หรือไม่สามารถหาเจ้าของได้ ให้หมายความรวมถึงผู้เลี้ยง ผู้ให้ที่อยู่อาศัยและผู้ควบคุมสัตว์ด้วย³⁴ จากบทนิยามข้างต้นจะเห็นว่า สุนัข ถูกจัดให้เป็นสัตว์ตามความหมายของ พ.ร.บ. นี้ซึ่งต้องรวมถึงซากสุนัข น้ำเชื้อ และเอ็มบริโอ³⁵ของสุนัขด้วย ดังนั้น ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่ง เป็นเจ้าของ ความหมายของ พ.ร.บ. นี้ เนื่องจากเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์หรือเป็นผู้ครอบครองสุนัข จึงต้องถูกควบคุมด้วย พ.ร.บ. นี้เช่นกัน โดยพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 นั้น เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อจัดการ และควบคุมโรคระบาดอันเกิดจากสัตว์ ซึ่งโรคระบาดที่กฎหมายบัญญัติไว้ นั้น ได้แก่ กาฬโรคเป็ด โรคไข้หวัดนก โรคแซลมอนเนลลา โรคทริคิเนลลา โรคนิวคาสเซิล โรคบรูเซลลา โรคปากและเท้าเปื่อย โรคพิษสุนัขบ้า โรครินเดอร์เปสต์ โรคเลปโทสไปรา โรคโลหิตจางติดเชื้อในน้ำ โรควัวบ้า โรคสมองอักเสบนิปาห์ โรคอหิวาต์สุกร โรคแอนแทรกซ์ โรคเฮโมรายิกเซปติซีเมีย วัณโรค และโรคอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

³³ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 มาตรา 25

³⁴ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 4

³⁵ ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 4 เอ็มบริโอ หมายความว่า ตัวอ่อนของสัตว์ที่ยังไม่เจริญเติบโตจนถึงขั้นที่มีอวัยวะ และยังไม่ฝังตัวที่ผนังมดลูกของสัตว์นั้น

4.1.4.2 ใบอนุญาตตามกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับใบอนุญาตอยู่ 2 ประเภท คือ ใบอนุญาตค้าสัตว์ และซากสัตว์ และใบอนุญาตค่าน้ำเชื้อสัตว์ ซึ่งใบอนุญาตทั้ง 2 นั้น มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาดอันเกิดจากการค้าสัตว์ หรือซากสัตว์ และน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์ หรือเอ็มบริโอของสัตว์ โดยมีลักษณะดังนี้

1) ใบอนุญาตค้าสัตว์ และซากสัตว์

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 24 บัญญัติว่า ผู้ใดทำการค้าหรือหากำไรในลักษณะคนกลางซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ดังต่อไปนี้ ต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน

- (1) ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า สุนัข แมว
- (2) นก ไก่ เป็ด ห่าน รวมถึงไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์
- (3) ซากสัตว์ของสัตว์ตาม (1) หรือ (2)
- (4) สัตว์หรือซากสัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

โดยการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด และกฎหมายกำหนดให้ใบอนุญาตประเภทนี้มีอายุ 1 ปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต³⁶ และหากผู้ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดในการออกใบอนุญาต สัตว์แพทย์สามารถเสนอความเห็นต่อนายทะเบียนเพื่อพิจารณาสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต โดยนายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้คราวละไม่เกิน 90 วัน และหากเป็นกรณีที่มีการฟ้องผู้ได้รับใบอนุญาตต่อศาลว่า ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดในการออกใบอนุญาต นายทะเบียนสามารถพักใช้ใบอนุญาตดังกล่าวไปจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ได้ และหากผู้ที่ถูกพักใช้ใบอนุญาตยังคงประกอบกิจการตามใบอนุญาตที่ถูกพักใช้นายทะเบียนสามารถเพิกถอนใบอนุญาตของผู้นั้นได้ และยังสามารถเพิกถอนใบอนุญาตของผู้ได้รับอนุญาตในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตจะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงตามที่อธิบดีกำหนดได้อีกด้วย³⁷

จะเห็นว่า การขอใบอนุญาตนี้ใช้บังคับกับเฉพาะพ่อค้าคนกลางเท่านั้น ถึงแม้การค้าสุนัขจะต้องได้รับใบอนุญาตตามบทบัญญัตินี้ แต่ในเมื่อผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น มิได้มีลักษณะเป็นผู้ทำการค้าหรือหากำไรในลักษณะคนกลาง ดังนั้น ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์

³⁶ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 26

³⁷ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 38

สุนัขจึงสามารถทำการค้าได้หากสุนัขของตนนั้น ตนเป็นผู้เพาะพันธุ์ขึ้นมาเอง โดยไม่ต้องขออนุญาตแต่อย่างใด

2) ใบอนุญาตค่าน้ำเชื้อสัตว์

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 25 บัญญัติว่า ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน หรือมีไว้เพื่อขายซึ่งน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์ หรือเอ็มบริโอของ ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า หรือสัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือมีพ่อพันธุ์ของสัตว์ดังกล่าวเพื่อให้บริการผสมพันธุ์แก่สัตว์ของบุคคลอื่นโดยวิธีธรรมชาติ ต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน และการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด และกฎหมายกำหนดให้ใบอนุญาตประเภทนี้มีอายุ 1 ปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต³⁸ และหากผู้ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนดในการออกใบอนุญาต สัตวแพทย์สามารถเสนอความเห็นต่อนายทะเบียนเพื่อพิจารณาสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต โดยนายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้คราวละไม่เกิน 90 วัน และหากเป็นกรณีที่มีการฟ้องผู้ได้รับใบอนุญาตต่อศาลว่า ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดในการออกใบอนุญาต นายทะเบียนสามารถพักใช้ใบอนุญาตดังกล่าวไปจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดก็ได้ และหากผู้ที่ถูกพักใช้ใบอนุญาตยังคงประกอบกิจการตามใบอนุญาตที่ถูกพักใช้นายทะเบียนสามารถเพิกถอนใบอนุญาตของผู้นั้นได้ และยังสามารถเพิกถอนใบอนุญาตของผู้ได้รับอนุญาตในกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตจะก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงตามที่อธิบดีกำหนดได้อีกด้วย³⁹

สำหรับใบอนุญาตนี้เนื่องจากใช้บังคับเฉพาะกับผู้ค่าน้ำเชื้อของ ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า ซึ่งไม่รวมถึงสุนัข ดังนั้นผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขจึงสามารถขายน้ำเชื้อหรือนำสุนัขพ่อพันธุ์ของตนไปผสมพันธุ์แก่สัตว์ของบุคคลอื่นได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตแต่อย่างใดเช่นกัน

3) ใบอนุญาตนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 31 บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาด ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายทุกครั้งให้นำเข้า ส่งออกหรือนำ

³⁸ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 26

³⁹ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 38

ผ่านราชอาณาจักร การขออนุญาต การออกใบอนุญาต และวิธีการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด โดยผู้ได้รับใบอนุญาตนี้ มีหน้าที่ทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ก่อนการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร ซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ และต้องนำสัตว์ที่ได้ทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์แล้วนำเข้าหรือส่งออก หรือนำผ่านที่ท่าเข้า หรือท่าออกตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดเท่านั้น⁴⁰

4) ใบอนุญาตนำสัตว์หรือซากสัตว์ไปยังท้องที่จังหวัดอื่น

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 34 บัญญัติว่า ผู้ที่ประสงค์จะนำสัตว์หรือซากสัตว์ อันได้แก่ ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า หรือน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์หรือเอ็มบริโอของสัตว์ดังกล่าว หรือนก ไก่ เป็ด ห่าน หรือน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์ หรือไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์ หรือซากของสัตว์เหล่านี้ รวมทั้งสัตว์หรือซากสัตว์อื่นใด ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ไปยังท้องที่จังหวัดอื่นต้องได้รับอนุญาตจากสัตวแพทย์ประจำท้องที่ต้นทางทุกครั้ง และต้องทำเครื่องหมายประจำสัตว์ลงบนสัตว์เหล่านั้นด้วย การขออนุญาตและการออกใบอนุญาต การตรวจโรคและทำลายเชื้อโรคจากสัตว์หรือซากสัตว์ข้างต้น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด และการออกใบอนุญาตนั้น สัตวแพทย์สามารถกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับยานพาหนะและการใช้เส้นทางหรือเงื่อนไขอื่นตามที่จำเป็นไว้ในใบอนุญาตก็ได้ โดยผู้ได้รับใบอนุญาตทำการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ต้องทำการเคลื่อนย้ายผ่านด่านกักกันสัตว์⁴¹ ก่อนเท่านั้น⁴²

กล่าวโดยสรุป ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ของบทบัญญัติว่าด้วยใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 จึงสามารถค้าขายสุนัขที่เกิดจากการเพาะพันธุ์สุนัขได้โดยไม่ต้องขออนุญาตแก่นายทะเบียนตามกฎหมายนี้แต่ประการใด

4.1.4.3 หลักเกณฑ์ข้อบังคับตามกฎหมาย

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ได้กำหนดหน้าที่ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับ สำหรับเจ้าของสัตว์ต่าง ๆ ต้องปฏิบัติตาม เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและป้องกันโรคระบาดสัตว์ ดังนี้

⁴⁰ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 32

⁴¹ ด่านกักกันสัตว์ หมายความว่า ที่สำหรับกักสัตว์หรือซากสัตว์เพื่อตรวจโรคระบาด ตามที่อธิบดีประกาศกำหนด พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 3

⁴² พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 35

1) การปฏิบัติตามระบบการป้องกันและควบคุมโรคระบาด ซึ่งหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขจะกำหนดโดยกฎกระทรวง โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับสภาพของสัตว์ และวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดด้วย อันได้แก่ (1) ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า (2) สุนัข แมว (3) นก ไก่ เป็ด ห่าน และ (4) สัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด⁴³

2) การแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ สारวัตร์ หรือสัตวแพทย์ ภายในเวลา 12 ชั่วโมง เมื่อพบว่ามีสัตว์ป่วยหรือตายโดยรู้ว่าเป็นโรคระบาด หรือป่วยหรือตายโดยไม่รู้สาเหตุ หรือในบริเวณใกล้เคียงมีสัตว์ป่วยหรือตายที่อาการคล้ายคลึงกันในช่วงระยะเวลาห่างกันไม่เกิน 7 วัน โดยเมื่อเจ้าของสัตว์พบว่าสัตว์ของตนป่วยต้องควบคุมสัตว์เหล่านั้นไว้ในบริเวณที่สัตว์นั้นอยู่เดิม ห้ามเคลื่อนย้ายสัตว์ไปที่อื่น และถ้าหากสัตว์นั้นตายก็ต้องควบคุมซากสัตว์นั้นให้อยู่ ณ บริเวณที่ตาย โดยห้ามเคลื่อนย้าย ขำแหละ หรือกระทำการอื่นใดต่อซากสัตว์ จนกว่าจะมีการดำเนินการตามประกาศของอธิบดีหรือสัตวแพทย์ได้ตรวจพิสูจน์แล้วว่าสัตว์นั้นไม่ได้ป่วยหรือตายด้วยโรคระบาด

4.1.4.4 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มีหลายประเภท ได้แก่ สัตวแพทย์ ซึ่งหมายถึง นายสัตวแพทย์และสัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์ หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นสัตวแพทย์เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ สารวัตร์ ซึ่งหมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นสารวัตร์เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ นายทะเบียน ซึ่งหมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียน พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งหมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดรวมถึงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร อธิบดีกรมปศุสัตว์⁴⁴ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์⁴⁵ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ประเภทต่าง ๆ จะมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) สัตวแพทย์ มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสัตว์หรือซากสัตว์เมื่อได้รับแจ้งว่ามีสัตว์ป่วยหรือตาย และสามารถออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์จัดการสัตว์หรือซากสัตว์ด้วยการกักขัง แยกหรือย้ายสัตว์ป่วยไว้ในเขตที่กำหนดหรือให้ได้รับการรักษาตามสมควร ผังหรือเผาซากสัตว์ในที่ที่กำหนด หรือใช้วิธีการอื่นหากผังหรือเผาไม่ได้ กักขัง แยกหรือย้ายสัตว์ที่เคยอยู่ร่วมฝูงกับสัตว์ที่ป่วยไว้ในเขตที่กำหนดหรือให้ได้รับการป้องกันโรคระบาดตามสมควร ทำลายสัตว์หรือซาก

⁴³ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 7

⁴⁴ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 4

⁴⁵ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 5

สัตว์ที่เป็นโรคระบาดหรือเป็นพาหะของโรคระบาด กำจัดเชื้อโรคที่อาหารสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด และทำความสะอาด ทำลายเชื้อโรคระบาดในที่มีเชื้อโรคระบาดหรือสงสัยว่ามีเชื้อโรคระบาด⁴⁶

มีอำนาจหน้าที่ในการกักสัตว์ที่ป่วยหรือตายโดยโรคระบาดหรือโดยไม่รู้สาเหตุ เมื่อได้รับแจ้งว่าพบสัตว์ดังกล่าวในที่สาธารณะหรือในที่ที่ไม่ปรากฏเจ้าของ และสามารถทำลายหรือจัดการด้วยวิธีการอื่นต่อสัตว์หรือซากสัตว์ที่พบนั้นได้หากปรากฏว่าเป็นโรคระบาดหรือน่าสงสัยว่าเป็นโรคระบาด⁴⁷

มีอำนาจหน้าที่ในการประกาศเขตโรคระบาดชั่วคราวในท้องที่ที่รับผิดชอบรัศมีไม่เกิน 5 กิโลเมตรจากที่ที่ตรวจพบโรคระบาด เมื่อเห็นว่าโรคระบาดในที่ที่ตรวจพบนั้นจะระบาดออกไป หรือท้องที่อื่นจะระบาดเข้าในท้องที่ที่รับผิดชอบ และท้องที่นั้นยังไม่มีประกาศเขตโรคระบาด และต้องระบุนิคมของสัตว์และโรคระบาด รวมทั้งสัตว์หรือซากสัตว์ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศด้วย ซึ่งการจะเคลื่อนย้าย เข้า ออก ผ่าน ภายในเขตนั้นต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบประจำเขตนั้นทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้าย⁴⁸

มีอำนาจหน้าที่ในการให้ใบอนุญาตในการเคลื่อนย้ายสัตว์ไปยังท้องที่จังหวัดอื่น นอกจากนี้สัตว์ที่เคลื่อนย้ายต้องทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ด้วย โดยสัตว์ที่ควบคุมนั้นได้แก่ ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า หรือน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์หรือเอ็มบริโอของสัตว์ดังกล่าว นก ไก่ เป็ด ห่าน หรือน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์ หรือไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์ หรือซากของสัตว์ที่กล่าวมาข้างต้น หรือสัตว์หรือซากสัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยสัตวแพทย์ผู้ออกใบอนุญาตต้องเป็นสัตวแพทย์ท้องที่ต้นทางที่จะทำการเคลื่อนย้าย โดยสามารถกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับยานพาหนะ เส้นทางที่ใช้หรือเงื่อนไขอื่น ๆ ที่จำเป็นไว้ในใบอนุญาตก็ได้⁴⁹

อำนาจหน้าที่ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาด กรณีที่ปรากฏหรือสงสัยว่ามีเชื้อโรคระบาด หรือพาหะของโรคระบาด สัตวแพทย์สามารถ ออกประกาศหรือสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์แจ้งจำนวนสัตว์หรือซากสัตว์และถ้าเห็นสมควรจะให้นำสัตว์หรือซากสัตว์นั้นมาเพื่อให้สัตวแพทย์ทำการตรวจโรค เก็บตัวอย่าง ป้องกันโรคระบาด หรือทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ก็ได้ สั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์กักสัตว์หรือซากสัตว์ไว้ ณ ที่ที่เห็นสมควรตาม

⁴⁶ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 13

⁴⁷ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 15

⁴⁸ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 20 และมาตรา 22

⁴⁹ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 34

ความจำเป็นเพื่อตรวจโรค เรียกตรวจยานพาหนะ หรือเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่อื่นใดเพื่อตรวจโรค เก็บตัวอย่างป้องกันโรคระบาด หรือทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ในกรณีนี้ให้สัตวแพทย์มีอำนาจสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของยานพาหนะ อาคารหรือสถานที่อื่นใด ทำความสะอาดและทำลายเชื้อโรคระบาดหรือพาหะของโรคระบาดในที่ที่มีเชื้อโรคระบาดหรือสงสัยว่ามีเชื้อโรคระบาด ตามวิธีการที่กำหนด ทั้งนี้ การเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ดังกล่าว ให้กระทำได้ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก หรือในเวลาทำการของอาคารหรือสถานที่นั้น และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ จะดำเนินการต่อไปจนแล้วเสร็จก็ได้ ตรวจสัตว์หรือซากสัตว์ หรือสิ่งของใด ๆ ที่เป็นของกลางและถูกยึดหรืออายัดไว้ตามพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่น ในกรณีที่สัตว์หรือซากสัตว์ดังกล่าวเป็นโรคระบาด หรือเป็นพาหะของโรคระบาด ให้มีอำนาจดำเนินการกับสัตว์หรือซากสัตว์นั้นตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ค่าใช้จ่ายในการตรวจหรือการดำเนินการดังกล่าว ให้เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์เป็นผู้รับผิดชอบทำลายสิ่งของใด ๆ ที่มีเชื้อโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีเชื้อโรคระบาด ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ให้خذใช้ราคาสิ่งของแก่เจ้าของตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่กรณีที่เจ้าของได้แจ้งใจกระทำความผิดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้การปฏิบัติหน้าที่ของสัตวแพทย์ทุกครั้งต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย⁵⁰

2) สारวัตร มีอำนาจหน้าที่ ออกคำสั่งเป็นหนังสือเมื่อได้รับแจ้งว่ามีสัตว์ป่วยหรือตายด้วยโรคระบาดหรือไม่ทราบสาเหตุ ให้เจ้าของสัตว์ดำเนินการ กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ป่วยหรือสงสัยว่าป่วยไว้ภายในเขตตามวิธีการที่กำหนด ฝัง หรือเผา หรือทำลายโดยวิธีการอื่นต่อซากสัตว์นั้น ณ ที่ที่กำหนด กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ที่อยู่ร่วมฝูงหรือเคยอยู่ร่วมฝูงกับสัตว์ที่ป่วยหรือสงสัยว่าป่วยหรือตายไว้ภายในเขตตามวิธีการที่กำหนด⁵¹

มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการสัตว์ป่วยหรือตายในที่สาธารณะ เช่นเดียวกับสัตวแพทย์

มีอำนาจในการ เข้าไปในสำนักงานหรือสถานประกอบการของผู้รับใบอนุญาตค้าสัตว์หรือซากสัตว์ ใบอนุญาตค่าน้ำเชื้อของสัตว์ เพื่อตรวจหรือควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ เข้าไปในอาคาร หรือสถานที่อื่นใด ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อตรวจค้นและยึดหรืออายัดสัตว์หรือซากสัตว์ที่เกี่ยวกับการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ต้องมีหมายค้น ในกรณีปรากฏความผิดซึ่งหน้ากำลังกระทำในอาคาร

⁵⁰ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 40 และมาตรา 45

⁵¹ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 12

หรือสถานที่นั้น บุคคลที่ได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ขณะที่ถูกไล่จับหนีเข้าไป หรือมีเหตุอันแน่นแฟ้นเพื่
นควรสงสัยว่าได้เข้าไปซุกซ่อนตัวอยู่ในอาคารหรือสถานที่นั้น มีพยานหลักฐานตามสมควรว่าสัตว์หรือ
ซากสัตว์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้
ซ่อนหรืออยู่ในอาคารหรือสถานที่นั้น ประกอบกับต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าเนื่องจากการเน้นซ้ำว่าจะ
เอาหมายค้นมาได้ สัตว์หรือซากสัตว์ หรือพยานหลักฐานนั้นจะถูกโยกย้าย ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยน
สภาพไปจากเดิม เมื่อผู้จะต้องถูกจับเป็นเจ้าของอาคารหรือสถานที่ และการจับนั้นมีหมายจับหรือจับ
ได้ โดยไม่ต้องมีหมายตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ สิ่งเจ้าของหรือผู้
ควบคุมยานพาหนะให้หยุดหรือจอด เพื่อตรวจหรือควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือ
เพื่อตรวจค้นยานพาหนะในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
พระราชบัญญัตินี้ จับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ต้องมีหมายจับ เมื่อปรากฏว่ามี
การกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุอันที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ เพื่อส่ง
พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตรวจสัตว์หรือซาก
สัตว์ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือในกรณีที่
มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ยึดหรืออายัดสัตว์หรือซาก
สัตว์ ยานพาหนะ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตาม
พระราชบัญญัตินี้ ทั้งยังมีอำนาจในการยึดหรืออายัดสัตว์หรือซากสัตว์ที่นำเข้าหรือนำผ่าน
ราชอาณาจักร เมื่อสัตว์หรือซากสัตว์ดังกล่าวมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาดหรือเป็นพาหะของ
โรคระบาด โดยสิ่งของที่ยึดหรืออายัดเนื่องจากเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
ให้ตกเป็นของกรมปศุสัตว์ถ้าหากไม่มีเจ้าของมารับภายใน 45 วันนับแต่วันประกาศหาเจ้าของ เมื่อตก
เป็นของกรมปศุสัตว์แล้ว สารวัตรที่ได้รับมอบหมายจากอธิบดีมีอำนาจจัดการขายทอดตลาดได้⁵²

3) นายทะเบียน มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาออกใบอนุญาตค้าสัตว์หรือ
ซากสัตว์ ใบอนุญาตค่าน้ำเชื้อสัตว์ การพิจารณาอนุญาตให้มีการโอนใบอนุญาต การพิจารณาอนุญาต
ให้ทายาทเข้าสวมสิทธิในใบอนุญาตซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตได้ตายลง การพิจารณาออกใบแทนใบอนุญาต
กรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตทำใบอนุญาตนั้นหาย ขำรุด หรือถูกทำลาย และพิจารณาให้มีการแก้ไข
รายการในใบอนุญาตเมื่อผู้รับใบอนุญาตร้องขอ⁵³ และนอกจากนี้นายทะเบียนยังมีอำนาจในการ

⁵² พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 42 มาตรา 43 มาตรา 46 และ
มาตรา 47

⁵³ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 24 ถึงมาตรา 30

พิจารณาสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต เมื่อได้รับแจ้งจากสัตวแพทย์ว่ามีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขว่าด้วยการรับใบอนุญาตตามกฎหมายนี้⁵⁴

4) พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่ในคำสั่งให้เจ้าของสัตว์ปฏิบัติตาม เช่นเดียวกับอำนาจหน้าที่ของสารวัตรในกรณีที่ได้รับแจ้งว่ามีสัตว์ป่วยหรือตายด้วยโรคระบาดหรือโดยไม่ทราบสาเหตุ และมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการสัตว์ป่วยหรือตายในที่สาธารณะ เช่นเดียวกับสัตวแพทย์ และสารวัตร

5) ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการประกาศให้เขตท้องที่ทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นเขตโรคระบาด หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาด เมื่อปรากฏว่าในท้องที่จังหวัดที่รับผิดชอบนั้นมีหรือสงสัยว่ามีโรคระบาด และให้ระบุนชนิดของสัตว์และโรคระบาด รวมทั้งสัตว์และซากสัตว์ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศด้วย ประกาศให้ติดไว้ ณ ศาลากลางจังหวัด ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ศาลาว่าการเมืองพัทยา สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานเทศบาล ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ที่ชุมนุมชนภายในท้องที่นั้น และที่ทำการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง และเมื่อสามารถควบคุมโรคระบาดหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าไม่มีโรคระบาดในเขตนั้นแล้ว ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งยกเลิกประกาศเขตโรคระบาดหรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาดโดยเร็ว และปิดประกาศให้ประชาชนในท้องที่นั้นทราบ⁵⁵

6) อธิบดี มีอำนาจหน้าที่ในการประกาศให้เขตท้องที่หนึ่งท้องที่ใด เป็นพื้นที่ที่ต้องมีการทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์สำหรับสัตว์หรือซากสัตว์ชนิดหนึ่ง ๆ ตามที่ประกาศกำหนดเพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมโรคระบาดในสัตว์ชนิดนั้น⁵⁶

อำนาจในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเรื่องการขออนุญาต การออกใบอนุญาต และวิธีการนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ และอำนาจในการพิจารณาออกใบอนุญาตนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ ซึ่งต้องขอใบอนุญาตดังกล่าวทุกครั้งที่นำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักร โดยอธิบดีจะมอบอำนาจในการพิจารณาคำร้องขอออกใบอนุญาตให้แก่ผู้อื่นก็ได้⁵⁷ อีกทั้งยังมีอำนาจประกาศชะลอการ

⁵⁴ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 38 และมาตรา 39

⁵⁵ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 21 และมาตรา 23

⁵⁶ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 9

⁵⁷ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 31

นำเข้า หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์จากพื้นที่นอกราชอาณาจักรที่มีหรือสงสัยว่ามีโรคระบาด ครึ่งละไม่เกิน 90 วัน⁵⁸

7) รัฐมนตรี มีอำนาจในการประกาศเขตปลอดโรคระบาด หรือเขตกั้นชนโรคระบาด เมื่อเห็นว่าสมควรให้มีการป้องกันโรคระบาดโรคใดในสัตว์ชนิดใด โดยจะประกาศให้ครอบคลุมท้องที่ทั้งหมด หรือแต่บางส่วนก็ได้ โดยต้องระบุชนิดของสัตว์และซากสัตว์ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศด้วย ทั้งนี้ก่อนประกาศเขตปลอดโรคระบาดให้ประกาศท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมโรคระบาดก่อน และให้ระบุชนิดของสัตว์และโรคระบาด รวมทั้งชนิดของสัตว์และซากสัตว์ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศด้วย เพื่อดำเนินการให้พร้อมสำหรับเป็นเขตปลอดโรคระบาด สำหรับเขตปลอดโรคระบาด เขตกั้นชนโรคระบาด หรือเขตควบคุมโรคระบาดนั้น ห้ามผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์นำเข้าหรือผ่านเขตที่ประกาศนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือสัตวแพทย์ซึ่งอธิบดีมอบหมายทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้าย ภายในเขตควบคุมโรคระบาด เขตปลอดโรคระบาดหรือเขตกั้นชนโรคระบาด ถ้าปรากฏว่ามีโรคระบาด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีโรคระบาด สัตวแพทย์จะประกาศเขตโรคระบาดชั่วคราว หรือผู้ว่าราชการจังหวัดจะประกาศเขตโรคระบาดหรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาดแล้วแต่กรณี ก็ได้⁵⁹

อำนาจในการประกาศกำหนดห้ามนำเข้า หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์จากท้องที่ที่อธิบดีได้ประกาศชะลอการนำเข้า หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์จากพื้นที่นอกราชอาณาจักรที่มีหรือสงสัยว่ามีโรคระบาดได้⁶⁰

อำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์กรณีนายทะเบียนไม่ออกใบอนุญาต หรือไม่ต่อใบอนุญาต หรือไม่ออกใบแทนใบอนุญาตให้แก่ผู้ยื่นอุทธรณ์ โดยระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ รัฐมนตรีสามารถอนุญาตให้ผู้ยื่นอุทธรณ์ประกอบกิจการไปพลางก่อนได้เมื่อผู้ยื่นอุทธรณ์มีคำขอ และอำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์กรณีนายทะเบียนสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาต ทั้งนี้ รัฐมนตรีต้องพิจารณาอุทธรณ์ทั้งสองกรณีให้เสร็จภายใน 30 วันนับแต่ได้รับอุทธรณ์ หากมีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ต้องมีหนังสือแจ้งผู้ยื่นอุทธรณ์ก่อนครบกำหนดนั้น จึงจะสามารถขยายระยะเวลาพิจารณาออกไปได้แต่ไม่เกินสองครั้ง ครึ่งละ 30 วัน และคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด⁶¹

⁵⁸ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 33

⁵⁹ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 17 ถึงมาตรา 19

⁶⁰ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 33

⁶¹ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 52 ถึงมาตรา 54

4.1.4.5 บทกำหนดโทษ

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ได้กำหนดบทลงโทษไว้สำหรับฐานความผิดดังต่อไปนี้⁶²

1) ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขของระบบการป้องกันและควบคุมโรคระบาดที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับเป็นรายวันอีกวันละไม่เกิน 1,000 บาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

2) ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ที่อธิบดีประกาศกำหนดจำนวนสัตว์หรือซากสัตว์ ลักษณะของยานพาหนะและอุปกรณ์ในการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3) ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามประกาศให้ทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ที่กำหนดให้ เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์มีหน้าที่ทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ หรือดำเนินการก่อนหรือหลังการทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

4) ความผิดฐานฝ่าฝืนข้อห้ามเกี่ยวกับเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ อันได้แก่ การปลอม หรือแปลงหรือแก้ไขเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ การใช้เครื่องหมายปลอมหรือที่แปลงหรือแก้ไขดังกล่าว ทำลายเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้เครื่องหมายนั้นให้เกิดความเข้าใจผิดในการจำแนกหรือตรวจสอบสัตว์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

5) ความผิดฐานไม่แจ้งว่าสัตว์ป่วยหรือตายโดยโรคระบาด โดยไม่รู้สาเหตุหรือบริเวณใกล้เคียงมีสัตว์ป่วยหรือตายด้วยอาการคล้ายคลึงกันในช่วงเวลาไม่เกิน 7 วัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

6) ความผิดฐานไม่ควบคุมสัตว์ป่วยหรือตายเอาไว้ในบริเวณที่อยู่ของสัตว์นั้น หรือกระทำการเคลื่อนย้าย ข่าแหละ หรือกระทำการอื่นใดต่อสัตว์หรือซากสัตว์ซึ่งไม่มีเจ้าของที่ป่วยหรือตายโดยรู้ว่าเป็นโรคระบาดหรือโดยไม่รู้สาเหตุในที่ดินของบุคคลใด หรือกระทำการเคลื่อนย้าย ข่าแหละ หรือกระทำการอื่นใดต่อสัตว์หรือซากสัตว์ที่ป่วยหรือตายโดยโรคระบาดหรือโดยไม่ทราบสาเหตุในที่สาธารณะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁶² พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 55 ถึงมาตรา 78

7) ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือสารวัตร เกี่ยวกับสัตว์ที่ป่วยหรือตายโดยโรคระบาด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 61)

8) ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของสัตวแพทย์เกี่ยวกับสัตว์ที่ป่วยหรือตายโดยโรคระบาดหรือประกาศของสัตวแพทย์กรณีเมื่อปรากฏว่ามีหรือสงสัยว่ามี เชื้อโรคระบาด หรือพาหะของโรคระบาด ที่ให้เจ้าของสัตว์แจ้งจำนวนสัตว์หรือซากสัตว์ และให้กักสัตว์หรือซากสัตว์ไว้ ณ ที่ที่กำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 62)

9) ความผิดฐานไม่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบว่ามีสัตว์ซึ่งไม่ปรากฏเจ้าของป่วยหรือตายโดยโรคระบาดหรือโดยไม่รู้สาเหตุในที่ดินของตน ภายใน 12 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่พบเห็น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 63)

10) ความผิดฐาน ขุดซากสัตว์ที่ฝังไว้ตาม พ.ร.บ. นี้ โดยไม่รับอนุญาต หรือไม่ได้ดำเนินการโดยสัตวแพทย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 64)

11) ความผิดฐานเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ ตามที่ประกาศเขตควบคุมโรคระบาด เขตปลอดโรคระบาด หรือเขตกั้นชนโรคระบาดระบุไว้ เข้าไปในหรือผ่านเขตเหล่านั้น โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือสัตวแพทย์ที่อธิบดีมอบหมาย และเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ตามที่ประกาศเขตโรคระบาดชั่วคราวหรือเขตโรคระบาด หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาดกำหนด เข้า ออก หรือผ่านเขตเหล่านั้น โดยไม่ได้รับอนุญาตจากสัตวแพทย์ที่รับผิดชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 65)

12) ความผิดฐานประกอบกิจการค้าสัตว์หรือซากสัตว์ในลักษณะคนกลาง หรือค้ำน้ำเชื้อสัตว์ที่กฎหมายมาตรา 24 และมาตรา 25 กำหนด โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากได้รับใบอนุญาตดังกล่าวแต่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 66)

13) ความผิดฐานไม่แจ้งต่อนายทะเบียนเมื่อใบอนุญาตสูญหาย ขำรุคหรือถูกทำลายภายใน 30 วันนับแต่ทราบเหตุเช่นนั้น หรือไม่แจ้งต่อนายทะเบียนเมื่อต้องการจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการในใบอนุญาต ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (มาตรา 67)

14) ความผิดฐานนำเข้า ส่งออกหรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์โดยไม่ได้รับใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 68)

15) ความผิดฐานเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้นำเข้า ส่งออกหรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ แต่ไม่ทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ก่อนที่จะทำการเคลื่อนย้าย หรือไม่นำสัตว์ผ่านเข้าหรือออกทางท่าเข้าหรือท่าออก หรือฝ่าฝืนประกาศของอธิบดีที่ให้ชะลอการนำเข้าหรือผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ที่อยู่ในท้องที่ภายนอกราชอาณาจักรที่มีหรือสงสัยว่ามีโรคระบาด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 69)

16) ความผิดฐานฝ่าฝืนประกาศของรัฐมนตรีที่ห้ามนำเข้าหรือผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ที่อยู่ในท้องที่ภายนอกราชอาณาจักรที่มีหรือสงสัยว่ามีโรคระบาด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 70)

17) ความผิดฐานนำสัตว์หรือซากสัตว์ตามที่กฎหมายกำหนดไปยังจังหวัดอื่นโดยไม่ทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ หรือไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากได้รับใบอนุญาตแล้วแต่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่สัตวแพทย์กำหนดในใบอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 71)

18) ความผิดฐานเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ไปยังจังหวัดอื่นโดยไม่ผ่านด่านกักกันสัตว์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้จะผิดตามฐานความผิดนี้ได้ต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ทำการเคลื่อนย้ายแล้วเท่านั้น (มาตรา 72)

19) ความผิดฐานเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตคนกลางค้าสัตว์หรือใบอนุญาตค่าน้ำเชื้อสัตว์ซึ่งถูกพักใช้ใบอนุญาต แต่ยังคงประกอบกิจการที่ถูกพักใช้ใบอนุญาตนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 73)

20) ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของสัตวแพทย์ที่ให้เจ้าของยานพาหนะ อาคารหรือสถานที่อื่นใด ทำความสะอาดและทำลายเชื้อโรคระบาดหรือพาหะของโรคระบาดในที่มีเชื้อโรคระบาดหรือสงสัยว่ามีเชื้อโรคระบาด ตามวิธีการที่กำหนด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 74)

สัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน⁶⁵ จากบทนิยามตามพระราชบัญญัติ ฯ จะเห็นว่าสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น มีทั้ง มูลสัตว์ ซากสัตว์ เศษอาหาร สิ่งโสโครก และสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดได้จากที่เลี้ยงสัตว์ ซึ่งจัดเป็นสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามพระราชบัญญัตินี้

บทบัญญัติเกี่ยวกับเหตุรำคาญ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดขอบเขตของเรื่องนี้อาจเป็นเหตุรำคาญเอาไว้ว่าให้หมายถึง เหตุที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้นโดยตรง ในเรื่องแหล่งน้ำ ทางระบายน้ำ ที่อาบน้ำ ส้วม หรือที่ใส่มูลหรือเถ่า หรือสถานที่อื่นใด ที่ตั้งอยู่ในทำเลที่ไม่เหมาะสม สกปรก มีการสะสมหรือหมักหมมของสิ่งของ เป็นเหตุให้มีกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษ หรือเป็นที่เพาะพันธุ์พาหะนำโรค หรือก่อให้เกิดความเสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เรื่องการเลี้ยงสัตว์ในที่หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนมากเกินสมควร เป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ เรื่องอาคารอันเป็นที่อยู่ของคนหรือสัตว์ โรงงานหรือสถานที่ประกอบการใด ที่ไม่มีการระบายอากาศ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือการควบคุมสารเป็นพิษ หรือมีระบบดังกล่าวแต่ไม่มีการควบคุมให้ปราศจากกลิ่นเหม็น หรือละอองสารเป็นพิษอย่างเพียงพอจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และเรื่องการกระทำที่เป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง เขม่า เถ้า หรือสิ่งอื่นใด ที่เป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือเหตุอย่างอื่นตามที่มีประกาศกำหนด⁶⁶ สำหรับเหตุรำคาญที่อาจเกิดจากสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น อาจเป็นเรื่องสถานที่ตั้งอยู่ในทำเลที่ไม่เหมาะสม สกปรก มีการสะสมหรือหมักหมมของสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย จนเป็นเหตุให้มีกลิ่นเหม็น หรือเป็นที่เพาะพันธุ์พาหะนำโรค เรื่องการเลี้ยงสัตว์ในที่หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนมากเกินสมควร เป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือเรื่องอาคารอันเป็นที่อยู่ของสัตว์ ที่ไม่มีการระบายอากาศ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือการควบคุมสารเป็นพิษ หรือมีระบบดังกล่าวแต่ไม่มีการควบคุมให้ปราศจากกลิ่นเหม็น หรือละอองสารเป็นพิษอย่างเพียงพอจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ก็ได้ทั้งสิ้น

บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยตรง ที่กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดเขตพื้นที่ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของพื้นที่ที่อยู่ในเขตอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ให้เป็นเขตควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ได้ ทั้งนี้การกำหนดดังกล่าวต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการ

⁶⁵ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 4

⁶⁶ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. มาตรา 25

รักษาสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนในท้องถิ่นหรือเพื่อป้องกันอันตรายจากเชื้อโรคที่เกิดจากสัตว์ด้วย⁶⁷ ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นหลายแห่งก็ได้อาศัยบทบัญญัติดังกล่าวออกข้อบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ขึ้น โดยในที่นี้จะขอยกตัวอย่างข้อบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งแห่งที่ได้ออกข้อบัญญัติเรื่องดังกล่าว คือ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชัชวาลย์ เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2556

และสุดท้ายคือบทบัญญัติที่เกี่ยวกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ กฎหมายมิได้ให้ความหมายของสิ่งที่จัดว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเอาไว้ โดยกำหนดให้เป็นดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุข ใน การที่จะกำหนดว่ากิจการใดจะเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้บ้าง⁶⁸ ซึ่งรัฐมนตรีได้มีการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 กำหนดกิจการที่ถือว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเอาไว้หลายกิจการ ซึ่งรวมถึง กิจการที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง ใน เรื่องการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และอนุบาลสัตว์ทุกชนิด เพราะฉะนั้น กิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งเป็นกิจการที่มีการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และอนุบาลสุนัข จึงจัดว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพด้วยเช่นกัน

4.1.5.2 ใบอนุญาตตามกฎหมาย

ตามที่ได้กล่าวเอาไว้ว่าพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 นั้น มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขหลายส่วนด้วยกัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องแยกพิจารณาบทบัญญัติตามกฎหมายเป็นเรื่อง ๆ ไป

ในเรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยนั้น ตามพระราชบัญญัติ ฯ ได้กำหนดเรื่องการออกใบอนุญาตไว้เพียงเรื่อง ผู้ที่ต้องการประกอบกิจการ เก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น⁶⁹ กล่าวคือ โดยหลักการของพระราชบัญญัติ ฯ แล้ว การเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยนั้น เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แต่ทั้งนี้กฎหมายได้เปิดช่องให้ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถมอบหมายให้บุคคลภายนอกซึ่งก็คือเอกชน สามารถประกอบกิจการเหล่านี้แทนได้ โดยต้องอยู่ในความดูแลของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นด้วยระบบการออกใบอนุญาต เพราะฉะนั้นในประเด็นเรื่องใบอนุญาตในส่วนนี้จึงไม่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัข แต่อย่างใด

⁶⁷ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 29

⁶⁸ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 31

⁶⁹ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 19

สำหรับเรื่องการเลี้ยงและการปล่อยสัตว์ มิได้บัญญัติให้การดังกล่าวต้องได้รับใบอนุญาต หรือการขึ้นทะเบียนการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ต่อหน่วยงานของรัฐแต่ประการใด อย่างไรก็ตาม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ในการออกข้อบัญญัติควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสัตว์ โดยได้กำหนดให้การเลี้ยงสุนัขในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ต้องมีการขึ้นทะเบียนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ดังตัวอย่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชยันนาม เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2556 ที่กำหนดว่า ให้สุนัขเป็นสัตว์ที่ต้องขึ้นทะเบียน โดยเป็นหน้าที่ของเจ้าของสุนัขที่ต้องนำสุนัขของตนเองหรือใบรับรอง⁷⁰มาขึ้นทะเบียน ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลชยันนาม ภายในเวลา 120 วันนับแต่วันที่สุนัขนั้นเกิด หรือภายใน 30 วันนับแต่วันที่นำสุนัขมาเลี้ยงในเขตพื้นที่ ซึ่งก่อนการขึ้นทะเบียนนั้น เจ้าของสุนัขจะต้องนำสุนัขที่ต้องการขึ้นทะเบียนไปทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าพร้อมนำใบรับรองการฉีดวัคซีนมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่พร้อมแนบรูปถ่ายสุนัขด้านหน้า และด้านข้างทั้ง 2 ด้าน และเมื่อเจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจสอบหลักฐานการขึ้นทะเบียนแล้ว ก็จะออกบัตรประจำตัวสุนัขให้แก่เจ้าของสุนัข⁷¹ นอกจากนี้ข้อบัญญัติ ฯ ยังได้กำหนดให้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าของสุนัข การย้ายที่อยู่สุนัข เมื่อบัตรประจำตัวสุนัขสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ หรือเมื่อสุนัขตัวนั้นตาย หรือหาย เจ้าของสุนัขก็ต้องดำเนินการแจ้งต่อหน่วยงานที่ขึ้นทะเบียนสุนัขไว้ด้วย⁷² จะเห็นว่าหากพื้นที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของผู้ประกอบการรายใดมีการกำหนดข้อบัญญัติส่วนท้องถิ่นว่าด้วยการเลี้ยงและการปล่อยสุนัข ดังตัวอย่างข้อบัญญัติที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ประกอบการรายนั้นก็มีความจำเป็นต้องนำสุนัขของตนที่ดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแล้ว มาขอขึ้นทะเบียนต่อหน่วยงานส่วนท้องถิ่นที่รับขึ้นทะเบียน ภายใน 120 วันนับแต่สุนัขตัวนั้นเกิด หรือภายใน 30 วันนับแต่นำสุนัขตัวนั้นมาเลี้ยงในเขตพื้นที่ เพื่อรับบัตรประจำตัวสุนัขมา

⁷⁰ ใบรับรอง หมายความว่า ใบรับรองรูปพรรณสัณฐานสุนัข หรือแบบคำขอขึ้นทะเบียนสุนัข - แมวของกรมปศุสัตว์ หรือใบรับรองที่ออกให้โดยสถานพยาบาลสัตว์ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาลสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชยันนาม เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2556 ข้อ 4

⁷¹ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชยันนาม เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2556 ข้อ 8 - 11

⁷² ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชยันนาม เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2556 ข้อ 12 - 14

ส่วนการจัดการเกี่ยวกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพนั้น พระราชบัญญัติ ฯ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การอนุญาต หรือการขึ้นทะเบียนกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพไว้เพียงว่า ผู้ที่ประสงค์จะดำเนินกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งมีการออกข้อกำหนดของราชการส่วนท้องถิ่น ในเรื่องของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ต้องได้รับอนุญาตจากราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ⁷³ จากหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติ ฯ ข้างต้น จะเห็นว่ากฎหมายมิได้กำหนดให้การประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพนั้นต้องทำการขออนุญาตต่อหน่วยงานของรัฐเสมอไป เฉพาะแต่กรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นในพื้นที่นั้น ๆ ได้มีการออกข้อกำหนดว่าด้วยกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพแล้วเท่านั้น จึงจะส่งผลให้ผู้ที่ประกอบกิจการที่เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามข้อกำหนดของราชการส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ต้องมาขึ้นอนุญาตประกอบกิจการจากเจ้าพนักงานส่วนท้องถิ่น เท่ากับว่า หากพื้นที่ราชการส่วนท้องถิ่นใด ยังมิได้มีการออกข้อกำหนดในเรื่องนี้ ผู้ที่อยู่ในพื้นที่นั้นก็สมารถที่จะประกอบกิจการซึ่งตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 ประกาศให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ก่อน ด้วยเหตุนี้ ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขรายใดที่มีที่ตั้งของสถานประกอบกิจการอยู่ในพื้นที่ของราชการส่วนท้องถิ่นที่มีการออกข้อกำหนดในเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพแล้วก็ต้องมาขออนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจากเจ้าพนักงานส่วนท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าในประเด็นเรื่องใบอนุญาตหรือการขึ้นทะเบียนที่ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขต้องปฏิบัติตามจะมีเพียงการขึ้นทะเบียนการเลี้ยงสุนัขตามข้อกำหนดของราชการส่วนท้องถิ่นที่ออกโดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในเรื่องการเลี้ยงและการปล่อยสุนัข และการขออนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขซึ่งจัดว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เฉพาะกรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อกำหนดในเรื่องดังกล่าวแล้วเท่านั้น ส่วนการจัดการเหตุรำคาญ และการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยไม่มีประเด็นเรื่องใบอนุญาตหรือการขึ้นทะเบียนที่ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขต้องปฏิบัติตามแต่ประการใด

4.1.5.3 หลักเกณฑ์ข้อบังคับตามกฎหมาย

หลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติในเรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยนั้น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ข้อบังคับที่บุคคลต้องปฏิบัติเอาไว้โดยตรง หากแต่ได้มอบอำนาจให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่นในการที่จะออกข้อกำหนดในเรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยไว้ให้บุคคลต้องปฏิบัติในเรื่อง ห้ามถ่าย เท ทิ้ง สิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในที่หรือทาง

⁷³ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 33

สาธารณะ เว้นแต่ในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้ ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของราชการส่วนท้องถิ่นในเรื่องวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามสภาพ หรือลักษณะการใช้อาคารหรือสถานที่นั้น ๆ ขำระค่าธรรมเนียมการให้บริการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยโดยราชการส่วนท้องถิ่นหรือบุคคลที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบหมายให้ดำเนินการแทน และปฏิบัติตามข้อกำหนดอื่น ๆ ที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดขึ้นเพื่อความถูกต้องด้วยสุขลักษณะ⁷⁴ ซึ่งผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของราชการส่วนท้องถิ่นที่สถานที่ประกอบกิจการของตนตั้งอยู่เช่นกัน

หลักเกณฑ์ตามบทบัญญัติในเรื่องการจัดการเหตุรำคาญ นั้นพระราชบัญญัติ ฯ ได้กำหนดเอาไว้ว่า ห้ามทำให้แหล่งน้ำ ทางระบายน้ำ ที่อาบน้ำ ส้วม หรือที่ใส่มูลหรือเถ้า สกปรก มีการสะสม หรือหมักหมม เป็นเหตุให้มีกลิ่นเหม็น หรือละอองสารเป็นพิษ หรือเป็นแหล่งเพาะพันธุ์พาหะนำโรค หรือก่อให้เกิดความเสื่อมหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ห้ามเลี้ยงสัตว์ในที่หรือโดยวิธีที่ หรือมีจำนวนเกินสมควร จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ต้องจัดให้อาคารที่เป็นที่อยู่ของคนหรือสัตว์ โรงงาน หรือสถานที่ประกอบการใด ๆ มีการระบายอากาศ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือควบคุมสารเป็นพิษ อย่างเพียงพอ ไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง เหมม่า เถ้า หรือสิ่งอื่นใดที่เป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งกฎหมายยังได้กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดข้อห้ามที่เป็นเหตุเดือดร้อนรำคาญเพิ่มเติมได้อีกด้วย⁷⁵

หลักเกณฑ์ในเรื่องการเลี้ยงและการปล่อยสัตว์ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดให้การควบคุมการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์เป็นอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะกำหนดหลักเกณฑ์และข้อบังคับเกี่ยวกับการเลี้ยงหรือการปล่อยสัตว์ ดังนั้นจึงต้องมาพิจารณาที่ข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีการกำหนดหลักเกณฑ์ข้อบังคับใดไว้หรือไม่ โดยข้อบัญญัติต้องการบริหารส่วนตำบลชยันนาม เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2556 ที่ใช้เป็นตัวอย่างนั้น ได้กำหนดหลักเกณฑ์ของผู้เลี้ยงสุนัขไว้ดังนี้

1) เจ้าของสุนัขต้องเลี้ยงสุนัขไว้ในสถานที่เลี้ยงตามที่ระบุไว้ในขณะขึ้นทะเบียนเท่านั้น

2) เจ้าของสุนัขมีหน้าที่กำจัดสิ่งปฏิกูลอันเกิดจากสุนัขในที่สาธารณะ

⁷⁴ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 20

⁷⁵ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 25

3) เจ้าของสุนัขมีหน้าที่เลี้ยงดูให้อาหารและน้ำเพื่อการดำรงชีวิตที่ปกติสุขของสุนัข

4) เจ้าของสุนัขต้องรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ของสุนัขและถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องพาสุนัขไปพบสัตวแพทย์เพื่อทำการตรวจรักษาเมื่อเจ็บป่วย

5) เจ้าของสุนัขต้องเลี้ยงดูสุนัขในพื้นที่ที่เหมาะสมไม่คับแคบหรือสกปรกเกินไปจนเป็นผลเสียต่อสุขภาพของสุนัข

6) เจ้าของสุนัขมีหน้าที่ระวังและรับผิดชอบต่อผลภาวะทางด้านเสียงและกลิ่นที่รบกวนผู้อื่น รวมตลอดถึงอันตรายต่อสุขภาพของผู้อื่น

7) ก่อนนำสุนัขมาเลี้ยง เจ้าของสุนัขต้องมั่นใจว่าสามารถเลี้ยงสุนัขไปจนกระทั่งมันตายจากเราไปได้ กรณีที่เจ้าของไม่สามารถเลี้ยงดูสุนัขอีกต่อไป เจ้าของสุนัขต้องมอบสุนัขพร้อมบัตรประจำตัวสุนัขให้กับบุคคลอื่นที่ยินยอมด้วยความเต็มใจและเจ้าของใหม่จะต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นำสุนัขมาเลี้ยง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความพร้อมให้จัดสถานที่รับเลี้ยงสุนัขที่เจ้าของไม่สามารถเลี้ยงได้อีกทางหนึ่ง เพื่อช่วยลดจำนวนสุนัขจรจัดของชุมชน

8) ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าสัตว์ที่เลี้ยงนั้นเป็นโรคอันอาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพของบุคคลทั่วไป ให้เจ้าของสัตว์แยก กักสัตว์นั้นไว้ต่างหาก และแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุขทราบ รวมถึงต้องแจ้งให้สัตวแพทย์ของกรมปศุสัตว์หรือราชการส่วนท้องถิ่นทราบและต้องปฏิบัติตามคำแนะนำโดยเคร่งครัด

9) การนำสุนัขออกนอกสถานที่เลี้ยง เจ้าของสุนัขต้องควบคุมสุนัขด้วยเครื่องควบคุมสุนัขที่แข็งแรงพอที่จะหยุดยั้งสุนัข มิให้ทำร้ายผู้อื่นที่มีใจเจ้าของหรือทำความเสียหายให้เกิดกับสิ่งของสาธารณะหรือของบุคคลอื่นได้ทันทั่วทั้ง

หลักเกณฑ์ในเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พระราชบัญญัติ ฯ ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นที่จะออกข้อกำหนดเพื่อกำหนดว่าราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ต้องการที่จะให้กิจการใดบ้างตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในเขตพื้นที่ของตน และสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปให้ผู้ดำเนินการตามที่กำหนดต้องปฏิบัติตามในเรื่องการดูแลสภาพและสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งนี้กระทรวงสาธารณสุขได้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2545 เอาไว้ด้วย เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานในการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์เอาไว้ดังนี้

1) สถานประกอบกิจการต้องตั้งอยู่ห่างจากชุมชน วัด ศาสนสถาน โบราณสถาน โรงเรียน สถาบันการศึกษา โรงพยาบาล หรือสถานที่อื่น ๆ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่สถานประกอบกิจการที่ไม่เข้าข่ายเป็นโรงงาน ให้ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดข้อกำหนดโดยคำนึงถึงลักษณะและประเภทของกิจการนั้น ๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและก่อเหตุรำคาญด้วย

2) อาคารของสถานประกอบกิจการต้องมีความมั่นคง แข็งแรง เหมาะสมกับกิจการที่ทำ มีการจัดระบบแสงสว่าง และการระบายอากาศ มีห้องน้ำและห้องส้วม ตามแบบและจำนวนที่กำหนด และต้องดูแลรักษาความสะอาดให้อยู่ในสภาพที่ถูกสุขลักษณะเป็นประจำทุกวัน ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

3) สถานประกอบกิจการที่มีการเปราะเปื้อนสารเคมี วัตถุอันตราย หรือสิ่งอื่นใดที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ต้องจัดให้มีที่อาบน้ำฉุกเฉิน ที่ล้างตาฉุกเฉิน ตามความจำเป็นและเหมาะสมที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

4) สถานประกอบกิจการต้องมีการเก็บ รวบรวม และกำจัดมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะ โดยมีภาชนะสำหรับรองรับมูลฝอยที่เหมาะสมและเพียงพอ รวมทั้งมีการทำความสะอาดภาชนะ และบริเวณที่เก็บภาชนะนั้นเสมอ ในกรณีที่กำจัดมูลฝอยเอง ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นและดำเนินการให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของท้องถิ่นนั้น กรณีเป็นมูลฝอยที่ปนเปื้อนสารพิษ หรือวัตถุอันตราย หรือสิ่งซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะต้องดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

5) สถานประกอบกิจการต้องมีการป้องกัน และกำจัดแมลงและสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคติดต่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม

6) สถานประกอบกิจการที่มีโรงอาหารและห้องครัว สำหรับคนงานต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของท้องถิ่นนั้น

7) สถานประกอบกิจการต้องจัดวางสิ่งของให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ปลอดภัย เป็นสัดส่วน และต้องรักษาความสะอาดอยู่เสมอ

8) สถานประกอบกิจการต้องมีมาตรการความปลอดภัยในการทำงาน และปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

9) สถานประกอบกิจการต้องจัดให้มี การป้องกันเพื่อความปลอดภัย ได้แก่ ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ และเครื่องดับเพลิงมีการบำรุงรักษาเครื่องดับเพลิงอย่างน้อยทุก ๆ 6 เดือน มีการฝึกอบรมการดับเพลิงเบื้องต้นให้แก่คนงาน มีสถานที่ปลอดภัยสำหรับเก็บรักษาวัตถุอันตรายหรือสิ่งของซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตราย หรืออัคคีภัยได้ง่าย

10) สถานประกอบกิจการที่อาจก่อให้เกิดมลพิษทางเสียง หรือความสั่นสะเทือน หรือมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ ของเสียอันตราย หรือมีการใช้สารเคมี หรือวัตถุอันตราย จะต้องดำเนินการควบคุมและป้องกันมิให้เกิดผลกระทบจนเป็นเหตุรำคาญ หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของคนงานและผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียง

4.1.5.4 อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

สำหรับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายนี้ในเรื่องของการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย เหตุรำคาญ การควบคุมการเลี้ยงสัตว์และปล่อยสัตว์ และกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ คือ เจ้าพนักงานท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ นายกเทศมนตรีสำหรับในเขตเทศบาล ประธานกรรมการสุขาภิบาลสำหรับในเขตสุขาภิบาล ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร ปลัดเมืองพัทยาสำหรับในเขตเมืองพัทยา หัวหน้าผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การปกครองท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่นสำหรับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น และเจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ในเขตอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นด้วยก็ได้⁷⁶ โดยกำหนดอำนาจของเจ้าพนักงานแยกเป็นเรื่อง ๆ ดังนี้

อำนาจของเจ้าพนักงานในเรื่องการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย กฎหมายกำหนดว่า ให้ราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย โดยสามารถขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการร่วมดำเนินการก็ได้ หรือมอบหมายให้เอกชนดำเนินกิจการแทนตนเลยก็ได้⁷⁷ อีกทั้งท้องถิ่นยังมีอำนาจในการออกข้อกำหนดในเรื่องกำหนดที่สำหรับรองรับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะ หรือในที่ของเอกชน กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยได้ด้วย⁷⁸

อำนาจของเจ้าพนักงานในเรื่องเหตุรำคาญ ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานมีอำนาจหน้าที่ในหลาย ๆ เรื่อง อันได้แก่ อำนาจในการห้ามและระงับไม่ให้เกิดมลพิษหรือเหตุรำคาญในที่สาธารณะหรือในที่เอกชน และเจ้าพนักงานยังมีหน้าที่ดูแล ปรับปรุง บำรุงรักษาที่และทางสาธารณะ ให้ปราศจากเหตุรำคาญอีกด้วย สำหรับวิธีการห้ามหรือระงับเหตุรำคาญนั้น กฎหมายให้เจ้าพนักงาน

⁷⁶ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 4 และมาตรา 44 วรรค 2

⁷⁷ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 18

⁷⁸ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 20

ท้องถิ่นใช้วิธีการทำคำสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้ก่อเหตุหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บุคคลนั้นระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญ หากผู้นั้นไม่ยอมปฏิบัติให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการระงับเหตุรำคาญนั้นเอง และให้บุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นออกใช้ค่าใช้จ่าย อีกทั้งหากเป็นกรณีเหตุรำคาญมีขึ้นในที่ของเอกชน และเป็นเหตุที่อาจทำให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงแก่สุขภาพ หรือกระทบต่อความเป็นอยู่หรือการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานมีอำนาจออกคำสั่งห้ามใช้สถานที่แห่งนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนได้ จนกว่าจะได้รับการระงับเหตุแล้ว⁷⁹

อำนาจของเจ้าพนักงานในเรื่องการเลี้ยงและการปล่อยสัตว์ กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่เอาไว้ว่า หากเจ้าพนักงานท้องถิ่นพบเห็นสัตว์ในที่หรือทางสาธารณะอันเป็นการฝ่าฝืนต่อข้อบัญญัติควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ซึ่ง มาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีอำนาจออกข้อกำหนดได้นั้น เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถกักสัตว์ดังกล่าวเอาไว้เป็นเวลาอย่างน้อย 30 วัน หากไม่มีผู้มาแสดงตัวว่าเป็นเจ้าของภายในระยะเวลาดังกล่าว กฎหมายกำหนดให้สัตว์นั้นตกเป็นของราชการส่วนท้องถิ่น แต่ถ้าหากการกักสัตว์ไว้จะเป็นอันตรายแก่สัตว์นั้นหรือสัตว์อื่น หรือต้องเสียค่าใช้จ่ายเกินสมควร เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะจัดการขายหรือขายทอดตลาดสัตว์นั้นตามควรแก่กรณีก่อนถึงกำหนดเวลาดังกล่าวก็ได้ เงินที่ได้จากการขายหรือขายทอดตลาดเมื่อได้หักค่าใช้จ่ายในการขายหรือขายทอดตลาดและค่าเลี้ยงดูสัตว์แล้วให้เก็บรักษาไว้แทนสัตว์ ถ้ามีเจ้าของสัตว์มาขอรับสัตว์คืนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว เจ้าของสัตว์ต้องชดใช้ค่าเลี้ยงดูตามที่ราชการส่วนท้องถิ่นจ่ายไปในการเลี้ยงดูสัตว์นั้น ทั้งนี้เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถทำลายหรือจัดการประการอื่นตามที่เห็นสมควรแก่สัตว์นั้น หากปรากฏว่าสัตว์นั้นเป็นโรคติดต่ออันอาจเป็นอันตรายต่อประชาชนได้⁸⁰ และสำหรับข้อบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างนั้นก็ได้อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้เช่นกัน โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตามข้อบัญญัตินี้ หมายถึง ข้าราชการ หรือพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลชื่อนามซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามมาตรา 44 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535⁸¹ โดยกำหนดรับรองให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น และกำหนดเพิ่มเติมอีกว่า เจ้าของสุนัขต้องอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด และต้อง

⁷⁹ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 26 - 28

⁸⁰ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 30

⁸¹ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชื่อนาม เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2556 ข้อ 4

แสดงข้อมูล หลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับสุนัข เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย และหากมีการร้องเรียนเกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัข พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ร้องเรียน และเจ้าของสุนัขต้องปฏิบัติตามคำแนะนำหรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่อีกด้วย⁸²

อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ไม่ได้กำหนดอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นไว้โดยเฉพาะ จึงต้องมาพิจารณาอำนาจของเจ้าพนักงานในหมวดที่ 10 แห่ง พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เรื่อง อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและเจ้าพนักงานสาธารณสุข ซึ่งเป็นบัญญัติทั่วไปที่ใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้ในส่วนอื่น ๆ ด้วย โดยกำหนดว่า ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจขอทราบข้อเท็จจริงจากบุคคล หรือให้ส่งพยานหลักฐานเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา เข้าไปในอาคารสถานที่เพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้เป็นไปตามกฎหมาย แนะนำให้ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติให้ถูกต้องตามเงื่อนไขในใบอนุญาต ยึดหรืออายัดสิ่งของที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน หรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี หรือเพื่อนำไปทำลาย เก็บตัวอย่างของสิ่งของที่อาจไม่ถูกสุขลักษณะ หรืออาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญมาตรวจสอบ อีกทั้งยังมีอำนาจสั่งให้ผู้ที่ดำเนินกิจการภายใต้ข้อกำหนดของพระราชบัญญัตินี้ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือระงับการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง หรือข้อกำหนด หรือคำสั่งใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดไว้ได้⁸³

4.1.5.5 บทกำหนดโทษ

ในส่วนของบทกำหนดโทษ ก็เช่นเดียวกับเนื้อหาของบทบัญญัติในส่วนอื่นที่ได้กำหนดแยกบทลงโทษออกไปตามเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

บทกำหนดโทษในเรื่องสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดห้ามมิให้บุคคลใด ๆ ประกอบกิจการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ในทางธุรกิจหรือได้ประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบของค่าบริการ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หากฝ่าฝืนก็จะมีโทษทางอาญาทั้งโทษปรับและจำคุกตามมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 สำหรับผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินกิจการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูล กฎหมายได้กำหนดให้บุคคลเหล่านี้ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขใน

⁸² ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชยันนาม เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2556 ข้อ 28 - 30

⁸³ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 44 และมาตรา 45

การดำเนินกิจการ และอัตราค่าบริการที่สามารถเรียกเก็บได้ โดยราชการส่วนท้องถิ่นได้กำหนดเอาไว้ มิเช่นนั้นจะมีความผิดตามมาตรา 73 ตามพระราชบัญญัติเดียวกันโดยมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ นอกจากนี้ หากเป็นผู้ให้บริการเกี่ยวกับการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยเป็นพิษ หรือมูลฝอยอันตรายจากชุมชน การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ราชการส่วนท้องถิ่น กำหนด ต้องได้รับโทษตามมาตรา 73/2 ในอัตราโทษที่หนักกว่ากิจการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูล และมูลฝอยทั่วไป และยังอาจได้รับโทษตามมาตรา 73/1 หากฝ่าฝืนข้อห้าม ในเรื่องการถ่าย เท ที่มูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยเป็นพิษหรือมูลฝอยอันตรายในที่สาธารณะ ที่ไม่ที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดสรรไว้ให้ และต้องเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยเป็นพิษหรือมูลฝอยอันตรายตามวิธีที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดอีกด้วย

บทกำหนดโทษในเรื่องเหตุรำคาญ กฎหมายได้กำหนดความผิดเนื่องจากบุคคลที่เป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับเหตุรำคาญได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้ระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญ แต่บุคคลนั้นมิได้ปฏิบัติตาม ต้องรับโทษตามมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ

บทกำหนดโทษในเรื่องการเลี้ยงและการปล่อยสัตว์ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ไม่ได้กำหนดบทลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายเอาไว้เป็นการเฉพาะ จะมีเพียงบทลงโทษที่เกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนคำสั่งที่พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจตามกฎหมายเท่านั้น ได้แก่⁸⁴

1) ความผิดเนื่องจากฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียก ไม่แจ้งข้อเท็จจริง ไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐาน หรือไม่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 2,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2) ความผิดเนื่องจากฝ่าฝืนคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ให้หยุดดำเนินกิจการ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับเพิ่มเติมวันละ 5,000 บาท ตลอดระยะเวลาที่ยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

สำหรับข้อบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยกตัวอย่างมานั้น ได้กำหนดบทลงโทษเอาไว้อีก 1 ข้อ คือ ความผิดเนื่องจากฝ่าฝืนข้อบัญญัตินี้ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข พนักงานเจ้าหน้าที่หรือสัตวแพทย์ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

⁸⁴ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 79 - 80

กล่าวคือ หากการกระทำนั้น ๆ เป็นความผิดทั้งต่อพระราชบัญญัติและข้อบัญญัติก็ให้ลงโทษตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติซึ่งเป็นกฎหมายลำดับชั้นสูงกว่านั่นเอง

บทกำหนดโทษในเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพต้องได้รับอนุญาตจากราชการส่วนท้องถิ่นเสียก่อน หากฝ่าฝืนจะต้องรับโทษตามมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เช่นเดียวกับผู้ประกอบกิจการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขทั่วไปเกี่ยวกับการดูแลสภาพและสุขลักษณะในสถานที่ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ ที่ออกโดยราชการส่วนท้องถิ่น หากฝ่าฝืนต้องได้รับโทษตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และหากผู้ประกอบกิจการรายใดต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดเอาไว้เพิ่มเติมจากหลักเกณฑ์ทั่วไปตามมาตรา 33 วรรค 2 ถ้าฝ่าฝืนหลักเกณฑ์เพิ่มเติมนี้จะต้องรับโทษตามมาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งมีเพียงโทษปรับสถานเดียว

นอกจากบทกำหนดโทษเฉพาะเรื่องตามที่ได้กล่าวมาแล้ว พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ยังได้กำหนดบทลงโทษที่เป็นภาพรวมไว้อีกด้วย กล่าวคือเป็นบทกำหนดโทษที่ใช้กับบทบัญญัติทุกเรื่องในพระราชบัญญัติ ซึ่งได้แก่ บทลงโทษเนื่องจากการฝ่าฝืนกฎกระทรวงใด ๆ ที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข⁸⁵ บทลงโทษเนื่องจากการฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานที่ออกเป็นหนังสือเรียกให้มาแจ้งข้อเท็จจริงหรือให้ส่งเอกสารหลักฐาน ชัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่⁸⁶ บทลงโทษเนื่องจากการฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นให้หยุดดำเนินกิจการ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร⁸⁷ และบทลงโทษเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานสาธารณสุขที่สั่งให้ผู้ที่กระทำการอันกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน หรือเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนที่ต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน ระงับหรือแก้ไขการกระทำนั้น โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือขัดขวางการปฏิบัติของเจ้าพนักงานในเรื่องดังกล่าว⁸⁸

⁸⁵ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 68

⁸⁶ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 79

⁸⁷ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 80

⁸⁸ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 81

4.1.6 กฎหมายเกี่ยวกับการปลูสัตว์

แม้ว่ากิจการเพาะพันธุ์สุนัขจะไม่ใช่กิจการปลูสัตว์ก็ตาม เนื่องจากการเลี้ยงสุนัขในที่นี้เป็นการเลี้ยงในลักษณะของสัตว์เลี้ยงมิใช่การเลี้ยงเพื่อใช้แรงงานหรือใช้เป็นอาหารอย่างเช่นปลูสัตว์ แต่แนวทางตามกฎหมายเกี่ยวกับปลูสัตว์ของประเทศไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์ของการจัดการฟาร์มปลูสัตว์เอาไว้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าสามารถนำหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านั้น มาเทียบเคียงเพื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ของของการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขด้วยได้ ซึ่งกฎหมายดังกล่าวนี้ คือ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 โดยกฎหมายนี้ได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจในการออกกฎกระทรวง หรือประกาศกระทรวงกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร ให้เป็นมาตรฐานบังคับ หรือมาตรฐานทั่วไปแล้วแต่กรณี⁸⁹ โดยคณะกรรมการวิชาการเพื่อจัดทำร่างมาตรฐานสำหรับสินค้าเกษตรที่ตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการมาตรฐานเป็นผู้เสนอร่างมาตรฐานสินค้าเกษตรให้แก่รัฐมนตรีพิจารณา⁹⁰ โดยสินค้าเกษตรที่กล่าวมานี้ หมายถึง ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์อันเกิดจากการกสิกรรม การประมง การปลูสัตว์ หรือการป่าไม้ และผลพลอยได้ของผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ดังกล่าว⁹¹ นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดอีกว่า ในมาตรฐานสินค้าเกษตรที่กำหนดขึ้นนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างในเรื่อง วิธีการ กรรมวิธี หรือกระบวนการจัดการการผลิตหรือคุณลักษณะของสินค้าเกษตรที่เกี่ยวกับคุณภาพและความปลอดภัยทางเคมี ชีวภาพ กายภาพ ความปลอดภัยด้านสุขอนามัยหรือสุขอนามัยพืช หรือลักษณะอื่นที่เกี่ยวข้อง หีบห่อ การบรรจุหีบห่อ การทำเครื่องหมายหรือฉลาก การตรวจสอบ ประเมิน ทดสอบ ทดลอง วิเคราะห์ หรือวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดข้างต้น หรือข้อกำหนดอื่นใดที่รัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดไว้ในราชกิจจานุเบกษา⁹²

มาตรฐานสินค้าเกษตรที่ออกมาจะนำไปบังคับใช้กับผู้ผลิต ผู้ส่งออก และผู้นำเข้า ซึ่งสินค้าเกษตรชนิดนั้น ๆ โดยหากเป็นสินค้าเกษตรที่มีกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานบังคับแล้ว ผู้ผลิต ผู้ส่งออก และผู้นำเข้าจะต้องได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ผลิต ผู้ส่งออก หรือผู้นำเข้าเสียก่อนจึงจะ

⁸⁹ มาตรฐานบังคับ หมายความว่า มาตรฐานที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้สินค้าเกษตรต้องเป็นไปตามมาตรฐาน

มาตรฐานทั่วไป หมายความว่า มาตรฐานที่มีประกาศกำหนดเพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มาตรา 3

⁹⁰ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มาตรา 15

⁹¹ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มาตรา 3

⁹² พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มาตรา 16

สามารถดำเนินกิจการดังกล่าวได้ และยังต้องมีการนำสินค้าเกษตรมาให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานตรวจสอบและออกใบรับรองมาตรฐานบังคับให้ด้วยหากไม่ปฏิบัติตามก็อาจต้องรับโทษตามกฎหมายซึ่งเป็นโทษปรับในอัตราที่ค่อนข้างสูง⁹³ แต่สำหรับสินค้าเกษตรที่มีเพียงมาตรฐานสินค้าเกษตรชนิดมาตรฐานทั่วไป กฎหมายมิได้กำหนดมาตรการบังคับสำหรับมาตรฐานทั่วไปเอาไว้ เนื่องจาก สินค้าเกษตรที่มีมาตรฐานทั่วไปนั้น เป็นการกำหนดมาตรฐานเพื่อส่งเสริมให้สินค้าเกษตรนั้น ๆ มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งแตกต่างจากมาตรฐานบังคับที่เป็นข้อกำหนดในเรื่องที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และอนามัยของผู้บริโภค เช่น การใช้สารเคมีในอาหาร การควบคุมปริมาณเชื้อโรคและจุลินทรีย์ในอาหาร เป็นต้น⁹⁴ แต่มาตรฐานสินค้าเกษตรทั่วไปก็ยังสามารถขอให้ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานตรวจสอบสินค้าเกษตรของตนและออกใบรับรองมาตรฐานทั่วไปได้เช่นกัน⁹⁵ ทั้งนี้ มาตรฐานทั้งสองประเภท หากได้ขอรับใบรับรองมาตรฐานแล้ว ภายหลังเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าสินค้าเกษตรดังกล่าวไม่ได้เป็นตามที่มาตรฐานกำหนด เจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงสินค้าเกษตรเหล่านั้นให้ได้มาตรฐานได้ และหากแก้ไขไม่ได้หรือปล่อยไว้จะเป็นอันตรายต่อคนหรือสิ่งแวดล้อมก็มีอำนาจสั่งให้ทำลายหรือส่งกลับสินค้าเกษตรเหล่านั้นโดยให้ผู้ประกอบการเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายได้อีกด้วย⁹⁶

นอกจากการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้มีเครื่องหมายรับรองมาตรฐานซึ่งมีทั้งเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับ และเครื่องหมายรับรองมาตรฐานทั่วไป โดยผู้ซึ่งจะใช้เครื่องหมายเหล่านี้ได้ต้องได้รับใบรับรองมาตรฐานมาก่อนแล้วเท่านั้น และเฉพาะแต่ผู้ประกอบการสินค้าเกษตรที่ได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานบังคับเท่านั้น ที่ต้องมีการแสดงเครื่องหมายดังกล่าวก่อนนำสินค้าออกจากสถานที่ผลิตหรือรับมอบไปจากเจ้าพนักงานศุลกากร⁹⁷

⁹³ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มาตรา 20 , 27 , 58 และมาตรา 60

⁹⁴ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, "เรื่องมาตรฐานสินค้าเกษตรและมาตรฐานบังคับ," สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2560, จาก http://www.acfs.go.th/agri_standards.php.

⁹⁵ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มาตรา 31

⁹⁶ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มาตรา 32

⁹⁷ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มาตรา 54 - 56

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดบทบาทบัญญัติในเรื่องอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่เอาไว้อีกด้วย โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้จะมีอำนาจเข้าไปในสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นห้องปฏิบัติการของผู้ตรวจสอบมาตรฐาน สถานที่ทำการ ที่เก็บสินค้าเกษตร หรือยานพาหนะของผู้ผลิต ผู้ส่งออก และผู้นำเข้า เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามกฎหมาย ตรวจสอบมาตรฐานของสินค้าเกษตร ว่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด หรือตามใบรับรองสินค้าเกษตรหรือไม่ ทั้งยังมีอำนาจเรียกให้ผู้ประกอบการส่งตัวอย่างของสินค้าเกษตรมาให้เจ้าพนักงานตรวจสอบ และมีอำนาจยึดอายัดสินค้า หรือเครื่องมือที่เป็นการกระทำผิดตามกฎหมายนี้ได้อีกด้วย⁹⁸

ในเรื่องมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์นั้น ได้มีการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรทั้งในแง่ของตัวผลิตภัณฑ์หรือผลิตภัณฑ์ เช่น เนื้อสัตว์ ไข่ และน้ำนม เป็นต้น และการกำหนดมาตรฐานของระบบการเลี้ยงปศุสัตว์ด้วย โดยในที่นี้จะขอกกล่าวถึงเฉพาะแต่มาตรฐานเกี่ยวกับระบบการเลี้ยงปศุสัตว์แต่ประการใด เนื่องจากมีความสอดคล้องกับระบบการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งมาตรฐานระบบการเลี้ยงปศุสัตว์นี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกเป็นประกาศกระทรวงกำหนดให้มาตรฐานระบบเหล่านี้เป็นมาตรฐานทั่วไป ซึ่งหมายความว่าผู้เลี้ยงปศุสัตว์ไม่จำเป็นต้องขออนุญาตในการผลิตผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ อีกทั้งจะขอใบรับรองมาตรฐานหรือไม่ก็ได้ โดยระบบการเลี้ยงปศุสัตว์ที่ได้มีประกาศออกมาแล้วนั้น ประกอบไปด้วยปศุสัตว์หลายชนิด ทั้ง สุกร เป็ด ไก่ หรือแม้แต่สัตว์น้ำก็ได้มีประกาศออกมาเช่นกัน โดยในที่นี้จะขอยกตัวอย่างประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2558 (รหส มชก. 6403-2558) ซึ่งเป็นประกาศกระทรวงที่กำหนดมาตรฐานของฟาร์มเลี้ยงสุกรในลักษณะของมาตรฐานทั่วไป เหตุผลที่ยกเอาประกาศแบบนี้ขึ้นมาพิจารณา ก็เพื่อต้องการทราบถึงรายละเอียดภายในตัวประกาศกระทรวงว่าได้กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับฟาร์มเลี้ยงสัตว์ไว้ในแง่มุมใดบ้าง และที่นายกตัวอย่างเป็นฟาร์มสุกร ก็เนื่องมาจากลักษณะของสุกรมีความใกล้เคียงกับสุนัขมากกว่าปศุสัตว์ชนิดอื่น ๆ นั่นเอง และสำหรับฟาร์มสุกรนั้น รัฐมนตรี ฯ ยังได้ออกประกาศอีกฉบับหนึ่ง คือ ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 21 กันยายน 2558 (รหส มชก. 6403(G)-2558) เพื่ออธิบายถึงสาระสำคัญของข้อกำหนดใน มชก. 6403-2558 อีกด้วย จึงทำให้สามารถพิจารณาถึงข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์มสุกรได้ละเอียดมากยิ่งขึ้น

⁹⁸ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มาตรา 43

มาตรฐานของระบบฟาร์มปศุสัตว์ ตาม การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกรนั้น ได้กำหนดถึงขอบเขตการจัดการระบบฟาร์มเช่นนี้ว่า เพื่อให้ได้สุกรที่มีสุขภาพดี และเหมาะสมในการนำไปใช้เลี้ยง หรือเป็นอาหารที่ปลอดภัยสำหรับการบริโภค โดยมีข้อกำหนดในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. องค์กรประกอบฟาร์ม ด้านสถานที่ตั้ง ต้องเป็นสถานที่ที่ได้รับคามยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่น เนื่องจากกิจการเลี้ยงสัตว์เป็นกิจการที่ถูกประกาศให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ 5/2538⁹⁹ เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 31 เนื่องจาก ฟาร์มเลี้ยงสัตว์เป็นแหล่งแพร่พันธุ์สัตว์และแมลงนำโรค อีกทั้งยังก่อเหตุรำคาญจากกลิ่นเหม็น เสียง น้ำเสีย และของเสียที่ออกจากฟาร์ม ทั้งยังส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มและชุมชนอีกด้วย เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จึงกำหนดให้ผู้ดำเนินกิจการฟาร์มสุกรต้องมีหลักฐานว่าได้รับการอนุญาตจากหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นแล้ว ทำเลที่ตั้งต้องเป็นที่ที่เหมาะสมกับการเลี้ยงสุกร และมีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการเลี้ยงสุกร โดยพิจารณาจากความสะอาดในการจัดการการเลี้ยงสุกรในด้านสุขลักษณะ และความเป็นอยู่ที่ดี การป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรค รวมถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ควรตั้งอยู่ในที่ที่ง่ายต่อการขนส่งสุกร อาหารสัตว์ เวชภัณฑ์ หรืออุปกรณ์อื่น ๆ และไม่ควรตั้งอยู่ในสถานที่ที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมขังหรือปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อการเลี้ยงสุกร ซึ่งอาจทำให้สุกรป่วย หรือตาย หรือเกิดการปนเปื้อนหรือสะสมในเนื้อสุกรเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค ในกรณีที่มีความเสี่ยงจะเกิดอันตรายทางเคมี ควรสูมเก็บตัวอย่างดินและน้ำเพื่อนำไปวิเคราะห์หาสิ่งที่เป็นอันตราย และควรมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อน เช่น มีบ่อบำบัดน้ำก่อนนำไปใช้ หรือทำแนวกันชนรอบพื้นที่ฟาร์ม ด้านผังและลักษณะฟาร์ม ต้องมีพื้นที่เพียงพอและเหมาะสมกับการเลี้ยงสุกร ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของสุกร กล่าวคือ มีพื้นที่ในการตั้งโรงเรือนเลี้ยงสุกรให้มีตำแหน่ง และระยะห่างที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคระหว่างโรงเรือน มีการถ่ายเทอากาศที่ดี มีรั้วธรรมชาติหรือสิ่งก่อสร้างก็ได้ เพื่อควบคุมการเข้าออกของคนและสัตว์จากนอกและในฟาร์ม เพื่อลดความเสี่ยงในการนำโรคเข้าสู่ฟาร์ม การวางผังของฟาร์มต้องมีการแยกพื้นที่ปฏิบัติงานให้เป็นสัดส่วน ทั้งพื้นที่เลี้ยงสัตว์ พื้นที่เก็บอาหารสัตว์ พื้นที่สำหรับสัตว์ป่วย พื้นที่ทำลายซากและสิ่งปฏิกูลมูลฝอย พื้นที่บำบัดน้ำเสีย และพื้นที่จำหน่ายสุกร มีเส้นทางที่กว้างขวางเหมาะสมกับการขนส่งลำเลียงอุปกรณ์ อาหารสัตว์ และผลผลิตภายในฟาร์ม เป็นประโยชน์ต่อการจัดการการเลี้ยง การขนส่ง การจำหน่ายสุกร และป้องกันการ

⁹⁹ ปัจจุบันได้มีการยกเลิกประกาศกระทรวงฉบับดังกล่าว และให้ใช้ประกาศกระทรวง เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 แทน

ปนเปื้อนระหว่างพื้นที่ โดยต้องแยกพื้นที่ปฏิบัติงานให้แยกออกจากที่พักอาศัยอย่างชัดเจน ด้านโรงเรือนต้องมีโครงสร้างแข็งแรง มีการระบายอากาศได้ดี ออกแบบให้ง่ายต่อการบำรุงรักษาตัวโรงเรือนและการทำความสะอาด ไม่ให้เกิดการสะสมของมูลสัตว์ และสิ่งปฏิกูล ไม่เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค เพื่อให้สุกรมีความเป็นอยู่ที่ดีและปลอดภัยต่อทั้งสุกรและผู้เลี้ยง โรงเรือนต้องมีขนาดและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเลี้ยงสุกร กล่าวคือ เหมาะสมกับ จำนวน ขนาด และอายุของสุกร ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสุกร ณ สถานที่เลี้ยง พ.ศ. 2544 หากเป็นโรงเรือนปิดซึ่งมีผนังปิดมิดชิด มีการระบายอากาศโดยพัดลมระบายอากาศเพียงอย่างเดียว ต้องมีมาตรการกรณีไฟฟ้าในโรงเรือนดับหรือขัดข้องด้วย เช่นมีระบบแจ้งเตือนให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรอง หรือออกแบบให้โรงเรือนมีผนังที่สามารถเปิดออกได้สะดวก

2. อาหารสำหรับสุกร ต้องมีมาตรฐานและคุณภาพตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ วัตถุประสงค์ในการผลิตอาหารสัตว์ต้องมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ สะอาด ไม่มีการปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุกรและผู้บริโภค ถ้าเป็นอาหารสำเร็จรูปต้องเป็นอาหารสำเร็จรูปที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ การให้ชนิดของอาหารสัตว์ต้องตรงตามชนิดและระยะของสัตว์ที่ระบุไว้ที่ฉลาก ไม่ใช่สารต้องห้ามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ และหากวัตถุดิบในอาหารสัตว์มีระยะงดใช้ ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุไว้ในฉลากเพื่อป้องกันการตกค้างของวัตถุดิบในตัวสัตว์ที่ส่งโรงฆ่าสัตว์ ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค การให้ยาในอาหารสัตว์ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม เพื่อป้องกันการตกค้างของยาในเนื้อสัตว์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้บริโภค การเก็บอาหารสัตว์ต้องเก็บในสถานที่ที่สะอาด แห้ง ปราศจากสัตว์พาหะต่าง ๆ มีหลังคากันแดดกันฝน มีการระบายอากาศที่ดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนและรักษาอาหารสัตว์ไม่ให้เสื่อมคุณภาพ ภาชนะบรรจุอาหารสัตว์ก็ต้องแห้ง สะอาด และกันความชื้นเข้าไปได้ด้วย และต้องตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์อยู่เสมอ ภาชนะให้อาหารควรมีความทนทาน สะอาด อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนสุกรเพื่อสุกรแต่ละตัวได้กินอาหารได้อย่างเต็มที่ ไม่แย่งกันกินตามความต้องการของสุกรในแต่ละวัย และต้องทำความสะอาดภาชนะให้อาหารอย่างสม่ำเสมอ

3. น้ำสำหรับสุกร ควรเป็นน้ำสะอาดและมีปริมาณเพียงพอ ควรมีระบบจัดการคุณภาพน้ำ เช่นเครื่องสูบน้ำ บ่อบำบัดน้ำก่อนนำไปใช้ เพื่อลดการปนเปื้อนสิ่งซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพสัตว์และผู้บริโภค ภาชนะหรืออุปกรณ์ใส่น้ำต้องเพียงพอต่อจำนวนของสุกร วางในจุดที่สุกรทุกตัวสามารถเข้าถึงได้ หากชำรุดต้องทำการซ่อมแซมให้อยู่ในคุณภาพดี เพื่อให้สุกรมีน้ำกินอย่างทั่วถึง

4. การจัดการฟาร์ม ด้านคู่มือการจัดการฟาร์ม ฟาร์มต้องมีคู่มือการจัดการฟาร์มเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ที่แสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญ ที่มีผลกับสุขภาพและการควบคุมโรคภายในฟาร์ม เช่น วิธีเลี้ยง วิธีให้อาหารและน้ำ วิธีทำความสะอาดโรงเรือนและ

อุปกรณ์ วิธีป้องกันและควบคุมโรค วิธีกำจัดซากและสิ่งปฏิกูล ด้านบุคลากร ต้องมีจำนวนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมตามการปฏิบัติงานภายในฟาร์มให้เพียงพอกับจำนวนสุกรที่เลี้ยง สามารถเลี้ยงสุกรได้อย่างทั่วถึง สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และต้องมีการจัดแบ่งหน้าที่ของบุคลากรในแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน ได้แก่ สัตวแพทย์ สัตวบาล และผู้เลี้ยงสุกร บุคลากรดังกล่าวต้องได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรที่เหมาะสมกับหน้าที่ที่ต้องทำภายในฟาร์ม อีกทั้งยังต้องควบคุมดูแลสุขภาพของบุคลากรภายในฟาร์มด้วยเพื่อให้มีอายุขีวนามัยและความปลอดภัยในการทำงานป้องกันการปนเปื้อนต่อสุกร ด้านการทำความสะอาดและบำรุงรักษา โรงเรือนและอุปกรณ์ สะอาด ถูกสุขลักษณะ บำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัยต่อสุกรและผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากสุขอนามัยภายในโรงเรือนมีความสำคัญต่อการป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรคภายในฟาร์ม จึงควรทำความสะอาดด้วยวิธีที่เหมาะสม มีการตรวจสอบความสะอาดและสภาพของอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ดีพร้อมใช้งาน กรณีที่เกิดการชำรุดต้องซ่อมแซมอยู่เสมอเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อทั้งสุกรและผู้ปฏิบัติงาน มีการเก็บมูลสุกรและทำความสะอาดอยู่เสมอทุกวัน เพื่อไม่ให้เกิดการหมักหมมบริเวณโรงเรือน และหลังจากนำสุกรออกจากคอกแล้ว ให้ทำการฉีดน้ำล้างคอกเพื่อชำระมูลสัตว์และสิ่งสกปรกที่สะสมอยู่ตามซอกพื้น ไม่ให้เกิดเป็นแหล่งเพาะโรค จากนั้นต้องทำการฆ่าเชื้อและทำความสะอาดโรงเรือนก่อนนำสุกรชุดใหม่เข้ามาเลี้ยง สารทำความสะอาดและน้ำยาฆ่าเชื้อต้องใช้สารเคมีที่อยู่ในรายชื่อที่กรมปศุสัตว์กำหนด โดยใช้ตามดุลพินิจของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และควรมีคู่มือสำหรับปฏิบัติงานเกี่ยวกับน้ำยาฆ่าเชื้อด้วย

5. สุขภาพสัตว์ ด้านการป้องกันและควบคุมโรค ต้องอยู่ภายใต้การดูแลและบำบัดโรคของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสุขภาพของสุกร การสร้างภูมิคุ้มกันและการบำบัดโรคของสุกร มีการติดตามเฝ้าระวังในกรณีที่เกิดโรคระบาด มีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันโรค เช่น โพรแกรมวัคซีนและการกำจัดพยาธิ การรักษาและวินิจฉัยโรค รวมถึงการดำเนินการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ มีมาตรการป้องกันและควบคุมโรคที่มาจากภายนอกก่อนเข้ามายังฟาร์ม ซึ่งติดมากับคน สัตว์หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ มีมาตรการควบคุมการเข้าและออกจากฟาร์ม โดยทำเป็นประตูสำหรับคนและยานพาหนะ มีการบันทึกการผ่านเข้าออกของบุคคลและยานพาหนะ มีวิธีการทำลายเชื้อโรคอย่างเหมาะสมด้วยยาฆ่าเชื้อโรคที่มีประสิทธิภาพ และเป็นมาตรการที่เหมาะสมกับสภาพของฟาร์ม เช่น มีบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อ โรงพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อ และการเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเฉพาะภายในฟาร์ม เป็นต้น มีกระบวนการสร้างภูมิคุ้มกันและการถ่ายพยาธิของสุกร มีการป้องกันสัตว์พาหะที่มาจากกรหมักหมมของมูลสัตว์และเศษอาหารซึ่งเป็นพาหะแพร่กระจายโรคภายในฟาร์มสุกร จึงต้องทำการรักษาความสะอาดรอบโรงเรือนอย่างน้อย 3 เมตร กำจัดมูลสัตว์และเศษอาหารไม่ให้สะสมในโรงเรือน เก็บรักษาอาหารสัตว์อย่างถูกสุขลักษณะ ทำการล้างทำความสะอาด

สะอาดอุปกรณ์และวางอาหารอย่างสม่ำเสมอ มีการกำจัดขยะและของเสียอย่างเป็นระบบ ส่วนการกำจัดสัตว์พาหะให้ดำเนินการตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม มีการจัดการสุขลักษณะที่ดีภายในโรงเรือนเพื่อไม่ให้เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค ด้านการบำบัดโรค ต้องอยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดโรคสัตว์ มีการบันทึกข้อมูลการใช้ยาสำหรับสัตว์เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการตรวจสอบการใช้ยาสัตว์ภายในฟาร์ม และต้องควบคุมการใช้ยาเท่าที่จำเป็นเพื่อลดอันตรายจากยาตกค้างในร่างกายของสัตว์ที่ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม และลดความเสี่ยงของการเกิดเชื้อดื้อยาด้านจุลชีพ การใช้วัคซีน ยาต้านจุลชีพ และสารเคมีที่ทำให้เกิดการตกค้างภายในผลิตภัณฑ์ต้องมีใบสั่งยาจากสัตวแพทย์เสมอ และเก็บรักษาข้อมูลการใช้ยาเอาไว้อย่างน้อย 3 ปี การรักษาสุกรป่วยให้ทำการแยกสุกรป่วยออกจากฝูงไว้ในที่ที่สามารถป้องกันการติดต่อของโรคสู่สุกรตัวอื่นได้ ก่อนทำการรักษา ควรมีวิธีปฏิบัติสำหรับควบคุมการใช้เข็มฉีดยาซึ่งอาจตกค้างอยู่ในตัวสัตว์ โดยการควบคุมการเบิกจ่ายเข็มฉีดยา ตรวจสอบจำนวนเข็มก่อนใช้และหลังใช้ มีการระบุสุกรที่มีเข็มฉีดยาค้างรวมถึงมาตรการแก้ไขที่เหมาะสม

6. สวัสดิภาพสัตว์ ต้องเลี้ยงหรือดูแลให้สุกรมีความเป็นอยู่ในสภาพที่เหมาะสม มีสุขอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ โดยสุกรต้องได้รับสารอาหารครบถ้วนและเหมาะสมกับน้ำหนัก อายุ และชนิดของสุกร อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง อาหารที่ใช้ต้องเป็นอาหารที่ได้รับการควบคุมตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ ภาชนะสำหรับใส่อาหารและน้ำต้องมีรูปทรงที่เหมาะสม มีจำนวนเพียงพอ และติดตั้งไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการปนเปื้อนและการแย่งกันกิน พื้นที่เลี้ยงสุกร ต้องมีขนาดเพียงพอให้สุกรได้อยู่อย่างสบาย มีอิสระในการเคลื่อนไหวและสามารถแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติได้ มีแสงสว่างตามธรรมชาติหรือจากไฟฟ้าที่เพียงพอให้สุกรมองเห็นได้ กรณีที่สุกรป่วย บาดเจ็บ หรือพิการ ควรได้รับการรักษาโดยด่วนด้วยวิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หากเห็นว่าไม่ควรรักษาให้ทำการการุณยฆาตเพื่อไม่ให้เจ็บปวดและทรมานตามหลักสวัสดิภาพสัตว์

7. สิ่งแวดล้อม จัดเก็บขยะมูลฝอยในภาชนะที่ปิดมิดชิด และนำไปกำจัดอย่างเหมาะสมและถูกสุขลักษณะ เนื่องจากขยะมูลฝอยเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและสัตว์พาหะ ซึ่งเป็นสิ่งที่เพิ่มความเสี่ยงในการกระจายเชื้อโรคภายในฟาร์ม ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยทางด้านอาหาร ทั้งยังต้องมีวิธีการจัดการขยะติดเชื้อและขยะอันตราย เช่น วัสดุเคมี วัสดุที่สัมผัสกับเลือดหรือสารน้ำจากร่างกายสัตว์ เช่น เข็มฉีดยา มีด ยาเสื่อมสภาพ และสารเคมีอันตราย ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสัตว์ ผู้ปฏิบัติงานภายในฟาร์ม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องมีการกำจัดขยะด้วยวิธีที่ถูกต้องเหมาะสมตามชนิดของขยะ เช่น การใช้น้ำยาฆ่าเชื้อ หรือการใช้ความร้อน การกำจัดและทำลายซากสุกรต้องทำภายใต้การควบคุมของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม เนื่องจากซากสุกรนั้นอาจเป็น

แหล่งแพร่กระจายของเชื้อก่อโรค เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและสัตว์พาหะ และทำให้เกิดปัญหามลพิษต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมได้ สำหรับวิธีกำจัดนั้น หากใช้การฝัง ต้องมีพื้นที่เพียงพอ อยู่ในบริเวณน้ำท่วมไม่ถึง และอยู่ห่างจากแหล่งน้ำ ฝังไว้ได้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร มีการโรยปูนขาวและราดน้ำฆ่าเชื้อ และกลบหลุมคลุมดินให้แน่น เหนือระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร เพื่อป้องกันสัตว์อื่นไปคุ้ยเขี่ย สำหรับการเผา ให้เผาในพื้นที่ที่เหมาะสมและเผาซากจนหมด และวิธีการทิ้งซากในบ่อทิ้งซากก็ต้องทำอย่างมีสุขลักษณะ มีระบบการบำบัดน้ำเสีย เพื่อปรับปรุงคุณภาพของน้ำทิ้งให้ได้มาตรฐานของกฎหมายว่าด้วยสิ่งแวดล้อม มีการจัดการมูลสุกรไม่ให้เกิดกลิ่นรบกวนต่อผู้อยู่อาศัยข้างเคียง โดยอาจนำไปทำปุ๋ยหรือก๊าซชีวภาพก็ได้

8. การบันทึกข้อมูล ให้บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและการควบคุมโรค เช่น การบริหารฟาร์ม การจัดการด้านการผลิต การควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรค รวมถึงบันทึกการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐานสำหรับการตามตรวจสอบมาตรฐานฟาร์มว่าเป็นไปตามวิธีการที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยการบันทึกข้อมูล ต้องบันทึกข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน มีการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลการเลี้ยงสุกรแต่ละรุ่น มีการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบและสืบค้นได้ โดยข้อมูลที่ต้องบันทึกได้แก่ ทะเบียนประวัติของสุกร เช่น เพศ พันธุ์ วันเดือนปีเกิด หมายเลขประจำตัว น้ำหนักแรกเกิด น้ำหนักหย่านม หมายเลขประจำตัวพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ ข้อมูลของพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ให้ทำการบันทึกข้อมูลของการผสมพันธุ์ เช่น อายุ น้ำหนักขณะผสมพันธุ์ การตรวจสัด การผสม การเข้าคลอด และการหย่านม ข้อมูลการนำสุกรเข้าและออกฟาร์ม ข้อมูลการเข้าและออกของยานพาหนะ และบุคคล ข้อมูลการตรวจสุขภาพสัตว์ และการรักษาโรค การดูแลสุขภาพสัตว์ เช่น ใบสั่งยา ใบสั่งผสมยาในอาหารสัตว์ รายละเอียดการใช้ยา เวชภัณฑ์ วัคซีน การถ่ายพยาธิ และการใช้สารเคมีอื่น ๆ ข้อมูลการจัดการด้านอาหารสัตว์ เช่น การตรวจรับอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ การผสมอาหาร และการให้อาหาร ข้อมูลสุขภาพและการฝึกอบรมของบุคลากรภายในฟาร์ม และต้องเก็บรักษาบันทึกดังกล่าวไว้ให้ตรวจสอบ เป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี

4.2 วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของประเทศไทย

เมื่อได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของประเทศไทย อังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา อีกทั้งมาตรการทางกฎหมายของไทยอันเกี่ยวกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันแล้ว จึงต้องนำมาวิเคราะห์ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประเทศไทย

เนื่องจากสภาพสังคมของประเทศไทยกับต่างประเทศมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงไม่สามารถนำมามาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศมาใช้ได้ทั้งหมด ดังจะได้อธิบายต่อไปนี้

4.2.1 ขอบเขตของกฎหมาย

กฎหมายของประเทศไทยที่นำมาบังคับใช้กับการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้นั้น มีอยู่หลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ที่เข้ามาควบคุมการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ที่ควบคุมและเฝ้าระวังสุนัขที่มีโอกาสติดโรคพิษสุนัขบ้า พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ที่กำหนดมาตรการเพื่อควบคุมโรคระบาดในสัตว์ หรือพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการเลี้ยงและการปล่อยสัตว์ แต่ไม่มีฉบับใดที่กล่าวถึงธุรกิจเกี่ยวกับสุนัขเลยแม้แต่น้อย ทั้งที่ผลกระทบต่อสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของสุนัขจำนวนมากน้อยเกิดขึ้นในวงการของธุรกิจ แต่เพียงธุรกิจด้านการเพาะพันธุ์สุนัขด้านเดียวก็มีปัจจัยที่สามารถส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสุนัขมากมายหลายด้านแล้ว โดยที่เมื่อเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศแล้ว กฎหมายของทั้งประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกาล้วนมีการกล่าวถึงการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ถึงขนาดที่เจาะจงลงไปถึงธุรกิจเพาะพันธุ์สุนัข ดังนั้น ในเมื่อประเทศเริ่มต้นตัวในเรื่องการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ถึงขนาดที่มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ออกมา จึงเห็นควรอย่างยิ่งที่ประเทศไทยจะเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ โดยในที่นี้จะขอพิจารณาเฉพาะแต่การเพิ่มเติมบทบัญญัติในเรื่องธุรกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งในต่างประเทศได้คำนึงถึงธุรกิจประเภทนี้ถึงขนาดที่มีการออกกฎหมายขึ้นมากับควบคุมเรื่องดังกล่าวไว้โดยเฉพาะ

ในขั้นแรก หากต้องการจะเพิ่มเติมบทบัญญัติทางกฎหมายขึ้นมาเพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ต้องมีการกำหนดความหมายของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขให้เป็นที่ยุติเสียก่อนว่าการเลี้ยงสุนัขในลักษณะใดบ้างที่จะถือว่าเป็นการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขตามกฎหมาย โดยเมื่อพิจารณาจากบทนิยามในกฎหมายของต่างประเทศแล้ว จะพบว่า องค์ประกอบของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นประกอบด้วย การเลี้ยงสุนัขเพศเมียเอาไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำสุนัขเพศเมียเหล่านั้นไปผสมพันธุ์ และนำลูกของมันออกขายเพื่อหากำไร ซึ่งสิ่งที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศนั้นก็คือขนาดของกิจการเพาะพันธุ์ ว่าต้องการให้กิจการขนาดใดที่ต้องอยู่ในความควบคุมของกฎหมาย โดยพิจารณาจากจำนวนสุนัขเพศเมีย หรือจำนวนลูกสุนัขที่คลอดออกมา หรือจำนวนสุนัขที่ขายออกไปก็ได้ หรือพิจารณาจากรายได้ของการขายสุนัขว่าเป็นรายได้หลักของผู้เพาะพันธุ์หรือไม่

ทั้งนี้ผู้เขียนเห็นว่า มาตรการของประเทศสหรัฐอเมริกานอกจากองค์ประกอบด้านเจตนาของการเลี้ยงสุนัขที่ต้องกำหนดเอาไว้อย่างแน่นอนแล้ว ในเรื่องขนาดของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่จำเป็นต้องได้รับการควบคุมนั้นก็เน้นควบคุมกิจการที่มีขนาดใหญ่ในระดับที่ไม่ใช่การเพาะพันธุ์และขายสุนัขเป็นงานอดิเรก แต่จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทยแล้วพบว่า กิจการเพาะพันธุ์สุนัขขนาดเล็กยังขาดการจัดสวัสดิภาพที่ดีให้แก่สุนัขมากกว่ากิจการเพาะพันธุ์สุนัขขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตามกิจการเพาะพันธุ์สุนัขขนาดใหญ่บางแห่งก็ยังจัดสวัสดิภาพให้แก่สุนัขไม่เท่าที่ควร ผู้เขียนจึงเห็นว่าในประเทศไทยควรกำหนดขนาดกิจการเพาะพันธุ์สุนัขตั้งแต่ขนาดเล็กขึ้นไป โดยกำหนดตามมาตรการของประเทศอังกฤษ คือจำนวนลูกสุนัขที่คลอดออกมาหรือจำนวนสุนัขที่ขายออกไปมีจำนวนตั้งแต่ 4 คอกขึ้นไปภายใน 1 ปี ถือเป็นกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ต้องถูกควบคุม โดยไม่จำกัดว่าสถานที่เพาะพันธุ์นั้นจะมีจำนวนพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์จำนวนเท่าใด หรือจะฝากสุนัขบางส่วนให้ผู้อื่นเลี้ยงหรือไม่ก็ตาม ประกอบกับจากการเก็บข้อมูลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทยพบว่ากิจการเพาะพันธุ์สุนัขส่วนใหญ่มีจำนวนลูกสุนัขที่คลอดออกมาหรือจำนวนสุนัขที่ขายออกไปมีจำนวนตั้งแต่ 4 คอกขึ้นไป ดังนั้นบทนิยามของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย จึงควรกำหนดว่า กิจการเพาะพันธุ์สุนัข ให้หมายถึง กิจการการเลี้ยงสุนัขเทศเมียเอาไว้ ณ สถานที่ใด ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำสุนัขเทศเมียเหล่านั้นไปผสมพันธุ์ และนำลูกสุนัขออกขายเพื่อหากำไร โดยจำนวนลูกสุนัขที่คลอดออกมาหรือขายออกไปมีจำนวนตั้งแต่ 4 คอกขึ้นไป

4.2.2 ใบอนุญาตตามกฎหมาย

เมื่อทราบแล้วว่าสถานที่เลี้ยงสุนัขใดบ้างที่ถูกจัดเป็นกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ก็มาถึงการพิจารณาถึงวิธีการที่จะควบคุมกิจการเหล่านั้น โดยในต่างประเทศนั้น ทุกประเทศที่ได้ทำการศึกษามาล้วนใช้วิธีควบคุมกิจการดังกล่าว ด้วยการกำหนดให้การประกอบกิจการเหล่านั้นต้องได้รับอนุญาตจากรัฐเสียก่อน การควบคุมด้วยวิธีนี้จะทำให้รัฐทราบถึงข้อมูลของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขว่าตั้งอยู่ ณ ที่แห่งใด มีขนาดเท่าใด เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมดูแล และยังสามารถกำหนดเงื่อนไขในการขออนุญาตประกอบกิจการได้ด้วย ทำให้เป็นการรับรองว่ากิจการที่มาขอออกใบอนุญาตนั้นจะมีมาตรฐานตรงตามที่กฎหมายกำหนด

ในประเทศไทยแม้ว่าจะมีกฎหมายที่บังคับกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอยู่บ้าง แต่เรื่องการควบคุมกิจการโดยการให้ออกใบอนุญาตนั้น พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับใบอนุญาตหรือการขึ้นทะเบียนต่อรัฐไว้เพียงองค์กร 2 ประเภท คือ องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ และสถานสงเคราะห์สัตว์ ซึ่งล้วนเป็นองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือสัตว์ มิได้เป็นองค์กรที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์แต่ประการใด

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มีบทบัญญัติที่กำหนดถึงใบอนุญาตไว้เช่นเดียวกัน โดยเป็นใบอนุญาตค้าสัตว์หรือซากสัตว์ และใบอนุญาตนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านสัตว์หรือซากสัตว์ ซึ่งแม้ว่าเมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายแล้วจะพบว่า การค้าสุนัขก็ต้องได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายนี้เช่นกัน แต่ก็ไม่ได้ใช้บังคับกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเนื่องจากมิใช่ผู้ค้าสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นคนกลาง

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติเกี่ยวกับการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งก็ได้อาศัยอำนาจนั้นออกข้อบัญญัติในการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข ซึ่งกำหนดให้ผู้เลี้ยงสุนัขต้องนำสุนัขของตนมาขึ้นทะเบียนต่อหน่วยงานส่วนท้องถิ่นในท้องที่ที่ผู้นั้นทำการเลี้ยงสุนัขเอาไว้ ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย หากที่ตั้งของสถานที่ประกอบกิจการอยู่ในเขตท้องที่ที่ออกข้อบัญญัติลักษณะนี้ออกมา ก็ต้องนำสุนัขของตนมาขึ้นทะเบียนเช่นเดียวกัน หากแต่การขึ้นทะเบียนนี้มีวัตถุประสงค์ในด้านการสาธารณสุขในพื้นที่เสียมากกว่า ซึ่งแม้ว่าจะมีข้อกำหนดให้ทำการเลี้ยงสัตว์โดยต้องให้น้ำอาหารและที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมแก่สัตว์เอาไว้แล้ว แต่ก็ยังมีข้อจำกัดของการบังคับใช้ อยู่ ทั้งในแง่ตัวข้อกำหนดเรื่องการเลี้ยงสัตว์เองที่ยังไม่ครอบคลุมถึงสวัสดิภาพของสุนัขในสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขทั้งหมดซึ่งได้แก่ สวัสดิภาพในการเพาะพันธุ์ และการขายสุนัข และในแง่ของพื้นที่ที่ข้อบัญญัตินี้บังคับใช้ซึ่งจะบังคับใช้เฉพาะเขตท้องที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ เท่านั้น ซึ่งมีใช้ทุกท้องที่ก็จะออกข้อบัญญัตินี้เหมือนกันหมด ทั้งยังมีข้อกำหนดว่าต้องนำสุนัขนั้นมาขึ้นทะเบียนภายใน 120 วันนับแต่สุนัขนั้นเกิดจึงเท่ากับว่า หากผู้ประกอบกิจการขายสุนัขนั้นออกไปเกินที่จะมีอายุครบ 120 วันผู้ประกอบกิจการก็ไม่จำเป็นต้องนำสุนัขตัวนั้นมาขึ้นทะเบียนแต่อย่างใด หรือกล่าวโดยรวมถึงการขึ้นทะเบียนตามข้อบัญญัติท้องถิ่นเรื่องการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัขนั้นยังไม่เพียงพอที่จะมาบังคับใช้กับกิจการเพาะพันธุ์สุนัข เนื่องจากข้อกำหนดบัญญัติที่ไม่เหมาะสมกับกิจการดังที่ได้กล่าวมา และโดยวัตถุประสงค์ของข้อบัญญัติที่ออกมาเพื่อควบคุมผู้เลี้ยงสุนัขโดยทั่วไป มิใช่ผู้เลี้ยงสุนัขที่จะนำลูกสุนัขออกขาย ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่าการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทยด้วยการขึ้นทะเบียนและการออกใบอนุญาตยังคงไม่เพียงพอ เห็นควรต้องนำหลักเกณฑ์เรื่องออกใบอนุญาตการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของต่างประเทศมาประยุกต์ใช้กับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของประเทศไทย

ในการจะนำหลักเกณฑ์เรื่องใบอนุญาตของต่างประเทศมาประยุกต์ใช้นั้น ก่อนอื่นต้องพิจารณาเสียก่อนว่าจะให้หน่วยงานใดของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมเรื่องการออกใบอนุญาต โดยในกฎหมายของต่างประเทศนั้นมีทั้งที่กำหนดให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานกลางของรัฐเป็นผู้พิจารณาออกใบอนุญาต ในประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นว่า เนื่องจาก การประกอบกิจการ

เพาะพันธุ์สุนัขนั้นสามารถ ทำ ณ ที่ใดของประเทศก็ได้ และการจะพิจารณาออกใบอนุญาตแต่ละครั้ง อาจต้องมีการตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเสียก่อนว่าได้มาตรฐานที่ต้องการหรือไม่ จึงควรให้ใช้หน่วยงานในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นผู้ควบคุมดูแล ดังนั้น จึงเห็นว่า ควรกำหนดให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมดูแลการออกใบอนุญาตนี้ เพื่อให้ง่ายต่อการที่ผู้ประกอบการจะมายื่นคำร้อง โดยการตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการนั้นการมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปตรวจสอบที่สถานที่จริงก่อนการขออนุญาตจะเป็นการสร้างภาระให้แก่หน่วยงาน และเป็นการเพิ่มระยะเวลาดำเนินการให้ยุ่งยากขึ้นไปอีก ผู้เขียนจึงเห็นควรให้นำขั้นตอนการยื่นคำร้องขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ กล่าวคือ ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขจะต้องถ่ายรูปสถานที่ประกอบกิจการทั้งหมดมาประกอบการพิจารณาอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่ สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาออกใบอนุญาตนั้น เห็นควรต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติของทั้งผู้ประกอบการ และคุณสมบัติของสถานที่ประกอบกิจการว่าได้คุณสมบัติเหมาะสมที่จะดำเนินการเพาะพันธุ์สุนัขหรือไม่ สำหรับคุณสมบัติของผู้ประกอบการนั้น จะมีกฎหมายของประเทศอังกฤษที่กำหนดให้พิจารณาว่าบุคคลที่มายื่นคำขออนุญาต เคยถูกตัดสิทธิ์เนื่องจากกระทำผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์หรือไม่ และกฎหมายของรัฐที่กษกำหนดให้พิจารณาถึงประวัติอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ของผู้มายื่นคำขอ และผู้ควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นทุกคนด้วย ในส่วนนี้ผู้เขียนเห็นว่าสามารถนำเอาการพิจารณาประวัติอาชญากรรมเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ตาม พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาใช้ประกอบในการพิจารณาได้ออกใบอนุญาตได้ ส่วนเรื่องคุณสมบัติของสถานที่ประกอบกิจการ ในกฎหมายของต่างประเทศจะกำหนดให้หน่วยงานผู้มีหน้าที่ออกใบอนุญาตต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติของสถานที่ประกอบกิจการว่าได้มาตรฐานตรงตามกฎหมายของแต่ละประเทศกำหนดไว้หรือไม่ และอาศัยอำนาจในการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเหล่านั้น และทำรายงานเสนอต่อผู้พิจารณาออกใบอนุญาตอีกทีหนึ่ง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าหลักการนี้ยังไม่เหมาะสมในการบังคับใช้กับการพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทยดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้ว เห็นควรให้ ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขยื่นภาพถ่ายสถานที่ประกอบกิจการทั้งหมดมาประกอบการพิจารณาอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่แทน และสำหรับการป้องกันไม่ให้ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขแจ้งข้อมูลเท็จหรือส่งรูปภาพอันเป็นเท็จมาเสนอพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้เขียนเห็นว่า ควรให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปตรวจสอบ ณ สถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ตั้งจะได้อธิบายในหัวข้อ 4.2.4 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

นอกจากนี้แล้วยังมีอีกมาตรการหนึ่งที่ต่างประเทศนำมาใช้และเห็นควรให้นำมาปรับใช้กับประเทศไทย คือ การมอบอำนาจให้อาสาสมัครเข้าไปตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการ

เพาะพันธุ์สุนัขแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากในประเทศไทยมีองค์กรภาคเอกชนจำนวนมากที่ดำเนินกิจกรรมด้านการช่วยเหลือสัตว์ จึงสามารถให้ภาคเอกชนเหล่านี้เข้ามาตรวจสอบแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ อย่างไรก็ตามควรกำหนดคุณสมบัติอาสาสมัครไว้ด้วยเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขหรือประชาชน โดยผู้เขียนเห็นว่าอาสาสมัครดังกล่าวต้องเป็นองค์กรหรือสมาคมที่ได้จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายแล้วเท่านั้น

สำหรับบทบัญญัติของกฎหมายที่สามารถนำมาใช้กำหนดขั้นตอนและหลักเกณฑ์ในการออกใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น มีปัญหาว่าพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มิได้บัญญัติถึงการขออนุญาตหรือการจดทะเบียนธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์เอาไว้แต่อย่างใด จึงส่งผลให้ไม่อาจอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ในการออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการขออนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขซึ่งจัดเป็นธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงประเภทหนึ่งได้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การกำหนดให้ผู้ที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขซึ่งเป็นการประกอบอาชีพอย่างหนึ่งต้องขึ้นทะเบียนหรือขออนุญาตจากรัฐย่อมเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคล ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การจะจำกัดสิทธิเสรีภาพเช่นนี้จะกระทำได้แต่โดยอำนาจของกฎหมายเท่านั้น จึงทำให้การห้ามหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นไม่สามารถกระทำได้ เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดให้กระทำเช่นนั้น เมื่อพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ตราโดยกระบวนการนิติบัญญัติ มิได้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ จึงทำให้กฎหมายลำดับรองซึ่งต้องอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติอีกต่อหนึ่ง ไม่อาจออกข้อกำหนดที่มีเนื้อหาจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลเกินกว่าที่บทบัญญัติในพระราชบัญญัติกำหนดเอาไว้ได้ เช่นนี้แล้ว การจะอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาใช้กำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยการขออนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในปัจจุบันจึงไม่อาจกระทำได้ เว้นเสียแต่จะมีการแก้ไขกฎหมายโดยเพิ่มบทบัญญัติว่าด้วยการขออนุญาตประกอบธุรกิจหรือกิจการเกี่ยวกับสัตว์ลงไปเสียก่อน

นอกจากพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แล้ว พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ก็ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขออนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเช่นเดียวกัน เนื่องจากบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการขออนุญาตนั้นกำหนดขอบเขตของกิจการที่จะต้องขออนุญาตไว้เฉพาะเป็นคนกลางในการขายสัตว์หรือซากสัตว์ หรือประกอบกิจการขายน้ำเชื้อหรือรับผสมพันธุ์สัตว์ควบคุม ซึ่งไม่ตรงตามลักษณะของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ผู้ประกอบการจะเป็นผู้เลี้ยงและผสมพันธุ์ และขายสุนัขด้วย

ตนเอง มีเพียงส่วนหนึ่งที่รับผสมพันธุ์สุนัขกับสุนัขเพศเมียของบุคคลอื่นเท่านั้น อีกทั้งวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ที่มุ่งไปที่การป้องกันและควบคุมโรคระบาดในสัตว์เพียงอย่างเดียวมิได้ครอบคลุมถึงสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของสัตว์แต่ประการใด ผู้เขียนจึงเห็นว่าจะเป็นการไม่เหมาะสมหากนำพระราชบัญญัตินี้มาใช้ออกข้อกำหนดในการขออนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งเป็นการเกินขอบเขตการควบคุมของกฎหมายและผิดวัตถุประสงค์ของกฎหมายอีกด้วย ส่วนพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 นั้นแม้ว่าวัตถุประสงค์ของกฎหมายจะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข แต่บทบัญญัติบางประการนั้นสามารถนำมาปรับใช้กับการขออนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ ซึ่งจะขออธิบายในหัวข้อถัดไป

4.2.3 หลักเกณฑ์ข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

การจะประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย มีหลักเกณฑ์ตามกฎหมายหลายประการที่จะต้องปฏิบัติตาม อันได้แก่หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขต้องไม่กระทำการอันเป็นการที่จะทำให้สัตว์เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและทางจิตใจโดยไม่มีเหตุอันสมควร และผู้ประกอบการต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่ง ณ ปัจจุบันยังไม่มีข้อกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวขึ้นมา หลักเกณฑ์ตาม พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ผู้ประกอบการต้องทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่สุนัขของตนเอง พร้อมทั้งแจ้งต่อหน่วยงานของรัฐเมื่อสุนัขของตนมีอาการของโรคพิษสุนัขบ้าเพื่อให้เจ้าหน้าที่จัดการกับสุนัขเหล่านั้นต่อไป หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามระบบการป้องกันและควบคุมโรคระบาด ซึ่งหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข จะกำหนดขึ้นโดยกฎกระทรวง และการแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อสุนัขของตนป่วยหรือตายด้วยโรคระบาดหรือโดยไม่ทราบสาเหตุ และการห้ามเคลื่อนย้ายหรือกระทำการอื่นใดต่อสัตว์หรือซากสัตว์เหล่านั้น หลักเกณฑ์ตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนาม เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2556 (อันเป็นข้อบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยกขึ้นมาพิจารณาเป็นตัวอย่างของข้อบัญญัติที่เกี่ยวกับการเลี้ยงและปล่อยสุนัข) ที่ออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งกำหนดให้ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขต้องเลี้ยงดูสุนัขให้ได้รับอาหารและน้ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตปกติสุข ให้สุนัขได้อยู่อาศัยในพื้นที่ที่เหมาะสมไม่คับแคบหรือสกปรกจนเกินไป ต้องดูแลรักษาสุขภาพของสุนัข และต้องมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลของสุนัขด้วย

จากหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาทั้งหมดจะมีเพียงหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 และหลักเกณฑ์ตามข้อบัญญัติองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น (ในที่นี้คือ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชัยนาม เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2556) เท่านั้นที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์อันเกี่ยวกับสวัสดิภาพ สุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีของสุนัขที่ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขต้องปฏิบัติตาม โดยที่กฎหมายอื่นนั้นจะมุ่งเน้นไปที่การควบคุมและจัดการโรคอันเกิดจากสัตว์เท่านั้น แต่ถึงแม้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 และหลักเกณฑ์ตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นจะได้กล่าวถึงมาตรการเกี่ยวกับสวัสดิภาพ สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของสัตว์เอาไว้แล้ว แต่ก็ยังมีปัญหาบางประการทั้งในเรื่องของการวางข้อกำหนดด้านการจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่กว้างเกินไปของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ที่ต้องรอให้มีการวางหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขโดยประกาศของรัฐมนตรีเสียก่อน อีกทั้งประเด็นทางด้านการทารุณกรรมสัตว์นั้นก็ยังมีปัญหาในการตีความว่า การกระทำอย่างไร และเพียงใดที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวดความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย อาทิกการกักขังสุนัขเอาไว้ในกรงตลอดเวลาโดยที่มันไม่เคยได้ออกมาวิ่งเล่นภายนอกเลยจะถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามความในกฎหมายหรือไม่ และสำหรับข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จะมีปัญหาว่าข้อกำหนดเกี่ยวกับสวัสดิภาพสัตว์นั้นเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นเป็นข้อกำหนดที่มุ่งเน้นไปบังคับใช้กับสุนัขที่เลี้ยงไว้ตามบ้านทั่วไป ยังไม่ครอบคลุมข้อเท็จจริงทั้งหมดของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ต้องมีประเด็นด้านการเพาะพันธุ์สุนัข และการขายลูกสุนัขอีกด้วย

หากพิจารณากฎหมายของต่างประเทศนั้นจะพบว่า ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายของประเทศอังกฤษ หรือกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ทั้งกฎหมายกลางและกฎหมายของรัฐ ต่างมีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับกิจการพันธุ์สุนัขโดยตรงทั้งสิ้น ซึ่งได้ลงรายละเอียดการปฏิบัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์แต่ละข้อให้เห็นภาพชัดเจนเพียงพอเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความว่าต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะเรียกว่าเหมาะสม โดยข้อกำหนดเหล่านั้นได้แก่ เรื่อง ที่อยู่อาศัยของสุนัข การให้อาหารและน้ำ การออกกำลังกาย การดูแลรักษาความสะอาดของตัวสุนัขและของสถานที่อยู่อาศัย การผสมพันธุ์สุนัข ในเวลาที่สมควรทั้งในด้านอายุของสุนัขและการพักฟื้นร่างกาย การขายหรือการจำหน่ายลูกสุนัขด้วยวิธีอื่นใด และสุดท้ายคือการทำบันทึกข้อมูลของสุนัขแต่ละตัว

ผู้เขียนเห็นด้วยกับการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขต้องปฏิบัติตามไว้โดยละเอียด เพราะจะช่วยให้ผู้ประกอบการทราบว่าตนต้องปฏิบัติอย่างไรบ้าง และช่วยให้การตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ทั้งการตรวจสอบก่อนและในขณะที่ได้รับใบอนุญาตสามารถกระทำได้สะดวกขึ้นเพราะมีคู่มือประกอบการตรวจสอบ คือ หลักเกณฑ์ที่ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขต้องปฏิบัติตามกำหนดไว้เป็นมาตรฐานแล้ว เพราะฉะนั้น การจะกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อให้ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทยปฏิบัติตามนั้น จึงต้องมาพิจารณากฎหมายที่มีอยู่ในประเทศไทยว่า

กฎหมายฉบับใดที่เปิดช่องให้สามารถกำหนดหลักเกณฑ์เหล่านี้ขึ้นมาได้ ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ที่มีบทบัญญัติให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ โดยกฎหมายกำหนดว่าการจะออกประกาศดังกล่าวต้องคำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะ สภาพ และอายุของสัตว์¹⁰⁰ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าบทบัญญัตินี้สามารถนำมาใช้เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ เนื่องจากการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อการจัดสวัสดิภาพสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากการเลี้ยงสุนัขโดยทั่วไป และเป็นการคำนึงถึงประเภทของสัตว์ด้วย กล่าวคือ เป็นการคำนึงถึงสุนัขในประเภทที่เลี้ยงไว้สำหรับเพาะพันธุ์ขายโดยเฉพาะนั่นเอง ประกอบกับพระราชบัญญัตินี้ให้อำนาจเจ้าพนักงานในการเข้าตรวจสอบสถานที่เลี้ยงสัตว์ซึ่งมีเหตุอันเชื่อได้ว่าการทารุณกรรมสัตว์เกิดขึ้น จึงถือว่าเป็นกฎหมายที่ดีในการกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการเพาะพันธุ์สุนัขขึ้น

สำหรับหลักเกณฑ์ที่จะต้องระบุลงไปในการประกาศกระทรวงนั้น ก็จะต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสถานที่ที่ใช้เลี้ยงและเพาะพันธุ์สุนัข การผสมพันธุ์สุนัข อาหารและน้ำ การดูแลสุขภาพและการรักษาโรคของสุนัข การขายและการขนส่งสุนัข ซึ่งในส่วนนี้ ในประเทศไทยได้มีหลักเกณฑ์ในลักษณะเดียวกันที่ใช้บังคับกับการปศุสัตว์ คือ มาตรฐานฟาร์มปศุสัตว์ ซึ่งปรากฏอยู่ในการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มปศุสัตว์ โดยได้ยกตัวอย่างมาตรฐานฟาร์มสุกรเอาไว้แล้วในส่วนของกฎหมายว่าด้วยการปศุสัตว์¹⁰¹ ซึ่งในรายละเอียดได้ระบุถึงหลักเกณฑ์ว่าด้วยอาคารสถานที่ อาหารและน้ำ การจัดการฟาร์มซึ่งมีเรื่องของคู่มือการจัดการฟาร์ม บุคลากรภายในฟาร์ม การรักษาความสะอาดภายในฟาร์ม สุขภาพและการรักษาโรคของสัตว์ สวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อมภายในฟาร์ม และการบันทึกข้อมูลของฟาร์ม ซึ่งก็เป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับสวัสดิภาพและสุขภาพของสัตว์ทั้งสิ้น ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่า สามารถนำเอาหลักเกณฑ์ของมาตรฐานฟาร์มปศุสัตว์มาใช้เทียบเคียงกับการกำหนดหลักเกณฑ์การเพาะพันธุ์สุนัขได้ โดยอาจเรียกว่าเป็นมาตรฐานคอกสุนัข หรือมาตรฐานสถานเพาะพันธุ์สุนัขก็ได้ เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากหลักเกณฑ์ของการปศุสัตว์และการสัตว์เลี้ยงนั้นอาจมีบางส่วนที่แตกต่างกันบ้าง จึงต้องมาพิจารณาแยกเป็นประเด็น ๆ ว่าจะสามารถนำเรื่องใดมาปรับใช้

¹⁰⁰ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

มาตรา 22

¹⁰¹ ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2558 (รหัส มษก. 6403-2558)

ให้เข้ากับการเพาะพันธุ์สุนัขได้บ้าง และควรเพิ่มเติมในเรื่องใดเข้าไปอีก โดยพิจารณาประกอบกับหลักเกณฑ์ของต่างประเทศ

1. สถานที่สำหรับประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ในขั้นแรกต้องระบุเกี่ยวกับที่ตั้งและขนาดพื้นที่ของสถานเพาะพันธุ์ว่ามีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นสถานเพาะพันธุ์สุนัขหรือไม่ สำหรับการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทยนั้นมักจะใช้ที่อยู่อาศัยของตนเองเป็นสถานที่เพาะพันธุ์ ดังนั้น จึงมักมีปัญหาความเหมาะสมของสถานที่ว่า ขนาดของพื้นที่หรือที่ตั้งของสถานที่เพาะพันธุ์นั้นเหมาะสมกับ จำนวน และสายพันธุ์ของสุนัขหรือไม่ เนื่องจาก สุนัขพันธุ์ใหญ่แม้ว่าจะเลี้ยงในจำนวนน้อย แต่หากพื้นที่ที่เลี้ยงมีขนาดเล็กก็จะเกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตของสุนัขโดยเฉพาะการออกกำลังกายของสุนัขได้ จากนั้นถึงต้องมีพิจารณารูปแบบของที่อยู่อาศัยของสุนัข ซึ่งจะมีความแตกต่างกับการเลี้ยงปศุสัตว์ที่มักจะเลี้ยงรวมกันในกลุ่มใหญ่ ๆ แตกต่างจากการเลี้ยงสุนัขที่มีทั้งการเลี้ยงรวมกันในกลุ่มใหญ่ และการเลี้ยงแยกกันในกลุ่ม จึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่อยู่ของสุนัขซึ่งนอกจากเรื่องแสงสว่างและการระบายอากาศแล้ว ก็คือเรื่องลักษณะของคอกเลี้ยงสุนัข หรือกรงสุนัข โดยในเรื่องคอกสุนัขนั้นอาจนำหลักเกณฑ์ของปศุสัตว์มาปรับใช้ได้ กล่าวคือ กำหนดให้มีขนาดเหมาะสมเพียงพอกับการเลี้ยงสุนัขตามสายพันธุ์ ขนาด และอายุของสุนัข มีรั้วหรือแนวกันที่ควบคุมการเข้าออกของคนหรือสัตว์จากภายนอกได้ หากเป็นโรงเรือนก็ต้องมีโครงสร้างแข็งแรงง่ายต่อการบำรุงรักษาและทำความสะอาดด้วย¹⁰² ส่วนถ้าเป็นการเลี้ยงในแบบกรงก็ต้องกำหนดให้กรงที่นำมาเลี้ยงสุนัขนั้นมีขนาดที่เหมาะสมกับขนาด สายพันธุ์ และอายุของสุนัข โดยที่ความเหมาะสมนั้นหมายถึง การมีขนาดที่เพียงพอให้สุนัขสามารถยืน นั่ง นอน หรือหมุนตัวไปมาได้โดยที่ไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดของสุนัขที่ต้องสัมผัสหรือเบียดกับกรง ทำจากวัสดุที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุนัขโดยเฉพาะพื้นกรงต้องเป็นพื้นเรียบหรือปูด้วยวัสดุที่เป็นพื้นเรียบเพื่อให้สุนัขสามารถยืน นั่ง หรือนอน ได้โดยไม่เสี่ยงต่ออาการบาดเจ็บ และง่ายต่อการบำรุงรักษาและทำความสะอาด¹⁰³ เพราะฉะนั้น หลักเกณฑ์ในเรื่องสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข จึงต้องกำหนดในเรื่อง ขนาดพื้นที่ของสถานที่เพาะพันธุ์ต้องมีความเหมาะสมกับการเลี้ยงสุนัข ตามขนาด และสายพันธุ์ของสุนัข การเลี้ยงสุนัขในลักษณะคอกรวมต้องมีขนาดเพียงพอกับการเลี้ยงสุนัขตามสายพันธุ์ ขนาด และอายุของสุนัข มีรั้วหรือแนวกันที่ควบคุมการเข้าออกของคนหรือสัตว์จากภายนอกได้ ง่ายต่อซ่อมแซมและทำความสะอาด หากเลี้ยงในโรงเรือนก็ต้องเป็นโรงเรือนที่มีโครงสร้างที่แข็งแรงและง่ายต่อการบำรุงรักษาด้วย และการเลี้ยงสุนัข

¹⁰² มาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร ข้อที่ 4.1

¹⁰³ VA. CODE ANN. § 3.2-6503. Care of companion animals by owner; penalty

ในกรงต้องใช้กรงที่มีขนาดเหมาะสมกับขนาด สายพันธุ์ และอายุของสุนัข กรงต้องทำจากวัสดุที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุนัข และง่ายต่อการบำรุงรักษาและทำความสะอาดด้วย

2. อาหารและน้ำสำหรับสุนัข ในส่วนนี้จะมีความแตกต่างจากการเลี้ยงปศุสัตว์เพียงเล็กน้อย คือ การเลี้ยงปศุสัตว์นั้นมักจะคำนึงถึงแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่จะให้ปศุสัตว์ได้ดื่มกิน ประกอบกับการกินน้ำสะอาดด้วย ซึ่งแตกต่างจากการเลี้ยงสุนัขที่มักจะให้กินน้ำสะอาดในภาชนะเพียงอย่างเดียว นอกเหนือจากนี้ ก็สามารถกำหนดให้คล้ายคลึงกับปศุสัตว์ได้ กล่าวคือ คุณภาพของอาหารสัตว์ต้องได้มาตรฐาน¹⁰⁴ คือไม่ใช่อาหารสัตว์เก่า หมดอายุ ไม่มีการปนเปื้อนและไม่เสื่อมสภาพ โดยทั่วไปแล้วผู้เพาะพันธุ์สุนัขมักจะให้สุนัขของตนกินอาหารสำเร็จรูปเป็นส่วนใหญ่ จึงต้องคำนึงในเรื่องของคุณภาพของอาหารสำเร็จรูปเหล่านั้นว่าใช้อาหารที่หมดอายุ หรือเก็บรักษาไม่ถูกต้องจนมีการปนเปื้อนของเชื้อโรคหรือสัตว์พาหะ เช่น แมลงหรือเชื้อรา หรือไม่ ส่วนน้ำนั้นก็ต้องใช้น้ำสะอาดที่มีการเปลี่ยนน้ำใหม่เป็นประจำเพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อโรคในน้ำ โดยที่ปริมาณของอาหารและน้ำที่จัดเตรียมไว้ต้องเพียงพอกับความต้องการของสุนัขด้วย เช่น ลูกสุนัขจะต้องกินอาหารวันละ 3 – 4 ครั้ง ต่างจากสุนัขโตที่จะกินเพียงวันละ 1 – 2 ครั้งเท่านั้น และภาชนะสำหรับใส่น้ำและอาหารต้องมีจำนวนที่เหมาะสมกับจำนวนสุนัข มีการทำความสะอาดภาชนะใส่น้ำและน้ำทุกครั้งหลังการใช้ และวางไว้ในที่ที่สุนัขสามารถกินได้ทุกตัว เพราะฉะนั้นในส่วนอาหารและน้ำนั้น จะต้องกำหนดในเรื่องคุณภาพอาหารของสุนัขต้องเป็นอาหารที่ไม่มีการปนเปื้อนและไม่เสื่อมสภาพ จัดเตรียมไว้ในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของสุนัขตามขนาด สายพันธุ์ และอายุ มีน้ำสะอาดให้สุนัขได้กินอยู่ตลอดเวลา และใช้ภาชนะที่ทำความสะอาดอยู่ตลอดเวลาใส่น้ำและอาหารให้เพียงพอกับจำนวนสุนัข

3. สุขภาพและการรักษาโรคสุนัข ต้องมีหลักเกณฑ์ว่าด้วยการป้องกันและควบคุมโรคของสุนัข คือ การมีตารางเวลาการฉีดวัคซีนป้องกันโรคในสุนัข ซึ่งโดยปกติของผู้เพาะพันธุ์สุนัขมักจะฉีดวัคซีนป้องกันโรคในสุนัขทั้งหมด 5 โรค คือ วัคซีนป้องกันโรคหลอดลมอักเสบ วัคซีนป้องกันโรคไข้หัดสุนัข วัคซีนป้องกันโรคลำไส้อักเสบ วัคซีนป้องกันโรคตับอักเสบ และวัคซีนป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส และมีการให้ยาถ่ายพยาธิสุนัขด้วยเนื่องจากอาจมีไข่พยาธิปะปนอยู่ในอาหารหรือสิ่งปฏิกูลที่สุนัขไปสัมผัส¹⁰⁵ นอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ในเรื่องการนำสุนัขไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดด้วย มีมาตรการป้องกันสัตว์พาหะ เช่น เห็บหรือหมัด โดยการดูแลรักษาความสะอาดของตัวสุนัข และภายในคอกหรือกรงสุนัข มีการจัดการสุขอนามัยภายในสถานที่เพาะพันธุ์ไม่ให้เป็นแหล่งสะสมของสิ่ง

¹⁰⁴ มาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร ข้อที่ 4.2

¹⁰⁵ มาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร ข้อที่ 4.5

ปฏิภูลและเชื้อโรคต่าง ๆ และกรณีที่เกิดโรคระบาดขึ้นต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ด้วย ส่วนการรักษาโรคสุนัขต้องกระทำโดยผู้ที่มีความรู้ทางด้านการรักษาโรคสุนัข ข้อเท็จจริงในส่วนนี้ของฟาร์มปศุสัตว์และกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นจะมีความแตกต่างกันตรงที่ ฟาร์มปศุสัตว์กฎหมายกำหนดให้จะต้องมีสัตวแพทย์ประจำฟาร์มที่มีหน้าที่คอยดูแลและรักษาโรคสัตว์ แต่สำหรับสถานเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่จะเป็นสถานเพาะพันธุ์ขนาดไม่ใหญ่มากจึงมักไม่นิยมจ้างสัตวแพทย์มาประจำที่สถานเพาะพันธุ์ ผู้เลี้ยงจึงจะเป็นผู้คอยดูแลสุขภาพสุนัขด้วยตนเอง หากเกิดการเจ็บป่วยก็จะหาซื้อยามาฉีดยาให้แก่สุนัขด้วยตนเอง ซึ่งในต่างประเทศได้กำหนดให้ผู้เพาะพันธุ์เป็นผู้ดูแลสุขภาพและป้องกันโรคร้ายไข้เจ็บของสุนัขด้วยมาตรการทุกอย่างที่มี คือ มีการเตรียมเครื่องมือปฐมพยาบาล และพื้นที่สำหรับแยกสุนัขป่วยออกจากสุนัขตัวอื่น ๆ และหากสุนัขเจ็บป่วยรุนแรงก็ต้องนำสุนัขไปพบสัตวแพทย์ ซึ่งจะสอดคล้องกับทางปฏิบัติของประเทศไทยที่ผู้เพาะพันธุ์เป็นผู้ดูแลสุนัขและรักษาสุนัขเองในเบื้องต้น แต่ควรต้องระบุเพิ่มเติมให้ผู้เพาะพันธุ์นำสุนัขที่เจ็บป่วยหนักไปพบสัตวแพทย์ด้วย และต้องกำหนดให้มีพื้นที่สำหรับแยกสุนัขป่วยออกจากสุนัขตัวอื่น ๆ ด้วย นอกจากการป้องกันและรักษาโรคแล้ว สุขภาพของสุนัขยังขึ้นอยู่กับการได้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมออีกด้วย¹⁰⁶ จึงควรมีหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ผู้เพาะพันธุ์ต้องจัดให้สุนัขได้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะด้วยวิธีพาสุนัขออกไปวิ่งเล่นข้างนอก หรือทำกิจกรรมร่วมกับสุนัข เช่น เล่นปาลบอลกับสุนัข เป็นต้น หรือให้สุนัขอยู่ในพื้นที่ที่กว้างขวางเพื่อให้สุนัขวิ่งเล่นในนั้นด้วยตัวเอง

4. การผสมพันธุ์สุนัข ในเรื่องนี้มาตรฐานฟาร์มปศุสัตว์มิได้มีการกำหนดไว้ แต่หลักเกณฑ์ในประเทศไทยนั้นมีข้อบังคับของสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) กำหนดเอาไว้ว่า สุนัขแม่พันธุ์ต้องมีการพักครรภ์หลังจากการคลอดอย่างน้อย 4 เดือนจึงจะทำการผสมพันธุ์ใหม่ได้ และสุนัขพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ต้องมีอายุอย่างน้อย ตั้งแต่ 12 – 18 เดือน ตามแต่สายพันธุ์สุนัขเพื่อให้ร่างกายสุนัขมีความพร้อมสำหรับการตั้งท้องและการออกลูก ซึ่งหากเปรียบเทียบกับต่างประเทศแล้ว ต่างประเทศจะกำหนดให้สุนัขต้องมีอายุประมาณ 1 ปี ก่อนจึงจะทำการผสมพันธุ์ได้¹⁰⁷ และระยะพักครรภ์จะอยู่ที่ 12 เดือนนับจากการออกลูกครั้งล่าสุด¹⁰⁸ นอกจากนี้ในต่างประเทศยังจำกัดจำนวนครั้งที่แม่พันธุ์จะออกลูกไว้อยู่คือตลอดอายุของแม่พันธุ์ตัวหนึ่ง ๆ จะออกลูกเกินกว่า 6 ครั้งไม่ได้ โดยที่ข้อเท็จจริงในประเทศไทยนั้น ผู้เพาะพันธุ์สุนัขส่วนใหญ่จะให้สุนัขทำการผสมพันธุ์ตั้งแต่การติดสัดครั้งแรกซึ่งอยู่ในช่วงอายุประมาณ 8 เดือน และจะทำการผสมพันธุ์ทุกครั้งที่มีแม่พันธุ์มีอาการเป็นสัด

¹⁰⁶ Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 1 (4) (b)

¹⁰⁷ Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 1(4) (f)

¹⁰⁸ Breeding of Dogs Acts 1973 มาตรา 1(4) (g)

ซึ่งมีได้ให้เวลาแม่พันธุ์ในการพักครรภ์เลย กรณีนี้เห็นว่า หากมีได้กำหนดหลักเกณฑ์อันใดไว้ ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของแม่พันธุ์ได้ ดังนั้น จึงเห็นสมควรให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการผสมพันธุ์สุนัขเอาไว้ด้วย คือมีการกำหนดอายุขั้นต่ำของสุนัขที่นำมาผสมพันธุ์ได้ ซึ่งเห็นว่า สมควรนำหลักเกณฑ์ของสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนที่ได้รับการรับรองจากสมาพันธ์สุนัขโลก และเป็นองค์กรที่ออกใบทะเบียนประวัติสุนัขซึ่งใช้เป็นหลักฐานในการซื้อขายสุนัขโดยทั่วไปในประเทศไทยจึงถือว่าเป็นองค์กรที่มีมาตรฐานและความน่าเชื่อถือ จึงเห็นควรนำหลักเกณฑ์ของทางสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) มาปรับใช้ คือ กำหนดให้สุนัขที่นำมาผสมพันธุ์นั้นต้องมีอายุอย่างน้อย 12 เดือนขึ้นไป และสุนัขต้องมีระยะเวลาพักครรภ์อย่างน้อย 4 เดือนนับแต่เวลาออกลูกครั้งสุดท้าย ทั้งนี้เห็นว่าหากกำหนดให้มีระยะเวลาพักครรภ์นาน 12 เดือน อาจส่งผลให้เป็นระยะเวลาที่นานเกินไป อาจส่งผลให้ผู้เพาะพันธุ์สุนัขไม่ยอมปฏิบัติตามเพราะจะทำให้จำนวนลูกสุนัขที่เกิดมาลดลง ส่งผลกับการนำไปขาย และเห็นควรกำหนดให้จำกัดจำนวนครอกที่แม่พันธุ์สุนัขตัวหนึ่งจะมีได้ โดยกำหนดไว้ที่ 6 ครอกต่อสุนัขแม่พันธุ์หนึ่งตัวเพื่อไม่ให้สุนัขต้องรับภาระในการออกลูกในขณะที่มีอายุมากขึ้นซึ่งจะส่งผลกระทบต่อลูกสุนัขที่ออกมาและสุขภาพของแม่พันธุ์ด้วย

5. การขายและการขนส่งสุนัข ในส่วนนี้มาตรฐานฟาร์มปศุสัตว์ก็มีได้มีการกล่าวไว้เช่นเดียวกัน จึงต้องมาพิจารณาหลักการของกฎหมายต่างประเทศเป็นสำคัญ โดยกฎหมายต่างประเทศนั้น ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขายและการขนส่งเอาไว้พอสมควรได้ว่า ผู้เพาะพันธุ์สุนัขต้องขายสุนัขด้วยตนเอง หรือขายให้กับร้านค้าสัตว์เลี้ยงที่ขึ้นทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย จะไปฝากผู้อื่นซึ่งไม่มีใบอนุญาตประกอบร้านค้าสัตว์เลี้ยงขายมิได้¹⁰⁹ และจะขายสุนัขได้เมื่อมีอายุครบ 8 สัปดาห์แล้วเท่านั้น ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สุนัขกำลังเริ่มจะหย่านม และเป็นช่วงเวลาที่สุนัขจะได้รับวัคซีนป้องกันโรคครบทุกเข็มแล้ว ซึ่งหลักเกณฑ์ในส่วนการจำกัดอายุลูกสุนัขที่จะนำมาขายนี้ ผู้เขียนเห็นว่ามีความสำคัญกับการคุ้มครองสุนัขที่จะนำมาขาย เนื่องจากการขายสุนัขในประเทศไทยนั้น มิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ด้านอายุของลูกสุนัขเอาไว้ จึงอาจเกิดปัญหาขึ้นมาว่า ผู้เพาะพันธุ์อาจขายลูกสุนัขออกไปก่อนที่ลูกสุนัขจะหย่านม หรือได้รับวัคซีนป้องกันโรคครบทุกเข็ม ซึ่งแม้ว่าผู้ที่ซื้อสุนัขไปเลี้ยงจะสามารถนำสุนัขไปฉีดวัคซีนเองได้ และผู้เพาะพันธุ์สุนัขบางแห่งก็รับฉีดวัคซีนลูกสุนัขให้ แต่ก็อาจเกิดปัญหาขึ้นมาได้หากผู้ซื้อสุนัขไปเลี้ยงละเลยมิได้เอาใจใส่การได้รับวัคซีนของลูกสุนัขเท่าที่ควร ซึ่งจะส่งผลให้ลูกสุนัขที่เกิดมามีความเสี่ยงที่จะเจ็บป่วยได้ ดังนั้น ในประเด็นนี้จึงเห็นสมควรนำมากำหนดเอาไว้เป็นหลักเกณฑ์การเพาะพันธุ์สุนัขของประเทศไทยด้วย แต่สำหรับหลักเกณฑ์เรื่องการขายสุนัข ณ ร้านค้าสัตว์เลี้ยงที่ได้รับอนุญาตนั้น ในประเทศไทยมิได้มีการกำหนดกฎหมายควบคุมการประกอบกิจการ

¹⁰⁹ Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999 มาตรา 8

ร้านค้าสัตว์เลี้ยงแต่อย่างไร หากกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวลงไปก็อาจมีความจำเป็นต้องบัญญัติหลักเกณฑ์ของกฎหมายขึ้นมาเพื่อควบคุมกิจการดังกล่าวด้วยอีกต่อหนึ่ง ซึ่งหากมีกฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้นก็อาจจะกระทบกับตลาดซื้อขายสุนัขได้ เนื่องจากในประเทศไทยนั้น นอกจากการซื้อขายสุนัขโดยตรงจากผู้เพาะพันธุ์แล้ว ก็มักจะทำการซื้อขายกันที่ตลาดนัดสัตว์เลี้ยง ตามพื้นที่ต่าง ๆ เช่น ตลาดนัดสวนจตุจักร เป็นต้น ซึ่งเป็นสถานที่ที่ผู้ค้าจะนำสุนัขมาขาย โดยมาเป็นครั้งคราว หรือมาเป็นประจำก็ได้ อย่างไรก็ตาม สำหรับกรณีร้านค้าสัตว์เลี้ยงนี้ ก็เห็นควรต้องมีการควบคุมการขายสัตว์เลี้ยงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพบว่า ตามตลาดนัดสัตว์เลี้ยงมักนำสุนัขที่ไม่ทราบแหล่งที่มาและสายพันธุ์ที่แน่ชัด เนื่องจากมีการปลอมใบประวัติสัตว์เลี้ยง และไม่ได้รับการควบคุมหรือป้องกันโรคมายาเยาะปนกัน อย่างแออัด จนเสี่ยงที่สุนัขในพื้นที่นั้นจะเป็นโรคติดต่อจากสุนัขที่นำมาจากคอกสุนัขที่ไม่ได้มาตรฐานได้ อีกทั้งยังมีการปลอมใบฉีดยาป้องกันโรคของสุนัขซึ่งที่ไม่มีการฉีดยาจริง จึงทำให้สุนัขไม่มีภูมิคุ้มกันโรคและป่วยตายเมื่อมีผู้ซื้อไปเลี้ยง หากขายไม่ได้ผู้ค้าก็อาจนำสุนัขไปปล่อยเกิดเป็นปัญหาสุนัขจรจัดอีกด้วย¹¹⁰

ในส่วนของการขนส่งสุนัข ซึ่งก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่อาจกระทบต่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของสุนัขได้ เนื่องจากการขนส่งสุนัขในประเทศไทย มักจะขนส่งโดยเครื่องบิน และโดยรถยนต์ ซึ่งต้องนำสุนัขใส่ในกรงที่มีพื้นที่จำกัดและวางทับซ้อนกันไว้เป็นเวลานาน จึงอาจทำให้สุนัขเหล่านั้นต้องทนอยู่ในสภาพอากาศที่ร้อนอบอ้าว ขาดน้ำ และขาดอาหาร หรือแม้แต่ติดเชื้อโรคจากสุนัขตัวอื่น ๆ ได้ ซึ่งมีเพียงการขนส่งด้วยเครื่องบินเท่านั้นที่มีระเบียบการขนส่งสัตว์เลี้ยงกำหนดเอาไว้ว่าต้องใช้กรงที่มีลักษณะเหมาะสมกับ ขนาด และสายพันธุ์ของสุนัข มีการจัดเตรียมน้ำไว้ให้สุนัขได้กินตลอดระยะเวลาที่ขนส่งด้วย แต่ทั้งนี้หลักเกณฑ์ของแต่ละสายการบินก็จะแตกต่างกันออกไปด้วย ซึ่งปัจจุบันในประเทศไทยมีเพียง 2 สายการบินเท่านั้นที่รับขนส่งสัตว์เลี้ยง คือ การบินไทยและบางกอกแอร์เวย์ส¹¹¹ ส่วนการขนส่งด้วยยานพาหนะอื่นโดยเฉพาะรถยนต์นั้น มิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ใด ๆ เอาไว้ ดังนั้นผู้ขนส่งจึงมักจะนำสุนัขใส่ไว้ในท้ายรถโดยเฉพาะรถกระบะ โดยใส่ไว้ในกรงและนำไปวางซ้อนกัน เพื่อให้สามารถขนส่งได้คราวละมาก ๆ ซึ่งสุนัขอาจจะเกิดการขบถกัดกัน และอาจติดเชื้อโรคกันได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขนส่งสุนัขขึ้น เพื่อให้สุนัขที่อยู่ระหว่างการขนส่งได้รับความคุ้มครองในด้านสวัสดิภาพและสุขภาพของตัวสุนัข โดยอาจกำหนด

¹¹⁰ สำนักข่าวไปรษณีย์ทีวี, "ตรวจสอบตลาดนัดสัตว์เลี้ยงสวนจตุจักร," สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2560, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=QimMbqKk5KI>.

¹¹¹ บางกอกแอร์เวย์ส, "การขนส่งสัตว์เลี้ยง," สืบค้นเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.bangkokair.com/tha/pages/view/animals-on-board>.

ว่า ต้องนำสุนัขใส่กรงที่มีขนาดและความทนทานเหมาะสมกับขนาดและสายพันธุ์ของสุนัข มีใบแสดงชื่อผู้เป็นเจ้าของสุนัข และคำแนะนำในการให้อาหารและน้ำแก่สุนัข รวมทั้งมีภาชนะใส่น้ำซึ่งเป็นขวดน้ำดื่มชนิดแขวนใส่ไว้ในกรงเพื่อให้สุนัขได้มีน้ำกินตลอดการขนส่งและไม่ทำให้น้ำหกเประอะเปื้อน นอกจากนี้หากจำเป็นต้องวางกรงสุนัขซ้อนทับกันหลายชั้นก็ให้มีการปูแผ่นไม้ใต้กรงสุนัขแต่ละชั้นด้วย เพื่อป้องกันสิ่งปฏิกูลไปเประอะเปื้อนสุนัขตัวอื่น โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้สามารถนำไปใช้ได้ทุกรูปแบบการขนส่งทั้งทางเครื่องบินและทางรถยนต์

6. การบันทึกประวัติสุนัข ในประเทศไทยจะมีการทำใบประวัติสุนัขซึ่งเรียกว่า ใบเพ็ดดีกรี ซึ่งออกโดยสมาคมสุนัขต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์กรเอกชน โดยใบเพ็ดดีกรีนี้จะมีประเด็นที่ต้องพิจารณาอยู่ 2 ประการ คือ ประเด็นเรื่องรายละเอียดในใบเพ็ดดีกรี และเรื่ององค์กรผู้ออกใบเพ็ดดีกรี ในส่วนประเด็นเรื่องรายละเอียดของใบเพ็ดดีกรีนั้น เนื่องจากรายละเอียดภายในใบเพ็ดดีกรีประกอบเพียงชื่อสุนัข สายพันธุ์ สีขน วันเดือนปีเกิด ผู้เป็นเจ้าของ และชื่อสุนัขต้นตระกูลย้อนขึ้นไปสามชั้นเป็นหลัก และอาจมีรายละเอียดของมาตรฐานสายพันธุ์ของสุนัขสายพันธุ์นั้น ๆ รวมอยู่ด้วย หากแต่เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศแล้ว จะพบว่ากฎหมายได้กำหนดให้ทะเบียนประวัติ นอกจากมีรายละเอียดดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังให้ระบุน้ำหนักแรกเกิดของสุนัข และรายละเอียดของพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ด้วยว่ามีสายพันธุ์ใด มีสีขนอย่างไร เพื่อจะได้ทราบว่าคุณสุนัขนั้น ๆ เกิดจากพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ตัวใดได้อย่างชัดเจนมากกว่าการระบุแค่ชื่อพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ และยังคงระบุวันที่ทำการผสมพันธุ์ลงไปด้วย นอกจากนี้ยังต้องบันทึกข้อมูลของผู้ซื้อสุนัขไปด้วยว่าเป็นใคร มีสถานะอะไร คือเป็นบุคคลทั่วไปที่ซื้อสุนัขไปเลี้ยง หรือเป็นผู้ค้าที่ประกอบกิจการร้านค้าสัตว์เลี้ยง เป็นต้น อยู่ที่ไหน และซื้อไปในวันใด หรือหากมีการจำหน่ายสุนัขออกด้วยวิธีการอื่นนอกจากการซื้อขายก็ต้องระบุลงไปด้วย เช่น ให้แก่บุคคลใด หรือตาย เป็นต้น¹¹² ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่า รายละเอียดที่ระบุในใบเพ็ดดีกรีนั้นยังไม่เพียงพอ หากจำเป็นต้องทำทะเบียนประวัติสุนัขเพื่อการตรวจสอบแล้ว ก็ควรมีการระบุถึงข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบได้ชัดเจน ดังนั้น หากมีข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำทะเบียนประวัติของสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์ นอกจากสามารถนำรายละเอียดในใบเพ็ดดีกรีมาระบุลงไปแล้ว ยังต้องเพิ่มข้อมูลโดยอ้างอิงจากกฎหมายของต่างประเทศประกอบกับหลักเกณฑ์ของมาตรฐานฟาร์มปศุสัตว์ ซึ่งต้องมีทั้งรายละเอียดของพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ รายละเอียดของผู้ซื้อสุนัข และเนื่องจากปัญหาการรับวัคซีนของสุนัขที่อาจมีการทำใบฉีดวัคซีนปลอม จึงควรต้องให้มีการบันทึกข้อมูลการรับวัคซีน การรับยาถ่ายพยาธิ และการรักษาโรคต่าง ๆ วิธีการจำหน่ายสุนัข พร้อมทั้งรายละเอียดของการจำหน่ายและวันที่จำหน่าย เพื่อที่จะได้ใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการตรวจสอบสุนัข

¹¹² The Breeding of Dogs (Licensing Records) Regulations 1999

แต่ละตัวได้ ส่วนประเด็นตัวองค์กรผู้ทำใบเพ็ดติกรีนั้น เนื่องจากสมาคมสุนัขต่าง ๆ เช่น สมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) เป็นองค์กรในภาคเอกชน การทำใบเพ็ดติกรีนับสมาคมเหล่านี้จึงมักเกิดจากความสมัครใจของผู้เพาะพันธุ์สุนัข โดยมีแรงจูงใจเพื่อความน่าเชื่อถือในการขายสุนัขเท่านั้น มิใช่เป็นมาตรการบังคับที่ผู้เพาะพันธุ์จะต้องปฏิบัติตาม ดังนั้นจึงอาจมีผู้เพาะพันธุ์สุนัข ที่ขายสุนัขโดยไม่มีใบเพ็ดติกรีนี้ออกโดยสมาคมต่าง ๆ หรือมีแต่เป็นใบเพ็ดติกรีนปลอมที่ทำเลียนขึ้นมา อีกทั้งใบเพ็ดติกรีนยังเป็นใบประวัติที่สมาคมใดก็สามารถทำขึ้นได้ ดังนั้นรายละเอียดภายในใบเพ็ดติกรีนจึงอาจมีความแตกต่างกันออกไป ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด จากเหตุผลที่กล่าวมานี้จึงเห็นว่า ใบเพ็ดติกรีนมิใช่ใบประวัติที่เหมาะสมจะนำมาใช้บันทึกข้อมูลของสุนัขในทางที่เป็นประโยชน์กับการคุ้มครองทั้งตัวสุนัขและตัวผู้ซื้อสุนัข เนื่องจากยังมีได้มีข้อมูลที่ครบถ้วนเพียงพอ และยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เป็นมาตรฐานในการกำหนดรายละเอียดของใบเพ็ดติกรีนอีกด้วย ดังนั้นจึงเห็นสมควรให้ยุทธศาสตร์ที่ผู้เพาะพันธุ์สุนัขต้องปฏิบัติ นั้น ต้องระบุให้ผู้เพาะพันธุ์ทำการบันทึกข้อมูลสุนัขอย่างที่ได้กล่าวมาข้างต้น นอกเหนือไปจากการทำใบเพ็ดติกรีนจากสมาคมสุนัข และเก็บรักษาข้อมูลเหล่านั้นและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ใบฉีควัคซีนหรือใบถ่ายพยาธิ โดยอาจกำหนดให้เก็บไว้เป็นเวลา 3 ปี นับแต่สุนัขนั้นเกิด เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่หรือผู้ซื้อสุนัขสามารถตรวจสอบข้อมูลเหล่านั้นย้อนหลังได้

จากยุทธศาสตร์ที่ได้พิจารณามาทั้งหมดนี้ จะเห็นว่าเนื้อหาบางส่วนของยุทธศาสตร์ว่าด้วยมาตรฐานฟาร์มปศุสัตว์สามารถนำมาปรับใช้กับยุทธศาสตร์ของผู้เพาะพันธุ์สุนัขได้ ซึ่งมีข้อจำกัดในเรื่องของวัตถุประสงค์ของมาตรฐานดังกล่าวที่มีความแตกต่างกันระหว่างฟาร์มปศุสัตว์และสถานที่เพาะพันธุ์สุนัข จึงจำเป็นต้องพิจารณาจากกฎหมายของต่างประเทศซึ่งได้สรุปรวมมาทั้งกฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา มาประกอบการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย ทั้งนี้หลักเกณฑ์นี้นอกจากจะสามารถกำหนดเป็นประกาศกระทรวงตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แล้วยังสามารถนำไปใช้เป็นข้อปฏิบัติตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เปิดช่องให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้อีกด้วย เนื่องจากความเป็นกฎหมายลำดับรองของข้อปฏิบัตินี้ และรายละเอียดนั้นนอกจากเรื่องการจัดสวัสดิภาพสุนัขแล้วยังรวมถึงเรื่องการป้องกันโรคในสุนัข และการคุ้มครองความปลอดภัยทางสาธารณสุขอีกด้วย

4.2.4 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของประเทศไทยส่วนใหญ่ก็เป็นอำนาจการตรวจสอบสถานที่ สัตว์ เอกสาร และบุคคล อยู่แล้ว แต่ปัญหานั้นอยู่ที่ว่าหน้าที่การรับผิดชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่เหล่านั้นจะจำกัดอยู่ที่เรื่องใด เรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสุนัข

ภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 จะเป็นอำนาจในการตรวจสอบและควบคุมดูแลเรื่องการทารุณกรรมสัตว์เพียงด้านเดียว พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 จะเป็นอำนาจในการควบคุมและจัดการสุนัขที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้า ทั้งในที่สาธารณะและในที่ส่วนบุคคล พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ก็จะมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมและจัดการโรคระบาด ทั้งอำนาจในการตรวจสอบสถานที่ สัตว์ หรือบุคคล การประกาศกำหนดเขตต่าง ๆ ตามกฎหมาย และหน้าที่ในการพิจารณาอนุญาตให้มีการประกอบกิจการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดซึ่งเป็นไปเพื่อป้องกัน และควบคุมโรคระบาดนั่นเอง พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ก็จะมีอำนาจในการกักขังสัตว์เมื่อพบสัตว์ปรากฏตัวอยู่ในที่สาธารณะ และอำนาจในการตรวจสอบ สถานที่ สัตว์ และสิ่งของที่เป็นพาหุพาณัติของกฎหมายซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขลักษณะ การดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ที่เหมาะสมของประชาชน จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะเห็นว่า ไม่มีพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายใดเลยที่มีอำนาจหน้าที่ในการเข้าตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข เพื่อตรวจสอบมาตรฐานการเลี้ยงดู และสวัสดิภาพของสุนัข ในสถานที่เพาะพันธุ์ มิใช่การตรวจสอบเกี่ยวกับโรคระบาดหรือสุขอนามัยของประชาชนในสังคม จะมีเพียงพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เท่านั้นที่มีหน้าที่ดูแลในส่วนของการทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งเมื่อพิจารณาตามกฎหมายนั้นแล้ว ลักษณะของการเข้าตรวจสอบสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขนั้นจะต้องมีเหตุอันน่าเชื่อว่าการกระทำผิดเกิดขึ้นไม่ว่าจะด้วยมีผู้ร้องเรียน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรก็ตาม ซึ่งเป็นลักษณะการตรวจสอบในเชิงปราบปรามการกระทำผิดมากกว่าเป็นการตรวจสอบในเชิงป้องกันการกระทำผิด เพราะต้องรอให้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นเสียก่อนจึงจะมีอำนาจเข้าตรวจสอบได้

ในเรื่องของอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในประเทศไทยแตกต่างจากอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ของกฎหมายในต่างประเทศ ไม่เพียงแต่พนักงานเจ้าหน้าที่ของกฎหมายต่างประเทศจะมีอำนาจตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยเฉพาะเท่านั้น แต่ลักษณะของการตรวจสอบนั้น กฎหมายจะกำหนดให้การตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่มีลักษณะของงานประจำ กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเข้าตรวจสอบสถานที่เพาะพันธุ์ต่าง ๆ ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับรัฐเป็นประจำในทุก ๆ ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ แม้ว่าจะไม่มีการร้องเรียนหรือเหตุอันควรเชื่อว่าสถานที่นั้นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในประเทศไทยสมควรเพิ่มเติมให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขแห่งหนึ่ง ๆ เป็นประจำ แม้ว่าจะไม่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดใด ๆ เกิดขึ้นก็ตาม เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อข้อกำหนดของกฎหมาย หรือหากได้กระทำไปก็จะได้สามารถยับยั้งหรือ

ป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับสุนัขได้ทันทั่วทั้ง ทั้งยังเป็นการสอดคล้องกับการบังคับใช้หลักเกณฑ์มาตรฐานสถานเพาะพันธุ์สุนัขในหัวข้อที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านี้ด้วย ในอันที่จะทำให้มาตรฐานดังกล่าวนี้มีผลบังคับใช้ขึ้นมาได้จริง ดังเช่นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ซึ่งได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการตรวจสอบผู้ผลิตสินค้าเกษตรเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการปฏิบัติฝ่าฝืนต่อกฎหมาย กฎกระทรวงหรือประกาศกระทรวงซึ่งรวมถึงประกาศกระทรวงเกี่ยวกับมาตรฐานฟาร์มปศุสัตว์ด้วย และยังมีอำนาจตรวจสอบว่าสินค้าเกษตรเป็นไปตามมาตรฐานสินค้าเกษตรหรือไม่ด้วย ซึ่งสามารถเข้าใจได้ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้มีทั้งอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบกรณีที่มีเหตุผิดปกติหรือเหตุสงสัยเกิดขึ้น และอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบทั่วไปโดยที่ไม่ต้องมีสิ่งผิดปกติหรือเหตุสงสัยเกิดขึ้นก็ได้ ดังนั้นจึงเห็นว่าสามารถนำเอาบทบัญญัติส่วนนี้มาปรับใช้กับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ โดยอาจต้องมีการเพิ่มเติมขอบเขตอำนาจตามกฎหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการตรวจสอบการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เรื่องมาตรฐานสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นด้วย

นอกจากนั้นผู้เขียนเห็นว่าการใช้อำนาจเพียงแต่พนักงานเจ้าหน้าที่อาจเป็นการสร้างภาระให้หน่วยงานเพิ่มขึ้น จึงเห็นควรให้มีการมอบอำนาจให้อาสาสมัครเข้าไปตรวจสอบสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากในประเทศไทยมีองค์กรภาคเอกชนจำนวนมากที่ดำเนินกิจกรรมด้านการช่วยเหลือสัตว์ จึงสามารถให้ภาคเอกชนเหล่านี้เข้ามาตรวจสอบแทนพนักงานเจ้าหน้าที่ อย่างไรก็ตามควรกำหนดคุณสมบัติอาสาสมัครไว้ด้วยเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขหรือประชาชน โดยผู้เขียนเห็นว่าอาสาสมัครดังกล่าวต้องเป็นองค์กรหรือสมาคมที่ได้จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายแล้วเท่านั้น ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้กำหนดให้มีองค์กรเอกชนในด้านการช่วยเหลือสัตว์ ได้แก่ องค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ และสถานสงเคราะห์สัตว์ ซึ่งเป็นองค์กรที่สามารถมาขึ้นทะเบียนต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อขอการสนับสนุนด้านการคุ้มครองสัตว์ ผู้เขียนจึงเห็นว่า สามารถนำเอาองค์กรเหล่านี้มาช่วยสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขแทนกำลังเจ้าหน้าที่ที่อาจมีไม่เพียงพอได้

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปคือ หากกำหนดเพิ่มเติมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดจะต้องมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานดังกล่าว โดยเมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้คือพนักงานเจ้าหน้าที่ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย ซึ่งได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในกรมปศุสัตว์เป็นผู้ใช้

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ เช่นเดียวกับพระราชบัญญัตินี้ด้วย ส่วนพระราชบัญญัติโรคระบาด สัตว์ พ.ศ. 2558 ที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ซึ่งอยู่ในสังกัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ส่วนพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 นอกจากจะกำหนดให้เป็นอำนาจ หน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ซึ่งอยู่ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แล้ว ยังได้กำหนด เพิ่มเติมให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย ส่วนพระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ. 2535 นั้นจะกำหนดให้มีทั้งส่วนที่เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัด กระทรวงสาธารณสุขที่เรียกว่า เจ้าพนักงานสาธารณสุข และอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น จากกฎหมายที่กล่าวมานี้จะเห็นว่ากฎหมายแต่ละฉบับนั้นได้มอบหมายอำนาจหน้าที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ แตกต่างกันไป ดังนั้นจึงต้องมาพิจารณาว่าจะนำกฎหมายฉบับใดมาเป็นหลักในการกำหนด หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจึงจะสามารถระบุได้ว่า จะต้องกำหนดให้เป็น อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ส่วนกลางหรือส่วนท้องถิ่น โดยในส่วนนี้จะขอพิจารณาถึงลักษณะ ของพนักงานเจ้าหน้าที่แต่ละประเภทว่ามีลักษณะสำคัญอย่างไรบ้าง

ในขั้นแรกจะพิจารณาถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง กฎหมายที่กล่าวมาได้ กำหนดให้มีทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยเฉพาะกรมปศุสัตว์ และเจ้า พนักงานสาธารณสุขของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งถ้าพิจารณาบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวกับกิจการ เพาะพันธุ์สุนัขแล้ว ย่อมต้องการเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางด้านสัตว์มาควบคุมดูแล ด้วยเหตุนี้พนักงาน เจ้าหน้าที่ที่เหมาะสมกับการควบคุมดูแลสุนัขมากกว่า คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการดูแลรับผิดชอบเรื่องการปศุสัตว์ โดยเมื่อพิจารณาจาก โครงสร้างองค์กรของกรมปศุสัตว์แล้วก็จะพบว่า องค์กรภายในนั้นประกอบด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบ เรื่องสัตว์หลายหน่วยงาน เช่น สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์ สำนักป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ สถาบันสุขภาพ สัตว์แห่งชาติ เป็นต้น อีกทั้งตามกฎหมายที่มอบให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ในการจัดการ ดูแลนั้นก็จะระบุให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องประกอบด้วยสัตวแพทย์ และในกฎหมายว่ามาตรฐาน สิ้นค้าเกษตร ก็ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานที่รับผิดชอบตามกฎหมายนี้ต้องตรวจสอบในเรื่องของสวัสดิ ภาพปศุสัตว์ในฟาร์มอีกด้วยซึ่งต่างจากเจ้าพนักงานสาธารณสุขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ทางด้านการสาธารณสุข การพยาบาล การแพทย์แผนไทย การ อนามัย เป็นต้น ซึ่งเป็นความรู้ความสามารถทางด้านการจัดการกับสุขอนามัยของคน ชุมชน และ สิ่งแวดล้อมมากกว่าการจัดการสวัสดิภาพและสุขภาพของสัตว์ ด้วยเหตุนี้จึงเห็นว่า หากกำหนดให้ ราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้ควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขก็เห็นสมควรให้เป็นหน้าที่ของกรมปศุ สัตว์ในการดำเนินการดังกล่าว สอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพ สัตว์ พ.ศ. 2557 ที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรมปศุสัตว์ โดยการจัดการ

บริหารราชการส่วนกลางของประเทศไทยนั้น ได้มีการแบ่งอำนาจของราชการส่วนกลางออกไปยังส่วนภูมิภาคด้วย ดังนั้นกรมปศุสัตว์จึงมีหน่วยงานย่อยที่ชื่อว่าสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดกระจายอยู่ทุกจังหวัดในประเทศไทย ดังนั้นจึงไม่มีปัญหาในเรื่องความครอบคลุมของการควบคุมดูแลสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขที่กระจายตัวอยู่ทั่วประเทศ

ต่อมาคือเจ้าพนักงานท้องถิ่น ที่ตามกฎหมายของประเทศได้แบ่งราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ออกเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไประดับบน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีพื้นที่ปกครองครอบคลุมทั้งจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในเชิงการกำหนดนโยบายและการจัดสรรเงินลงไปในการบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นในพื้นที่ของตน ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไประดับล่าง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองที่อยู่ภายในองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีกต่อหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะในพื้นที่ของตนซึ่งเป็นงานในเชิงปฏิบัติมากกว่างานเชิงนโยบาย โดยที่บริการสาธารณะนั้นกฎหมายได้กำหนดให้รวมถึง งานรักษาความสะอาดเรียบร้อยในพื้นที่สาธารณะ รวมถึงการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย งานป้องกันและระงับโรคติดต่อ งานด้านสาธารณสุข และงานคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย และสุดท้ายคือราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งมีเพียงกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เท่านั้นที่ถูกกำหนดให้เป็นรูปแบบนี้ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในทั้งทางนโยบาย การจัดสรรเงิน ควบคุมไปกับการจัดบริการสาธารณะในพื้นที่ของตน¹¹³

เมื่อได้สืบค้นว่าราชการบริหารส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่เป็นหน่วยงานที่ทำกรตราข้อบัญญัติท้องถิ่นในเรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ หรือเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พบว่าหน่วยงานส่วนท้องถิ่นระดับล่าง หรือก็คือองค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลจะเป็นผู้ตราข้อบัญญัติท้องถิ่นดังกล่าวขึ้นบังคับใช้ จึงเข้าใจได้ว่า ราชการส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทในการสาธารณสุข การป้องกันและควบคุมโรค การคุ้มครองดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น คือราชการส่วนท้องถิ่นระดับล่าง เพราะฉะนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นที่ควรกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นระดับล่าง ซึ่งก็คือ องค์การ

¹¹³ ศรัทธาวุฒิ จันชันท์, “กฎหมายและอำนาจหน้าที่ที่ทับซ้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.law.cmu.ac.th/law2011/177404/files/1325741014.doc>.

บริหารส่วนตำบลและเทศบาล เพื่อให้สอดคล้องกับภาระงานเกี่ยวกับการสาธารณสุข การป้องกันและควบคุมโรค การคุ้มครองดูแลทรัพยากรธรรมชาติที่หน่วยงานเหล่านี้รับผิดชอบอยู่แล้วนั่นเอง

ประเด็นต่อมาที่ต้องพิจารณาคือ หากกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นระดับล่างเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขแล้ว ความรู้ความสามารถของพนักงานเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นจะเหมาะสมกับการควบคุมดูแลในเรื่องที่เกี่ยวกับสัตว์หรือไม่ ในส่วนนี้เมื่อพิจารณาจากอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นต้องมีสัตวแพทย์ประจำการอยู่ด้วย ประกอบกับรายงานข่าวของกรมปศุสัตว์ที่มีการจัดอบรมความรู้ทางด้านการควบคุมดูแลการเลี้ยงสัตว์ และการป้องกันโรคจากสัตว์แล้ว¹¹⁴ ก็เห็นว่าราชการส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องดังกล่าว มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการตรวจสอบเกี่ยวกับสัตว์อยู่ด้วย อย่างไรก็ตามแม้ว่าราชการส่วนท้องถิ่นจะมีเจ้าหน้าที่ในเรื่องดังกล่าว แต่อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ในด้านนี้มักจะไม่เพียงพอ ดังจะเห็นได้จากรายงานข่าวของกรมปศุสัตว์ที่มักจะได้รับขอความร่วมมือจากท้องถิ่นให้ร่วมดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคระบาดสัตว์ เช่น การลงพื้นที่ฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น¹¹⁵ แต่ปัญหาในส่วนนี้สามารถแก้ไขได้ด้วยการขอความร่วมมือจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด หรือราชการส่วนท้องถิ่นพื้นที่ใกล้เคียงในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้

และปัญหาอีกประการหนึ่งของการให้การควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น คือ ปัญหาการกระจายอำนาจให้ราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ใช้ดุลพินิจทั้งในเรื่องการบัญญัติข้อบัญญัติ และดุลพินิจในการกำหนดเนื้อหาของข้อบัญญัติดังกล่าว อันจะเห็นได้จากบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่กำหนดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการเลี้ยงและปล่อยสัตว์ และการออกข้อกำหนดกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมิได้กำหนดในเชิงบังคับให้ราชการส่วนท้องถิ่นทุกแห่งต้องออกข้อกำหนดในเรื่องนั้น ๆ เป็นเพียงมอบอำนาจในการควบคุมดูแลเรื่องดังกล่าวไปให้ราชการส่วนท้องถิ่น แต่ราชการส่วนท้องถิ่นใดจะออกข้อกำหนดเหล่านั้นหรือไม่ย่อมเป็นดุลพินิจ

¹¹⁴ สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์, "จังหวัดปัตตานี จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า," สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2560, จาก http://thainews.prd.go.th/website_th/news/news_detail/WNSOC6005170010041_0041.

¹¹⁵ โปรดดู "บูรณาการหน่วยงานสังกัดกรมปศุสัตว์ในพื้นที่จังหวัดสงขลา บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า" <http://pvlo-sgk.dld.go.th/sk59/index.php/2016-02-11-04-57-33/97-2016-02-05-08-53-05/500-2016-09-01-08-18-37>.

ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ซึ่งรูปแบบการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยมักจะมีลักษณะเช่นนี้ โดยหากกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเท่าที่มีอยู่ อาจเกิดกรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่าในเขตพื้นที่ของตนมิได้มีปัญหาจากกิจการเพาะพันธุ์สุนัข หรือไม่เห็นความสำคัญของการคุ้มครองสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัข หรือเห็นว่าอัตรากำลังและงบประมาณของตนไม่เพียงพอต่อการควบคุมดูแลเรื่องเหล่านี้แล้ว ก็อาจจะตัดสินใจไม่ออกข้อกำหนดเพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ ส่งผลให้การควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของประเทศไทยนั้นเป็นไปอย่างไม่ครอบคลุม ซึ่งจะเกิดปัญหาทำนองเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา คือ แต่ละรัฐจะทำการออกกฎหมายขึ้นมาเพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเอง อีกทั้งหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ยังแตกต่างกันออกไปด้วย จึงทำให้เมื่อกฎหมายระดับประเทศไม่อาจจัดการปัญหาการฝ่าฝืนการจัดการด้านสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัข เนื่องจากช่องว่างของกฎหมายแล้ว ผู้ประกอบกิจการก็จะเลือกไปประกอบกิจการในรัฐที่ไม่มีกฎหมายควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งหากประเทศไทยให้การออกข้อกำหนดควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข เป็นดุลพินิจของราชการส่วนท้องถิ่นแล้ว ก็จะเกิดปัญหาการเลือกที่ตั้งสถานที่เพาะพันธุ์สุนัขในพื้นที่ที่มีได้มีการออกข้อกำหนดดังกล่าว เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ส่งผลให้การคุ้มครองสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า การกำหนดให้ราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่งก็คือ เจ้าพนักงานของกรมปศุสัตว์ เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น หากมองในแง่ของการบังคับใช้กฎหมายแล้ว ราชการบริหารส่วนกลางจะมีความเหมาะสมมากกว่าการกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากราชการบริหารส่วนกลางก็มีหน่วยงานในระดับภูมิภาคที่ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้บังคับบัญชาจากราชการส่วนกลาง และมีความเป็นเอกภาพในด้านของการออกหลักเกณฑ์ต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ซึ่งจะกำหนดขึ้นโดยราชการส่วนกลางเพียงแห่งเดียวจึงมีความเหมาะสมมากกว่าการให้อำนาจแก่ราชการส่วนท้องถิ่น ที่จะเกิดปัญหาการไม่มีข้อกำหนดควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ส่วนเรื่องอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่นั้น เห็นว่าไม่เป็นปัญหาต่อการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข เนื่องจาก ทั้งสองหน่วยงานมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถเช่นเดียวกัน และสามารถขอความร่วมมือระหว่างกันได้อีกด้วย ซึ่งถ้าหากพิจารณาถึงความสะดวกสบายของผู้เพาะพันธุ์ที่จะต้องติดต่อกับทางหน่วยงานราชการแล้ว เห็นว่า ราชการส่วนท้องถิ่นจะมีความเหมาะสมกับการบังคับใช้กฎหมายมากกว่า เพราะในพื้นที่หนึ่งจังหวัดจะมีราชการส่วนท้องถิ่นระดับล่างหลายแห่งกว่า ทำให้สามารถรองรับการมาติดต่อราชการของผู้เพาะพันธุ์ได้

มากกว่า อีกทั้งยังสามารถกระจายอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบสถานเพาะพันธุ์ได้ทั่วถึงกว่า ทำให้ระยะเวลาตรวจสอบก่อนออกใบอนุญาตสามารถทำได้รวดเร็วกว่านั่นเอง ซึ่งหากกำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอก็สามารถขอความร่วมมือจากกรมปศุสัตว์ หรือสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด หรือราชการส่วนท้องถิ่นที่ใกล้เคียงได้ ซึ่งรวมถึงการขอความช่วยเหลือจากอาสาสมัครที่ได้กล่าวถึงไปในข้างต้น

อย่างไรก็ดี สำหรับปัญหาซึ่งอาจจะเกิดจากการใช้ดุลพินิจไม่ออกหลักเกณฑ์ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในพื้นที่ราชการส่วนท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งนั้น หากพิจารณาถึงลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลแล้วจะเห็นว่า เทศบาลนั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร โดยเทศบาลตำบลนั้นพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดไว้เพียงว่าหากท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรให้ยกฐานะท้องถิ่นนั้นเป็นเทศบาลตำบลด้วยการออกประกาศกระทรวงมหาดไทย¹¹⁶ และเทศบาลนครนั้นกฎหมายได้กำหนดให้ท้องถิ่นที่มีประชากรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไปและมีงบประมาณเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายสามารถยกฐานะเป็นเทศบาลนครได้¹¹⁷ จะเห็นว่าขนาดของเทศบาลนั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่นที่ปกครองชุมชนขนาดใหญ่ ที่อาจต้องมีประชากรในพื้นที่จำนวนมากรวมทั้งมีรายได้ที่ไม่รวมเงินอุดหนุนเพียงพอกับการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ซึ่งแตกต่างจากองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กกว่า พิจารณาจากพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดเอาไว้เพียงแค่ว่าตำบลนั้น ๆ มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนเฉลี่ยปีละไม่ต่ำกว่า 150,000 บาท ก็สามารถจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้¹¹⁸ และกำหนดองค์การบริหารส่วนตำบลหนึ่ง ๆ ต้องมีประชากรไม่น้อยกว่า 2,000 คนด้วย¹¹⁹ อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่ไม่มากเมื่อเทียบกับเทศบาล ด้วยเหตุที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นราชการส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก มีจำนวนความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่ไม่มาก ดังนั้น ปัญหาของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจึงอาจยังมีไม่มาก และยังไม่ถึงขนาดที่จะกระทบต่อสุขอนามัยหรือความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ จึงยังไม่มีความจำเป็นที่ราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ต้องออกกฎหมายที่ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขก็ได้ ซึ่งแตกต่างจากเทศบาลที่เป็นราชการส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ มีจำนวนประชากรที่หนาแน่นกว่ามาก กิจการเพาะพันธุ์สุนัขจึงอาจสร้างผลกระทบต่อสาธารณสุขของคน

¹¹⁶ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 7 ประกอบมาตรา 9

¹¹⁷ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 7 ประกอบมาตรา 11

¹¹⁸ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 40

¹¹⁹ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 41 จัตวา

ในพื้นที่ได้อย่างเห็นได้ชัดมากกว่า ทั้งเรื่องกลิ่น เสียง และสุขอนามัย ราชการส่วนท้องถิ่นประเภทเทศบาลทุกรูปแบบจึงจำเป็นที่จะต้องออกกฎเกณฑ์ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขขึ้นมาเพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับคนในพื้นที่ ทั้งนี้ย่อมเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข ในเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ที่ให้เป็นอำนาจตัดสินใจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ว่ากิจการใดสมควรจะถูกควบคุมในพื้นที่ของท้องถิ่นนั้น ๆ บ้าง ซึ่งหากองค์การบริหารส่วนตำบลใดเห็นว่าพื้นที่บริหารของตนได้รับผลกระทบจากกิจการเพาะพันธุ์สุนัข หรือเห็นว่าเริ่มมีการตั้งกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในพื้นที่มากขึ้นจนเห็นว่าอาจกระทบต่อการสาธารณสุขของคนในพื้นที่ก็สามารถออกหลักเกณฑ์ขึ้นมาควบคุมได้เช่นเดียวกับเทศบาล

กล่าวโดยสรุปแล้ว เทศบาลนั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่มีงบประมาณไม่ว่าจากเงินรายได้หรือเงินอุดหนุนจำนวนมากเพียงพอที่จะนำมาใช้เพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ แต่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กจึงอาจมีปัญหาถึงความไม่พร้อมในเรื่องของอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่และงบประมาณที่จะนำมาใช้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างไรก็ต้ององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น เนื่องจากเป็นราชการส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กจึงยังมีจำนวนประชากรในพื้นที่ไม่มาก ปัญหาของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจึงอาจยังไม่ส่งผลกระทบต่อสาธารณสุขในพื้นที่จนถึงขนาดที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของคนในพื้นที่ก็ได้ ดังนั้นจึงอาจยังไม่มี ความจำเป็นที่จะต้องควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ ซึ่งหากต่อมาข้อเท็จจริงในเปลี่ยนแปลงไปว่ามีกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและการสาธารณสุขของคนในพื้นที่แล้ว ก็สามารถใช้ดุลพินิจออกกฎเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ต่อไป

4.2.5 มาตรการบังคับตามกฎหมาย

สุดท้ายในเรื่องของมาตรการบังคับตามกฎหมาย โดยหลักแล้วสามารถแบ่งมาตรการบังคับออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ ทางอาญาที่เรียกว่า มาตรการบังคับทางอาญา คือมาตรการบังคับต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอาญา ได้แก่ การลงโทษ วิธีการเพื่อความปลอดภัย และมาตรการบังคับอื่น ๆ เช่น การยึดทรัพย์ หรือการโฆษณาคำพิพากษา เป็นต้น¹²⁰ โดยมาตรการบังคับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่กระทำความผิดนั้นไปกระทำความผิดซ้ำ และเพื่อคุ้มครองสังคมโดยการให้ผู้ที่ต้องรับโทษผ่านกระบวนการในการแก้ไขพฤติกรรมตามระยะเวลาที่สมควร เช่น การลงโทษจำคุก หลังจากผ่านกระบวนการดังกล่าวแล้วก็จะทำให้ผู้นั้นสามารถกลับมาใช้ชีวิตปกติในสังคมได้ ซึ่งเป็นการคุ้มครองสังคมในลักษณะที่ให้ผู้ที่มีจิตใจชั่วร้ายผ่านกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้

¹²⁰ ธาณี วรภัทร์, หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา, (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2557), หน้า 21 – 22.

นั้นกลายเป็นคนที่ดีในสังคม และอีกนัยหนึ่งของการคุ้มครองสังคมคือ เป็นลักษณะของการข่มขู่มิให้บุคคลตัดสินใจที่จะกระทำความผิด มิเช่นนั้นจะต้องได้รับบทลงโทษ¹²¹ในทางกฎหมายปกครอง เรียกว่า มาตรการบังคับทางปกครอง ซึ่งเป็นมาตรการบังคับที่มุ่งหมายให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง หรือทำให้คำสั่งทางปกครองบรรลุผล โดยที่ไม่ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาของศาล โดยคำสั่งทางปกครองที่อาจใช้มาตรการบังคับได้นั้น ได้แก่คำสั่งให้ใช้เงิน หรือคำสั่งให้กระทำหรือละเว้นการกระทำ¹²²และสุดท้ายในทางแพ่งเรียกว่า มาตรการลงโทษทางแพ่ง เป็นมาตรการบังคับที่มีลักษณะเพื่อลงโทษผู้ที่กระทำความผิด เช่นเดียวกับมาตรการบังคับทางอาญา แต่ใช้กระบวนการวิธีพิจารณาคดีทางแพ่งแทน โดยวิธีการลงโทษนั้นจะเป็นการลงโทษทางการเงินซึ่งมีลักษณะคล้ายโทษปรับทางอาญา คือ จำนวนเงินที่ต้องใช้นั้นไม่ได้สัมพันธ์กับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง และการใช้เงินนั้นใช้ให้แก่รัฐ มิได้ให้แก่ผู้เสียหาย การจะบังคับการตามมาตรการลงโทษทางแพ่งต้องกระทำผ่านคำพิพากษาของศาลแพ่งเท่านั้น วัตถุประสงค์ของมาตรการลงโทษทางแพ่ง จะมุ่งลงโทษผู้ที่กระทำความผิดตามกฎหมาย และยังเป็นส่วนช่วยในการเยียวยาความเสียหายต่อส่วนรวมได้อีกด้วย มาตรการลงโทษทางแพ่งนี้ มักจะนำมาใช้ควบคู่ไปกับมาตรการบังคับทางอาญาในการกระทำความผิดบางประเภทที่การลงโทษทางอาญานั้นไม่สัมฤทธิ์ผล¹²³

บทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องมาตรการบังคับตามกฎหมายของประเทศไทย ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น ได้แก่ บทลงโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ในเรื่อง ความผิดเกี่ยวกับการทารุณกรรมสัตว์ ความผิดฐานเป็นเจ้าของสัตว์แต่ไม่จัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ความผิดฐานเป็นเจ้าของสัตว์แต่ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใด ๆ ให้สัตว์พ้นจากความดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร และความผิดฐานไม่ให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ยังให้อำนาจศาลมีคำสั่งห้ามผู้กระทำความผิดครอบครองสัตว์ที่ถูกทารุณกรรมได้ด้วย บทลงโทษตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ความผิดเนื่องจากไม่นำสุนัขไปฉีดวัคซีนตามเวลาที่กฎหมายกำหนด ความผิดเนื่องจากใช้เครื่องหมายประจำตัวสัตว์ หรือใบรับรองการ

¹²¹ เฝิงอ้วง, น. 55 – 64.

¹²² สำนักงานคดีปกครองสงขลา, “มาตรการบังคับทางปกครอง,” สืบค้นเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.sk-ad.ago.go.th/index.php/2013-06-10-02-24-27>.

¹²³ หทัยภัทร อนันตะยา, “มาตรการลงโทษทางแพ่ง (Civil Penalty) : แนวคิดการลงโทษในความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), น. 40 – 41.

ฉีดวัคซีนซึ่งแสดงว่าสุนัขนั้นได้รับการฉีดวัคซีนแล้วอันเป็นที่จริง ความผิดเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ อันได้แก่ คำสั่งให้ทำลายซากสัตว์ควบคุมที่ตายด้วยโรคพิษสุนัขบ้า คำสั่งให้กักขังสัตว์ที่ต้องสงสัยว่ามีอาการของโรคพิษสุนัขบ้าไม่น้อยกว่า 15 วัน และความผิดเนื่องจากไม่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อพบว่าสัตว์ควบคุมของตนมีอาการของโรคพิษสุนัขบ้า หรือสัตว์ควบคุมถูกสัตว์ที่มีอาการของโรคพิษสุนัขบ้ากัด และความผิดเนื่องจากไม่เฝ้าระวังอาการโรคพิษสุนัขบ้าของสัตว์ควบคุมของตนที่ถูกกัด เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน และโอนกรรมสิทธิ์สัตว์ควบคุมที่อยู่ระหว่างการเฝ้าระวังอาการของโรคพิษสุนัขบ้านั้น บทลงโทษตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 จะประกอบด้วย ความผิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามระบบการป้องกันและควบคุมโรคระบาด ความผิดเกี่ยวกับการจัดการสัตว์หรือซากสัตว์ซึ่งเป็นโรคระบาดหรือตายด้วยโรคระบาด หรือสงสัยว่าจะเป็นโรคระบาดหรือตายโดยไม่ทราบสาเหตุ และความผิดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสัตว์ผ่านเขตต่างๆ ที่กฎหมายกำหนด และบทลงโทษตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งได้แก่ ความผิดเนื่องจากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ใช้อำนาจตามกฎหมาย ซึ่งจากบทลงโทษของกฎหมายที่กล่าวมานั้นล้วนเป็นบทลงโทษในทางอาญาทั้งสิ้น และด้วยการที่ไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข จึงไม่มีบทลงโทษในเชิงการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตมาเกี่ยวข้องแต่ประการใด

ในกรณีนี้ จะต่างกับบทลงโทษของกฎหมายในต่างประเทศ ซึ่งมีทั้งการกำหนดบทลงโทษทางอาญาที่เป็นการเฉพาะของการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข การกำหนดบทลงโทษปรับทางแพ่ง และการกำหนดมาตรการบังคับทางปกครอง โดยบทลงโทษทางอาญาที่เป็นการเฉพาะกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น ได้แก่บทลงโทษเนื่องจากการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยไม่ได้รับอนุญาต การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยฝ่าฝืนต่อมาตรฐานของการเลี้ยง การเพาะพันธุ์ และการขายสุนัขที่กำหนดขึ้นตามกฎหมาย ในส่วนของโทษปรับทางแพ่งนั้นก็จะเป็นบทลงโทษเพิ่มเติมแก่ผู้ประกอบการที่กระทำผิดเงื่อนไขที่กำหนดเอาไว้ในใบอนุญาต และบทลงโทษการปกครองก็คือการเพิกถอนใบอนุญาต หรือการห้ามการเลี้ยง หรือห้ามการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั่นเอง

ตามที่กล่าวมานี้ ผู้เขียนเห็นว่ามาตรการบังคับตามกฎหมายของประเทศไทยในแต่ละเรื่องนั้น ส่วนมากเป็นมาตรการบังคับทางอาญา ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายในแต่ละเรื่องแล้วก็จะพบว่าบทบัญญัติของกฎหมายได้บัญญัติมาตรการควบคุมการกระทำต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดให้กระทำ หรือห้ามกระทำเอาไว้แล้ว เช่น การห้ามการทารุณกรรมสัตว์ หรือการบังคับให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งอาจนำมาใช้กำหนดหลักเกณฑ์ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข เป็นต้น จึงเห็นว่ามาตรการบังคับทางอาญาของประเทศไทยในเรื่องการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์

สุนัขนั้นมีความครอบคลุมในเนื้อหาอยู่แล้ว โดยเฉพาะบทลงโทษในเรื่องการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งกำหนดเอาไว้เป็นโทษปรับเพียงอย่างเดียว นั้น ก็เห็นว่าเป็นบทลงโทษที่มีความเหมาะสม เนื่องจากความผิดในเรื่องนี้นั้นยังไม่มีลักษณะร้ายแรง คือยังไม่ถึงขนาดเป็นการทารุณกรรมสัตว์ให้สวัสดิภาพของสัตว์ถูกคุกคามอย่างหนัก เป็นเพียงแค่การกระทำที่ผิดไปจากมาตรฐานที่กำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งหากการกระทำผิดหลักเกณฑ์นั้นถึงขนาดเป็นการทารุณกรรมสัตว์แล้วกฎหมายก็จะกำหนดโทษจำคุกเอาไว้แล้ว

นอกจากนี้ หากประเทศไทยได้มีการกำหนดให้การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขต้องมีการขออนุญาตจากรัฐ ไม่ว่าจะโดยอาศัยอำนาจของกฎหมายใด เช่น แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 กำหนดกฎเกณฑ์การขออนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขขึ้นมา หรือใช้บทบัญญัติว่าด้วยกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการขออนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่แล้ว ก็ควรต้องมีมาตรการบังคับเพื่อให้ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขเข้ามาสู่ระบบการขออนุญาตจากรัฐด้วย มิเช่นนั้น การบังคับใช้หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ก็อาจเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ โดยในส่วนนี้ทั้งพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ก็ได้มีการกำหนดมาตรการบังคับทางอาญาเอาไว้แก่ผู้ฝ่าฝืนอยู่แล้ว ผู้เขียนมีความเห็นว่า หากมีการกำหนดให้กิจการเพาะพันธุ์สุนัขต้องขออนุญาต นอกจากเรื่องการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ต้องกำหนดเพิ่มขึ้นมาแล้ว ก็ต้องกำหนดระยะเวลาพอสมควรให้ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขซึ่งส่วนมากก็จะทำการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขกันอยู่ก่อนที่จะมีกฎหมายออกมาบังคับใช้ ปรับปรุงมาตรฐานของสถานที่เพาะพันธุ์เสียก่อนเพื่อจะได้ผ่านการพิจารณาออกใบอนุญาตโดยรัฐ ในส่วนนี้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้ภายหลัง 90 วันนับแต่หลักเกณฑ์เกี่ยวกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพบังคับใช้ ผู้ประกอบการดังกล่าวต้องมาขออนุญาตต่อหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งมาตรการนี้เห็นสมควรให้นำไปปรับใช้กับหลักเกณฑ์ว่าด้วยการจัดสวัสดิภาพสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ด้วย คือภายหลังจากมีการออกหลักเกณฑ์ว่าด้วยการจัดสวัสดิภาพสัตว์ในสถานเพาะพันธุ์สุนัข ก็ต้องให้เวลาแก่ผู้ประกอบการในการปรับตัวให้เข้ากับหลักเกณฑ์เสียก่อน

ตามที่กล่าวมาทั้งหมดในเรื่องมาตรการบังคับตามกฎหมาย ประเทศไทยมีมาตรการบังคับที่สามารถนำมาปรับใช้กับการกำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้อย่างครอบคลุมอยู่แล้ว แต่อาจต้องมีการเพิ่มเติมมาตรการบังคับบางส่วน เช่น มาตรการบังคับ

ทางปกครองในเรื่องของการลงโทษปรับเป็นรายวัน หรือการให้ดุลพินิจแก่ศาลในการพิจารณาว่าจะลงโทษผู้กระทำผิดด้วยการพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตแต่ประการเดียวแทนการลงโทษอาญาแก่ผู้นั้น หรือพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตและการลงโทษอาญาไปพร้อมกัน และอาจต้องมีมาตรการบังคับเกี่ยวกับการขออนุญาตประกอบกิจการซึ่งต้องใช้เวลาแก่ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขในการแก้ไขความบกพร่องของกิจการเสียก่อน เป็นต้น เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายให้มีมากยิ่งขึ้น

4.2.6 วิเคราะห์การนำพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาใช้ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อก่อนหน้านี้ว่า พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีบทบัญญัติบางประการที่ครอบคลุมถึงการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอยู่ด้วย อันได้แก่ บทบัญญัติว่าด้วยการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยซึ่งผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขมีความผูกพันตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดขึ้น กล่าวคือ ผู้เลี้ยงมีหน้าที่ต้องทิ้งสิ่งปฏิกูล และมูลฝอย ซึ่งได้แก่ มูลสุนัข เศษอาหาร รวมถึงอุปกรณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัขต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามสุขลักษณะตามข้อกำหนดที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดขึ้น ซึ่งจัดว่าเป็นบทบัญญัติที่มีส่วนช่วยในการควบคุมความสะอาดภายในสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ส่วนหนึ่ง

สำหรับบทบัญญัติว่าด้วยเหตุรำคาญ ก็จะเป็นเรื่องของการควบคุมผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขให้ต้องคอยดูแลรักษาความสะอาดของสถานที่เพาะพันธุ์สุนัข ไม่ให้เกิดความสกปรก เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรค เกิดกลิ่นเหม็น หรือเสียงรบกวน ซึ่งสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าเหตุเหล่านั้นจะต้องก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของคนที่ได้รับผลกระทบเท่านั้น จึงจะจัดว่าเป็นเหตุรำคาญตามกฎหมาย ที่เจ้าหน้าที่จะมีอำนาจในการเข้ามาระงับหรือสั่งให้ผู้ก่อให้เกิดเหตุรำคาญนั้นแก้ไขได้ ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนนี้จะเกิดปัญหาในการบังคับใช้ในแง่ระดับของเหตุรำคาญนั้นจะต้องถึงขนาดที่ก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของคนเลยทีเดียว แต่หากว่าการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข มิได้มีความสกปรกจนถึงขนาด หรือได้จำกัดความสกปรก หรือหมักหมมของเชื้อโรคไว้ได้ ไม่ส่งผลไปถึงบุคคลภายนอก ไม่ว่าจะโดยการเลี้ยงสุนัขในที่ที่ห่างไกลชุมชน หรือการเลี้ยงสุนัขในสถานที่ปิดแล้ว ก็ไม่อาจจะใช้บังคับกฎหมายในส่วนนี้ได้ แม้ว่าสุนัขในสถานเพาะพันธุ์นั้นจะได้รับผลกระทบจากการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกสุขอนามัยก็ตาม อีกทั้งบทบัญญัติในส่วนนี้ก็มีใช้บทบัญญัติที่บัญญัติถึงการปฏิบัติให้ถูกสุขอนามัยที่ดีด้วย

ต่อมาคือบทบัญญัติว่าด้วยการเลี้ยงและการปล่อยสัตว์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยตรง แต่บทบัญญัติในส่วนนี้ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นในการใช้ดุลพินิจว่าจะกำหนดให้พื้นที่ของตนนั้นจะมีการควบคุมการเลี้ยงและการปล่อย

สัตว์ชนิดใดบ้าง จึงเป็นปัญหาว่าพื้นที่ของท้องถิ่นบางแห่งอาจจะไม่มีการออกข้อกำหนดการเลี้ยงและการปล่อยสุนัขออกมาก็ได้ จึงทำให้การควบคุมการเลี้ยงและการปล่อยสุนัขเป็นไปอย่างไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศไทย ซึ่งอาจเนื่องมาจากเจตนารมณ์ของกฎหมายในส่วนนี้ ที่ต้องการจะควบคุมการเลี้ยงและการปล่อยสัตว์เฉพาะในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นจำนวนมาก จนกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมต่อการดำรงชีพ และอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของคนในสังคมได้ จึงได้ให้เป็นอำนาจของราชการท้องถิ่นในการกำหนดข้อกำหนดเกี่ยวกับการเลี้ยงและการปล่อยสัตว์ซึ่งได้ให้อิสระกับราชการส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ว่าควบคุมชนิดหรือจำนวนของสัตว์เท่าใดก็ได้ รวมถึงกำหนดมาตรการขึ้นมาเพื่อควบคุมการเลี้ยงสัตว์อย่างไรก็ได้ด้วย แต่ทั้งนี้ ก็ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายที่ว่า เป็นไปเพื่อประโยชน์ของดำรงชีวิตและสุขภาพของคนในสังคม อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ของข้อกำหนดที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้บัญญัติขึ้นอันเกี่ยวกับการเลี้ยงและการปล่อยสุนัขนั้นก็จะพบว่า ข้อบัญญัติต่าง ๆ มุ่งเน้นไปที่การเลี้ยงสุนัขส่วนบุคคลมิใช่การเลี้ยงเพื่อเพาะพันธุ์ขาย กล่าวคือ มีข้อกำหนดด้านการเลี้ยง การให้อาหารและน้ำ การให้การดูแลสุขภาพของสุนัข ซึ่งในส่วนนี้ก็จะส่งผลกับผู้เลี้ยงอย่างกิจการเพาะพันธุ์สุนัขด้วย หากแต่ยังขาดข้อกำหนดบางประการที่เป็นสาระสำคัญของการเลี้ยงสุนัขปริมาณมาก ๆ การผสมพันธุ์สุนัข การอนุบาลสุนัขแรกเกิด การขายและการขนส่งสุนัข ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นสาระสำคัญของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข จากบทบัญญัติทั้งสามเรื่องดังกล่าวมานี้จะเห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่มุ่งเน้นไปที่ความปลอดภัยทางสาธารณสุขเป็นสำคัญซึ่งก็เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้

แต่ยังมีบทบัญญัติอีกเรื่องหนึ่งซึ่งก็คือบทบัญญัติว่าด้วยกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ที่ถึงแม้ว่าจะมุ่งเน้นไปที่การสาธารณสุขเช่นเดียวกับบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนอื่น แต่เป็นบทบัญญัติที่เปิดช่องให้สามารถกำหนดมาตรการควบคุมกิจการเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นมาได้ เมื่อเห็นว่ากิจการเหล่านั้นอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขชนได้ สำหรับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพนั้น ได้มีประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558 กำหนดให้กิจการที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง ในเรื่องของการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และอนุบาลสัตว์ให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากขอบเขตของประกาศกระทรวงแล้วจะเห็นว่า กิจการเพาะพันธุ์สุนัขก็ถูกจัดให้อยู่ในกิจการเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง ซึ่งเป็นการเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยง ดังนั้น กิจการเพาะพันธุ์สุนัขจึงถูกจัดให้อยู่ในกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงฉบับดังกล่าว และผู้ที่จะประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพต้องได้รับอนุญาตจากราชการส่วนท้องถิ่นก่อน ด้วยเหตุนี้ ราชการส่วนท้องถิ่นก็สามารถที่จะกำหนดมาตรการเฉพาะเรื่องขึ้นมาเพื่อควบคุมการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ ซึ่งมาตรการหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพนั้น ได้มีการตรากฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการ

ควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2545 ออกมาใช้เป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานแล้ว แต่หลักเกณฑ์ในกฎกระทรวงดังกล่าวนั้นกำหนดถึงกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพรวม มิได้กำหนดเฉพาะเจาะจงไปที่กิจการใดกิจการหนึ่ง ดังนั้น จึงต้องนำมาพิจารณาว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีความครอบคลุมถึงแง่มุมต่าง ๆ ของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในแง่มุมใดบ้าง และส่วนไหนที่ยังมิได้มีการกล่าวถึง

หลักเกณฑ์ควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามกฎกระทรวงดังกล่าวได้กล่าวถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

สถานที่ตั้งของสถานประกอบกิจการต้องตั้งอยู่ห่างจาก ชุมชน วัด ศาสนสถาน โบราณสถาน โรงเรียน สถาบันการศึกษา โรงพยาบาล ทั้งนี้ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อกำหนดเพิ่มเติมตามประเภทและลักษณะของกิจการได้ หากกิจการนั้นมีใช้โรงงาน จากข้อนี้จะเห็นว่ากฎกระทรวงกำหนดให้กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพทุกกิจการต้องตั้งอยู่ให้ห่างจากชุมชน ซึ่งสำหรับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขแล้ว แม้ว่าตัวกิจการจะถูกจัดให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพแล้ว แต่ความเป็นอันตรายต่อสุขภาพของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นถึงขนาดที่ต้องห้ามมิให้ตั้งอยู่ใกล้ชุมชนเลยหรือไม่ ซึ่งหากดูที่ข้อเท็จจริงแล้ว ผู้ที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจำนวนมากก็ใช้บ้านเรือนหรือบริเวณบ้านเรือนของตนเองเป็นที่ตั้งของสถานที่ประกอบกิจการ ผู้เขียนเห็นว่า หากบังคับใช้ข้อกำหนดนี้กับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจริง อาจส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบกิจการหลายรายไม่อาจดำเนินกิจการต่อไปได้ เนื่องด้วยข้อจำกัดของการหาสถานที่ที่ใช้ในการประกอบกิจการ อีกทั้งยังไม่เป็นผลดีต่อการนำผู้ประกอบกิจการเหล่านี้เข้าสู่ระบบการควบคุมดูแลโดยรัฐอีกด้วย เนื่องจากกิจการเหล่านี้ต้องได้รับอนุญาตในการประกอบกิจการจากราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ประกอบกิจการที่มีสถานที่ประกอบกิจการไม่เป็นไปตามข้อกำหนด หลบเลี่ยงไม่มาขออนุญาตได้ โดยถ้ามองในแง่ของการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนโดยรอบแล้ว ผู้เขียนก็เห็นว่า เราสามารถกำหนดข้อกำหนดในเรื่องของการดูแลความสะอาด สุขอนามัย ของทั้งสถานที่และตัวสุนัข เพราะโดยสภาพของกิจการนี้นั้นมิได้ก่อให้เกิดมลพิษ หรือสารเคมีที่อาจจะเป็นอันตรายต่อประชาชนได้ เชื้อโรคหรือโรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นล้วนมาจากการไม่ดูแลความสะอาดของผู้ประกอบการเสียมากกว่า จะมีก็แต่เสียงรบกวนที่เกิดจากเสียงเห่าหรือหอนของสุนัขที่อาจกระทบต่อการใช้ชีวิตของคนในชุมชนได้ ซึ่งจากการที่ได้ศึกษาข้อมูลของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขบางแห่งนั้น พบว่าสุนัขจะเห่าก็ต่อเมื่อพบเจอคนแปลกหน้า ซึ่งผู้เลี้ยงสามารถหาที่ตั้งที่มีผนังล้อมรอบเพื่อไม่ให้สุนัขเห็นคนที่ผ่านไปผ่านมาได้

อาคารของสถานประกอบกิจการ ต้องมีความมั่นคงแข็งแรง เหมาะสมกับกิจการที่ทำ มีการจัดระบบแสงสว่าง และระบบระบายอากาศ ต้องดูแลรักษาความสะอาดให้อยู่ในสภาพที่ถูกสุขลักษณะเป็นประจำทุกวัน ในข้อนี้ เห็นว่าเป็นข้อกำหนดที่เหมาะสมกับการนำมาใช้กับ

กิจการเพาะพันธุ์สุนัขอยู่แล้ว เพื่อเป็นการรับรองและคุ้มครองให้ผู้ปฏิบัติงานและสุนัขได้รับความปลอดภัย ทั้งจากการชำรุดของอาคาร และป้องกันการสัมผัสของเชื้อโรคหรือสัตว์พาหะบางชนิดได้อีกด้วย เนื่องจากต้องมีระบบแสงสว่าง และระบบระบายอากาศ และต้องทำการรักษาความสะอาดให้ถูกสุขลักษณะเป็นประจำทุกวัน ส่วนข้อกำหนดที่เกี่ยวกับสารเคมีและวัตถุอันตรายนั้น กิจการเพาะพันธุ์สุนัขมิได้มีหรือทำให้เกิดสารเคมี หรือวัตถุอันตรายที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ จึงไม่อยู่ภายใต้ข้อบังคับของมาตรานี้

สำหรับข้อกำหนดที่ให้สถานประกอบกิจการต้องเก็บ รวบรวม และกำจัดมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะ โดย มีภาชนะสำหรับรองรับมูลฝอยที่เหมาะสมและเพียงพอ รวมทั้งมีการทำความสะอาดภาชนะ และบริเวณที่เก็บภาชนะนั้นเสมอ ในข้อนี้เห็นว่าเหมาะสมกับการบังคับใช้กับกิจการเพาะพันธุ์สุนัข เนื่องจาก ภายในกิจการก่อให้เกิดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอยู่เสมอ ทั้งมูลจากสัตว์ เศษอาหาร ยาหรือวัคซีนป้องกันโรค รวมถึงอุปกรณ์การเลี้ยงต่าง ๆ ซึ่งก็ควรที่จะต้องทิ้งให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ เพื่อป้องกันเชื้อโรค หรือแมลงต่าง ๆ มารบกวนคนและสุนัข รวมถึงรบกวนชุมชนโดยรอบด้วย หากกิจการนั้นตั้งอยู่ใกล้ชุมชน ส่วนเรื่องการป้องกัน และกำจัดแมลงและสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคติดต่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมนี้จะไปสัมพันธ์กับการดูแลรักษาความสะอาดในสถานประกอบกิจการ และการจัดการมูลฝอย ซึ่งกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นก็มักจะเป็นแหล่งสะสมของแมลงหรือสัตว์พาหะหลายชนิด หากไม่มีการดูแลและกำจัดให้เหมาะสมทั้งตัวสถานที่และตัวสุนัข

ในส่วน of ข้อกำหนดว่าด้วยมาตรการป้องกันอัคคีภัย ถือว่าเป็นมาตรการที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทยหลายแห่งมิได้มีการคำนึงถึงมาตรการในกรณีที่เกิดอัคคีภัยขึ้น ซึ่งอาจทำให้ทั้งคนและสุนัขภายในสถานที่ประกอบกิจการได้รับอันตรายได้ หากลำเลียงสุนัขออกมาไม่ทัน หรือสุนัขเกิดความแตกตื่นจนวิ่งหนีหายไปก็ได้ โดยได้กำหนดให้มีระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ และเครื่องดับเพลิงมีการบำรุงรักษาเครื่องดับเพลิงอย่างน้อยทุก ๆ 6 เดือน มีการฝึกอบรมการดับเพลิงเบื้องต้นให้แก่คนงาน มีสถานที่ปลอดภัยสำหรับเก็บรักษาวัตถุอันตรายหรือสิ่งของที่อาจก่อให้เกิดอันตราย หรืออัคคีภัยได้ง่าย เช่นนี้เมื่อเกิดอัคคีภัยขึ้นผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบกิจการก็จะสามารถจัดการควบคุมไฟได้เองในเบื้องต้นโดยไม่ต้องรอให้เจ้าหน้าที่ดับเพลิง หรือตำรวจมาถึงที่เกิดเหตุ อย่างไรก็ตาม ในส่วนนี้เห็นว่า ควรต้องมีข้อกำหนดถึงมาตรการในการป้องกันสุนัขจากเพลิงไหม้และควันไฟด้วย ทั้งเรื่องของสถานที่เลี้ยงสุนัข วิธีการนำสุนัขออกมาจากอาคารที่มีเพลิงไหม้ เป็นต้น

ในส่วนสุดท้ายของกฎกระทรวงได้กำหนดในเรื่อง มลพิษทางเสียง โดยจะต้องดำเนินการควบคุมและป้องกันมิให้เกิดผลกระทบจนเป็นเหตุรำคาญ หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของ

คนงานและผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียง ซึ่งในส่วนของข้อนี้จะสอดคล้องกับข้อพิจารณาในเรื่องสถานที่ตั้งของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข กล่าวคือ เราสามารถมีมาตรการอย่างอื่นเพื่อป้องกัน หรือควบคุมเสียงรบกวนจากสุนัข ให้ไม่ถึงขนาดที่จะเป็นเหตุรำคาญ หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนได้ โดยไม่ต้องตั้งสถานที่ประกอบกิจการให้อยู่ห่างจากชุมชน ซึ่งเรื่องเสียงนี้ และเรื่องเชื้อโรคหรือพาหะนำโรคนั้นล้วนสามารถควบคุมดูแลด้วยปัจจัยภายในสถานที่ประกอบกิจการได้ทั้งสิ้น เพียงแค่ต้องปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะก็เพียงพอแล้ว

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นว่าข้อกำหนดในกฎกระทรวงนั้นก็มุ่งเน้นไปที่เรื่องสุขอนามัย และความปลอดภัยทางสุขภาพและชีวิตของคนเป็นสำคัญ ซึ่งก็มีบางข้อ เช่นเรื่องระบบแสงสว่าง และระบบระบายอากาศ การจัดการมูลฝอย การจัดการแมลงและสัตว์พาหะ หรือมาตรการป้องกันอัคคีภัย ที่เป็นเรื่องที่ทำให้ประโยชน์แก่สุนัขด้วยเช่นเดียวกัน ในเรื่องของ การดูแลรักษาความสะอาดของสุนัข สถานที่เลี้ยง และความเป็นอยู่ที่ดีของสุนัข ซึ่งจัดเป็นเรื่องการดูแลสวัสดิภาพ และสุขภาพของสุนัขด้วยในบางส่วน หากแต่ข้อกำหนดข้างต้น ยังไม่ครอบคลุมถึงข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขทั้งหมด ซึ่งมีรายละเอียดทั้ง ที่อยู่อาศัยของสุนัข อาหารและน้ำสุขภาพของสุนัขซึ่งรวมถึงการออกกำลังกาย การผสมพันธุ์สุนัข การขายและการขนส่งสุนัข ที่ซึ่งล้วนเป็นเรื่องที่สามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขได้ทั้งสิ้น หากไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม ถึงแม้ว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงจะมีได้ครอบคลุมถึงรายละเอียดของการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขทั้งหมด แต่เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพแล้ว จะเห็นว่า บทบัญญัตินี้ดังกล่าวระบุเอาไว้ว่า ให้ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปให้ผู้ดำเนินกิจการที่ถูกกำหนดให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพปฏิบัติตาม โดยที่มีได้กำหนดถึงขนาดว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมานั้นจะต้องบังคับใช้กับกิจการทุกกิจการเช่นเดียวกันหมด จึงเท่ากับว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเปิดช่องให้สามารถกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเฉพาะเจาะจงลงไปในการใดกิจการหนึ่งได้ ประกอบกับการดำเนินกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ กฎหมายได้มีบทบัญญัติว่าด้วยการขออนุญาตการดำเนินกิจการจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนดำเนินกิจการเอาไว้แล้ว ซึ่งกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นที่จะกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขอและการออกใบอนุญาตในเรื่องนั้น ๆ ได้¹²⁴ ทั้งยังมีบทบัญญัติว่าด้วยการพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาตกำหนดเอาไว้แล้ว

¹²⁴ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 54

ด้วย¹²⁵ และได้มีบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานในการเข้าตรวจสอบกิจการเหล่านี้เอาไว้แล้ว ซึ่งเป็นมาตรการอันจำเป็นในการควบคุมดูแลกิจการเหล่านี้โดยภาครัฐเช่นเดียวกับมาตรการของต่างประเทศที่ใช้ระบบการควบคุมดูแลเช่นนี้ในกิจการเพาะพันธุ์สุนัข จึงเห็นว่า รัฐสามารถนำบทบัญญัติในส่วนนี้ มาดำเนินการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดแนวทางของหลักเกณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เฉพาะกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ เพื่อให้ราชการส่วนท้องถิ่นนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป็นข้อบัญญัติของราชการส่วนท้องถิ่นต่อไป ซึ่งเมื่อออกหลักเกณฑ์แยกกิจการเพาะพันธุ์สุนัขออกมาเป็นการเฉพาะแล้ว ก็จะสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้ดำเนินกิจการเพาะพันธุ์สุนัขต้องปฏิบัติตามได้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวนอกจากที่จะกำหนดในเรื่องของสภาพและสุขลักษณะของสถานที่และมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพแล้ว ยังต้องกำหนดไปถึงเรื่องอื่น ๆ ของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอันเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขอีกด้วย

สำหรับหลักเกณฑ์ที่อาจกำหนดในกฎกระทรวงควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น ในขั้นแรกต้องพิจารณาก่อนว่า จะกำหนดให้ดำเนินกิจการอย่างใดบ้างจัดให้เป็นกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ถือว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ถ้าดูจากตัวประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จะระบุว่า กิจการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และอนุบาลสัตว์เลี้ยง ถือว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยที่มีได้ระบุลงไปโดยละเอียดว่าต้องเลี้ยงสัตว์ขนาดไหน อย่างไร จึงจะถือว่าเป็นการเลี้ยงที่เป็นกิจการ เพราะตามข้อเท็จจริงในประเทศไทยนั้น ผู้ที่เพาะพันธุ์สุนัขขายนั้นมีตั้งแต่ผู้ที่เพาะพันธุ์สุนัขเป็นงานอดิเรก กล่าวคือ เป็นเจ้าของพ่อพันธุ์หรือแม่พันธุ์สุนัขเพียงหนึ่งหรือสองตัว แต่ได้นำไปผสมพันธุ์กับสุนัขของผู้อื่น เมื่อเกิดลูกสุนัขมาจึงนำลูกสุนัขบางส่วนมาขาย มิได้ทำเป็นกิจจะลักษณะที่จะต้องมีการผสมพันธุ์สุนัขทุกครั้งที่สามารถกระทำได้และนำลูกสุนัขทั้งหมดออกขายอย่างผู้เพาะพันธุ์สุนัขที่เป็นคอกหรือฟาร์มสุนัข หากอาศัยขอบเขตตามประกาศกระทรวงดังกล่าวอาจเกิดปัญหาต่อผู้เพาะพันธุ์สุนัขเป็นงานอดิเรกที่จะต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติเกี่ยวกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทั้งการต้องขึ้นทะเบียนต่อราชการส่วนท้องถิ่น และการต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพด้วย ในส่วนนี้เห็นว่า หลักเกณฑ์ที่จะกำหนดขึ้นนั้นควรต้องมีการกำหนดนิยามหรือขอบเขตของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขขึ้นมาใหม่ ให้ความชัดเจนมากยิ่งขึ้นกว่าขอบเขตของประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับดังกล่าว โดยอาจนำหลักเกณฑ์ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่กำหนดให้เฉพาะแต่กิจการขายสัตว์เลี้ยงที่เป็นแหล่งรายได้หลักของผู้ขายเท่านั้นที่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกฎหมายมาใช้ โดยกำหนดลงไปว่าให้กิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ต้องอยู่ในการควบคุมอย่างกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเฉพาะแต่การ

¹²⁵ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 59 - 60

แพะพันธุ์สุนัขที่เป็นแหล่งรายได้หลักของผู้แพะพันธุ์เท่านั้นที่ถือว่าเป็นกิจการแพะพันธุ์สุนัข เมื่อกำหนดเช่นนี้ก็จะทำให้ตัดปัญหาของผู้แพะพันธุ์สุนัขชายเป็นครั้งคราวหรือเป็นงานอดิเรกออกไปได้ และสมเหตุสมผลกับความเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของกิจการแพะพันธุ์สุนัข ที่จะต้องมีขนาดที่ใหญ่เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการสะสมของเชื้อโรคและสิ่งปฏิกลจนอาจเป็นอันตรายต่อสาธารณชนได้ ซึ่งมีใช้การเลี้ยงสุนัขเพียงตัวหรือสองตัว ในส่วนของหลักเกณฑ์ที่ผู้ประกอบการกิจการต้องปฏิบัติตามนั้น เห็นว่า สามารถนำหลักเกณฑ์ที่ได้พิจารณาไปแล้วก่อนหน้านี้ในหัวข้อ หลักเกณฑ์ข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย มาเทียบเคียงเพื่อกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้สำหรับกิจการแพะพันธุ์สุนัขได้ เพราะฉะนั้นจึงจะไม่ขออภิปรายถึงอีกในส่วนนี้

อย่างไรก็ดีแม้ว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ จะสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อควบคุมกิจการแพะพันธุ์สุนัขได้ แต่อำนาจในการจัดการนั้นกฎหมายได้มอบให้เป็นดุลพินิจของราชการส่วนท้องถิ่นที่จะพิจารณาออกหลักเกณฑ์ดังกล่าวขึ้นมาบังคับใช้ในท้องถิ่นตนหรือไม่ก็ได้ จึงเกิดเป็นปัญหาว่า หากราชการส่วนท้องถิ่นใดไม่ได้ออกข้อกำหนดด้วยกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เฉพาะกิจการแพะพันธุ์สุนัข หรือออกข้อกำหนดนั้นแล้วแต่เนื้อหาที่มีความหย่อนยานกว่าราชการส่วนท้องถิ่นอื่น จะส่งผลให้ผู้แพะพันธุ์สุนัขอาศัยช่องว่างดังกล่าวในการประกอบกิจการแพะพันธุ์สุนัขในพื้นที่ของท้องถิ่นที่มีได้มีข้อกำหนดควบคุมกิจการแพะพันธุ์สุนัข หรือมีข้อกำหนดที่หย่อนยานกว่าราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ซึ่งเป็นการเลี่ยงการบังคับใช้กฎหมาย ส่งผลให้กฎหมายที่ออกมาไม่อาจใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนนี้หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลราชการส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการกวดขันให้ราชการส่วนท้องถิ่นที่ต้องดำเนินการควบคุมกิจการแพะพันธุ์สุนัข เช่น เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งที่จำเป็น ดำเนินการออกข้อกำหนดข้างต้นมาบังคับใช้ และให้มีเนื้อหาของการควบคุมที่คล้ายคลึงกัน โดยกระทรวงสาธารณสุขอาจดำเนินการกำหนดแนวทางให้ราชการส่วนท้องถิ่นนำไปใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการตราข้อบัญญัติควบคุมกิจการแพะพันธุ์สุนัขด้วยก็ได้ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมสถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2545 ที่ตราขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ราชการส่วนท้องถิ่นได้ใช้ในการตราข้อบัญญัติควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

สำหรับมาตรการบังคับตามกฎหมายของเรื่อง การควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพนั้นจะเป็นมาตรการบังคับทางอาญาที่กำหนดบทลงโทษสำหรับบุคคลที่ประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพโดยไม่ได้รับอนุญาต บทลงโทษสำหรับผู้ประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดซึ่งมีทั้งโทษปรับและโทษจำคุก ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าครอบคลุมเนื้อหาของกิจการแพะพันธุ์สุนัขอยู่แล้ว หากแต่มีข้อสังเกตในส่วนของบทลงโทษเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตาม

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพซึ่งตามมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดให้ลงโทษทั้งโทษปรับและโทษจำคุก ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าบทลงโทษนี้สำหรับการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข อาจเป็นอัตราโทษที่หนักเกินไป เนื่องจากข้อกำหนดในเรื่องของการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขมีทั้งเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพของสุนัขอย่างร้ายแรงไปจนถึงเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพของสุนัขเพียงเล็กน้อย ดังนั้น การจะใช้การลงโทษทางอาญาแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดที่เป็นเรื่องเล็กน้อยเทียบเท่ากับผู้ที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดร้ายแรงนั้น จึงอาจเป็นการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรมได้ ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าการกำหนดทางเลือกอื่นให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยมาตรการทางอาญาอื่นที่มีใช้โทษทางอาญา น่าจะทำให้กฎหมายมีความเหมาะสมกับการปรับใช้กับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขมากยิ่งขึ้น โดยกฎหมายของประเทศอังกฤษนั้นได้มีการกำหนดให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตแทนการลงโทษทางอาญาก็ได้ หรือจะลงโทษผู้นั้นทั้งสองลักษณะเลยก็ได้¹²⁶ หากนำหลักการนี้มาปรับใช้กับกฎหมายของประเทศไทยก็จะช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นให้แก่การบังคับตามกฎหมายมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงเห็นว่าควรนำหลักการนี้มาบัญญัติเพิ่มเติมลงไป ในมาตรา 73 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นเรื่องของบทกำหนดโทษการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น อีกทั้งผู้เขียนเห็นว่าหลักการนี้สามารถนำไปใช้กับการลงโทษผู้กระทำความผิดข้อกำหนดของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอย่างอื่นได้อีกด้วย

4.2.7 มาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

จากที่ได้วิเคราะห์กฎหมายของประเทศไทยไปนั้น พบว่ากฎหมายที่เหมาะสมกับการจะนำมาใช้สำหรับกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น ได้แก่พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งกฎหมายทั้งสองฉบับนั้น แม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์ของกฎหมายแตกต่างกัน แต่ก็คาบเกี่ยวในเรื่องของสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขในสถานเพาะพันธุ์เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ ในเนื้อหาของตัวกฎหมายยังเอื้อต่อการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอีกด้วย โดยพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์โดยตรง ซึ่งมีมาตรการที่กำหนดให้รัฐสามารถออกข้อกำหนดเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ได้ แต่ข้อกำหนดดังกล่าวก็เป็นเพียงบทบัญญัติที่เป็นการวางกรอบกว้าง ๆ ให้รัฐไปกำหนดรายละเอียดของการ

¹²⁶ Breeding of Dog Act 1973 มาตรา 3 (3) (a)

คุ้มครองอีกต่อหนึ่งเท่านั้น ซึ่งตามความเห็นของผู้เขียนสามารถนำบทบัญญัตินี้ไปกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติในกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในด้านการจัดสวัสดิภาพ และการดูแลสุขภาพของสุนัข โดยที่ภายในพระราชบัญญัติมีการกำหนดในส่วนของอำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถเข้าตรวจสอบสถานที่ที่มีการทารุณกรรมสัตว์ได้ แต่อาจต้องกำหนดเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถเข้าตรวจสอบสถานที่เพาะพันธุ์ได้ แม้ไม่มีเหตุที่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ออกมาได้ด้วย ส่วนมาตรการบังคับตามกฎหมายจะเป็นมาตรการบังคับทางอาญาที่กำหนดความผิดสำหรับผู้กระทำการทารุณกรรมสัตว์ หรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่รัฐออกไป ซึ่งตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้กำหนดให้ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการจัดสวัสดิภาพสัตว์ต้องได้รับโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าบทลงโทษนี้มีลักษณะเป็นบทลงโทษในการกระทำความผิดทั้งหมดในคราวเดียว ซึ่งจะส่งผลให้การฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ว่าด้วยการจัดสวัสดิภาพสัตว์ซึ่งอาจเป็นเรื่องการฝ่าฝืนในข้อที่มิได้ส่งผลกระทบต่อสัตว์ต้องได้รับโทษในเกณฑ์เดียวกับการฝ่าฝืนในข้อที่ร้ายแรง และผู้ฝ่าฝืนอาจเพิกเฉยต่อการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสวัสดิภาพสัตว์โดยเห็นว่าไม่ว่าอย่างไรตนก็ต้องโดนปรับในจำนวนเงินไม่เกินสี่หมื่นบาทอยู่แล้ว จึงไม่เห็นความสำคัญของการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย หรืออาจจะปล่อยให้เน้นซ้ำกว่าจะเริ่มปรับปรุงแก้ไขก็ได้ เหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรปรับปรุงบทลงโทษการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้มีลักษณะเป็นโทษปรับรายวัน กล่าวคือกำหนดเป็นบทลงโทษว่าผู้ฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษปรับไม่เกินจำนวนที่กำหนดเป็นรายวันจนกว่าผู้นั้นจะปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด โดยจำนวนเงินที่ปรับนั้นควรเป็นเงินจำนวนไม่มาก เช่น ปรับเป็นจำนวนเงิน 1,000 บาทต่อวัน เพื่อกระตุ้นให้บุคคลนั้นต้องขวนขวายปรับปรุงกิจการของตนเองด้วย เพราะหากปล่อยเนิ่นช้าไปตนอาจต้องถูกปรับด้วยเงินจำนวนที่มากขึ้นนั่นเอง

สำหรับพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แม้ว่าจะเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสุขอนามัยของคนในสังคมเป็นหลัก แต่ก็เกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเด็นด้านความสะอาดและถูกสุขลักษณะของสถานที่เพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งประเด็นด้านความสะอาดนี้ก็เชื่อมโยงกับสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขด้วยนั่นเอง ในส่วนของบทบัญญัติที่นำมาปรับใช้กับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้นั้นก็คือเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 คือให้รัฐเป็นผู้กำหนดข้อกำหนดในเรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของการประกอบกิจการที่เป็น

อันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งได้มีการกำหนดให้กิจการเพาะพันธุ์สัตว์เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ด้วย ดังนั้นจึงสามารถนำเอาบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ให้ถูกสุขลักษณะโดยเพิ่มเติมเรื่องการจัดสวัสดิภาพสุนัขเข้าไปในข้อกำหนดด้วย แต่จะแตกต่างกันตรงที่พระราชบัญญัตินี้มีข้อกำหนดว่าด้วยการขออนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ บัญญัติไว้ มีเรื่องอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปตรวจสอบสถานประกอบกิจการว่าปฏิบัติเป็นไปตามข้อกำหนดหรือไม่ และมีมาตรการบังคับทางกฎหมายที่ครอบคลุมการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติในส่วนนี้

จากที่กล่าวมาทั้งหมด เมื่อพิจารณาถึงการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย ต่อการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขแล้ว จะเห็นว่าพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้นเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์โดยตรงในการคุ้มครองสวัสดิภาพสุนัข ในการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข หากแต่บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมิได้ครอบคลุมการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขซึ่งจำเป็นต้องมีการขึ้นทะเบียนต่อหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากขาดบทบัญญัติว่าด้วยการขออนุญาตหรือการจดทะเบียนการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรนำพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาบังคับใช้เป็นกฎหมายหลัก มากกว่าพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เพราะ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดกระบวนการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพไว้ โดยให้มีการขออนุญาตการประกอบกิจการจากหน่วยงานของรัฐก่อน ทั้งกฎหมายยังให้อำนาจหน่วยงานของรัฐในที่นี้คือ ราชการส่วนท้องถิ่นในการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ และอำนาจของเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายยังครอบคลุมถึงการตรวจสอบกิจการที่กฎหมายควบคุมอยู่แล้ว ดังนั้น การนำพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาใช้ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจึงสามารถนำบทบัญญัติที่มีอยู่แล้วมาใช้บังคับได้โดยทันทีโดยไม่ต้องมีการแก้ไขหรือเปลี่ยนบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้แต่ประการใด

สำหรับการบัญญัติหลักเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น เห็นสมควรให้ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 32 ในการกำหนดให้กิจการเพาะพันธุ์สุนัขเป็นกิจการที่ต้องควบคุม ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุขสามารถออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ที่กิจการเพาะพันธุ์สุนัขต้องปฏิบัติตามเพื่อใช้เป็นแนวทางให้ราชการส่วนท้องถิ่นนำไปออกข้อบัญญัติท้องถิ่นบังคับใช้ในพื้นที่ของตนได้ต่อไป ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการในการควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2545 ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางให้แก่ราชการส่วน

ต้องถินนำหลักเกณฑ์ภายในกฎกระทรวงไปออกข้อบัญญัติต่อไป โดยรายละเอียดของกฎกระทรวงที่จะใช้เป็นแนวทางนั้น จะต้องประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ว่าการเลี้ยงและเพาะพันธุ์สุนัขในลักษณะใดจะถือว่าเป็นกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ต้องขออนุญาตจากราชการส่วนท้องถิ่น ในส่วนนี้เห็นว่า ควรกำหนดให้กิจการเพาะพันธุ์สุนัขหมายถึง ผู้ที่เลี้ยงสุนัขเพศเมียเอาไว้ ณ สถานที่ใด ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำสุนัขเพศเมียเหล่านั้นไปผสมพันธุ์ และนำลูกสุนัขออกขายเพื่อหากำไร โดยจำนวนลูกสุนัขที่คลอดออกมาหรือขายออกไปมีจำนวนตั้งแต่ 4 ครอกขึ้นไปต่อหนึ่งปี ซึ่งการกำหนดแบบนี้จะช่วยคัดกรองผู้เลี้ยงสุนัขรายย่อยหรือก็คือผู้ที่มิได้เพาะพันธุ์สุนัขขายเป็นอาชีพ และมีสุนัขแม่พันธุ์อยู่ในความครอบครองเพียงหนึ่งหรือสองตัวให้ไม่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมตามกฎหมายได้

2. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสาธารณสุขที่ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตาม ซึ่งควรต้องกำหนดให้ครอบคลุมหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข โดยอาจพิจารณาเทียบเคียงจากหลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวงเกี่ยวกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเดิมได้ เช่น เรื่องลักษณะของอาคารหรือสถานที่ที่ต้องใช้ประกอบการต้องมีความมั่นคงแข็งแรงเหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสุนัข มีระบบระบายอากาศ มีแสงสว่างที่เหมาะสม มีการดูแลรักษาความสะอาดสถานที่เลี้ยงและเพาะพันธุ์สุนัขเป็นประจำ เรื่องการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่เกิดจากสุนัขและที่ใช้สำหรับเลี้ยงสุนัข เช่น มูลของสุนัข เศษอาหาร หรืออุปกรณ์สำหรับรักษาโรค เป็นต้น เรื่องมาตรการป้องกันอัคคีภัย ที่ต้องกำหนดให้มีระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ จัดให้มีอุปกรณ์ดับเพลิงเบื้องต้นและมีการดูแลรักษาอุปกรณ์ดังกล่าวอยู่เสมอ พร้อมทั้งจัดให้มีสถานที่ปลอดภัยสำหรับจัดเก็บวัตถุดิบอันตรายหรือสิ่งของที่อาจก่ออันตราย และต้องจัดให้มีมาตรการสำหรับขนย้ายสุนัขออกจากสถานที่ที่มีเพลิงไหม้ด้วย สุดท้ายคือ เรื่องมลพิษทางเสียงโดยจะต้องดำเนินการควบคุมและป้องกันมิให้เกิดผลกระทบจนเป็นเหตุรำคาญ หรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของคนงานและผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียง เป็นต้น

3. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสวัสดิภาพของสุนัขที่ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตาม ซึ่งสามารถเทียบเคียงเอาจากหลักเกณฑ์จากกฎหมายของต่างประเทศและหลักเกณฑ์การจัดการฟาร์มปศุสัตว์ของไทยได้ซึ่งได้พิจารณาไปแล้วในหัวข้อ 4.2.3 หลักเกณฑ์ข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งประกอบด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของสุนัข การให้อาหารและน้ำ การผสมพันธุ์ เรื่องสุขภาพและการรักษาโรค การทำทะเบียนประวัติสุนัข การขายและการขนส่งสุนัข โดยในส่วนนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า อาจใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 22 กำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยสวัสดิภาพสุนัขในเรื่องต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ก็ได้ โดยเป็นการกำหนดเอาไว้เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่จะบังคับใช้กับการเลี้ยงและเพาะพันธุ์สุนัขโดยทั่วไป

โดยไม่ต้องถึงขนาดเป็นกิจการเพาะพันธุ์สุนัขก็ได้ ส่วนการนำมาปรับใช้กับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 นั้น ก็ให้กระทำโดยการกำหนดลงไป ในหลักเกณฑ์ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขว่า ในเรื่องของการจัดสวัสดิภาพสุนัขในสถานประกอบกิจการนั้นให้มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์การจัดสวัสดิภาพของการเลี้ยงและเพาะพันธุ์สุนัขที่ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 22 ซึ่งกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ นั้นจะยังคงเป็นไปตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แต่เพียงฉบับเดียว เพียงแต่ให้มีการอ้างอิงเนื้อหาของหลักเกณฑ์มาจากกฎหมายอื่นโดยไม่ต้องทำการบัญญัติให้ซ้ำซ้อนกันหลายฉบับ และให้เกิดความยืดหยุ่นในการแก้ไขหลักเกณฑ์ต่าง ๆ นั้นเอง

สำหรับเรื่องพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้กำหนดให้การพิจารณาออกใบอนุญาต และการตรวจสอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นที่ออกข้อกำหนดนั้น ๆ ซึ่งจากที่ได้วิเคราะห์เอาไว้ใน หัวข้อที่ 4.2.4 อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ราชการส่วนท้องถิ่นที่ควรต้องมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่นระดับล่าง คือ องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล รวมถึงราชการส่วนท้องถิ่นประเภทพิเศษ คือ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา โดยเทศบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัตยานั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ มีอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่และงบประมาณมาก จึงเห็นว่าจะไม่เกิดปัญหาประการใดหากจะมอบหมายภารกิจในการควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์ให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้นเป็นท้องถิ่นระดับล่างขนาดเล็กที่ซึ่งมักมีอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่และงบประมาณที่จำกัดกว่าเทศบาล จึงเป็นปัญหาว่าหากกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องออกกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยไม่จำเป็นจะเป็นการสร้างภาระเดือดร้อนในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกินสมควร ในการนี้ผู้เขียนเห็นว่า หากองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่ยังไม่มีความจำเป็นต้องควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในพื้นที่ของตน ก็อาจยังไม่จำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขก็ได้ เนื่องจากลักษณะทางพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมักจะมีจำนวนประชากรที่น้อยและไม่มีความหนาแน่นในการอยู่อาศัย กิจการเพาะพันธุ์สุนัขถ้าหากมีก็อาจยังไม่ก่อผลกระทบต่อสุขภาพและการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้นจนเกินสมควรก็ได้ ดังนั้น หากองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ ยังไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข เช่น จำนวนกิจการเพาะพันธุ์สุนัขยังมีเพียงจำนวนเล็กน้อย ก็อาจจะยังไม่ต้องใช้กระบวนการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ก็ได้ จนกว่าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ จะเห็นว่ากิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นส่งผลกระทบต่อพื้นที่ของตนแล้วก็สามารถใช้ดุลพินิจกำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นมาควบคุมได้ในภายหลัง เพื่อที่ท้องถิ่นจะได้ นำอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่และ

งบประมาณที่มีจำนวนจำกัดของตนไปใช้ในการจัดทำบริการสาธารณสุขอย่างอื่นที่มีความจำเป็นและเร่งด่วนมากกว่า ทั้งนี้ สำหรับท้องถิ่นใดที่ยังไม่จำเป็นต้องออกหลักเกณฑ์มาควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น ประเทศไทยก็ยังมีหลักเกณฑ์การจัดสวัสดิภาพสุนัขที่กำหนดเป็นมาตรฐานขั้นต่ำไว้ซึ่งได้กล่าวถึงมาแล้วก่อนหน้านี้ หรือการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ใช้บังคับเป็นพื้นฐานได้อยู่แล้ว จนกว่าพื้นที่ของท้องถิ่นนั้น ๆ จะเกิดกรณีที่ไม่อาจควบคุมเป็นรายกรณีไปได้ จึงค่อยนำเอากระบวนการควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาใช้บังคับเป็นการเฉพาะนั่นเอง

และสุดท้ายในเรื่องของมาตรการบังคับตามกฎหมายนั้น ควรนำพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาใช้บังคับเป็นหลัก เนื่องจากได้กำหนดบทลงโทษทั้งเรื่องการขออนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และเรื่องการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามที่กฎหมายกำหนดเอาไว้อยู่แล้ว จึงเห็นควรที่จะนำมาใช้บังคับกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขด้วย หากแต่มีข้อจำกัดว่าบทลงโทษเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพซึ่งมีทั้งโทษปรับและโทษจำคุกนั้นอาจเป็นบทลงโทษที่มีความรุนแรงมากเกินไปเมื่อนำมาใช้กับกิจการเพาะพันธุ์สุนัข และการแก้ไขบทลงโทษนี้ให้เหมาะสมกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขจะส่งผลกระทบต่อกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอื่นที่รัฐต้องการควบคุม ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงเห็นว่า อาจจำเป็นต้องเพิ่มเติมหลักกฎหมายว่าด้วยการใช้ดุลพินิจของศาลในการตัดสินลงโทษผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขที่กระทำความผิด ว่าอาจลงโทษด้วยการพักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบกิจการแทนการลงโทษทางอาญา¹²⁷ ในกรณีที่มีความผิดนั้นไม่ร้ายแรงก็ได้ เพื่อมิให้ผู้ประกอบการที่กระทำความผิดหลักเกณฑ์ของกฎหมายในบางข้อที่ไม่ได้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อคนหรือสัตว์ ต้องรับโทษที่หนักเกินสมควร

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของต่างประเทศแล้ว ไม่ว่าจะจะเป็นประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกาก็เป็นมาตรการในเชิงการควบคุมเป็นสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมของประเทศดังกล่าว ประชาชนส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือและปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายที่รัฐบัญญัติขึ้น ดังนั้นหากประเทศไทยจะกำหนดมาตรการทางกฎหมายไปในทำนองควบคุมเช่นเดียวกันมาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา เห็นว่าอาจจะไม่เหมาะสมนักเนื่องจากสภาพสังคมที่แตกต่างกัน จึงต้องนำมาตรการทางกฎหมายในต่างประเทศมาปรับใช้ตามความเหมาะสมของบริบททางสังคมในประเทศไทยในบางประการ ดังจะได้วิเคราะห์ในหัวข้อต่อไป

¹²⁷ Breeding of Dog Act 1973 มาตรา 3 (3) (a)

4.2.7.1 วิเคราะห์สภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย

ปัญหาของสภาพสังคมไทยนั้น พบว่าประชาชนมีแนวโน้มจะเล็งกฎหมายอยู่เสมอ ไม่ว่าจะกฎหมายดังกล่าวจะมีบทลงโทษทางแพ่งหรือทางอาญาด้วยหรือไม่ก็ตาม ดังเช่นข่าวต่างๆ อาทิเช่น กรณีการเล็งพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. 2543 ซึ่งความตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ผู้ประกอบที่มีการจำหน่ายที่ดินซึ่งแบ่งเป็นแปลงย่อยรวมกันตั้งแต่ 10 แปลงขึ้นไปจะต้องขออนุญาตให้เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ทำการจัดสรรที่ดินก่อนถึงจะสามารถประกอบการจำหน่ายที่ดินหรือบ้านจัดสรรได้ ส่งผลให้ผู้ประกอบการเล็งกฎหมายดังกล่าวโดยการจัดสรรจำหน่ายที่ดินหรือบ้านเพียงคราวละ 10 แปลงเท่านั้น เมื่อขายครบจึงทำการจำหน่ายที่ดินหรือบ้านจัดสรรอีกคราวละ 10 แปลง¹²⁸ เป็นต้น ดังนั้นหากมีการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทยแล้ว ย่อมคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดปัญหาการเล็งกฎหมายเช่นเดิม แม้ว่าจะมีการกำหนดบทลงโทษด้วยก็ตาม ตัวอย่างเช่น หากมีการกำหนดกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่จะถูกควบคุมว่าต้องเป็นกิจการที่มีแม่พันธุ์สุนัขตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป ก็อาจเกิดการเล็งกฎหมายโดยให้ผู้อื่นมาครอบครองแม่พันธุ์สุนัขแทนเพื่อให้ในกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของตนมีแม่พันธุ์สุนัขไม่ครบตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยจึงไม่สามารถใช้มาตรการเชิงควบคุมอย่างเดียวเช่นมาตรการในต่างประเทศได้ จำเป็นจะต้องหามาตรการจูงใจมาใช้ควบคู่กับมาตรการควบคุมเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศไทยไม่เล็งกฎหมายและปฏิบัติตาม

นอกจากปัญหาข้างต้นแล้ว ตามแผนการเสนอร่างกฎหมายในระยะ 1 ปี (พฤศจิกายน 2558 - ตุลาคม 2559) และแผนการเสนอกฎหมายของหน่วยงานตามกรอบระยะเวลาการบริหารราชการแผ่นดินและการปฏิรูปประเทศของคณะรัฐมนตรีคณะปัจจุบันหรือคณะที่ 61 พบว่ามีการประกาศใช้กฎหมายจำนวน 151 ฉบับ แต่มีกฎหมายเกินครึ่งที่ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริง¹²⁹ ดังนั้นมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมกับประเทศไทยในปัจจุบันจึงต้องพิจารณาถึงการบังคับใช้ให้ได้จริงด้วย

4.2.7.2 แนวทางการป้องกันการเล็งกฎหมาย

¹²⁸ฐานเศรษฐกิจ, “กรมที่ดินเดินหน้ากวาดล้างจัดสรรเถื่อน,” สืบค้นเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2560, จาก http://www.reic.or.th/home_eng/news/news_detail.asp?nID=3335&p=40&s=15&t=15

¹²⁹ไทยรัฐออนไลน์, “กฎหมายใหม่เกินครึ่งบังคับใช้ไม่ได้,” สืบค้นเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.thairath.co.th/content/627622>.

แนวทางการป้องกันการเล็งกฎหมายประการแรกคือ ต้องบัญญัติค่านิยามนิยามกิจการเพาะพันธุ์สุนัขให้ครอบคลุมและกำหนดกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่จะถูกควบคุมให้เหมาะสม เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีก้าวหน้าเป็นอย่างมากมีการจำหน่ายลูกสุนัขทางออนไลน์โดยที่กิจการจะไม่มีร้านค้าจำหน่ายสุนัขเลย ดังนั้นต้องมีการบัญญัติควบคุมไปถึงร้านค้าออนไลน์ต่างๆ ด้วย สำหรับการกำหนดกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่จะถูกควบคุมนั้น จากการรวบรวมข้อมูลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทยแล้วพบว่า กิจการที่มีขนาดเล็กจะจัดการสวัสดิภาพของสุนัขยังไม่ดีเท่ากับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขขนาดใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามกิจการเพาะพันธุ์สุนัขขนาดใหญ่ก็ยังไม่ดีสวัสดิภาพสุนัขไม่ได้มาตรฐานเทียบเท่ากับมาตรการของต่างประเทศ จึงควรกำหนดให้มีการควบคุมดูแลตั้งแต่กิจการเพาะพันธุ์สุนัขขนาดเล็กไปจนถึงกิจการเพาะพันธุ์สุนัขขนาดใหญ่ด้วย

ประการต่อมาถือเป็นข้อพื้นฐานของแนวทางการป้องกันการเล็งกฎหมายที่เหมาะสมกับประเทศไทยคือ ต้องไม่สร้างภาระให้แก่ประชาชนหรือผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขมากเกินไป ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เริ่มตั้งหน่วยงานที่เป็นผู้มีอำนาจดูแลจัดการควรเป็นหน่วยงานส่วนท้องถิ่น โดยเห็นควรให้พิจารณาจากที่ตั้งของกิจการเพาะพันธุ์สุนัข หากกิจการตั้งอยู่ในเขตพื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใดก็ให้หน่วยงานเหล่านั้นเป็นผู้มีอำนาจออกใบอนุญาตในการประกอบกิจการ และมีอำนาจในการเข้าไปตรวจสอบสถานเพาะพันธุ์สุนัขหรือให้การช่วยเหลือกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในยามฉุกเฉิน ซึ่งจะเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและประหยัดเวลาให้แก่ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัข และควรยกเว้นค่าธรรมเนียมในการขออนุญาตให้แก่ผู้ประกอบการก่อนในระยะแรก เพื่อดึงดูดให้ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สุนัขเข้าสู่ระบบ นอกจากนี้การส่งรายงานการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขประจำปีเห็นควรให้จัดทำแบบฟอร์มของรายงานเพื่อให้ผู้ประกอบการกรอกข้อมูลและให้มีการรับรองข้อมูลเหล่านั้นโดยสัตวแพทย์แทนการลงพื้นที่ตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ได้ เพื่อเป็นการประหยัดเวลาของผู้ประกอบการที่ต้องรอการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ที่อาจมีจำนวนจำกัดและทำให้การตรวจสอบนั้นล่าช้า เหตุที่ให้สัตวแพทย์รับรองแทนการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่นั้น ก็เนื่องมาจากสัตวแพทย์นั้นเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงอยู่แล้ว และการประกอบอาชีพสัตวแพทย์นั้นกฎหมายกำหนดให้ต้องได้รับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์สภาด้วย¹³⁰ สัตวแพทย์จึงต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับของสัตวแพทย์สภาซึ่งได้มีการออกข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพการสัตวแพทย์ ที่กำหนดให้สัตวแพทย์ต้องประพฤติตนไม่ให้เสื่อมเสียแก่

¹³⁰ พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 มาตรา 29

วิชาชีพการสัตวแพทย์ และต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการสัตวแพทย์ด้วย¹³¹ หากสัตวแพทย์ใดปฏิบัติผิดข้อบังคับสัตวแพทย์สภาก็มีอำนาจลงโทษสัตวแพทย์ที่กระทำผิดข้อบังคับด้วยการว่ากล่าวตักเตือน ภาคทัณฑ์ พักใช้ใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตก็ได้¹³² ดังนั้นสัตวแพทย์จึงต้องให้การรับรองรายงานของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขด้วยความสุจริต และถูกต้องตรงตามความเป็นจริง มิเช่นนั้นอาจถูกลงโทษจากสัตวแพทย์สภาได้ และอาจกำหนดให้มีการส่งรายงานการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขประจำปีได้ทางไปรษณีย์เพื่ออำนวยความสะดวกได้อีกทางด้วย

แนวทางประการถัดมาคือ รัฐควรจัดทำคู่มือขั้นตอนการขอใบอนุญาตและคู่มือในการดูแลสุนัขเพื่อแสดงให้เห็นให้ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเล็งเห็นว่าการขอใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขไม่ใช่เรื่องยากหรือเป็นภาระให้แก่ตนเอง

ประการสุดท้ายเป็นประการสำคัญแนวทางการป้องกันการเล็งกฎหมายคือ ต้องมีมาตรการจูงใจเพื่อให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งมาตรการจูงใจนี้สามารถกระทำได้หลายประการดังต่อไปนี้

ปัจจุบันกิจการเพาะพันธุ์สุนัขหลายกิจการได้ขึ้นทะเบียนกับสมาคมต่างๆ อาทิเช่น สมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย) หรือ สมาคมส่งเสริม อนุรักษ์ และพัฒนาสุนัขไทย พันธุ์บางแก้วในประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งแต่ละสมาคมต่างก็มีข้อกำหนดที่ผูกพันให้ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่ขึ้นทะเบียนต้องปฏิบัติตาม และผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขก็ปฏิบัติตาม เนื่องจากแต่ละสมาคมจะมีการออกใบรับรองมาตรฐาน (Certificate of Dog Registration) หรือ ใบเพ็ดดีกรี (Certified Pedigree) ซึ่งใบรับรองนี้จะทำให้ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขสามารถขายสุนัขในมูลค่าที่สูงขึ้น เนื่องจากผู้ซื้อจะให้ความเชื่อมั่นในมาตรฐานของสายพันธุ์สุนัข อีกทั้งกรณีการส่งสุนัขเพื่อไปจำหน่ายในต่างประเทศต้องมีใบรับรองซึ่งออกโดยสมาคมที่ได้รับความเชื่อถือก่อนถึงจะสามารถส่งออกจำหน่ายไปยังต่างประเทศได้ ในทำนองเดียวกันหากรัฐมีมาตรการจูงใจว่าหากผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขดำเนินการขอใบอนุญาตกับทางราชการและปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ ที่กำหนด รัฐก็จะดำเนินการออกใบรับรองมาตรฐาน (Certificate of Dog Registration) หรือใบพันธุ์ประวัติ (Certified Pedigree) ให้ซึ่งจะมีความน่าเชื่อถือยิ่งไปกว่าการ

¹³¹ ข้อบังคับแห่งสัตวแพทย์สภาว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2546 ข้อ 4 และข้อ 6

¹³² พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 มาตรา 45

รับรองของสมาคมต่างๆ มาตรการนี้จะสามารถจูงใจให้ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขไม่เล็ง
กฎหมายและปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายได้

การประกวดสุนัขเพื่อหาสุนัขที่มีมาตรฐานถูกต้องตามสายพันธุ์เป็นอีก
กิจกรรมหนึ่งที่ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขให้ความสนใจ เพราะถ้าหากสุนัขของกิจการเพาะพันธุ์
สุนัขใดได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดจะสามารถเพิ่มมูลค่าการซื้อขายสุนัขให้สูงมากขึ้น ตัวอย่างเช่น
สุนัขพันธุ์ปอมเมอเรเนียนในกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่มีพ่อพันธุ์หรือแม่พันธุ์ได้รับรางวัลชนะเลิศในการ
ประกวดจะมีราคาขายตั้งแต่ 20,000 บาท ไปจนถึง 80,000 บาท¹³³ ส่วนสุนัขพันธุ์ปอมเมอเรเนียน
ในกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่พ่อพันธุ์หรือแม่พันธุ์ไม่ได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดจะมีราคาขาย
ตั้งแต่ 4,000 บาท ไปจนถึงราคาประมาณ 25,000 บาท¹³⁴ เป็นต้น ดังนั้นรัฐควรจัดกิจกรรมให้มีการ
ประกวดสุนัขขึ้น และอาจกำหนดหลักเกณฑ์ในการประกวดให้สามารถนำสุนัขเข้าร่วมการประกวดได้
เฉพาะสุนัขของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่มีใบอนุญาตและปฏิบัติตามมาตรการทางกฎหมายที่รัฐกำหนด
โดยไม่มีค่าใช้จ่ายในการสมัครเข้าร่วมกิจกรรมการประกวด ดังนี้เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสุนัขในกิจการ
เพาะพันธุ์สุนัขและเพื่อจูงใจไม่ให้ผู้ประกอบกิจการเลี้ยงกฎหมาย

จากการรวบรวมข้อมูลพบว่ากิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทยบางราย
เห็นด้วยกับการมีมาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของรัฐ เนื่องจากกิจการเพาะพันธุ์สุนัขของตน
ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของสมาคมอยู่แล้ว แต่ต้องการให้รัฐมีมาตรการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในเรื่อง
การซื้อขายสุนัขให้ได้รับความนิยมมากขึ้น ผู้เขียนจึงเห็นควรให้รัฐจัดนิทรรศการเกี่ยวกับสุนัขสายพันธุ์
ต่างๆ และให้กิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่มีใบใบอนุญาตสามารถนำลูกสุนัขมาแสดงโชว์เพื่อจัดจำหน่ายได้
โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

¹³³อีโรปอม, “เด็กๆ พร้อมย้าย,” สืบค้นเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2560, จาก
<http://www.heropomerian.com/>.

¹³⁴สันติ จตุวิวัฒน์พงศ์, “ควีนปอม,” สืบค้นเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2560, จาก
<https://www.facebook.com/QueenPoms>.

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การศึกษาเรื่อง มาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ในครั้งนี้ มุ่งเน้นไปที่ การศึกษาถึงสภาพการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศ ประกอบกับศึกษามาตรการทาง กฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัข เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะมาตรการที่เหมาะสม ในการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขต่อไป จากการศึกษาพบว่า กิจการเพาะพันธุ์สุนัขของประเทศไทย มีอยู่ 2 ลักษณะ คือการเพาะพันธุ์โดยมืออาชีพ ที่จะเลี้ยงสุนัขอยู่จำนวนไม่มาก คืออยู่ที่ไม่เกิน 20 – 30 ตัวต่อหนึ่งคอก มีการดูแลสุนัขอย่างดีเนื่องจากต้องนำสุนัขไปประกวดตามงานประกวดสุนัขต่าง ๆ และมักจะขายสุนัขในราคาสูงเนื่องจากเป็นสุนัขที่มีสายพันธุ์ที่ดี โดยจะขายสุนัขที่หน้าคอกของตนเอง หรือทางเว็บไซต์ กับการเพาะพันธุ์โดยคนทั่วไป ที่มักจะเลี้ยงสุนัขในปริมาณที่มากกว่า บางแห่งมีถึง 200 ตัวหากเป็นสุนัขพันธุ์เล็ก และมักจะดูแลสุนัขไม่ดีเท่าที่ควรจนถึงปล่อยปลละเลยไม่ดูแลสุนัข เลย ผู้เลี้ยงลักษณะนี้ จะขายสุนัขในราคาถูกเนื่องจากเป็นสุนัขที่ไม่ใช่สายพันธุ์ดี มักนำไปขายตาม ตลาดนัดสัตว์เลี้ยงที่ไม่ได้มีการควบคุมหรือคัดกรองคุณภาพของสุนัขที่นำมาขาย ซึ่งพบว่าการ เพาะพันธุ์สุนัขทั้ง 2 ลักษณะต่างมีปัญหาในเรื่องสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัข แต่ผู้เพาะพันธุ์ โดยทั่วไปจะจะมีปัญหาในด้านนี้มากกว่าผู้เพาะพันธุ์มืออาชีพ เนื่องจากไม่ต้องคำนึงถึงคุณภาพของสุนัข ไม่ต้องคำนึงถึงความน่าเชื่อถือของสถานเพาะพันธุ์เพราะไม่ได้ให้คนทั่วไปเข้าถึงสถานเพาะพันธุ์ และ จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยแล้วพบว่า กิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายหลายฉบับด้วยกัน ได้แก่ การคุ้มครองสวัสดิภาพสุนัขทั้งการจัดให้สุนัข อยู่ในสภาวะความเป็นอยู่ที่ดี และปลอดภัยจากการถูกทารุณกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันการ ทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 การควบคุมโรคระบาดและโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัข ตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 และ การควบคุมการเลี้ยงและการปล่อยสุนัข รวมถึงการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอย่างกิจการที่เป็น อันตราย ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

โดยที่พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 นั้น แม้ว่าจะเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการศึกษา ของเรื่องนี้ แต่กฎหมายดังกล่าวมิได้มีการบัญญัติถึงการควบคุมสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัขใน สถานที่เพาะพันธุ์ไว้โดยเฉพาะ มีเพียงบทบัญญัติที่กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ซึ่งเป็นผู้รักษาการณตามกฎหมายนี้สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิภาพ

สัตว์ใด ๆ ก็ได้ ซึ่งในปัจจุบันยังไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เหล่านั้นในเรื่องใด ๆ นอกจากนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้ยังกำหนดเฉพาะแต่พนักงานเจ้าหน้าที่ในสังกัดของราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่งก็คือ กรมปศุสัตว์ จึงไม่สอดคล้องกับการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่มีการประกอบกิจการกระจายอยู่ทั่วทั้งประเทศ และอำนาจของเจ้าหน้าที่ที่กำหนดตามกฎหมายนี้ยังมีเพียงอำนาจหน้าที่ในการเข้าไปตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการก็ต่อเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการทารุณกรรมสัตว์เกิดขึ้นซึ่งหากมีการออกกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์มาใช้บังคับก็จะทำให้ไม่มีกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ให้แก่เจ้าพนักงานในการตรวจสอบสถานที่เพาะพันธุ์ได้

ตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ก็เป็นเพียงกฎหมายที่มุ่งเน้นไปที่การควบคุมโรคระบาดอันเกิดจากสัตว์เพียงประการเดียว ซึ่งถึงแม้ภายในบทบัญญัติของกฎหมายเหล่านั้นจะได้บัญญัติถึงมาตรการควบคุมและป้องกันโรคระบาดด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานที่เพาะพันธุ์ซึ่งจัดว่าเป็นคัมครองสวัสดิภาพของสุนัขจากความเจ็บป่วยประการหนึ่ง หากแต่ไม่ได้มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงมาตรการในการจัดสวัสดิภาพของสุนัขในด้านอื่น ๆ และกฎหมายก็ได้เปิดช่องให้สามารถกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสวัสดิภาพสุนัขด้านอื่น ๆ ได้อีกด้วย กฎหมาย 2 ฉบับนี้จึงไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นกฎหมายหลักในการควบคุมสวัสดิภาพของสุนัขในสถานประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองและรักษาสุขอนามัยของประชาชน ซึ่งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอยู่หลายส่วน ได้แก่บทบัญญัติว่าด้วยการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย บทบัญญัติว่าด้วยเหตุรำคาญ บทบัญญัติว่าด้วยการเลี้ยงและการปล่อยสุนัข และบทบัญญัติว่าด้วยกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยบทบัญญัติว่าด้วยการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยและบทบัญญัติว่าด้วยเหตุรำคาญนั้น เป็นบทบัญญัติที่มุ่งไปที่การคุ้มครองสุขภาพของประชาชน ซึ่งผู้เพาะพันธุ์สุนัขต้องไม่กระทำการที่เป็นการก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนเท่านั้น มิได้กำหนดไปถึงการเลี้ยงสุนัขให้มีสวัสดิภาพที่ดี เช่นเดียวกับบทบัญญัติว่าด้วยการเลี้ยงและปล่อยสัตว์ที่กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ออกกฎเกณฑ์ควบคุมการเลี้ยงและปล่อยสัตว์ในพื้นที่ของตน ซึ่งบทบัญญัติในส่วนนี้มีลักษณะเป็นการควบคุมมิให้ผู้เลี้ยงสัตว์ใด ๆ ที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้อื่นได้ จะมีเพียงบทบัญญัติว่าด้วยกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเท่านั้นที่มีประกาศกระทรวงสาธารณสุขกำหนดถึงกิจการเพาะพันธุ์สัตว์ว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและมีการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ที่ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติเอาไว้ด้วย หากแต่หลักเกณฑ์เหล่านั้นเป็นหลักเกณฑ์ในภาพรวมที่ใช้บังคับกับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพทุกประเภท จึงทำให้หลักเกณฑ์ตามกฎหมายกระทรวงนั้นไม่ครอบคลุมสาระสำคัญของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขทั้งหมด

และสุดท้ายคือพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการควบคุมมาตรฐานด้านต่าง ๆ ของผลผลิตทางเกษตร รวมถึงมีการออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานของฟาร์มปศุสัตว์ ที่เป็นการกำหนดเกี่ยวกับการบริหารจัดการฟาร์มปศุสัตว์ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะอาด มีการเลี้ยงดูปศุสัตว์อย่างมีอนามัยและถูกสุขลักษณะ ซึ่งถึงแม้ว่าหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้กำหนดขึ้นนั้นจะสอดคล้องกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัข แต่ก็ไม่สามารถนำกฎหมายนี้มากำหนดหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ เนื่องจาก กิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้นไม่เข้าบทนิยามของปศุสัตว์ และได้เกี่ยวข้องกับสินค้าทางการเกษตรอื่นแต่อย่างใด แต่ยังสามารถนำหลักเกณฑ์เหล่านี้มาเทียบเคียงในการกำหนดหลักเกณฑ์ควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้

ด้วยเหตุที่ประเทศไทยมิได้มีกฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับกับการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในเรื่องของการจัดการสวัสดิภาพและสุขภาพสัตว์โดยตรงนี้เอง จึงทำให้เกิดผู้เพาะพันธุ์สุนัขที่ไม่คำนึงถึงสวัสดิภาพและสุขภาพของสุนัข มุ่งแต่จะหารายได้จากการขายสุนัขแต่ประการเดียว ในการนี้จึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่อหามาตรการทางกฎหมายที่จะนำมาปรับใช้กับเรื่องนี้ ซึ่งกฎหมายที่สามารถนำมาปรับใช้กับการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขนั้น มีอยู่ 2 ฉบับ โดยฉบับแรก คือพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์เป็นหลักอยู่แล้ว และมีการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ด้วยมาตรการต่าง ๆ ทั้งการกำหนดให้การทารุณกรรมสัตว์เป็นความผิด และให้อำนาจหน้าที่แก่เจ้าพนักงานกรมปศุสัตว์ซึ่งเป็นราชการบริหารส่วนกลางในการตรวจสอบเรื่องดังกล่าว ซึ่งการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์จัดว่าเป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพสัตว์ขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ยังมีมาตรการการจัดสวัสดิภาพสัตว์ด้วยการออกข้อกำหนด ซึ่งสามารถนำมาตราการใช้ในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดสวัสดิภาพของการเลี้ยงและเพาะพันธุ์สุนัขได้ โดยต้องกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับข้อปฏิบัติในสถานที่เพาะพันธุ์ที่ประกอบด้วยลักษณะของสถานที่เพาะพันธุ์ สถานที่เลี้ยงสุนัข การให้อาหารและน้ำ การดูแลสุขภาพและรักษาโรค การผสมพันธุ์ ไปจนถึงการขนส่งและการขายสุนัขในลักษณะที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่นำไปใช้กับการเลี้ยงและเพาะพันธุ์สุนัขโดยทั่วไป ซึ่งนำเอาหลักเกณฑ์ว่าด้วยมาตรฐานฟาร์มปศุสัตว์ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 มาใช้ประกอบกับหลักเกณฑ์ว่าด้วยมาตรฐานสถานเพาะพันธุ์สุนัขของประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้ โดยพิจารณาความเหมาะสมของสถานเพาะพันธุ์สุนัขของประเทศไทยประกอบด้วย และต้องกำหนดอำนาจหน้าที่ให้เจ้าพนักงานสามารถเข้าตรวจสอบสถานเพาะพันธุ์สุนัขในพื้นที่ได้แม้ไม่มีข้อสงสัยว่ามีเหตุทารุณกรรมสุนัข ซึ่งตัวกฎหมายมิได้กำหนดอำนาจหน้าที่เหล่านี้ไว้

และฉบับที่ 2 คือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่แม้ว่าจะเป็นกฎหมายเพื่อการคุ้มครองสุขอนามัยของคนในสังคม แต่ก็มีบทบัญญัติที่นำมาใช้กับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้ คือ กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งได้มีประกาศกระทรวงกำหนดให้กิจการเพาะพันธุ์สุนัขเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แต่หลักเกณฑ์ที่ออกมานั้นเป็นหลักเกณฑ์ที่ใช้กับกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพทั้งหมด จึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์เฉพาะขึ้นมาใช้กับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในลักษณะที่มีการป้องกันโรค สิ่งปฏิกูลและมูลฝอย และเหตุรำคาญอื่น ๆ ไปพร้อมกับการคุ้มครองสวัสดิภาพสุนัขด้วย โดยอาจนำหลักเกณฑ์ว่าด้วยกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเดิมมาใช้ประกอบกับหลักเกณฑ์ว่าด้วยการจัดสวัสดิสุนัขตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ด้วยการกำหนดลงไปเป็นหลักเกณฑ์การควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ในเรื่องของการจัดสวัสดิภาพสุนัขในสถานที่เพาะพันธุ์ให้มีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์การจัดสวัสดิภาพของการเลี้ยงและเพาะพันธุ์สุนัขตามป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 โดยที่ไม่ต้องกำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยการขออนุญาตเพิ่มเติม เพราะมีกำหนดเอาไว้ในตัวพระราชบัญญัติอยู่แล้ว ส่วนอำนาจของเจ้าพนักงานนั้นจะกำหนดให้เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการควบคุมตรวจสอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในเขตพื้นที่ ซึ่งมีอำนาจในการตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนดตามกฎหมายอยู่แล้ว และมาตรการบังคับตามกฎหมายนั้นก็ครอบคลุมถึงลักษณะของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอยู่แล้ว

นอกจากที่กล่าวมาซึ่งเป็นมาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขโดยทั่วไปแล้ว ตามสภาพการณ์ของประเทศไทย ที่มีได้มีการตื่นตัวกับการดูแลสวัสดิภาพสัตว์อย่างแพร่หลาย รวมถึงการหลีกเลี่ยงการควบคุมของกฎหมายด้วย อาจทำให้การควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขที่กำหนดขึ้นนี้ไม่สามารถบังคับใช้ในประเทศไทยได้อย่างสัมฤทธิ์ผล จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายอย่างอื่น นอกเหนือจากมาตรการควบคุมมาใช้บังคับประกอบกันไปด้วย เช่น มาตรการจูงใจให้ผู้เพาะพันธุ์สุนัขสมัครใจเข้ามาอยู่ในความควบคุมดูแลของรัฐ ซึ่งรัฐอาจจะต้องมอบสิทธิประโยชน์บางประการแก่ผู้เพาะพันธุ์ เช่น การงดเว้นค่าธรรมเนียมการขออนุญาตประกอบกิจการ หรือการออกใบรับรองมาตรฐานของกิจการเพาะพันธุ์ว่าเป็นกิจการเพาะพันธุ์ที่ปฏิบัติถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยรัฐ อันเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่สถานเพาะพันธุ์นั้น ๆ หรือการช่วยในการจัดงานประกวดสุนัขซึ่งดำเนินการโดยรัฐ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว ประเทศไทยมีกฎหมายที่สามารถนำมาใช้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกิจการเพาะพันธุ์สุนัขได้อยู่แล้ว หากแต่อาจต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วนเพื่อให้สามารถบังคับใช้กฎหมายเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมไปถึงการกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อลดการหลีกเลี่ยงกฎหมายของผู้เพาะพันธุ์สุนัขด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อเท็จจริงของกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศและมาตรการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศ ประกอบกับมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศแล้ว ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย เพื่อให้สุนัขที่อยู่ในสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขในประเทศไทย ได้รับการคุ้มครองทั้งทางด้านสวัสดิภาพและสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. เห็นสมควรให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกประกาศกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยสวัสดิภาพการเลี้ยงและการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 โดยภายในประกาศกระทรวงต้องประกอบด้วย มาตรฐานการเลี้ยง การเพาะพันธุ์ และการขายสุนัข ซึ่งต้องมีในเรื่อง มาตรฐานที่อยู่ของสุนัข มาตรฐานการให้อาหารและน้ำ มาตรฐานการดูแลสุขภาพและการรักษาโรคในสุนัข มาตรฐานการผสมพันธุ์สุนัข มาตรฐานในการขายและการขนส่งสุนัข เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการจัดสวัสดิภาพของสุนัขโดยทั่วไป

2. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเป็นการเฉพาะแยกต่างหากกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทอื่นเพื่อใช้เป็นแนวทางให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปตราข้อบัญญัติท้องถิ่นต่อไป โดยภายในกฎกระทรวงต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ว่าการขออนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งผู้ที่ต้องขออนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข คือ ผู้ที่เลี้ยงสุนัขเพศเมียเอาไว้ ณ สถานที่ใด ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำสุนัขเพศเมียเหล่านั้นไปผสมพันธุ์ และนำลูกสุนัขออกขายเพื่อหากำไร โดยจำนวนลูกสุนัขที่คลอดออกมาหรือขายออกไปมีจำนวนตั้งแต่ 4 ครอกขึ้นไปต่อหนึ่งปี หลักเกณฑ์ว่าด้วยลักษณะของสถานประกอบกิจการ การจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การจัดการเหตุรำคาญ การทำทะเบียนประวัติสุนัขและการรายงานข้อมูลของสถานประกอบกิจการเพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบ และกำหนดให้การจัดสวัสดิภาพของสุนัขในสถานที่ประกอบกิจการต้องมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ว่าด้วยสวัสดิภาพการเลี้ยงและการเพาะพันธุ์สุนัข ที่ออกตามข้อ 1

3. เห็นควรกำหนดให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการเพาะพันธุ์สุนัขตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา โดยให้มีหน้าที่ในการออกใบอนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข และหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 โดยให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ดุลพินิจในการ

พิจารณาถึงความจำเป็นในการตราข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 32 ตราข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยการควบคุมกิจการเพาะพันธุ์สุนัข โดยอาศัยแนวทางตามกฎกระทรวงที่ออกมาตามข้อ 2 ซึ่งในที่นี่ เห็นควรให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมและเป็นเมืองขนาดใหญ่ที่การประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอาจกระทบต่อสุขภาพและการดำรงชีวิตของคนในสังคม ซึ่งได้แก่ เทศบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ตราข้อบัญญัติดังกล่าว ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งอาจไม่มีความพร้อมในด้านเจ้าหน้าที่และงบประมาณ และกิจการเพาะพันธุ์สุนัขอาจยังไม่กระทบต่อการสาธารณสุขของชุมชนเนื่องจากเป็นเมืองขนาดเล็ก ไม่มีความหนาแน่นของการอยู่อาศัย จึงเห็นควรให้เป็นดุลพินิจขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ ในการพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องตราข้อบัญญัติดังกล่าวต่อไป

4. ให้มีมาตรการเพิ่มแรงจูงใจให้ผู้เพาะพันธุ์สุนัขสนใจที่จะเข้ามาขออนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข ด้วยมาตรการการงดค่าธรรมเนียมในการขออนุญาตครั้งแรก ภายในระยะเวลา 1 ปีนับแต่ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข มาตรการการออกไปรับรองมาตรฐานให้แก่สถานเพาะพันธุ์สุนัขที่ผ่านการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่แล้ว และมาตรการส่งเสริมการประกวดสุนัขที่จัดขึ้นโดยรัฐ

5. กำหนดให้การยื่นเอกสารขออนุญาตประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัข รวมถึงการส่งรายงานการประกอบกิจการเพาะพันธุ์สุนัขเพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบ ต้องได้รับการรับรองจากสัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ที่ออกโดยสัตวแพทย์สภา เพื่อให้มีผู้ตรวจสอบการประกอบกิจการให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย และลดขั้นตอนการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นด้วย

6. มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในเรื่องมาตรการบังคับในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 73 โดยเพิ่มเติมให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจลงโทษพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพแทนการลงโทษทางอาญาได้ เพื่อไม่ให้ผู้ประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยเฉพาะกิจการเพาะพันธุ์สุนัขซึ่งการฝ่าฝืนข้อกำหนดบางประการอาจไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย หรือเกิดความเสียหายเพียงเล็กน้อย ต้องได้รับโทษทางอาญาซึ่งอาจเป็นมาตรการที่เกินสมควร

7. อาศัยบทบัญญัติมาตรา 12 และมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ที่กำหนดกิจกรรมขององค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์และสถานสงเคราะห์สัตว์ ซึ่งได้กำหนดว่าให้มีหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ ในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในการตรวจสอบสถานที่เพาะพันธุ์

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน ว่าด้วยรัฐ รัฐธรรมนูญ และกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2554.

ฐากูร ศิริยุทธ์วัฒนา. กฎหมายรัฐธรรมนูญ : หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญและระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2559.

دنول เชียงสาคุ. Breeder dog's. กรุงเทพมหานคร : Born Free house, 2548.

ธวัชชัย สัตย์สมบุรณ์. กฎหมายสาธารณสุข. นนทบุรี : โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก, 2542.

ธานี วรรณิทธิ์. หลักกฎหมายมาตรการบังคับทางอาญา. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2557.

สมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย). สมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย). กรุงเทพมหานคร : สมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย).

วิทยานิพนธ์

ประพิมพ์พรรณ เงินทิพย์. "มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสัตว์ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์".

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

หทัยภัทร อนันตะยา. "มาตรการลงโทษทางแพ่ง (Civil Penalty) : แนวคิดการลงโทษในความผิดเกี่ยวกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์." วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

สัมภาษณ์

กมล นนทสิทิพัฒน์. เจ้าของคอกกมลชัยบางแก้ว. พิษณุโลก. 24 มีนาคม 2560.

ชูชัย ชูเข่น. เจ้าของฟาร์มทะเลแก้ว. พิษณุโลก. 24 มีนาคม 2560.

วิฑูรย์ มณีโชติ. เจ้าของคอกนลพรรณ. พิษณุโลก. 25 มีนาคม 2560.

สุนทร ชัยสวัสดิ์. เจ้าของคอกสีหราช. พิษณุโลก. 25 มีนาคม 2560.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กลุ่มช่วยเหลือสัตว์ เพื่อการศึกษา. “โรคตับอักเสบ สุนัข.” www.ช่วยเหลือสัตว์.com/โรคตับอักเสบ-สุนัข, 5 มิถุนายน 2560.

ฐานเศรษฐกิจ. “กรมที่ดินเดินหน้ากวาดล้างจัดสรรเถื่อน.”

http://www.reic.or.th/home_eng/news/news_detail.asp?nid=3335&p=40&s=15&t=15, 28 พฤษภาคม 2560.

ไทยรัฐออนไลน์. “กฎหมายใหม่เกินครึ่งบังคับใช้ไม่ได้.”

<http://www.thairath.co.th/content/627622>, 28 พฤษภาคม 2560.

_____ . “ไฟไหม้ฟาร์มตั้งนครปฐม หนีตายสุด 'ปอมเมอเรเนียน' 200 ตัว คนเลี้ยงลมนจับ.”

<http://www.thairath.co.th/content/>, 1 เมษายน 2560.

ธีรภาพ มุสิกานนท์. “สุนัขบางแก้วชอบเล่นน้ำต้องระวัง!! เสี่ยงป่วยเป็นโรคลี้น.”

<https://www.dogilike.com/content/vettalk/2717/>, 5 มิถุนายน 2560.

นงเยาว์ สุวรรณธาดา. “โรคไข้หัดสุนัข.” <http://vet.kku.ac.th/rabies/disease/distemper.htm>, 5 มิถุนายน 2560.

เนชั่น. “ปศุสัตว์เตรียมแจ้งความฟาร์มสุนัขไร้มาตรฐาน.”

<http://breakingnews.nationtv.tv/home/read.php?newsid=801770>, 13 มกราคม 2560.

บางกอกแอร์เวย์. “การขนส่งสัตว์เลี้ยง.” <http://www.bangkokair.com/tha/pages/view/animals-on-board.>, 14 พฤษภาคม 2560.

พีชนี ศรีงาม. “โรคติดต่อที่สำคัญและการให้วัคซีนในสุนัข.”

http://vet.kku.ac.th/physio/DOG%20PDF/7โรคติดต่อที่สำคัญ_วัคซีน_.pdf, 5 มิถุนายน 2560.

โพซิชั่นนิ่ง แม็กกาซีน. (2557). “สัตว์เลี้ยงแสนรัก...ตลาดหมื่นล้าน.”

<http://positioningmag.com/58001>, 13 ตุลาคม 2559.

โพสทูเดย์. “นรกบนดิน! ภาพการบุกทำลายฟาร์มหมาเถื่อนจ.เชียงใหม่.”

<http://www.posttoday.com/social/hot/473350>, 14 มกราคม 2560.

ราเชล. (2558). “รักต้องรู้! คู่มือการออกกำลังกายสำหรับสุนัข(ฉบับสมบูรณ์).”

<https://www.dogilike.com/content/caring/4311>, 18 ตุลาคม 2559.

โรงพยาบาลบ้านสัตว์เลี้ยงอ่อนนุช. “โรคหลอดลมอักเสบติดต่อ.”

http://www.petvethome.com/petvethome_2016/index.php/kennel-cough, 5 มิถุนายน 2560.

ศรัทธาวุฒิ จันจันทร์. “กฎหมายและอำนาจหน้าที่ที่ทับซ้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.”

<http://www.law.cmu.ac.th/law2011/177404/files/1325741014.doc>, 20 พฤษภาคม 2560.

สันติ จตุวิวัฒน์พงศ์. “ควีนปอม.” <https://www.facebook.com/QueenPoms>, 29 พฤษภาคม 2560.

ส่วนโรคสัตว์กระเพาะเดี่ยว สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์. “ข้อมูลจำนวนประชากรสุนัขในประเทศไทย ปี 2557.”

<http://dcontrol.dld.go.th/dcontrol/images/nong/123.pdf>, 13 ตุลาคม 2559

สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. “จังหวัดปัตตานี จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า.”

http://thainewsprd.go.th/website_th/news/news_detail/WNSOC60051700100410041, 20 พฤษภาคม 2560.

สำนักข่าวเวิร์ททีวี. (2558). “ฟาร์มสุนัขไม่ได้มาตรฐาน.” <http://www.brighttv.co.th/th/news/ฟาร์มสุนัขไม่ได้มาตรฐาน>, 14 ตุลาคม 2559.

_____. “ตรวจสอบตลาดนัดสัตว์เลี้ยงสวนจตุจักร.”

<https://www.youtube.com/watch?v=QimMbqKk5KI>, 14 พฤษภาคม 2560.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2549). “การสำรวจสุนัขที่มีเจ้าของในเขตกรุงเทพมหานคร. พ.ศ. 2549.”

http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/dog/report_dog49.pdf, 13 ตุลาคม 2559.

สำนักงานคดีปกครองสงขลา. “มาตรการบังคับทางปกครอง.” <http://www.sk-ad.ago.go.th/index.php/2013-06-10-02-24-27>, 21 พฤษภาคม 2560.

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. “เรื่องมาตรฐานสินค้าเกษตรและมาตรฐานบังคับ.” http://www.acfs.go.th/agri_standards.php, 1 มิถุนายน 2560.

อีโรปอม. “เด็กๆ พร้อมย้าย.” <http://www.heropomeranian.com/>, 29 พฤษภาคม 2560.

เอกสารอื่น ๆ

ข้อบังคับของสมาคมพัฒนาพันธุ์สุนัข (ประเทศไทย)
 ข้อบังคับแห่งสัตวแพทยสภาว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2546
 ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลชยันนาม เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. ๒๕๕๖
 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496
 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557
 พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551
 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535
 พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558
 พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545
 พระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

Articles

"THE IMPORTANCE OF ENACTING A TEXAS COMMERCIAL BREEDER LAW TO REGULATE LOOPHOLES THAT THE FEDERAL LAW CREATES." TEXAS TECH ADMINISTRATIVE LAW JOURNAL. Volume 11. (2009).

Katherine Cooke. "Defining the Puppy Farm Problem: An Examination of the Regulation of Dog Breeding, Rearing and Sale in Australia." Australia Animal Protection Law Journal. Volume 5. (2011).

Mitch A. Montgomery. "North Carolina's Puppy Mill Problem : New Commercial Breeding Standards won't solve the problem, but They're a start." Elon Law Review. Volume 7. (2015).

Sandra K. Jones. "DEALING DOGS: CAN WE STRENGTHEN WEAK LAWS IN THE DOG INDUSTRY?." Rutgers Journal of Law & Public Policy. Volume 7. (2010).

Sharesa Y. Alexander. "FROM PUPPY MILLS TO LICENSED BREEDERS: AN OVERVIEW OF THE NEW TEXAS BREEDER REGULATION." TEXAS TECH ADMINISTRATIVE LAW

Electronic Medias

Ajaero Tony Martins."How to Start a Dog Breeding Business from Home.

"<http://www.mytopbusinessideas.com/starting-a-dog-breeding-business-plan>,October 13, 2016.

American Society for the Prevention of Cruelty to Animals. "State Puppy Mill Chart."

https://www.asPCA.org/sites/default/files/state_puppy_mills_guide_w_chart_june2015.pdf, October 20, 2016.

. "What Is a Puppy Mill."

<http://www.asPCA.org/animal-cruelty/puppy-mills>, October 18, 2016.

Center for Food Security and Public Health, Iowa State University. (2016).

"Introductory Course for Commercial Dog Breeders Part 8: Housing Part 1 (General Overview)."

https://www.aphis.usda.gov/animal_welfare/downloads/breeders/dogs/8-Housing-Part-1-3-2016_Slides.pdf, October 13, 2016.

Humane Society of the United States. (2014). "Environmental Impacts of Puppy Mills."

http://animalstudiesrepository.org/cgi/viewcontent.cgi?article=1007&context=hsus_pmc_rrafs, October 20, 2016.

Humane Society Veterinary Medical Association. (2013). "Veterinary Report on Puppy Mills."

http://www.hsvma.org/assets/pdfs/hsvma_veterinary_report_puppy_mills.pdf, October 20, 2016.

Ikpokolo Francis. (2015). "How to start a profitable Dog Breeding business Australia and make money selling puppies."

<http://www.businessparrot.com/2015/02/how-to-start-profitable-dog-breeding.html>, October 17, 2016.

Kelly Roper. "How to Sell Puppies." <http://dogs.lovetoknow.com/how-sell-puppies>, October 18, 2016.

Kristine Lacoste. (2013). "Common Health and Behavior Problems in Puppy Mill Dogs."

<http://www.petful.com/animal-welfare/puppy-mill-dog-health-problems>, October 19, 2016.

- Oompa Lumpa. (2014). "Suggestions about Building Dog House."
<http://purrsngrrs.com/building-dog-house>, October 17, 2016.
- Preston City Council. "BREEDING OF DOGS ACTS 1973 AND 1991 AND THE BREEDING AND SALE OF DOGS (WELFARE) ACT 1999 Licence Conditions and Guidance for Dog Breeding Establishments."
<http://www.preston.gov.uk/GetAsset.aspx?id=fAAzADIAMAAxAHwAfABUAHIAdQBIAHwAfA AwAHwA0>, October 20, 2016.
- Rebecca F. Wisch. (2015). "Table of State Commercial Pet Breeders Laws."
<https://www.animallaw.info/topic/table-state-commercial-pet-breeders-laws>, October 22, 2016
- RSPCA. (2010). "RSPCA Australia Discussion Paper Puppy Farms."
<http://kb.rspca.org.au/afile/322/55>, October 20, 2016.
- the Department of Economic Development, Jobs, Transport and Resources. "Breeding and rearing businesses." <http://agriculture.vic.gov.au/pets/domestic-animal-businesses/breeding-and-rearing-businesses>, October 13, 2016.

Other Materials

- Animal Welfare Act 2006
- Animal Welfare Act, United State Code Title 7 Agriculture Chapter 54 Transportation, Sale, and Handling of Certain Animals
- ANIMAL WELFARE REGULATIONS, Code of Federal Regulations Title 9 Chapter I Subchapter A
- Breeding and Sale of Dogs (Welfare) Act 1999
- Breeding of Dog Act 1991
- Breeding of Dogs Acts 1973
- Chartered Institute of Environmental Health. "CIEH Model Licence Conditions and Guidance for Dog Breeding Establishments." 2014.
- Code of Virginia Title 18.2. Crimes and Offenses Generally

Code of Virginia Title 3.2. Agriculture, Animal Care, and Food Chapter 65.

Comprehensive Animal Care

Federal Register Vol. 78, No. 181. "Rules and Regulations." (2013).

Preston City Council, "BREEDING OF DOGS ACTS 1973 AND 1991 AND THE BREEDING
AND SALE OF DOGS (WELFARE) ACT 1999 Licence Conditions and Guidance for
Dog Breeding Establishments,"

Texas Administrative Code Chapter 91

Texas Dog or Cat Breeders Act

Texas Occupations Code Chapter 51

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายสมาวิษฐ์ กิตติเกษมศิลป์
วันเดือนปีเกิด	27 กันยายน 2533
วุฒิการศึกษา	นิติศาสตร์บัณฑิต: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2555 เนติบัณฑิตไทยสมัยที่ 68 สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ผลงานทางวิชาการ	สมาวิษฐ์ กิตติเกษมศิลป์. "มาตรการควบคุมกิจการพะงันสุ้สัตว์เลี้ยง กรณีศึกษา กิจการพะงันสุ้ สุ้นซ์". วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.
ประสบการณ์ทำงาน	2557 - 2559: นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน 2557: นิติกร (ลูกจ้างชั่วคราว) กรมบัญชีกลาง